

Fusjonsutredning for Høgskolen i Bergen, Høgskulen i Sogn og Fjordane og Høgskolen Stord/Haugesund

Statuskartlegging og mulighetsstudie

Trude Røsdal, Svein Kyvik, Terje Næss, Hebe Gunnes og
Bjørn Magne Olsen

Rapport 2015:41

NIFU

Fusjonsutredning for Høgskolen i Bergen, Høgskulen i Sogn og Fjordane og Høgskolen Stord/Haugesund

Statuskartlegging og mulighetsstudie

Trude Røsdal, Svein Kyvik, Terje Næss, Hebe Gunnes og
Bjørn Magne Olsen

Rapport 2015:41

Rapport	2015:41
Utgitt av Adresse	Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.
Prosjektnr.	12820626
Oppdragsgiver Adresse	Høgskolen i Bergen Postboks 7030, 5020 Bergen
Trykk	Link Grafisk
ISBN ISSN	978-82-327-0156-8 1892-2597 (online)

www.nifu.no

Forord

På vegne av de tre statlige høgskolene Høgskolen i Bergen, Høgskolen Stord/Haugesund og Høgskulen i Sogn og Fjordane ga Høgskolen i Bergen høsten 2015 NIFU i oppdrag å gjennomføre en fusjonsutredning for disse tre høgskolene. Utredningen skulle i hovedsak omfatte en kartlegging av status for høgskolene og en mulighetsstudie for å synliggjøre og vurdere mulighetene for sammen å utvikle en ny høyere utdanningsinstitusjon på Vestlandet.

Prosjektgruppa har bestått av Terje Næss, Bjørn Magne Olsen, Hebe Gunnes, Svein Kyvik og Trude Røsdal. I tillegg har Marte Blystad og Elisabeth Hovdhaugen bidratt. Trude Røsdal har fungert som prosjektleder.

Dette er den endelige versjonen av rapporten.

Oslo, 18.12.2015

Sveinung Skule
Direktør

Nicoline Frølich
Forskningsleder

Innhold

Sammendrag	9
Kort omtale av de tre høgskolene	12
Del A Statuskartlegging	13
Innledning til statuskartleggingen	15
1 Styring, ledelse og organisering	17
1.1 Styring og ledelse.....	17
1.2 Organisering av den faglige aktiviteten.....	18
2 Økonomi og administrasjon	20
2.1 Økonomi	20
2.2 Teknisk-administrativt personale	21
2.3 Organisering av den administrative aktiviteten	23
3 Utdanning	25
3.1 Studentsøking	26
3.1.1 Studenttall	29
3.2 Studiegjennomføring	29
3.2.1 Studiepoeng.....	30
3.2.2 Antall fullførte utdanninger.....	30
3.2.3 Gjennomføring på normert tid.....	31
3.3 Studentenes tidsbruk.....	32
3.4 Etter- og videreutdanning	33
3.5 Studenttilfredshet	33
3.6 Faglig oppfølging av studentene.....	35
3.7 Studentinvolvering i forskningsarbeidet	36
3.8 Oppsummering: Utdanning.....	37
4 Fagpersonalets kompetanse	38
4.1 Andel førstestillinger.....	38
4.2 Personalets kompetanse ved Høgskolen i Bergen	39
4.3 Personalets kompetanse ved Høgskulen i Sogn og Fjordane	41
4.4 Personalets kompetanse ved Høgskolen Stord/Haugesund	42
4.5 Oppsummering: Personalets kompetanse	44
5 Forskning og utvikling	45
5.1 Totale utgifter til forskning og utvikling.....	45
5.1.1 Utgifter til drift av FoU.....	46
5.2 Finansiering av forskning	46
5.3 Bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet.....	48
5.4 Forskningsprofiler.....	48
5.5 Publisering	49
5.6 Oppsummering: Forskning og utvikling.....	51
6 Internasjonalisering	52
6.1 Utdvekslingsstudenter	52
6.2 Omfanget av engelskspråklige undervisningstilbud	53
6.3 Internasjonale samarbeidsavtaler.....	53
6.4 Internasjonalt forskningssamarbeid på individnivå	53
6.5 Oppsummering	54
7 Oppsummering statuskartlegging	55
Tabelloversikt Del A Statuskartlegging	57
Figuroversikt Del A Statuskartlegging	59
Del B: Mulighetsstudien	61
Innledning til mulighetsstudien	63

1	Erfaringer fra andre fusjonsforsøk og fusjoner	64
1.1	Generelle utfordringer i fusjonsprosesser	64
1.1.1	Fusjonspartnerens størrelse og lokalisering	65
1.1.2	Fusjonspartnerens sektortilknytning	65
1.1.3	Integrasjon av likeartede utdanninger	65
1.1.4	Navnet på den nye institusjonen	65
1.1.5	Organisasjonsstrukturen i en ny felles høgskole	65
1.2	Generelle erfaringer med fusjoner i høyere utdanning	66
1.2.1	Mer kompetent og profesjonell administrasjon, men ikke lavere administrative kostnader	66
1.2.2	Bredere utdanningstilbud	66
1.2.3	Større fagmiljøer	67
1.2.4	Mer synlige institusjoner	67
1.2.5	Utfordringen med flercampusinstitusjoner	67
2	Sammenligninger med andre relevante institusjoner	68
2.1	Innledning	68
2.2	Institusjonsstørrelse	68
2.3	Utdanning	70
2.3.1	Programmer	70
2.3.2	Studentinvolvering i FoU	71
2.3.3	Etter- og videreutdanning	71
2.4	Fagpersonalets kompetanse	72
2.5	FoU-virksomhet	73
2.5.1	Totale FoU-utgifter	73
2.5.2	Eksterne forskningsinntekter	74
2.5.3	Forskningsorientering	75
2.5.4	Publisering	75
2.6	Internasjonal orientering	76
2.6.1	Undervisning på engelsk	76
2.6.2	Studentutveksling	77
2.6.3	Forskningssamarbeid	77
2.7	Oppsummering	78
3	Fusjon som virkemiddel for å bygge sterkere fag- og utdanningsmiljøer	79
3.1	Innledning	79
3.2	Faglige organisasjonsmodeller i en felles høgskole: Fakultets- /avdelingsnivået	80
3.3	Kunnskapsdepartementets kvalitetskriterier for strukturelle endringer	81
3.3.1	Årsverk i førstestillinger	82
3.3.2	Søking, gjennomføring og studentenes tidsbruk	82
3.3.3	Publisering	82
3.3.4	Eksterne forskningsinntekter	82
3.3.5	Størrelse på doktorgradsutdanningene	83
3.3.6	Internasjonal orientering	83
3.3.7	Samspill med samfunnet	83
3.3.8	Oppfølging av studentene	83
3.3.9	Studenttilfredshet	84
3.3.10	Involvering av studenter i FoU	84
3.3.11	Oppsummering av fusjonens betydning for resultatene på kvalitetsindikatorne	84
3.4	Faglige organisasjonsmodeller under fakultets- /avdelingsnivået	84
4	Hvordan kan en felles høgskole styrke femårig lærerutdanning?	86
5	Fusjon som virkemiddel for å oppnå universitetsstatus	90
5.1	Innledning	90
5.2	De nye forskriftene om universitetsstatus	90
5.3	Masterstudier ved de tre høgskolene	91
5.4	Doktorgradsstudier ved de tre høgskolene	94
5.4.1	Dagens situasjon	94
5.4.2	Planer / ambisjoner ved høgskolene	94
5.4.3	Skjerpede krav	94
5.5	Hvordan kan PHVest sikre tilstrekkelig kvalitet i eksisterende og framtidige master- og PhD-utdanninger?	95
5.6	Hva må til for å oppnå universitetsstatus?	96
5.7	Oppsummering	97

6	Fusjon som virkemiddel for å styrke den regionale rollen	98
7	Hvordan kan en fusjon bidra til å styrke den teknisk-administrative kapasiteten?.....	100
8	Valg av styrings- og ledelsesmodeller i en felles høgskole	102
9	Sammenfatning: Fordeler og ulemper ved fusjon	104
9.1	Fordeler ved fusjon	104
9.2	Ulemper ved fusjon	105
9.3	Avsluttende vurdering.....	105
	Tabelloversikt Del B Mulighetsstudie	107
	Figuroversikt Del B Mulighetsstudie.....	108
	Referanser.....	109
	Vedlegg 1 Utdanningsprogrammer ved HiB, HiSF og HSH	110
	Vedlegg 2 Tematiske profiler	114
	Vedlegg 3: Metodevedlegg FoU-statistikken og Forskerpersonalregisteret	122
	Vedlegg 4 Tabell- og figurvedlegg.....	124

Sammendrag

Formålet med prosjektet har vært å få laget en felles utredning for de tre statlige høgskolene Høgskolen Stord/Haugesund (HSH), Høgskulen i Sogn og Fjordane (HiSF) og Høgskolen i Bergen (HiB). Utredningen skulle omfatte en kartlegging av status og en mulighetsstudie for å belyse og vurdere fordeler og ulemper ved en ny høyere utdanningsinstitusjon på Vestlandet – som vi i rapporten har kalt Profesjonshøgskolen Vest (PHVest).

Fordelene større enn ulempene

Beslutningen om hvorvidt høgskolene bør fusjonere eller ikke, hviler fullt og helt på høgskolestyrenes egen vurdering, vektning og avveining av fordeler og ulemper. Vår overordnede vurdering er at fordelene ved en fusjon framstår som større enn ulempene. Vurderingen tar utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets politikk og føringer for utviklingen av universitets- og høgskolesektoren samt de muligheter en fusjonert høgskole på sikt vil ha, blant annet for å utvide og forsterke den regionale rollen, utvikle større, bredere og sterkere fagmiljøer og klare å tilby et femårig mastergradsløp for lærerutdanning. Det er også mange ulemper ved en slik fusjon, blant annet kan store geografiske avstander skape utfordringer knyttet til kommunikasjon og samarbeid og usikre effektivitetsgevinster, og en flercampus-modell kan innebære fare for utvikling av nye byråkratiske strukturer.

Statuskartlegging og mulighetsstudie bygget på en rekke ulike datakilder

Rapporten er delt i to deler: Del A, Statuskartlegging og Del B, Mulighetsstudien. Statuskartleggingen er basert på data fra en rekke ulike datakilder – i hovedsak DBH, men vi har også brukt informasjon fra NIFUs Forskerpersonalregister samt FoU-statistikken, fra NIFUs survey til fast faglig tilsatte i hele universitets- og høgskolesektoren i 2013, fra NOKUT/Studiebarometeret, fra Tilstandsrapporten og fra de tre høgskolene.

Det er alltid noe usikkerhet knyttet til bruk av de ulike datakildene, men både for DBH, Forskerpersonalregisteret og FoU-statistikken er det institusjonene selv som rapporterer inn opplysningene. Når det gjelder NIFU-surveyen fra 2013, må man ta hensyn til at det er noen år siden denne ble gjennomført og at enkelte forhold kan ha endret seg i løpet av denne perioden.

Tre ganske like høgskoler

HiB er den klart største institusjonen av disse tre, når det gjelder studenttall og antall ansatte. Ut over dette er de tre høgskolene relativt like med hensyn til organisering av den faglige aktiviteten, utdanningstilbudet, kompetanseprofilen blant de faglig tilsatte og forskningsaktiviteten.

Alle de tre høgskolene tilbyr utdanningsprogram innenfor lærerutdanning, helsefag, ingeniørfag og økonomisk-administrative fag. I tillegg tilbyr HiSF undervisning i disiplinbaserte fag, slik som historie, sosiologi og administrasjons- og organisasjonsvitenskap. Som ved de andre statlige høgskolene er aktiviteten størst innenfor utdanningsdelen av den faglige aktiviteten. Fagpersonalets kompetanse (førstestilling) er relativt lav, og forskningsaktiviteten er også lav (inkludert produksjon av publiseringspoeng).

Vil en fusjon gi bedre kvalitet?

Statuskartleggingen redegjør for data som belyser de 12 kvalitetskriteriene i Strukturmeldingen (Meld. St. 18 (2014-2015)). Studentene, det faglige personalet samt forskningsomfanget ved det enkelte lærested har fått ekstra oppmerksomhet. I mulighetsstudien vurderer vi hvordan en fusjon vil påvirke kvalitetskriteriene. En eventuell fusjon vil i seg selv bare i mindre grad påvirke andel årsverk i førstestillinger, søkertall, studiegjennomføring og tidsbruk. Det samme gjelder antall publiseringspoeng per tilsatt, oppfølging av studentene, studenttilfredshet og involvering av studenter i FoU. På disse feltene er det vår vurdering at den fusjonen vi her diskuterer ikke har særlig potensiale til å utløse de effektene storting og departement ønsket å oppnå i stortingsmeldingen «Konsentrasjon for kvalitet». Når det gjelder de andre kvalitetsindikatorer; eksterne forskningsinntekter, størrelse på doktorgradsutdanningene, internasjonal orientering og samspill med samfunnet, vurderer vi mulighetene for en forsterket innsats som bedre i en fusjonert institusjon.

Størst potensiale innenfor utdanningsaktiviteten

Vår vurdering er at det største potensialet ved en fusjon finnes på utdanningssiden. Her vil en fusjon kunne øke mulighetene betraktelig med tanke på å etablere masterprogrammer som innfrir NOKUTs skjerpede krav til akkreditering. Med tanke på å få etablert grunnskolelærerutdanningen som en integrert masterutdanning med de samme kvalitetskriteriene som gjelder for de øvrige masterutdanningene, er det sannsynlig at HSH og HiSF vil være avhengig av en fusjon for å innfri kravene til fagpersonalets kompetanse og faglig bredde. Antall studenter på studiet skal også være tilstrekkelig, og tatt i betraktning at søkertallene til alle de tre lærerutdanningene er noe lavere enn for de andre utdanningene ved de tre lærestedene, så kan dette også by på utfordringer ved de to minste lærerutdanningene. Per i dag er det ett doktorgradsprogram som er etablert ved HiB, mens det er flere doktorgradsprogrammer under planlegging – både ved HiB og HSH. Også her vurderer vi potensialet for nye doktorgradsprogrammer som større ved en fusjon.

En større og mer synlig utdanningsinstitusjon

Sammenlignet med andre relevante institusjoner (Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder, Høgskolen i Sørøst-Norge (HSN), Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) og Nord universitet) vil en fusjonert høgskole på Vestlandet bli en stor og synlig institusjon. Med over 16 000 studenter er det bare HiOA og HSN som er større enn en fusjonert høgskole på Vestlandet. Det samme forholdet gjelder også antall ansatte. Også med hensyn til utdanningstilbud vil en fusjonert institusjon kunne gi et omfattende tilbud av gradsgivende utdanninger. Andelen programmer på høyere nivå vil være lav sammenlignet med de andre institusjonene, men en fusjon vil skape et betydelig utviklingspotensial.

Mange utfordringer for den faglige organiseringen

De største utfordringene med hensyn til etablering av nye utdanningsprogrammer i en fusjonert høgskole er først og fremst organiseringen – hvorvidt man bør organisere etter geografi, utdanningsfelt eller en kombinasjon av disse. Vår vurdering er at organiseringen helt eller delvis må baseres på utdanningsfelt for å gi faglige gevinster. En organisering bare etter utdanning er likevel det fusjonsalternativet som vil skape størst utfordringer, og det er en rekke avveininger som må gjøres. Det er vanlig at organiseringen av flercampusinstitusjoner ikke er basert på helt rendyrkede organisasjonsprinsipper. Det at organiseringen er en utfordring, bunner i den mer generelle

utfordringen som ligger i de lange geografiske avstandene mellom institusjonene, men også integrasjon av tilnærmet like utdanninger er, erfaringsmessig, en utfordring.

En mer profesjonell administrasjon

Det vil uten tvil by på store utfordringer å finne en optimal administrativ struktur ved en fusjonert institusjon. Tidligere fusjoner har sjelden ført til lavere administrative kostnader i den nye institusjonen. Fusjonene har imidlertid ført til at de administrative tjenestene er blitt mer profesjonaliserte. Vår vurdering er at en felles høgskole vil ha større potensial for å kunne utvikle nye tjenester og teknisk-administrativ kompetanse innenfor studier, forskning (herunder EU-forskning) og regionalt samarbeid enn det hver av de tre høgskolene hver for seg vil ha kapasitet til å utvikle. Det er trolig på dette feltet det er lettest å se for seg at en fusjon kan realisere gevinster på kort sikt. Den administrative strukturen må ha sitt utgangspunkt i hvilken faglig organisasjonsmodell man eventuelt hvert velger.

Ikke mye nærmere universitetsstatus

Våre beregninger for en fusjonert høgskole, basert på tilgjengelige data, indikerer at en fusjonert høgskole per i dag ikke vil være noe særlig nærmere universitetsstatus enn hva tilfellet er for de tre høgskolene hver for seg, gitt dagens situasjon. Utfordringene knytter seg særlig til antall godkjente doktorgradsutdanninger, personalets kompetanse, ekstern finansiering, internasjonalisering av forskningen og publisering.

Tidligere erfaringer

Vår vurdering at fordelene med fusjon vil være større enn ulempene er i tråd med tendensene i forskningslitteraturen på området. Det foreligger en rekke studier som har forsøkt å oppsummere erfaringer med fusjoner i høyere utdanning, både i Norge, Norden og verden for øvrig. Generelt sett er det en utfordring å lage gode oppsummeringer av kunnskapsstatus, blant annet fordi det kan være uenighet om hvilke kriterier som bør legges til grunn for å vurdere om fusjoner er vellykkede. Samlet sett indikerer studiene likevel at de fleste fusjoner over tid har vært relativt vellykkede i den forstand at det ikke har vært noe utbredt ønske fra de ulike aktørene om å reversere fusjonen.

Kort omtale av de tre høgskolene

De tre høgskolene, slik de i stor grad fremstår i dag, ble etablert i 1994 etter Høgskolereformen og er et resultat av en rekke sammenslåinger mellom ulike regionale høgskoler.

Høgskulen i Sogn og Fjordane

HiSF har 3 800 studenter, 330 tilsatte og studiesteder i Sogndal og Førde. I 1994 ble Sogndal lærarhøgskule, Sogn og Fjordane distriktshøgskule i Sogndal, Sogn og Fjordane sjukepleiarhøgskule i Førde, Sogn og Fjordane ingeniørhøgskule i Førde og Høgskuleutdanninga på Sandane samlet i Høgskulen i Sogn og Fjordane. Sentraladministrasjonen ble liggende i Sogndal.

Høgskolen Stord/Haugesund

HSH har i dag 3 200 studenter og 300 ansatte. I 1994 ble Statens sikkerhetshøgskole, Haugesund sykepleierhøgskole, Stord lærarhøgskule og Stord sjukepleiarhøgskule slått sammen. Sentraladministrasjonen ble lagt til Stord.

Høgskolen i Bergen

HiB har omkring 7 300 studenter og 750 ansatte og er et resultat av at seks høgskoler i Bergen ble slått sammen som en del av høgskolereformen i 1994. De innfusjonerte skolene var Bergen jordmorhøgskole, Bergen vernepleierhøgskole, Høgskolen i psykiatrisk sykepleie, Bergen, Bergen helse- og sosialhøgskole, Bergen lærerhøgskole og Bergen ingeniørhøgskole. I 2005 ble også Statens dykkerskole overført til HiB.

Høsten 2014 flyttet HiB inn i nytt bygg, Campus Kronstad. Mellom 5000 og 6000 studenter får sin undervisning på Campus Kronstad, mens resten av studentene og 200 ansatte holder til i lokalene som høgskolen leier i Møllendalsveien. HiB omfatter også Dykkerutdanningen, som holder til i Loddefjord, og et studium i undervannsteknologi på Straume på Sotra, i Florø og i Kristiansund.

Del A Statuskartlegging

Innledning til statuskartleggingen

Med utgangspunkt i oppdragsbeskrivelsen er det gjort en sammenstilling av data som er relevante for de ni kvalitetskriteriene gjengitt i stortingsmeldingen (Meld. St. 18 (2014-2015)) samt de tre tilleggskriteriene som Stortinget bestilte. I tillegg er det gjort og gjennomgang av styring, ledelse og organisering og teknisk-administrative funksjoner ved institusjonene. I det følgende vil vi ta for oss data som belyser kvalitetskriteriene; søkning til institusjonene, gjennomføring av utdanningene, studentenes tidsbruk, personalets publiseringsaktivitet, internasjonal orientering, andel av personalet i førsteplasser og eksterne forskningsinntekter (vi har i denne sammenheng utelatt å kommentere størrelsen på doktorgradsutdanningene). Vi har også belyst de tre tilleggskriteriene som omhandler faglig oppfølging av studentene, studenttilfredshet og studentinvolvering i forskningsarbeidet ved institusjonen. Alle kvalitetskriteriene er forsøkt belyst ved hjelp av flere indikatorer.

Vi starter statuskartleggingen med en kort gjennomgang av styring, ledelse og organisering av faglig og teknisk-administrativ aktivitet ved de tre høgskolene.

Datagrunnlaget

Vi har brukt tall fra DBH til å foreta en detaljert kartlegging av søkning, studiegjennomføring og uteksaminering for ulike typer studier for hver av de tre høgskolene. Vi bruker også tall fra DBH til å se på vitenskapelig publisering, internasjonalisering og driftsmessige forhold. Opplysninger om personalet er hentet fra tre hovedkilder, DBH (årsverk), NIFUs Forskerpersonalregister¹ (antall hoder) og grunnlagsfilene til FoU-statistikken (teknisk-administrativt personale). Regnskapsopplysninger er i hovedsak hentet fra DBH. FoU-utgifter og fremstillinger av innretningen på FoU-innsatsen, herunder fagområde, FoU-art og tematisk område, skriver seg fra FoU-statistikken, som utarbeides av NIFU. Siste tilgjengelige år for FoU-statistikken er 2013.

Vi ser hovedsakelig på perioden 2010-2015, men der det ikke foreligger endelige data for 2015 har vi sett på utviklingen frem til og med 2014 (2013 for opplysninger fra FoU-statistikken vedrørende forskningsomfang). Utviklingen ses samtidig på bakgrunn av utviklingen for statlige høgskoler og høyere utdanning generelt. I DBH-dataene har vi brukt samme tegnforklaring i tabellene som DBH selv benytter. Det vil si at vi har latt cellene stå tomme for kategorier DBH ikke har rapportert tall for. 0 er bare benyttet der DBH også har benyttet 0, og - er benyttet der DBH har benyttet -.

Vi har også hentet informasjon fra NIFUs survey til det faglige personalet ved høyere utdanningsinstitusjoner i 2013. Undersøkelsen ble sendt til fast vitenskapelig ansatte ved alle norske universiteter, statlige høgskoler og vitenskapelige høgskoler. Utvalget er trukket fra

¹ Se nærmere beskrivelse av Forskerpersonalregisteret i Vedlegg 3 Metodevedlegg.

Forskerpersonalregisteret (oppdatert høsten 2011). Av en total populasjon på 10664 personer i faste vitenskapelige stillinger ved de nevnte institusjoner ble det i utgangspunktet trukket ut 8813 personer til å være med i undersøkelsen. Disse utgjorde samtlige fast vitenskapelig ansatte ved de nevnte institusjonene som ikke nylig hadde blitt plukket ut til å være med i en annen spørreundersøkelse, ca. 50 prosent av personalet besvarte spørreskjemaet. For HiB var svarprosenten 46, for HiSF og HSH henholdsvis 57 og 47. For nærmere beskrivelse av metodisk tilnærming i denne undersøkelsen, se Waagene, 2014 og Waagene & Reymert, 2015. Det er noen år siden denne undersøkelsen ble gjennomført, og det er viktig når en tolker datamaterialet fra surveyen at man samtidig har in mente at det har skjedd en endring eller utvikling i løpet av disse årene.

Dessuten har vi benyttet informasjon fra lærestedene selv. Dette gjelder særlig informasjon fra lærestedene knyttet til lærerutdanningen, videre har vi fått tilgang til ulike dokumenter (årsrapporter, strategidokumenter, beskrivelse av faglig og administrativ aktivitet på den enkelte høgskole) og opplysninger om internasjonalt samarbeid og EVU-aktivitet. Vi har også fått rapportert planer om nye utdanningsprogrammer ved den enkelte høgskole.

I selve hoveddokumentet er kartleggingen på et relativt overordnet nivå. For flere detaljer se tabeller og figurer i *Figur- og tabellvedlegget* samt *Vedlegg 1 Utdanningstilbud* og *Vedlegg 2 Tematiske profiler*. I hoveddokumentet henviser vi til kapittel og avsnitt i figur- og tabellvedlegget der hvor dette er relevant.

1 Styring, ledelse og organisering

1.1 Styring og ledelse

HiB og HSH er organisert på samme måte, med todelt ledelse på institusjonivå. Rektor er høgskolens øverste faglige leder, og høgskoledirektør er høgskolens øverste administrative leder. Rektor fungerer som høgskolestyrets leder, og høgskoledirektør er høgskolestyrets sekretær.

Imidlertid representerer begge disse høgskolene det vi kan kalle hybridmodeller, da de ikke har todelt ledelse gjennom hele organisasjonen, men har valgt å ha enhetlig, ansatt ledelse fra og med avdelingsnivå.

Ved HiSF har man enhetlig, tilsatt (på åremål) ledelse på alle nivå, gjennom hele organisasjonen. Rektor har både det faglige og administrative ansvaret ved høgskolen samt fungerer som høgskolestyrets sekretær. Høgskolestyret har eksternt styreleder. HiSF har viserektor for utdanning og viserektor for FoU, mens HiB har prorektor for utdanning og viserektor for forskning. HSH har verken pro- eller viserektor.²

² En sammenstilling av de tre høgskolenes ulike utvalg, råd og nemnder finnes i tabellvedlegget – tabell 1 og 2.

Tabell 1.1 Oversikt over faglige funksjoner etter nivå ved Høgskolen Stord/Haugesund, Høgskulen i Sogn og Fjordane og Høgskolen i Bergen

	HSH	HiSF	HiB
INSTITUSJONSnivå (Høgskolestyret)			
Faglig ledelse	Valgt rektor	Ansatt rektor	Valgt rektor
		Viserektor for utdanning	Prorektor for utdanning
		Viserektor for FoU	Viserektor for forskning
Avdelingsnivå og under			
Enhetlig faglig ledelse	Dekan	Dekan	Dekan
			Prodekan for forskning Prodekan for utdanning
	Studieleder	Instituttleder (I tillegg: Faggruppeleiar i barnehage-, grunnskulelærerutdanninga og idrett)	Instituttleder/ avd. for lærerutdanning: programansvarlig
	Kullkoordinator (på enkelte studier/ benevnelser varierer på tvers av studier)	BLU: Årsansvarlig, Praksisansvarlig; AS: Programansvarlig; AIN: instituttleder	Studiekoordinator/ seksjonsleder/ utdanningsleder
	Emneansvarlig	BLU og ASF: emneansvarlig	

Kilde:

1.2 Organisering av den faglige aktiviteten

Den faglige aktiviteten ved alle tre høgskolene er organisert i *avdelinger*, som ledes av en dekan med enhetlig ansvar. HiB har valgt å ha en prodekan for forskning og en prodekan for utdanning ved hver avdeling. Prodekanene oppnevnes av styret for den aktuelle åremålsperioden. Tilsvarende roller finnes ikke ved de to andre høgskolene. På nivået under avdelingsnivå er de tre høgskolene noe ulikt organisert.

Ved HiB internt er det også noen ulikheter i hvordan de tre avdelingene har organisert den faglige aktiviteten. To av avdelingene er organisert i institutter, med en instituttleder. Instituttet får sin myndighet delegert fra dekan og kan i samråd med dekan delegere myndighet videre. Avdeling for lærerutdanning ved HiB har valgt å organisere den faglige aktiviteten i en matrise, hvor de ulike *lærerutdanningene* er overgripende, mens personalet har sin faglige tilknytning til *fagseksjonene*. Programansvarlig har i likhet med instituttleder dekan som nærmeste overordnede. Instituttleder og programansvarlig har personalansvar for ansatte knyttet til programmet/instituttet. Fagseksjonene ledes av en seksjonsleder, som velges av og blant medlemmene i seksjonen. Valget skal godkjennes av dekan. Videre er den styringsmyndigheten som seksjonsleder får, delegert av dekan. Bachelorutdanningene ved Avdeling for helse- og sosialfag har også tatt i bruk funksjonen utdanningsleder. Denne samarbeider tett med instituttleder samt med eventuelle andre personer med koordinatorroller. Avdeling for ingeniør- og økonomifag har studiekoordinator på nivået under instituttleder.

Ved HSH er utdanningsaktiviteten på avdelingsnivå organisert i studieområder med åremålsansatte studieledere med ansvar for studiekvalitet og læringsmiljø på de ulike studieprogrammene. Studieleder rapporterer til dekan. De ulike emnene på studieprogrammene har egne emneansvarlige som rapporterer til studieleder. Noen studier har også kullkoordinatorer eller andre koordinatorfunksjoner som samarbeider tett med emneansvarlig, og som rapporterer til studieleder.

HiSF har organisert den faglige aktiviteten under avdelingsnivå i institutter med hver sin instituttleder. Instituttleder har personalansvar og det faglige ansvaret for alle studieprogrammene ved instituttet. Bortsett fra ved Avdeling for ingeniør- og naturfag er det opprettet programlederstillinger under instituttleder (dog varierer organiseringen under instituttleder). Denne rapporterer til instituttleder. Videre er det ved alle de tre avdelingene emneansvarlige for hvert studieemne. Avdeling for lærerutdanning og idrett har noen instituttspesifikke roller, dette gjelder i hovedsak Institutt for barnehagelærerutdanning, hvor man har en praksisansvarlig, en kunnskapsgruppeansvarlig og en årsansvarlig. Denne avdelingen har også opprettet en faggruppeleder i barnehage-, grunnskolelærerutdanninga og idrett. Denne rollen skal representere kompetanse i faglig ledelse og ha fagadministrativ erfaring.

Mye av den faglige aktiviteten (særlig forskning) ved HiB er knyttet til de fem høgskolesentrene ved høgskolen (inkludert et nasjonalt senter): Senter for kunnskapsbasert praksis, Senter for kunst, kultur og kommunikasjon, Senter for nyskaping, Senter for omsorgsforskning Vest (samarbeid med eksterne aktører) og Senter for utdanningsforskning. Senterleder har dekan som sin nærmeste overordnede og har sin myndighet ved delegasjon fra dekan. Senterleder har personallederansvar for senterets tilsatte, herunder også eventuelle teknisk og administrativt tilsatte som organisatorisk er lagt til senteret. Forskningen som foregår i avdelingene, er i stor grad organisert rundt *forskningsgrupper*.

HiSF har Senter for helseforskning ved Avdeling for helsefag. Dette er et samarbeid mellom Helse Førde og høgskolen. Senteret har fire forskningsgrupper og ledes av en forskningsleder. Ut over dette er forskningen ved HiSF i stor grad organisert rundt ulike *FoU-programmer*.

Også ved HSH er forskningen organisert rundt FoU-programmer knyttet til den enkelte avdeling. FoU-programmene har egne programledere som rapporterer til dekan. HSH driver en felles FoU-enhet for samhandling ([FOUSAM](#)) sammen med det regionale helseforetaket (Helse Fonna) og 18 kommuner i Nord-Rogaland og Sunnhordland. Høgskolestyret ved HSH har også nylig vedtatt å opprette to sentre – et maritimt senter og et senter tilknyttet det kreative FoU-miljøet ved lærerutdanningen (CASE).

2 Økonomi og administrasjon

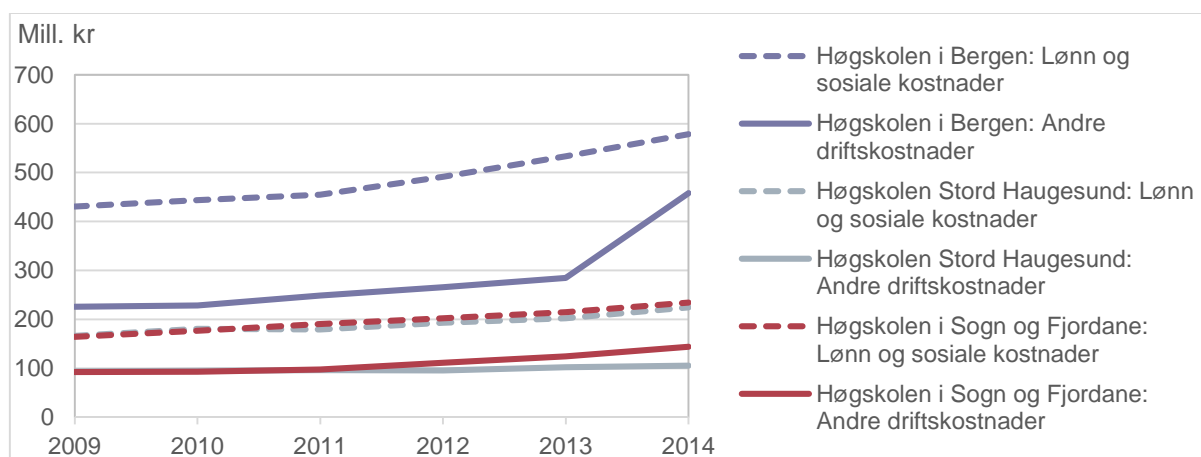
2.1 Økonomi

Vi presenterer her en oversikt over den generelle økonomien ved institusjonene samt et bilde av utviklingen over tid. Dette gjør vi ved hjelp av resultatregnskap rapportert til DBH av den enkelte institusjon.

Driftsutgifter

Det har vært en stor økning i Andre driftskostnader ved HiB fra 2013 til 2014. Denne økningen skyldes i hovedsak utgifter i forbindelse med flytting til nytt høgskolebygg samt oppussing av gammelt bygg.³ Det er en økning i lønn og sosiale kostnader for HiB i løpet av perioden, men ikke så påfallende som for Andre driftskostnader. For de to andre høgskolenf er utviklingen for både lønn og sosiale kostnader og andre driftskostnader nærmest flat (se Figur 2.1).⁴

Figur 2.1 Lønn og sosiale kostnader⁵ og andre driftskostnader etter høgskole. 2009-2014. Mill. kr.

Kilde: DBH

³ Jfr. Note 3 skyldes dette primært økninger for "Husleie", "Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv." samt "Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne"

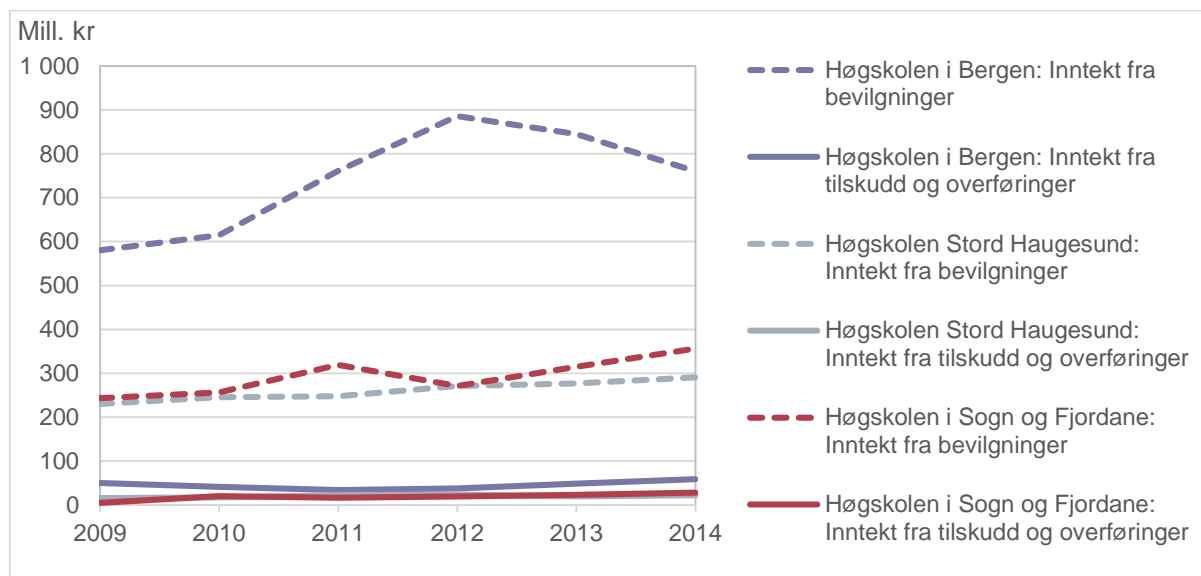
⁴ Flere figurer finnes under avsnittet om Driftsutgifter i tabell- og figurvedlegget.

⁵ Det finnes mer detaljerte oversikter i tabell- og figurvedlegget.

Inntekter

De største inntektene kommer fra bevilgninger fra KD, mens inntektene fra tilskudd og overføringer er liten for alle de tre institusjonene. Utviklingen i inntekter over tid viser en forsiktig økende tendens – dette gjelder bevilgninger, selv om HiB har hatt en nedgang i bevilgningene siden 2012. Nedgangen skyldes at utstyrsbevilgning lå inne i budsjettet over tre år. Når det gjelder utvikling i inntekter fra tilskudd og overføringer, så er denne helt flat for alle tre høgskolene.⁶

Figur 2.2 Bevilgninger, tilskudd og overføringer⁷ etter høgskole 2009-2014. Mill. kr.

Kilde: DBH

Arealer

Tabell 2.1 viser arealstørrelse ved de tre lærestedene. For HiSF har det vært en betydelig økning i løpet av perioden fra 2010-2014. Denne økningen skyldes det nye høgskulebygget og slår ut særlig i 2011. For HSH har det derimot vært en liten nedgang. Endringen i perioden er knyttet til avsluttende leieforhold utenom campusene/Statsbygg. Også ved HiB har det vært en liten nedgang i arealstørrelse fra 2010 til 2014. De tre institusjonene leier den aller største delen av sine arealer av Statsbygg. For flere detaljer, se tabell- og figurvedlegget.⁸

Tabell 2.1 Utvikling i arealstørrelse ved de tre høgskolene. 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	70 402	70 402	70 781	71 381	68 000
Høgskolen i Sogn og Fjordane	26 555	41 809	33 945	30 280	30 280
Høgskolen Stord/Haugesund	29 875	31 011	30 609	28 741	28 741

Kilde: DBH

2.2 Teknisk-administrativt personale

Personalet ved de tre høgskolene fordeler seg ganske likt på de fire hovedkategoriene av stillinger i DBH: 1) undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger, 2) støttestillinger for undervisning, forskning og formidling, 3) administrative stillinger og 4) stillinger innenfor drift og vedlikehold. Undervisnings- og forskerstillinger utgjør den største andelen av personalet ved alle de tre institusjonene. Ved HiB og HiSF utgjør denne kategorien nærmere 70 prosent av det totale personalet,

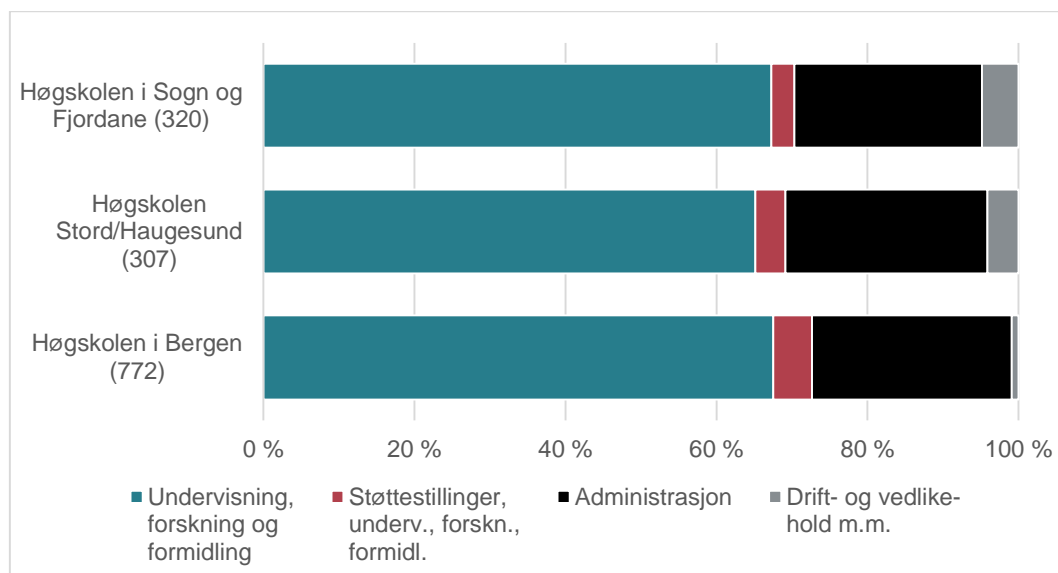
⁶ Flere figurer finnes under avsnittet om Inntekter i tabell- og figurvedlegget.

⁷ Det finnes flere detaljer i figurer i tabell og figurvedlegget under avsnitt om Inntekter.

⁸ Flere tabeller finnes under avsnittet om Arealer i tabell- og figurvedlegget.

mens den ved HSH utgjør ca. 65 prosent. Også andelen administrativt personale er relativt lik – rundt 20 prosent av totalt personale. HiSF og HSH har en noe større andel av sitt personale i stillinger relatert til drift og vedlikehold enn hva som er tilfellet ved HiB. Dette skyldes nok i hovedsak at HSH og HiSF har tilsatt renholdspersonale, mens HiB kjøper renholdstjenester av innleid firma. HiB har en noe større andel ansatte i støttestillinger for forskning enn hva de to andre høgskolene har.

Figur 2.3 Personalet i 2014 etter stillingsgruppe¹.

¹Kategorien «Andre stillinger» i DBH, som primært omfatter lærlinger, er inkludert i «Drift- og vedlikehold m.m.» i figuren.

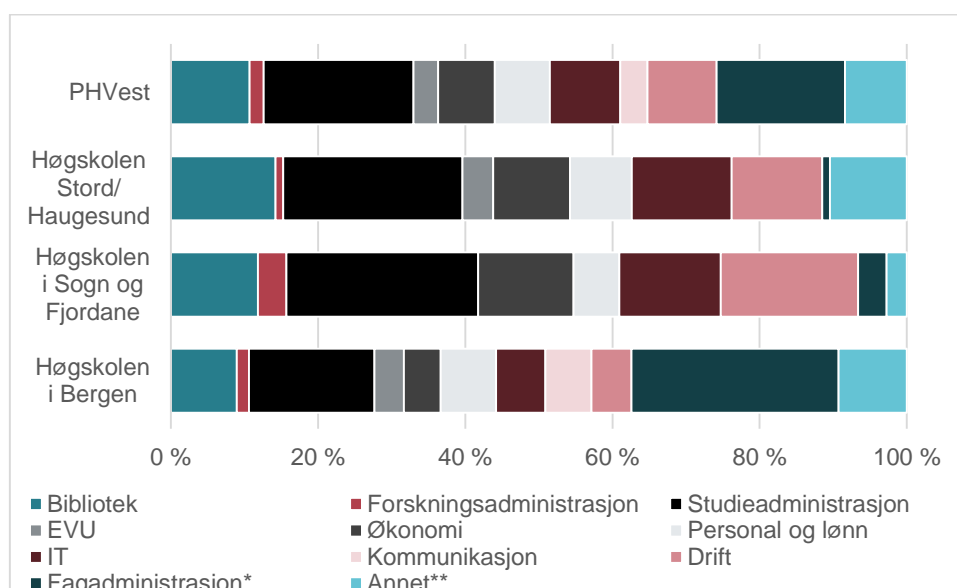
Kilde: DBH

I det følgende ser vi nærmere på hvordan det teknisk-administrative personalet er organisert i ulike administrative fagavdelinger. Kilden er filene som rapporteres til NIFU i forbindelse med utarbeidelsen av FoU-statistikken, hvor alle ansatte ved institusjonene inngår. Siste tilgjengelige år er 2014. Kildefilene inneholder opplysninger om avdeling, også administrative fagavdelinger som personal, økonomi, studieadministrasjon etc. Vi har sortert de administrative avdelingene underlagt sentraladministrasjonene ved HiB, HiSF og HSH etter beste skjønn i hovedkategoriene⁹ Bibliotek, Forskningsadministrasjon, Studieadministrasjon, Økonomi, Personal og lønn, IT, Kommunikasjon, Drift og EVU, se Figur 2.4.

De tre høgskolene har ulik organisering av de administrative ressursene, og det har vært utfordrende å gruppere de ulike avdelingene i en felles struktur. HSH har i utgangspunktet ikke teknisk-administrativt ansatte ved fagavdelingene, ettersom all administrativ støtte er samlet i en fellesadministrasjon. Imidlertid har de studieledere tilknyttet fagavdelingene, og disse fremstår i figuren som fagadministrasjon. Fagadministrasjon omfatter også avdelingsingeniører og laboratoriepersonale tilknyttet avdelingene.

⁹ En oversikt over de administrative funksjonene finnes i figur- og tabellvedlegget under Økonomi og administrasjon.

Figur 2.4 Teknisk-administrative stillinger etter avdeling i 2014.

*Fagadministrasjon omfatter her teknisk-administrativt personale som er organisatorisk tilknyttet institusjonenes avdelinger og institutter, mens de øvrige administrative enhetene er underlagt sentraladministrasjonen. Studieleder er for eksempel klassifisert som en fagadministrativ stilling (noe som forklarer hvorfor HSH står oppgitt med fagadministrasjon), det samme gjelder avdelingsingeniører og laboratorieteknikere. Prosjektledere ved Senter for nye medier ved HiB er også inkludert i denne kategorien.

**Kategorien «Annet» omfatter her ansatte ved høgskolenes sentraladministrasjon, samt administrativt ansatte ved Dokumentsenteret og Servicesenteret ved HiB. Dykkerutdanningen er holdt utenfor figuren, det samme er Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet.

Kilde: Institusjonene/NIFU, FoU-statistikk

Hvorvidt det faglige personalet opplever at de har tilstrekkelig administrativ støtte, er alltid et tilbakevendende spørsmål. Gjennom opplysninger fra surveyen fra 2013 kan vi si litt mer om dette for de tre høgskolene.

Tabell 2.2 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som oppga at bachelorprogrammet de underviste mest på har god administrativ støtte.

	Helt enig	Litt enig	Verken eller	Litt uenig	Helt uenig
HiB	8	27	22	33	10
HSH	14	35	24	19	8
HiSF	15	46	17	17	5
Totalt U&H-sektoren	18	33	22	18	9

Kilde: NIFU-Survey 2013

På spørsmålet om hvorvidt man opplevde at bachelorprogrammet man underviste mest på hadde god administrativ støtte, svarte en lav andel ved alle de tre høgskolene, og spesielt ved HiB, at de var «helt enig» i dette. Fagpersonalet i Bergen er generelt mer negative enn ved de andre to høgskolene.

2.3 Organisering av den administrative aktiviteten

HiSF er den eneste av de tre institusjonene som har enhetlig ledelse på institusjonsnivå. Dette innebærer at rektor er høgskolens øverste administrative leder. Administrasjonen ved høgskolen har fire seksjoner: Seksjon for personal, Seksjon for økonomi, Seksjon for utdanning og Seksjon for FoU. Seksjon for personal og Seksjon for økonomi ledes av henholdsvis personaldirektør og økonomidirektør. Seksjon for utdanning og Seksjon for FoU ledes av henholdsvis viserektor for utdanning og viserektor for FoU. Det er også administrative ressurser knyttet til avdelingsnivå, med

noen variasjoner i antall stillinger. Dette dreier seg bl.a. om administrativ støtte til studiesaker, personalsaker, utdanningsaker, internasjonalisering og FoU.

HiB og HSH har høgskoledirektør som øverste administrative leder. Ved HSH er all administrasjon og andre støttetjenester samlet i en felles administrasjon. Det betyr at det ikke er administrative ressurser på avdelingsnivå. Økonomi- og virksomhetsstyring ledes av økonomisjef, personaltjenester ledes av personalsjef, utdanningscenteret ledes av studiesjef, drift og IT ledes av drifts- og IT-sjef, kommunikasjon og samfunnskontakt ledes av informasjonssjef, og bibliotekjenester ledes av biblioteksjef. I direktørens stab er det ressurser bl.a. knyttet til FoU-administrasjon og internasjonal FoU.

HiB har det siste året sentralisert store deler av administrasjonen i en fellesadministrasjon. Denne fellesadministrasjonen er delt inn i seks seksjoner og biblioteket som ledes av hver sin stabdirektør: Seksjon for arealforvaltning, drift og brukerservice, Seksjon for forskning og ekstern samhandling, Seksjon for kommunikasjon, Seksjon for personal- og organisasjonsutvikling, Seksjon for utdanning og Seksjon for økonomi. I tillegg er det knyttet noen administrative ressurser til avdelingene med egen kontorsjef for hver avdelingsadministrasjon.

3 Utdanning

Alle de tre høgskolene tilbyr en rekke utdanningsprogram, fra forkurs (særlig innenfor ingeniøruddanningene) og årskurs til bachelor- og mastergradsstudier. Høgskolene favner også vidt hva gjelder etter- og videreutdanningstilbud. HiB tilbyr et doktorgradsprogram ved Avdeling for lærerutdanning – Studier av danning og didaktiske praksiser. Det er etablert flere mastergradsutdanninger ved alle de tre høgskolene. Ved HiB tilbys det 20 mastergradsutdanninger, mens det ved HiSF og HSH tilbys langt færre – henholdsvis 5 og 4. De fleste utdanningsprogrammene ved disse tre institusjonene er bachelorgradsutdanninger. Disse utdanningene danner grunnsteinen i utdanningstilbudet. Ved HiB tilbyr de 39 bachelorstudier, ved HiSF er det tilsvarende tallet 19, og ved HSH gis det tilbud om 15 bachelorutdanninger.¹⁰

¹⁰ En oversikt over de tre høgskolenes utdanningstilbud finnes i Vedlegg 1

Tabell 3.1 Antall studietilbud for gradsgivende studer, etter lærested.

	Bachelorgrad	Yrkes- utdanning	Mastergrad	Doktorgrad	Totalt
Høgskolen i Bergen	39		18	1	60
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	17		7		24
Avdeling for helse- og sosialfag	8		4		13
Avdeling for lærerutdanning	14		8	1	23
Høgskolen i Sogn og Fjordane	19	3	5		28
Lærerutdanning	1	3	2		4
Ingeniør- og naturfag	6				8
Idrett og friluftsliv	3		1		3
Samfunnsfag	2				2
Helse- og sosialfag	4		2		6
Økonomi og leiling	4		(2)		4
Høgskolen Stord/Haugesund	15	2	4		21
Lærerutdanning	3	2	2		6
Musikkutdanning	1				1
Ingeniørutdanning	5		1		6
Nautikkutdanning	2				2
Helsefag	2		1		
Økonomisk-administrativ utdanning	2				

Kilde: DBH

3.1 Studentsøking¹¹

I det følgende belyser vi status ved de tre lærestedene ved hjelp av en rekke kvalitetskriterier. Det første *kvalitetskriteriet* vi ser nærmere på er *søkertallene* til de tre høgskolene. Det finnes flere ulike indikatorer som belyser dette, her ser vi på utviklingen i antallet søkere, og vi tar for oss utviklingen i antall registrerte studenter.

Tabell 3.1 viser antall kvalifiserte førstevalgssøkere til grunnutdanning (SO) per studie plass. Som tabellen viser, er det relativt store forskjeller mellom de tre høgskolene. Antall søkere per studie plass er langt høyere for HiB enn for de to andre høgskolene, og antallet er også høyere enn for høyere utdanning totalt. Dersom vi fordeler antall kvalifiserte førstevalgssøkere etter avdeling, er det også her flere førstevalgssøkere per avdeling sammenlignet med de to andre institusjonene. Dog er antall søkere til lærerutdanningen svakt også ved HiB, selv om det er høyere enn ved HiSF og HSH.

Antallet studie plasser kan tilpasses søkningen. Det totale antall søkere gir derfor også et bilde av studenttilstrømningen, vist i tabell V 9-V 11. Da ser vi at søkningen til lærerutdanningen (GLU 1-7) ved HiB er langt høyere enn for HiSF og HSH, henholdsvis 205, 28 og 35 (kvalifiserte førstevalgssøkere).

¹¹ Tabeller og figurer med mer detaljerte oversikter over studenttilstrømningen finnes i figur- og tabellvedlegget under avsnittet om Utdanning/Studentsøking.

Tabell 3.2 Kvalifiserte førstevalgssøkere (SO) per studieplass, etter høgskole. 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	2,2	2,2	2,1	2,2	2,2
Avdeling for helse- og sosialfag	3,7	3,6	3,7	3,7	3,8
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	1,9	1,9	2,0	2,2	2,1
Avdeling for lærerutdanning	1,6	1,5	1,3	1,3	1,2
Høgskulen i Sogn og Fjordane	1,1	1,2	1,3	1,5	1,3
Avdeling for helsefag	1,0	1,0	0,9	1,0	1,3
Avdeling for ingeniør- og naturfag	1,0	0,9	0,8	1,0	1,0
Avdeling for lærerutdanning og idrett	1,4	1,3	1,5	1,7	1,2
Avdeling for samfunnsfag	0,9	1,2	1,5	1,7	1,4
Avdeling for økonomi, leiling og reiseliv	1,1				
Høgskolen Stord/Haugesund	0,8	1,0	1,0	1,0	1,2
Avdeling for helsefag	0,9	1,2	1,0	1,1	1,3
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	0,6	0,8	0,8	0,7	0,8
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag*	0,9	1,2	1,3	1,3	1,4
Alle institusjoner	1,6	1,7	1,7	1,8	1,8

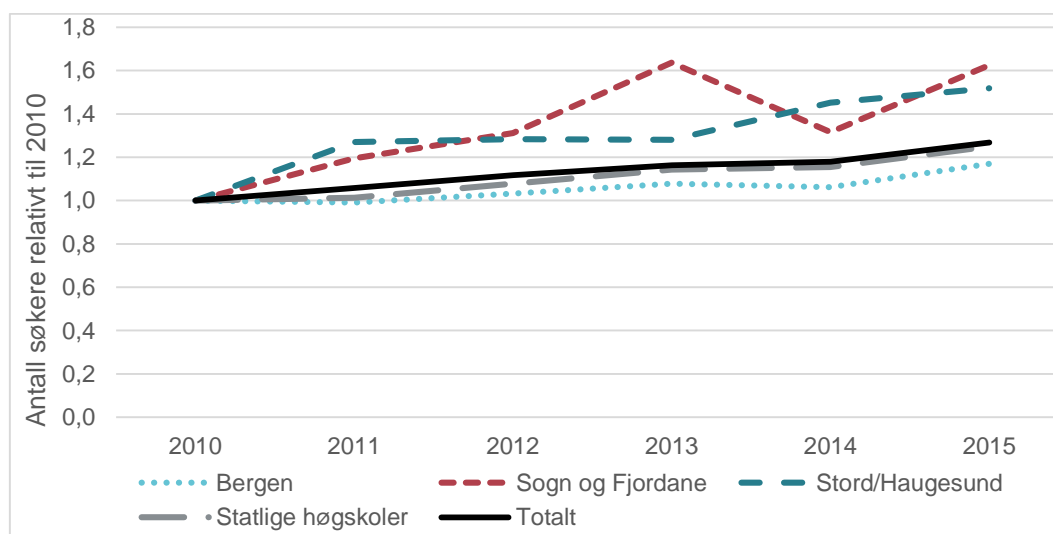
*Ingeniørutdanningen er et sentralt utdanningsområde i avdeling for tekniske-, økonomiske og maritime fag.

Tabell 3.1 gjelder kun førstevalgssøkere i SO. Når vi legger SO-tall til grunn har HSH eksempelvis 0,9 kvalifiserte førsteprioritetssøkere på utlyste studieplasser på ingeniør. Legger vi til lokalt opptak, har HSH 2,2 kvalifiserte førsteprioritetssøkere per studieplass knyttet til ingeniør.

Kilde: DBH, NOKUT-portalen

Situasjonen har bedret seg noe i den perioden vi har sett på – både for HiSF og HSH. Tallet på kvalifiserte førstevalgssøkere til grunnutdanning har økt med 50-60 prosent, langt mer enn for høyere utdanning generelt, og det har vært en viss økning i tallet på søkere per studieplass. For HiB har tallet på søkere økt med under 20 prosent, mindre enn for statlige høgskoler og høyere utdanning generelt. Antall søkere per studieplass er likevel fortsatt langt høyere enn for de to andre høgskolene.

Figur 3.1 Relativ vekst i antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere, etter institusjon. Grunnutdanning (Nom-opptak). 2010-2015.

Kilde: DBH

Når det gjelder selve *opptaket* av nye studenter til grunnutdanning (antall søkere som fikk studieplass og også møtte opp), så har det vært en økning for alle de tre høgskolene. For HiSF økte tallet med 23 prosent i den perioden vi har sett på. For HiB og HSH økte opptaket av nye studenter med henholdsvis 14 og 2 prosent gjennom perioden 2010-2015.

Man skiller vanligvis mellom *nasjonalt samordnet* opptak av studenter og *lokalt* opptak ved den enkelte institusjon. Totalt har antallet kvalifiserte søkere ved det lokale opptaket ved HiB vært relativt stabilt gjennom perioden 2010-2015, med en liten nedgang mot slutten av perioden. Avdeling for ingeniør- og økonomifag er den eneste avdelingen som har et større antall søkere i 2015 enn i 2010.

For HiSF er det en ganske markant nedgang i antallet kvalifiserte førsteprioritetssøkere ved det lokale opptaket fra 2010 til 2015. I 2015 var det 750 færre enn i 2010. Nedgangen er i stor grad knyttet til lærerutdanningen, der stadig flere av tilbudene har blitt eksternt finansiert og dermed finansiert under HiSF Oppdrag.¹² Men også for HiSF har det vært en stor økning i antallet søkere ved det lokale opptaket ved Avdeling for ingeniør- og naturfag, mens det har vært en nedgang i antallet søkere ved det lokale opptaket fra 2010 til 2015 ved Avdeling for lærerutdanning og idrett. Imidlertid er det viktig å få frem at HiSF skiller seg ut med vesentlig bredere geografisk rekruttering enn de to andre høgskolene. To tredjedeler av nye studenter rekruttert gjennom Samordna opptak kommer utenfra Sogn og Fjordane, og andelen har vært økende de senere årene. Flere av høgskolens utdanningsprogram har i det vesentlige nasjonal rekruttering og kan ikke begrunnes primært med regionale behov.

Tabell 3.3 Lokalt opptak til praktisk-pedagogisk utdanning. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Høgskolen i Bergen¹						
Praktisk-pedagogisk utdanning	117	127	141	145	130	153
Høgskolen i Sogn og Fjordane						
Praktisk-pedagogisk utdanning	131	55	83	127	99	152
Praktisk-pedagogisk utdanning, deltid			97		112	
Høgskolen Stord/Haugesund						
Praktisk Pedagogisk Utdanning – Yrkesfag for Ryfylke(PPU-Y)					37	
Praktisk-pedagogisk utdanning for allmennfaglærere	156	189	214	199	107	203
Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfaglærere	93	90	111	112	74	73

¹Det presiseres at HiB har PPU-utdanning for yrkesfag.

Kilde: DBH

Ved HSH søker det store flertallet av studentene om studieplass gjennom lokale opptak. I 2015 hadde HSH 873 kvalifiserte søkere i Samordna opptak, mens 2047 kvalifiserte førstvalgssøkere søkte om studieplass via lokale opptak.

Ved HSH har det vært en viss økning i antallet kvalifiserte førsteprioritetssøkere ved det lokale opptaket i den aktuelle perioden. Økningen skjedde i hovedsak fra 2010 til 2012; etter det har tallet totalt sett vært relativt konstant. Økningen i det lokale opptaket har vært størst ved Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag. For Avdeling for lærerutdanning og kulturfag har det vært en

¹² Kursavdeling HSF Oppdrag har i 2014 og 2015 hatt opptak til videreutdanningstilbud via EVU-Web og ikke via Lokalt opptak (SøknadsWeb). Opptak via EVU blir ikke rapportert som søknadsdata til DBH.

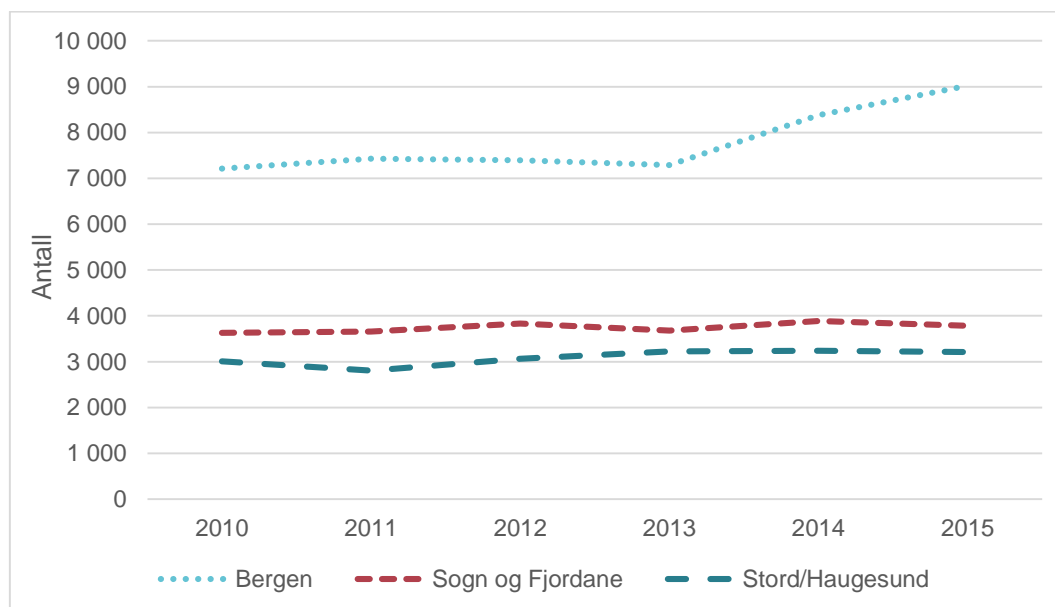
nedgang i tallet på søkere til lokalt opptak, noe som i stor grad skyldes at flere studenter er tatt inn via Samordna opptak de senere årene.¹³

For alle de tre høyskolene har det vært en økning i det lokale opptaket til praktisk-pedagogisk utdanning, bortsett fra opptak til praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfaglærere ved HSH. Her har det vært en nedgang i 2015.

3.1.1 Studenttall¹⁴

Figur 3.2 gir en oversikt over utviklingen i antall registrerte studenter ved de tre høyskolene i perioden 2010–2015. Ved HiB er det nesten tre ganger så mange registrerte studenter i 2015 som det er ved de to andre høyskolene (i overkant av 9 000 studenter, mens det ved HiSF og HSH er registrert henholdsvis 3 783 og 3 210 studenter i 2015. Ved HiB er det nærmere 2 000 flere registrerte studenter i dag enn i 2010, men økningen har i hovedsak foregått de to siste årene. Én institusjon bestående av de tre høyskolene ville altså i 2015 hatt rundt 16 000 registrerte studenter. Økningen har fordelt seg på alle de tre avdelingene ved høyskolen.

Figur 3.2 Antall registrerte studenter i høstsemesteret, etter lærested. 2010-2015.

Kilde: DBH

For HiSF har antallet registrerte studenter vært relativt stabilt i denne femårsperioden. Avdeling for ingeniør- og naturfag har hatt en god økning fra 2010, mens Avdeling for lærerutdanning og idrett har hatt en nedgang i antallet registrerte studenter. For de tre avdelingene ved HSH har det vært en liten økning i studenttallet fra 2010 til 2015.¹⁵

3.2 Studiegjennomføring

I det følgende ser vi nærmere på kvalitetskriteriet *studiegjennomføring*. For å belyse dette har vi sett på gjennomsnittlig antall *studiepoeng* per registrert heltidsekvivalent per år og antall fullførte *vitnemålgivende* utdanninger, samt gjennomføring på normert tid.

¹³ For flere tabeller, se tabell- og figurvedlegget under avsnittet om Utdanning/Lokalt opptak.

¹⁴ Flere tabeller finnes under avsnittet om Utdanning/Studenttall i figur- og tabellvedlegget.

¹⁵ En inndeling i egenfinansierte og eksterntfinansierte studenter finnes i figur- og tabellvedlegg.

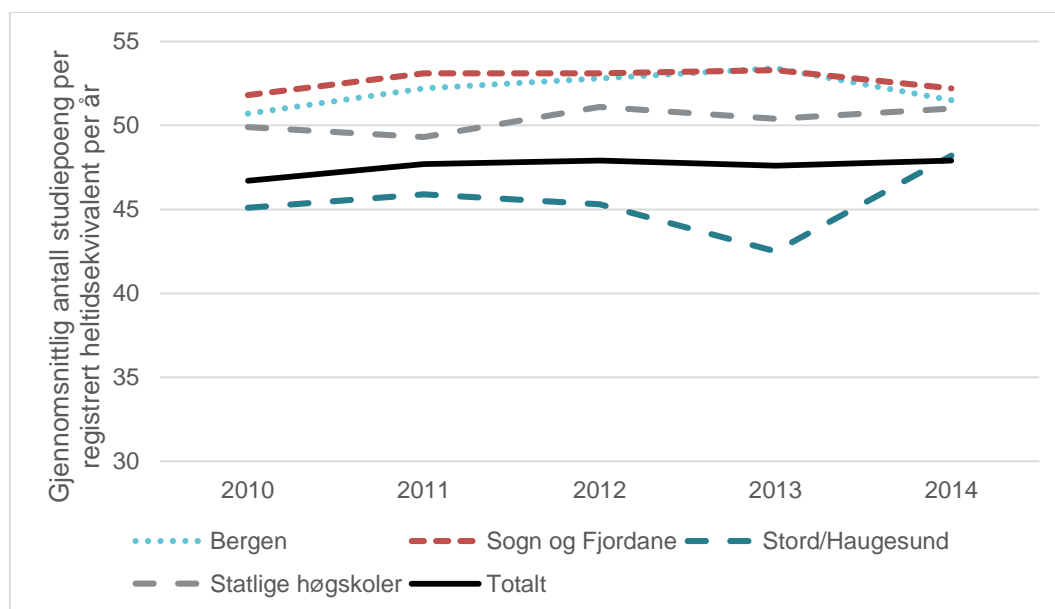
3.2.1 Studiepoeng¹⁶

Figur 3.3 viser store forskjeller i gjennomsnittlig antall avlagte studiepoeng per registrerte heltidsekivalent per år, for de tre høgskolene (tallene for 2015 er ennå ikke tilgjengelig). Både HiSF og HiB ligger godt over gjennomsnittet både i forhold til statlige høgskoler og i forhold til høyere utdanning totalt. Gjennomsnittlig antall fullførte studiepoeng ved HSH ligger noe lavere enn for statlige høgskoler generelt, men det er likevel en økende tendens.

Hva gjelder utviklingen over tid, er gjennomsnittstallene for både HiB og HiSF relativt stabile, men med en liten negativ tendens de siste årene, mens det for HSH har vært et hopp i antall studiepoeng fra 2013 til 2014, opp mot gjennomsnittet for høyere utdanning totalt.

Ved HiB har det vært en økning i studiepoengproduksjonen ved Avdeling for lærerutdanning i den aktuelle perioden, mens tallet har holdt seg på omtrent samme nivå for de to andre avdelingene. Ved HiSF har det vært en økning for Avdeling for lærerutdanning og idrett, mens det har vært en reduksjon for Avdeling for ingeniør- og naturfag. Ved HSH har det vært en stor økning ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag de to siste årene. Også for tekniske/økonomiske/maritime fag har det vært en økning de to siste årene.

Figur 3.3 Årlig gjennomsnittlig antall studiepoeng per registrert heltidsekivalent, etter institusjon. 2010-2014.

Kilde: DBH

3.2.2 Antall fullførte utdanninger¹⁷

Når det gjelder antall fullførte utdanninger, er det sannsynligvis mest hensiktsmessig å telle henholdsvis *vitnemålgivende* utdanninger og *videreutdanning*. Vitnemålgivende utdanning inkluderer også PPU.¹⁸ Figur 3.4 viser totaltallene for de enkelte lærestedene.

¹⁶ Flere tabeller finnes under avsnittet om Utdanning - Studiegjennomføring/Studiepoeng i figur- og tabellvedlegget.

¹⁷ Flere tabeller finnes i tabell- og figurvedlegget under avsnittet om Utdanning/Antall fullførte utdanninger. Her finnes også tabeller for fullførte videreutdanninger.

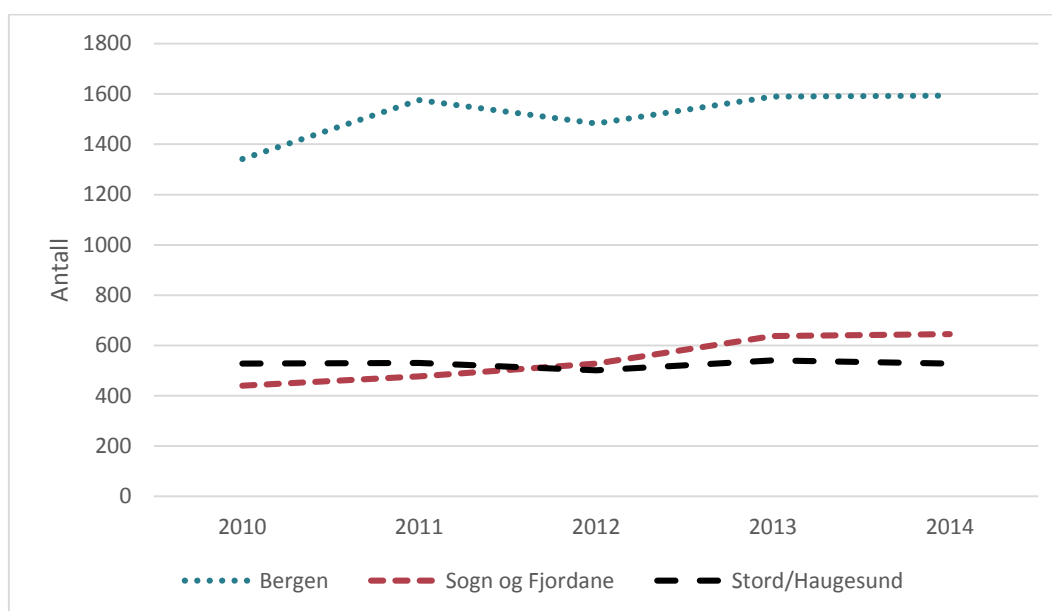
¹⁸ En utfordring når vi ser på fullføringer, i hovedsak gjelder dette HiSF, er at høgskolen samarbeider med andre institusjoner om enkelte studieprogram, slik at kandidatene blir registrert på den andre institusjonen. For HiSF gjelder dette følgende studieprogram:

Master i spesialpedagogikk, samarbeid med UiO (opptak ved UiO):

2010: 1, 2011: 1, 2012: 19, 2013: 4, 2014: 1 Master i læring og undervisning, samarbeid med UiB (opptak ved HiSF):

2012: 3, 2013: 7, 2014: 9 Master i idrettsvitenskap, samarbeid med NIH (opptak ved HiSF):

Figur 3.4 Antall fullførte vitnemålsgivende studieprogram, etter høyskole. 2010-2014.

Kilde: DBH

Siden HiB er såpass mye større enn de to andre høyskolene, er det naturlig at antall fullførte studieprogram er forholdsvis mye høyere enn ved HiSF og HSH. Imidlertid kan det være av interesse å se på utviklingen over tid. For HiB har det vært en liten nedgang ved Avdeling for helse- og sosialfag fra 2011 og ved Avdeling for lærerutdanning fra 2013 til 2014. For Avdeling for ingeniør- og økonomifag har det imidlertid vært en god økning i antallet fullførte studieprogram, både gjennom perioden og også fra 2013 til 2014.

Også ved HiSF har det vært en økning i antallet fullførte studieprogram totalt gjennom hele perioden fra 2010 til 2014. Det har også vært en god økning ved alle avdelingene.

HSH har hatt en liten nedgang fra 2013 til 2014 totalt og befinner seg nå på samme nivå som i 2010. Både for høyskolen totalt og også avdelingsvis er det ingen store endringer i antall fullførte studieprogram fra 2010 og frem til 2014.

Departementet innførte fra 2014 *kandidatmåltall* for helse- og lærerutdanningene.¹⁹ Disse måltallene angir et minstekrav til antall uteksaminerte kandidater for den enkelte institusjon. Kandidatmåltallet for grunnskolelærerutdanningen 1-7 for HiB var i 2014 127. Dette året ble det registrert 83 kandidater ved dette studieprogrammet. For HiSF var kandidatmåltallet fastsatt til 20, mens 8 studenter fullførte studieprogrammet i 2014. For HSH var måltallet også 20, mens det faktiske tallet ble 12 kandidater i 2014.

Antall fullførte *videreutdanninger* ved de tre høyskolene varierer en god del fra år til år.²⁰

3.2.3 Gjennomføring på normert tid

Tabell 3.4 viser at det for 3-årige bachelorutdanninger med opptakskull i 2009 var gjennomføringsgraden høyest ved HiB og ved HiSF, hvor nærmere 60 prosent av studentene hadde gjennomført utdanningen etter tre år. Dette er godt over gjennomsnittet for statlige høyskoler.

2013: 12, 2014: 13. HiB har også fellesgrader og samarbeidsmaster i hovedsak knyttet til avdeling for ingeniør- og økonomifag.

¹⁹ Opplysninger om Kandidatmåltall etter høyskole og utdanning finnes i tabell- og figurvedlegget under avsnittet om Utdanning/Kandidatmåltall

²⁰ Se figur- og tabellvedlegg for flere detaljer.

Tabell 3.4 Gjennomføring og frafall for opptakskullet høsten 2009 på 3-årige bachelorutdanninger organisert som fulltidsstudium, per institusjon. Per vår 2012 (normert tid), 2013 og 2014.

Insti- tusjon	Høst 2009	Vår 2012 (normert tid)			Vår 2013 (4 år)			Vår 2014 (5 år)		
	Opptakskull	% fullført grad	% fortsatt student	% frafall	% fullført grad	% fortsatt student	% frafall	% fullført grad	% fortsatt student	% frafall
HiB	1 545	58,0	19,2	22,8	67,4	7,6	25,0	70,2	4,8	25,0
HiSF	451	57,4	18,2	24,4	69,6	5,1	25,3	73,4	2,0	24,6
HSH	548	44,2	27,6	28,3	58,6	10,2	31,2	62,2	5,8	31,9
Sum SH	14 948	52,0	22,5	25,5	62,2	9,1	28,7	66,9	4,5	28,7

Kilde: Tilstandsrapporten 2015

Ved HSH hadde 44 prosent av studentene gjennomført etter tre år, dette er noe under gjennomsnittet for de statlige høgskolene. Frafallet er også størst ved HSH for bachelorutdanningene, og denne tendensen varer gjennom perioden frem til våren 2014. For 2-årige masterutdanninger er det fremdeles HiB som har den høyeste gjennomføringsgraden (opptak høst 2011), 32 prosent av studentene gjennomførte masterstudiet på normert tid. Dette er over snittet for statlige høgskoler, men noe under snittet for høyere utdanning totalt.²¹

3.3 Studentenes tidsbruk

Det tredje kvalitetskriteriet som blir belyst, er studentenes *tidsbruk*. Analysen av studenters tidsbruk er basert på data fra Studiebarometeret som gjennomføres årlig av NOKUT. Foreløpig finnes det to tilgjengelige årganger, 2013 og 2014. Total svarprosent i 2013 var 32, og i 2014 var den 42. Dessverre finnes det i datafilen ikke informasjon om svarprosenten per lærested (da opplysninger om hvor mange som var i populasjonen på respektive lærested, ikke er tilgjengelig), men det er mulig at lærestedene selv har opplysninger om hvor mange som faktisk var med i uttrekket fra deres lærested.²² Siden antallet respondenter var klart høyere i 2014, vil vi i analysene bruke mest tid på denne årgangen av Studiebarometeret.

Studietid er undersøkt med utgangspunkt i to spørsmål: hvor mye tid studentene bruker på organisert undervisning og hvor mye tid de bruker på selvstudier.

Ut fra det tilgjengelige datamaterialet er gjennomsnittlig *tid brukt på undervisning* for alle læresteder og alle nivåer (BA & MA) beregnet til 15,6 timer per uke, mens *total studietid* er 32,5 timer per uke.²³ Forholdet mellom gjennomsnitt og median viser at fordelingen på selvstudier er noe skjevere enn fordelingen på organisert undervisning og total studietid.

²¹ Flere tabeller finnes under avsnittet om Utdanning/Fullført på normert tid i tabell og figurvedlegget.

²² Samlet svarprosent for HSH var 64 % i 2014. Svarprosent for HiSF i 2014 var 62 %.

²³ Se tabell- og figurvedlegget under Utdanning/Studenters tidsbruk for mer detaljert forklaring av beregningene som ligger til grunn.

Tabell 3.5 Gjennomsnittlig tidsbruk på organisert undervisning og selvstudier, samt samlet studietid

		Org. studier	Selv-studier	Total studietid
Høgskolen i Bergen	Mean	18,97	15,71	34,64
	N	773	783	769
	Std. Dev.	8,49	8,764	11,75
Høgskolen Stord/Haugesund	Mean	19,76	15,46	35,32
	N	301	306	299
	Std. Dev.	10,08	9,599	13,84
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Mean	17,16	13,62	30,84
	N	438	442	434
	Std. Dev.	9,78	8,615	14,19

Kilde: Studiebarometeret 2014

Tabell 3.5 viser at studentene ved HiB og HSH har noe høyere, gjennomsnittlig tidsbruk enn studentene ved HiSF, og at sistnevnte også har det største standardavviket (over 14 timer). Det kan være flere grunner til disse forskjellene, dels at sammensetningen av fag er forskjellig, men også at det tilbys ulik mengde undervisning i ulike programmer. Innenfor rammen av dette prosjektet er det ikke mulig å gi et fullgodt svar på hva forskjellene kommer av.

3.4 Etter- og videreutdanning

Alle de tre høgskolene har et stort mangfold av etter- og videreutdanningstilbud på høgskolenes fagområder.²⁴ Høgskolen i Sogn og Fjordane har en samlet etter- og videreutdanningsaktivitet som er helt eller delvis eksternt finansiert under en felles paraply – HiSF Oppdrag. Høgskolene har stort sett etter- og videreutdanningstilbud innenfor alle fagfeltene de tilbyr, men ved HiSF er hovedvekten av slike tilbud innenfor helse- og sosialfag og innenfor barnehage og skolefag. Informasjonen vedrørende EVU-aktiviteten ved den enkelte institusjon er noe ulik og vanskelig å sammenstille. Imidlertid har vi noe informasjon fra surveyen fra 2013.

Tabell 3.6 og tallene gir et godt bilde av hvor viktig etter- og videreutdanningstilbudet er for alle de tre høgskolene. Andelen av fagpersonalet som svarer at de i løpet av de tre siste årene har vært involvert i etter- og videreutdanning, er høyt i forhold til andelen for hele sektoren samlet. Ved HiSF svarer hele 58 prosent at de har vært involvert i EVU.

Tabell 3.6 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste tre årene var involvert i etter- og videreutdanning ved eget lærested

HiB	53
HSH	49
HSF	58
Totalt U&H-sektoren	44

Kilde: NIFU Survey 2013

3.5 Studenttilfredshet

I tillegg til de ni kvalitetskriteriene gjengitt i Strukturmeldingen bestilte Stortinget tre øvrige kriterier som høyere utdanningsinstitusjoner skal vurderes etter. Disse tre tilleggs-kriteriene er *studenttilfredshet*,

²⁴ Se oversikt over høgskolenes etter- og videreutdanningstilbud etter avdeling i Vedlegg 1 Utdanningstilbud.

faglig oppfølging av studentene, samt studentinvolvering i forskningsarbeidet. Det første kriteriet vi ser på er studenttilfredshet, og vi bruker her opplysninger fra Studiebarometeret

Tall fra Studiebarometeret ²⁵

Fra 2013 har Studiebarometeret inkludert spørsmål om kandidatenes vurderinger av utdanningen og lærestedet og i hvilken grad de har erfart studiet som relevant i forhold til arbeidsmarkedets behov. De tre høgskolene ønsket at vi skulle sammenligne tre studier som var mest mulig like på tvers av høgskolene. De tre utdanningene vi valgte å se nærmere på er: bachelorutdanning i økonomi og administrasjon, grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10, bachelorutdanning i ingeniørfag og bachelor i sykepleie. I Studiebarometeret blir studentene bedt om å svare på en skala fra 1 til 5, hvor 1 = ikke enig og 5 = helt enig. I det følgende har vi tatt med tabellen som gir en oversikt over bachelorutdanning i økonomisk-administrative fag, slik at det blir enklere å danne seg et inntrykk av hva det blir spurt om og hva som sammenlignes. Tabellene for de andre utdanningene finnes i tabellvedlegget.

Tabell 3.7 Sammenligning av tilfredshet med bachelorutdanningen i økonomisk-administrative fag på tvers av de tre høgskolene. Tall fra 2014

Bachelor i økonomisk-administrative fag	Høgskulen i Sogn og Fjordane	Høgskolen Stord/Haugesund	Høgskolen i Bergen	Gjennomsnitt av alle økonomisk-administrative fag
Antall respondenter	29 (76%)	52 (59%)	60 (56%)	
Læringsmiljø (Sosialt, faglig, tjenester, fasiliteter og utstyr)	3,9	3,7	3,5	3,7
Medvirkning - mulighet for medvirkning	3,5	3,3	3,5	3,3
Engasjement - Engasjerende, utfordrende, helhetlig	3,8	4,1	4,1	4
Yrkesrelevans - Jobbmuligheter	4	4,3	4,4	4,2
Undervisning - Undervisning, veiledning, oppfølging	3	3,4	3,4	3,3
Eksamen - Eksamens- og innleveringsoppgaver	3,7	3,8	3,8	3,8
Læringsutbytte - egen vurdering av læringsutbytte	3,3	3,4	3,5	3,6
Helhetsvurdering Alt i alt, hvor fornøyd er jeg med studieprogrammet	3,9	4,1	4,1	4

Kilde: NOKUT/Studiebarometeret

For bachelorutdanningen innenfor økonomisk-administrative fag er det ingen store forskjeller, verken mellom høgskolene eller mellom den enkelte høgskole og landsgjennomsnittet for utdanningen. For variabelen «egen vurdering av læringsutbytte» ligger alle tre høgskolene så vidt under landsgjennomsnittet. Og når det gjelder helhetsvurderingen «Alt i alt, hvor fornøyd jeg er med studieprogrammet», så er studentene ved bachelor i økonomisk-administrative fag godt fornøyd med studieprogrammet, og ved HSH og HiB er de litt mer fornøyd enn gjennomsnittet for utdanningen. Vi kan også her finne ut litt mer om hvor fornøyd studentene er med de mulighetene de har for medvirkning på akkurat dette studiet, og her er studentene ved HiB og HiSF litt mer fornøyd enn studentene ved HSH.

²⁵ Flere tabeller finnes under avsnittet om Studenttilfredshet i tabell- og figurvedlegget, under Utdanning. Her finnes også noen tabeller fra SHoT-undersøkelsen.

For grunnskolelærerutdanningen 1-7 og 5-10 er grunnskolelærerutdanning 1-7 med samfunnsfag og grunnskolelærerutdanning 5-10 med norsk valgt ut for HiB, fordi man antar at disse representerer den retningen som er mest lik det som tilbys ved de to andre høgskolene. Det er viktig å ta hensyn til at svarprosenten for grunnskolelærerutdanningene er mye lavere ved HiB enn ved de to andre institusjonene. Dog er svarprosenten gjennomgående lav for de tre høgskolene for grunnskolelærerutdanningen 5-10.

For grunnskolelærerutdanningen 1-7 gjelder mye av det samme som for bachelor i økonomiske- og administrative fag – det er ingen store avvik for noen av høgskolene i forhold til landsgjennomsnittet for utdanningen. Både for variabelen «Engasjement – engasjerende, utfordrende, helhetlig» og «Yrkesrelevans - jobbmuligheter» ligger alle tre høgskolene godt over landsgjennomsnittet. Det er noen forskjeller mellom høgskolene for enkelte av variablene. Hva gjelder helhetsvurderingen, er det utdanningen ved HSH som kommer aller best ut.

For grunnskolelærerutdanningen 5-10 ligger skåren for denne utdanningen, sammenlignet med landsgjennomsnittet, litt lavere enn for de to andre utdanningene vi har sett på. Særlig studentene ved HiB er mindre fornøyde enn landsgjennomsnittet for alle variablene som er inkludert. Det kan være verdt å merke seg at studentene ved alle de tre høgskolene er mindre fornøyde enn landsgjennomsnittet for utdanningen med «Yrkesrelevans - jobbmuligheter», der studentene ved grunnskolelærerutdanningen 1-7 var veldig fornøyde. Hva gjelder helhetsvurderingen for denne utdanningen, så er det HiSF som kommer best ut sammenlignet med de to andre høgskolene.

For bachelorutdanning i ingeniørfag²⁶ er det ikke de store forskjellene med hensyn til hvordan studentene svarer på tvers av høgskolene. De svarer også i tråd med hva gjennomsnittet på tilsvarende utdanninger svarer, og alle de tre utdanningene ligger stort sett litt over gjennomsnittet for landet. Imidlertid er studentene ved denne utdanningen ved HiSF mer fornøyde med «mulighet for medvirkning» og «eksamens- og innleveringsoppgaver» enn hva studentene ved de to andre høgskolene og også gjennomsnittsstudenten er.

For bachelorutdanning i sykepleie svarer studentene ved de tre høgskolene ganske likt, dog med enkelte avvik, f.eks. er studentene ved HiSF og HSH mye mer fornøyde med muligheten for medvirkning enn studentene ved HiB. Studentene ved HiSF synes også studiet er mer engasjerende og utfordrende enn hva studentene ved HSH og HiB gjør. Studentene ved alle de tre utdanningene er relativt tilfredse med jobbmulighetene. Alt i alt er sykepleierstudentene ved HiSF relativt mye mer fornøyde med sitt studieprogram enn hva studentene ved tilsvarende utdanningsprogram ved HSH og HiB er.

Dersom vi ser nærmere på tilfredshet blant studentene ved de tre lærestedene på et mer overordnet nivå (institusjonsnivå) og sammenligner denne med de øvrige statlige høgskolene som er inkludert i Studiebarometeret, så finner vi at studentene ved HiSF er de som er mest tilfredse av alle studenter ved statlige høgskoler. HSH og HiB befinner seg noe lenger ned på denne listen.

3.6 Faglig oppfølging av studentene

Det neste av de tre tilleggskriteriene som vi ser på, er faglig oppfølging. Dette kriteriet kan til en viss grad belyses gjennom opplysninger fra Studiebarometeret – se variablene referert til i avsnittet over for bachelorutdanning i økonomiske og administrative fag. I tillegg bruker vi tall fra NIFU-surveyen fra 2013. Disse tallene gir opplysninger på et mer overordnet nivå for de tre høgskolene.

²⁶ Valg av utdanningsprogram er gjort med utgangspunkt i et ønske om å bruke de utdanningene som innholdsmessig er mest mulig like. Dette kunne helt sikkert vært gjort med grunnlag i andre kriterier.

Tabell 3.8 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som ga individuelle råd til bachelorstudenter om hvordan de bør arbeide for å forbedre seg.

	I stor grad	I noen grad	I liten eller ingen grad	Ikke relevant
HiB	55	37	3	5
HSH	71	24	3	2
HiSF	71	25	-	4
Totalt UoH-sektoren	60	32	3	4

Kilde: NIFU Survey 2013

Tabell 3.8 viser at de aller fleste av de fast tilsatte ved høgskolene mener at de «i stor grad» eller «i noen grad» følger opp den enkelte bachelorstudent.

Dersom vi bruker tall fra Studiebarometeret og ser litt nærmere på hva *studentene* mener, så ser vi at for variabelen «Undervisning, veiledning og oppfølging» for bachelorstudiet i økonomiske og administrative fag (tabell 3.5) befinner studentene ved HSH og HiB seg rett over gjennomsnittet, mens studentene ved HiSF er litt mindre fornøyde og ligger litt under landsgjennomsnittet for denne utdanningen.

Ved Grunnskolelærerutdanningen 1-7 er studentene ved HiSF og HSH ganske godt fornøyde med «undervisning, veiledning» på dette studiet, mens studentene ved HiB ikke er så fornøyde og ligger en del under dette gjennomsnittet for landet (tabell i figur- og tabellvedlegget).

Dersom vi fremdeles bruker informasjon fra Studiebarometeret, men løfter den opp på et overordnet nivå, så er studentene ved HiSF også her blant de mest fornøyde når man sammenligner med andre statlige høgskoler. Hva gjelder oppfølging av studentene, så er studentene ved HiB, institusjonen sett under ett, ganske misfornøyde med når det gjelder faglig oppfølging ved sitt studiested.

3.7 Studentinvolvering i forskningsarbeidet

Det siste av de tre tilleggskriteriene vi tar for oss er studentinvolvering i forskningsarbeidet. For å se nærmere på studentinvolvering i forskningsarbeid, har vi brukt opplysninger fra surveyen til lærerpersonalet fra 2013.

Tabell 3.9 viser at andelen av personalet som mener de «i stor grad» eller «i noen grad» involverer bachelorstudenter i sitt forskningsarbeid, er en god del høyere enn andelen for sektoren totalt ved alle de tre høgskolene.

Tabell 3.9 Prosentandel av fast tilsatte som i 2013 involverte bachelorstudenter i sine FoU-prosjekter.

	I stor grad	I noen grad	I liten eller ingen grad	Ikke relevant
HiB	10	32	34	24
HSH	15	24	33	28
HiSF	13	37	30	20
Totalt U&H-sektoren	5	23	37	35

Kilde: NIFU Survey 2013

En annen indikator på studentinvolvering i forskningsarbeidet kan være hvorvidt faglig tilsatte ved institusjonen formidler sin egen forskning til studentene. Tabell 3.10 viser at tilsatte ved de tre høgskolene i stor grad svarer på linje med resten av UoH-sektoren. Langt de fleste mener at de «i stor grad» eller «i noen grad» formidler egen forskning til studentene.

Tabell 3.10 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som formidlet egen forskning til bachelorstudenter.

	I stor grad	I noen grad	I liten eller ingen grad	Ikke relevant
HiB	27	49	11	13
HSH	20	52	16	12
HSF	25	57	8	10
Totalt U&H-sektoren	22	46	14	18

Kilde: NIFU Survey 2013

3.8 Oppsummering: Utdanning

HiB har markant flere kvalifiserte førstevalgssøkere per studie plass enn de to andre høgskolene. Imidlertid har den relative veksten i antall kvalifiserte førstevalgssøkere vært mye høyere for HiSF og HSH enn for HiB. Vi har også sett på lokalt opptak, og både ved HiB og ved HiSF har det vært en nedgang i søkningen til det lokale opptaket. Bare ved HSH har det vært en liten økning. Ved HiB har det vært en markant økning i antallet registrerte studenter, mens utviklingen for HiSF og HSH har vært stabil.

HiB og HiSF produserer langt flere studiepoeng per student (heltidsekivalent) enn HSH. Imidlertid, mens det er en noe avtagende tendens ved de to første høgskolene, er tendensen økende ved HSH. Det er naturlig at flere vitnemålgivende studieprogram gjennomføres ved HiB enn ved HiSF og HSH. Men antallet fullførte studieprogram ved HiB er også økende, noe som også er tilfellet ved HiSF. Ved HSH har det vært en liten nedgang. Hva gjelder kandidatmåltallene for helse- og lærerutdanningene, så klarte ingen av høgskolene å nå disse i 2014.

For de utdanningene og opptakskullene vi har sett på er tendensen at en større andel av studentene ved HiB og ved HiSF enn ved HSH fullfører utdanningen på normert tid. Andelen studenter som faller helt fra, er også en god del lavere ved HiB og ved HiSF enn ved HSH.

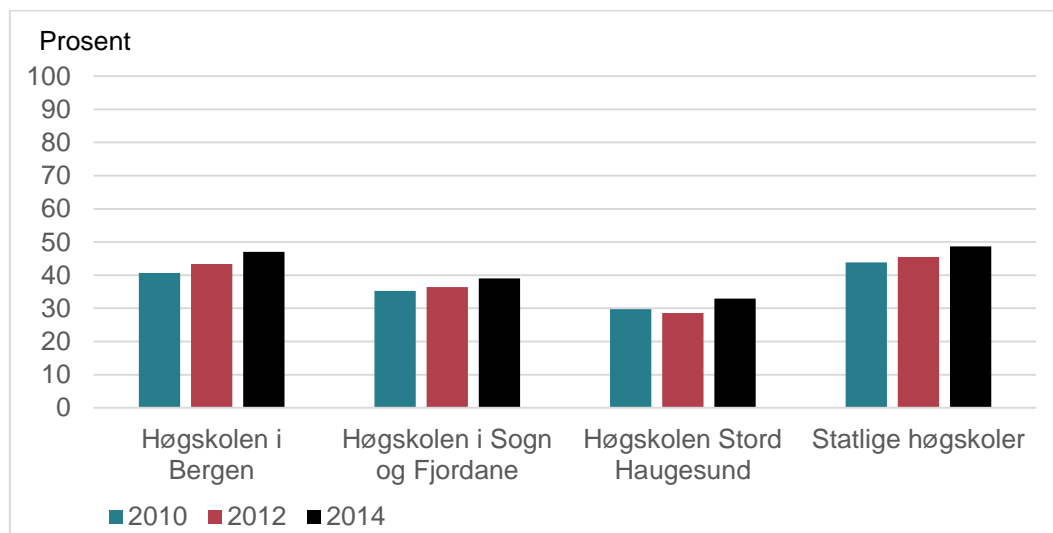
Ifølge opplysninger hentet fra Studiebarometeret er studentene ved de tre høgskolene (ved de utvalgte utdanningene), gjennomsnittlig fornøyde med utdanningsprogrammene sine, og de synes også å være gjennomsnittlig fornøyde med den faglige oppfølgingen og muligheten for medvirkning i forskningsarbeidet ved institusjonen. En relativt stor andel av de ansatte ved de tre institusjonene mente at de i stor eller noen grad fulgte opp den enkelte student, og en relativt stor andel tilsatte mener også at de i stor eller noen grad involverer sine bachelorstudenter i forskningsarbeidet.

4 Fagpersonalets kompetanse

4.1 Andel førstestillinger

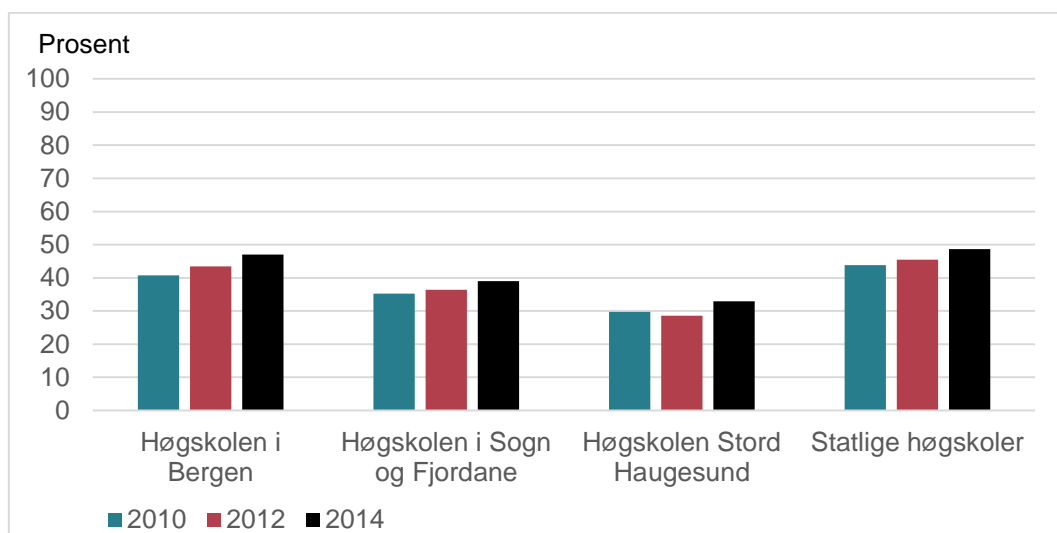
Det fjerde av de opprinnelige ni kvalitetskriteriene er *årsverk i førstestillinger*. For å belyse stillingsstrukturen og personalets kompetanse ved de tre høgskolene har vi her benyttet tall fra DBH og supplert med opplysninger fra NIFUs Forskerpersonalregister²⁷. Vi ser på de tre høgskolene totalt, på avdelingsnivå og på institutt/seksjonsnivå. I rapporten har vi kun tatt med de mest overordnede figurene og tabellene og så laget et tekstlig sammendrag av de mer detaljerte funnene – illustrasjonene som i større grad viser detaljene, er å finne i tabellvedlegget.

Figur 4.1 Andel forskere i førstestilling i perioden 2010 til 2014.

Kilde: DBH/NOKUT-portalen

²⁷ Forskerpersonalregisteret inneholder opplysninger om personalet på institutt- og fagseksjonsnivå, mens DBH kun har opplysninger på avdelingsnivå. Der vi har behov for mer detaljert inndeling av organisasjonen, benytter vi data fra Forskerpersonalregisteret. Opplysninger om personalets utdanning i form av avlagt doktorgrad og utdanning på master- og hovedfagsnivå er dessuten kun tilgjengelig i Forskerpersonalregisteret. Formalkompetanse i form av høyere utdanning er knyttet til det enkelte individ, og vi bruker antall hoder hentet fra Forskerpersonalregisteret når dette beskrives i vedlegg 2. Indikatorer knyttet til tilsatte i DBH er styringsindikatorer utviklet for Kunnskapsdepartementet, basert på antall årsverk. Det vil derfor være forskjeller på andel tilsatte i førstestilling når vi legger data fra henholdsvis DBH og Forskerpersonalregisteret til grunn for beregningene, ettersom måleenheten er forskjellig.

viser

utviklingen i andel tilsatte med førstestillingskompetanse for de tre høgskolene i perioden fra 2010 til 2014. For HiB er det en positiv utvikling, og denne andelen nærmet seg i 2014 47 prosent. For HiSF og HSH har det også vært en positiv utvikling. I 2014 hadde 39 prosent av det faglige personalet ved HiSF førstestilling, mens tilsvarende gjaldt 33 prosent ved HSH. I tabellvedlegget finnes en mer detaljert oversikt over antall personer i faglige stillinger etter stillingskategori.

I 2014 var andelen forskere med doktorgrad ved HiB nærmere 10 prosent høyere enn ved de to andre høgskolene – bortimot 30 prosent. Andelen har også økt i perioden fra 2013 til 2014. Ved HSH har også andelen forskere med doktorgrad økt betraktelig gjennom hele perioden – fra rundt 15 prosent i 2012 til over 20 prosent i 2014. For HiSF er situasjonen noe annerledes, her har andelen forskere med doktorgrad flatet ut fra 2013 (22 prosent) til 2014 (22 prosent), selv om tendensen har vært positiv gjennom perioden for øvrig.²⁸

4.2 Personalets kompetanse ved Høgskolen i Bergen

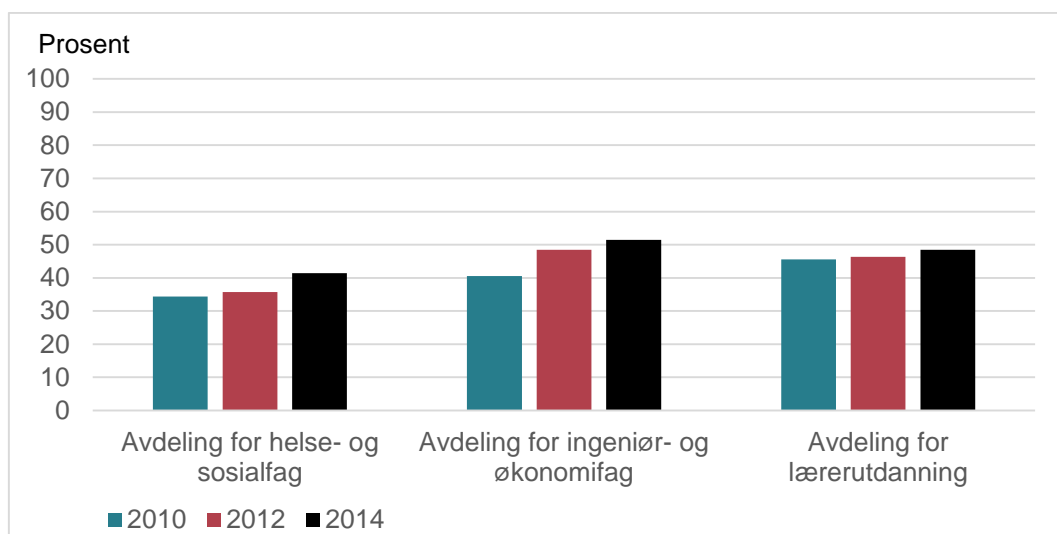
I 2014 utgjorde professorene og dosentene 7 prosent av det faglige personalet ved HiB, mens 24 prosent var førsteamanuenser og 10 prosent førstelektorer. Til sammen var 41 prosent av det faglige personalet ved høgskolen tilsatt i førstestilling. Midlertidige stillinger, som forsker, postdoktor og stipendiat, utgjorde 9 prosent, og høgskolelærerne tre prosent.

Fra 2010 til 2014 har andelen professorer/dosenter gått opp, sammen med andelen førsteamanuenser – selv om denne har flatet ut noe sist i perioden, mens andelen høgskolelektorer og høgskolelærere har flatet ut (se tabellvedlegg).

I det videre ser vi nærmere på personalets kompetanse ved de tre avdelingene ved HiB.

²⁸ Flere figurer og tabeller finnes under avsnittet om Fagpersonalets kompetanse i tabell- og figurvedlegget.

Figur 4.2 Faglig personale med førstestillingskompetanse ved HiB etter avdeling. 2010, 2012 og 2014.

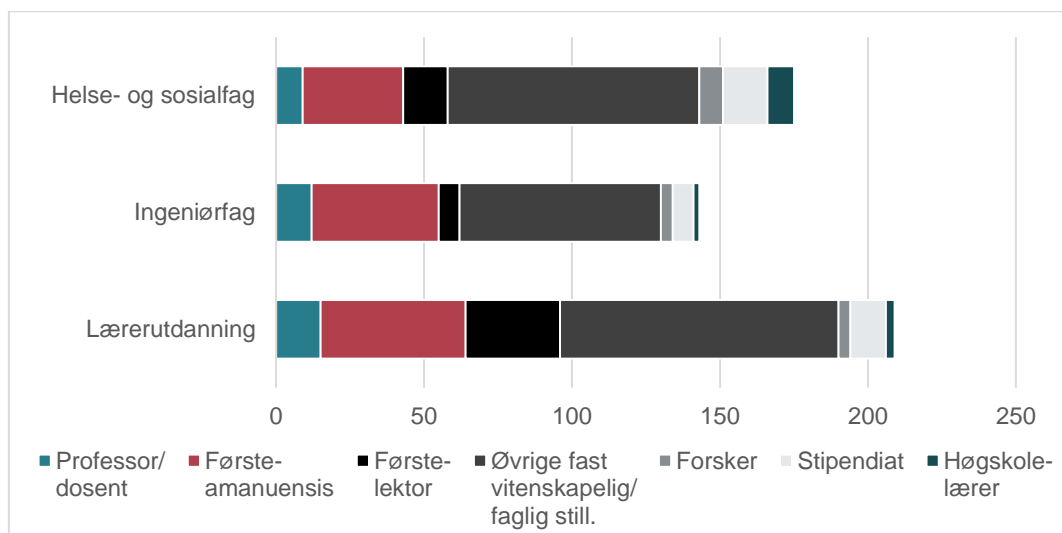
Kilde: DBH/NOKUT-portalen

Figuren viser en god utvikling for alle de tre avdelingene, den minst markerte økningen ser vi ved Avdeling for lærerutdanning. I 2014 finner vi den høyeste andelen førstekompetente ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag, med over 50 prosent.

Ved HiB er det p.t. 4 professorer, 9 førsteamanuenser og 2 førstelektorer som fungerer som åremålstilsatte ledere. Disse er ikke med i våre oversikter presentert her og kommer dermed i tillegg til disse tallene.

Figur 4.3 viser en mer nyansert oversikt over fagpersonalet ved avdelingene.

Figur 4.3 Faglig personale ved Høgskolen i Bergen i 2014 etter avdeling og stillingsgruppe¹.

¹Kategorien forsker omfatter her forskerstillinger samt øvrige vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU

Flest faglig tilsatte er det ved Avdeling for lærerutdanning, fulgt av Avdeling for helse- og sosialfag. Avdeling for ingeniør- og økonomifag var den minste avdelingen. Høyest andel professorer og dosenter hadde Avdeling for ingeniør- og økonomifag, 8 prosent, mens Avdeling for helse- og sosialfag hadde den laveste andelen, 5 prosent. Ingeniør- og økonomifag hadde også den høyeste

andelen førsteamanuenser, med 30 prosent. Lærerutdanningen hadde 7 prosent professorer og 23 prosent førsteamanuenser, samt den høyeste andelen førstelektorer, 15 prosent. Øvrig fast vitenskapelig personale var den største stillingsgruppen ved alle tre avdelinger.²⁹

Tabell 4.1 Antall personer og årsverk tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HiB.* Skoleåret 2015/2016

	Antall	Årsverk
Totalt faglige ansatte	141	109,45
<i>herav:</i>		
Førstestillingskompetente (eks. professorer/dosent)	77	59,25
Professorer/dosent	14	12,7

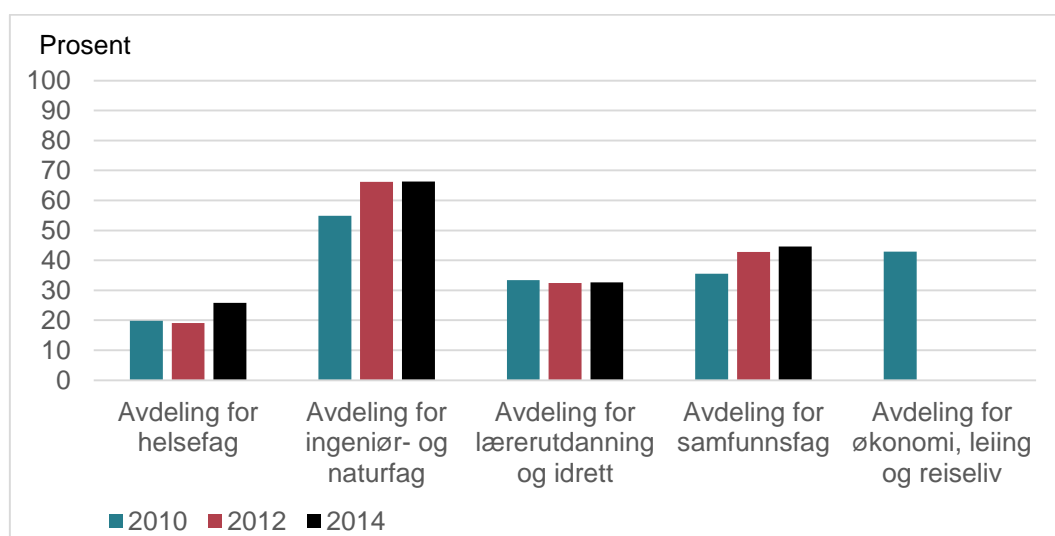
* HiB tilbyr flere masterutdanninger for grunnskolelærerstudenter. I beregningsgrunnlaget er de aktuelle masterutdanningene tatt med. Tallene for HISF og HSH gjelder kun grunnskolelærerutdanningene, masterutdanningene er ikke tatt med.

Kilde: HiB

For skoleåret 2015/2016 utgjør andelen (årsverk) utført av personalet ved grunnskolelærerutdanningen ved HiB som har professor- eller dosentkompetanse, 12 prosent. Andelen årsverk utført av tilsatte med øvrig førstekompetansestilling utgjør 54 prosent av totalt utførte årsverk ved utdanningen. Dersom vi ser på andeler, så utgjør tilsatte med førstekompetanse 55 prosent av personalet knyttet til grunnskolelærerutdanningen, mens de med professorkompetanse utgjør 10 prosent.

4.3 Personalets kompetanse ved Høgskulen i Sogn og Fjordane

Figur 4.4 Faglig personale med førstekompetanse ved HiSF etter avdeling. 2010, 2012 og 2014.

Kilde: DBH/NOKUT-portalen

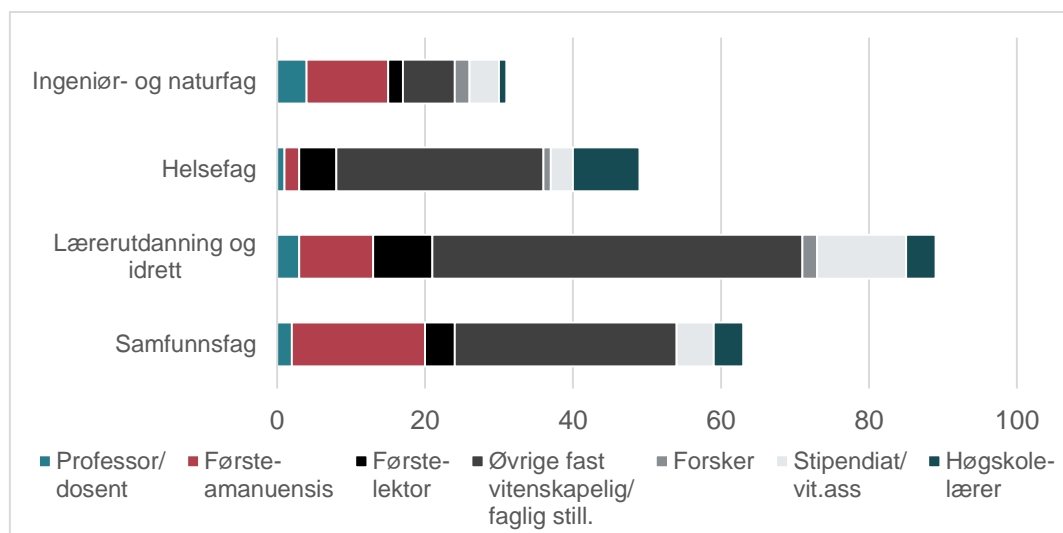
Også ved HiSF er det flest tilsatte ved Avdeling for lærerutdanning og idrett, fulgt av Avdeling for samfunnsfag. Den minste avdelingen er Avdeling for ingeniør- og naturfag. Det er imidlertid ved Avdeling for ingeniør- og naturfag at vi finner den høyeste andelen personale med førstekompetanse – 66 prosent i 2014. Andelen førstekompetente har vært høy for alle tre årene for denne avdelingen.

²⁹ Flere figurer finnes under avsnittet om Fagpersonalets kompetanse i tabell- og figurvedlegget.

Ved Avdeling for samfunnsfag er denne andelen 26 prosent, og ved Avdeling for lærerutdanning og idrett og Avdeling for helsefag er andelen henholdsvis 33 og 45 prosent.

I tillegg til det faglige personalet med førstekompetanse vist her, kommer åremålstilsatte ledere. Ved HiSF har 10 av 16 åremålstilsatte ledere førstestillingskompetanse.

Figur 4.5 Faglig personale ved Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014 etter avdeling og stillingsgruppe¹.

¹Kategorien forsker omfatter her forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU

Figur 4.5 viser et mer nyansert bilde av stillingsstrukturen ved den enkelte avdeling.

Ved Avdeling for ingeniør- og naturfag har 8 prosent av personalet professor- eller dosentkompetanse, og 22 prosent er førsteamanuenser. De tilsvarende andelen for Avdeling for Samfunnsfag er 3 og 16 prosent, for Avdeling for lærerutdanning og idrett 3 og 11 prosent, og for Avdeling for helsefag er 2 prosent av personalet professor/dosent, mens 4 prosent er førsteamanuenser.

Tabell 4.2 Antall personer og årsverk tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HiSF. Skoleåret 2015/2016.

	Antall	Årsverk
Totalt faglig ansatte	55	36,4
<i>herav:</i>		
Førstestillingskompetente (eks. professorer/dosent)	19	12,9
Professorer/dosent	14	4,6

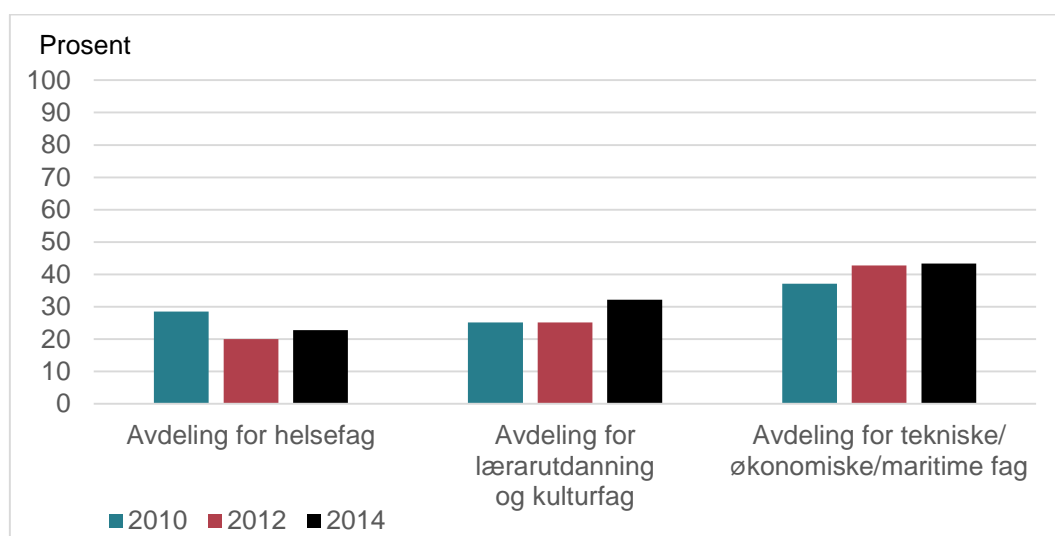
Kilde: HiSF

For skoleåret 2015/2016 utgjør andelen (årsverk) utført av det faglige personalet tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HiSF, som har professor- eller dosentkompetanse, 13 prosent. Tilsatte med øvrig førstestillingskompetanse utfører 35 prosent av årsverkene ved grunnskolelærerutdanningen. Dersom vi ser på andeler av det totale antallet faglig tilsatte, så utgjør tilsatte med førstestillingskompetanse 35 prosent, mens de med professorkompetanse utgjør nærmere 16 prosent av det faglige personalet knyttet til grunnskolelærerutdanningen.

4.4 Personalets kompetanse ved Høgskolen Stord/Haugesund

Den høyeste andelen førstekompetente finner vi også ved HSH ved Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag. Her har 42 prosent av personalet førstekompetanse. Ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag er denne andelen 32 prosent, mens den ved Avdeling for helsefag er 23 prosent. Ved Avdeling for helsefag har det også vært en nedgang i andelen førstekompetente tilsatte fra 2010, men det har vært en liten økning fra 2012 til 2014. For de to andre avdelingene har det vært en økning fra 2010, mest markant for Avdeling for lærerutdanning og kulturfag.

Figur 4.6 Faglig personale med førstestillingskompetanse ved HSH etter avdeling, 2014

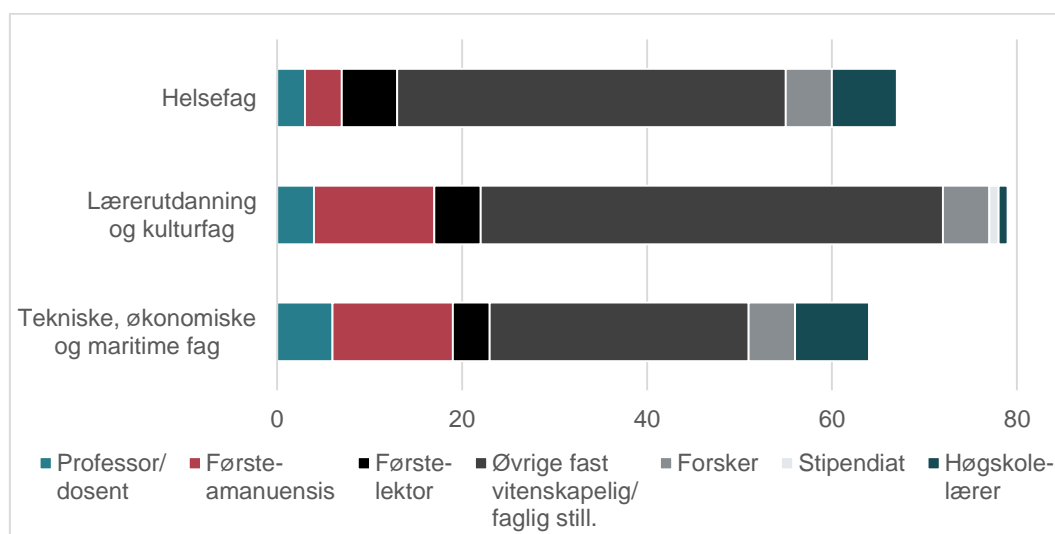

Kilde: DBH/NOKUT-portalen

Også ved HSH er det enkelte tilsatte med førstekompetanse som ikke er inkludert i figuren over. Dette gjelder åremålstilsatte ledere. Ved HSH er det 1 person med dosentkompetanse, 6 førsteamanuenser og to førstelektorer som da kommer i tillegg til de som inngår i figuren.

Figur 4.7 gir et mer nyansert bilde av stillingsstrukturen ved den enkelte avdeling.

Figur 4.7 Faglig personale ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014 etter avdeling og stillingsgruppe¹.

¹Kategorien forsker omfatter her forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Også ved HSH er det flest tilsatte ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag, etterfulgt av Avdeling for helsefag og Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag. Den høyeste andelen med professor- og førsteamanuensiskompetanse finnes også ved Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag – henholdsvis 9 og 20 prosent. Ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag er disse andelenene henholdsvis 5 og 16 prosent, mens de for Avdeling for helsefag var 4 og 6 prosent.

Tabell 4.3 Antall personer og årsverk tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HSH. Skoleåret 2015/2016

	Antall	Årsverk
Totalt faglige ansatte	39	17
<i>herav:</i>		
Førstestillingskompetente (eks. professorer/dosent)	11	5
Professorer/dosent	5	1,8

Kilde: HSH

Andelen årsverk utført av tilsatte knyttet til grunnskolelærerutdanningen ved HSH med professor- eller dosentkompetanse utgjør i skoleåret 2015/2016 11 prosent av totalt utførte årsverk. Andelen årsverk utført av tilsatte med øvrig førstestillingskompetanse utgjør 29 prosent av totalt antall faglige årsverk utført ved grunnskolelærerutdanningen. Ser vi nærmere på det totale antallet faglig tilsatte, så utgjør de med førstekompetanse 28 prosent, mens de med professorkompetanse utgjør 13 prosent av det totale antallet faglig tilsatte tilknyttet grunnskolelærerutdanningen.

4.5 Oppsummering: Personalets kompetanse

Ved alle de tre høgskolene er det avdelingene som inkluderer lærerutdanningene, som har flest faglig ansatte. Imidlertid er det ved avdelingene som inkluderer ingeniørutdanningene, at vi finner den høyeste andelen av personalet i førstestillinger. Ved alle de tre høgskolene er det ved avdelingene for helsefag at den laveste andelen med førstekompetanse befinner seg.

Uten at vi helt kan sammenligne tallene fra høgskolene vedrørende grunnskolelærerutdanningene med tallene fra Forskerpersonalregisteret, kan opplysningene fra lærestedene være en indikasjon på at det ved alle høgskolens lærerutdanninger har vært en økning fra 2014 til 2015 i andelen av personale med professor/dosentkompetanse og øvrig førstestillingskompetanse. Det har også vært en økning i antall ansatte.

5 Forskning og utvikling

Det femte kvalitetskriteriet er *eksterne forskningsinntekter*, som vi ser nærmere på under avsnittet om *forskningsomfang og finansiering*. Disse faktorene knyttet til forskningen som finner sted ved de tre høgskolene, blir i det følgende belyst i hovedsak med utgangspunkt i opplysninger hentet fra FoU-statistikken, men tall fra DBH er også brukt.

Den nasjonale FoU-statistikken for universiteter og høgskoler utarbeides av NIFU etter avtale med Norges forskningsråd, i henhold til retningslinjer OECD har gitt i den såkalte Frascati-manualen³⁰. Undersøkelsen kombinerer informasjon fra flere kilder, herunder personal- og regnskapsopplysninger fra lærestedene, tidsbruksundersøkelser samt spørreskjema om innretningen på FoU-virksomheten og fordeling på eksterne midler. Miljøene blir bedt om å oppgi FoU-andeler etter beste skjønn, og oppgavens kvalitet er avhengig av det skjønn som utøves av respondentene. NIFU kvalitetssikrer besvarelsene. Mer informasjon om FoU-statistikken metode finnes i Metodevedlegg om FoU-statistikk og Forskerpersonalregisteret.

5.1 Totale utgifter til forskning og utvikling

Tabell 5.1 viser andel av totale utgifter brukt til FoU ved HiB, HiSF og HSH i 2009, 2011 og 2013. For de 3 høgskolene samlet er det en liten økning i andelen utgifter brukt til FoU i 2013 i forhold til 2009 og 2011. For det enkelte lærested er det mindre variasjoner innenfor samme tidsperiode. HSH var den av de tre institusjonene som i 2013 hadde den høyeste andelen FoU-utgifter.

Tabell 5.1 Andel utgifter til FoU av totale utgifter 2009-2013. Mill.kr og prosent.

Lærested	2009			2011			2013		
	Totale utg.	FoU-utg.	Andel FoU-utg.	Totale utg.	FoU-utg.	Andel FoU-utg.	Totale utg.	FoU-utg.	Andel FoU-utg.
Høgskolen i Bergen	613,3	57,0	9,3 %	687,6	64,7	9,4 %	780,6	94,6	12,1 %
Høgskulen i Sogn og Fjordane	256,2	43,1	16,8 %	280,2	50,3	17,9 %	340,8	54,7	16,1 %
Høgskolen Stord/Haugesund	240,7	39,3	16,3 %	271,4	40,8	15,0 %	299,7	50,8	16,9 %
UoH-sektor (unntatt HF)	28 479,5	11 324,3	39,8 %	31 453,2	11 988,9	38,1 %	35 811,9	13 229,3	36,9 %

Kilde: NIFU, FoU-statistikk

³⁰ Frascati Manual. Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development, OECD 2002. Ny revidert utgave av manualen er publisert i 2015.

5.1.1 Utgifter til drift av FoU

De totale FoU-utgiftene består av drifts- og kapitalutgifter. Driftsutgifter består hovedsakelig av lønns- og sosiale utgifter og andre driftsutgifter. Kapitalutgifter er hovedsakelig utgifter til bygg og anlegg og til vitenskapelig utstyr.

Tabell 5.2 viser andelen av drifts- og kapitalutgifter av de totale FoU-utgiftene ved HiB, HiSF og HSH. Tabellen viser at det er mindre variasjoner i andelen ved de forskjellige lærestedene, unntaket er for UoH-sektoren samlet, hvor utgifter til bygg og anlegg og til vitenskapelig utstyr ved de store breddeuniversitetene gjør at andelen til kapitalutgifter for sektoren samlet er en god del høyere enn for de tre høgskolene.

Tabell 5.2 Andel drifts- og kapitalutgifter av totale FoU-utgifter i 2013. Mill. kr og prosent

	2013		
	Totalt FoU-utgifter (Mill. kr)	Andel driftsutgifter (%)	Andel kapitalutgifter (%)
Høgskolen i Bergen	94,6	98,4 %	1,6 %
Høgskulen i Sogn og Fjordane	54,7	99,9 %	0,1 %
Høgskolen Stord/Haugesund	50,8	99,3 %	0,7 %
UoH-sektor (unntatt HF)	13 229,3	93,4 %	6,6 %

Kilde: NIFU, FoU-statistikk

Driftsutgifter til FoU øker mye i perioden 2009-2013 for de 3 høgskolene. Særlig stor er økningen ved HiB, i perioden 2011-2013 var økningen i driftsutgifter til FoU 46,8 prosent. For hele perioden 2009-2013 var økningen ved HiB på hele 69,6 prosent. Økningen i driftsutgifter til FoU ved de 3 høgskolene ligger godt over gjennomsnittet for hele UoH-sektoren.

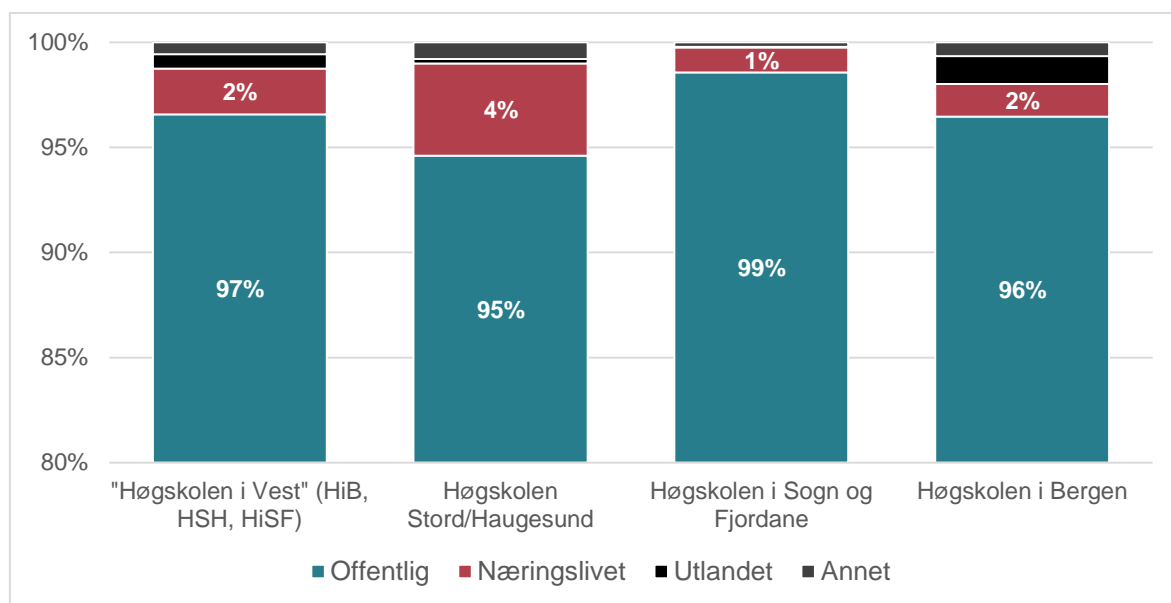
Driftsutgiftene fordeler seg med omtrent halvparten på lønns- og sosiale utgifter og resten på andre driftsutgifter. Det er lokale variasjoner mellom HiB, HiSF og HSH. HiB har en betydelig høyere andel lønns- og sosiale utgifter (53,5 %) i 2013 enn HiSF (41,5 %), mens HSH har en andel på 50,8% i 2013. Andelen lønns- og sosiale utgifter for hele UoH-sektoren i 2013 er 56,8 %.

5.2 Finansiering av forskning

FoU-virksomheten ved HiB, HiSF og HSH finansieres i stor grad av lærestedenes grunnfinansiering. En viss grad av variasjon er det likevel mellom lærestedene. For HiB, HiSF og HSH varierer det fra 68,8 % finansiering via grunnbudsjettet ved HSH til 81,3 % ved HiSF, som da har den høyeste andelen grunnfinansiering av de tre institusjonene.

Figur 5.1 viser andeler av driftsutgifter til FoU ved HiB, HiSF og HSH etter hovedfinansieringskilde sammenlignet med de tre høgskolene samlet. Andel offentlig finansiering ligger for de 3 høgskolene samlet på 96,6 %. Mesteparten av den øvrige finansieringen hentes inn fra næringslivet, mens finansiering fra utenlandske aktører og annen finansiering, som gaver, fonds o.l., utgjør en liten del av høgskolenes finansiering.

Figur 5.1 Andel driftsutgifter til FoU etter hovedfinansieringskilde i 2013 ved HiB, HiSF og HSH. Prosent.

Kilde, NIFU, FoU-statistikk

Tabell 5.3 er basert på opplysninger fra surveyen fra 2013, og tallene bekrefter til en viss grad opplysningene fra FoU-statistikken. En lav andel av de fast ansatte oppgir at de har mottatt forskningsmidler fra NFR og EU, og den laveste andelen er å finne ved HiB.

Tabell 5.3 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste fem årene har mottatt forskningsmidler fra NFR og EU.

	NFR	EU
HiB	12	4
HSH	29	9
HSF	23	6
Totalt U&H-sektoren	34	11

Kilde: NIFU Survey 2013

Tabellen under er hentet fra Sektoranalysen for 2015 og viser tildeling av NFR-midler per undervisnings- og forskningsstilling for den enkelte høgskole for perioden 2010-2013. For alle høgskolene er det en økning i denne tildelingen. Funnene fra 2013-surveyen bekreftes til en viss grad i Sektoranalysen, da NFR-tildeling per UFF-stilling var mye lavere ved HiB enn den var ved HiSF og HSH. Høyest var den ved HSH.

Tabell 5.4 NFR-tildeling per UFF-stilling. 2010-2014. 1000 kr.

	2010	2011	2012	2013	2014*
HIB	16,8	17,4	22,8	28,7	
HiSF	17,2	8,1	24,9	48,1	
HSH	40,6	37,9	38,7	50,7	

*Det foreligger ikke tall for 2014 i sektoranalysen for 2015

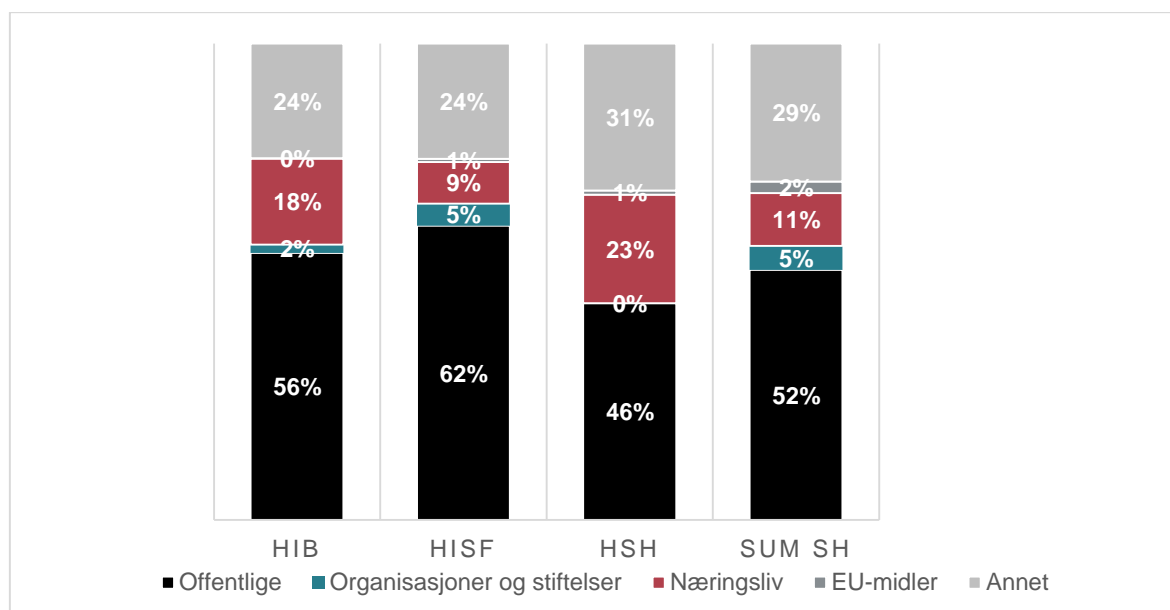
Kilde: DBH/Sektoranalysen 2014

5.3 Bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet

Det åttende kvalitetskriteriet vi tar for oss er *samspill med samfunnet*. For å belyse dette kriteriet har vi brukt indikatoren oppdrags- og bidragsfinansiert virksomhet (BOA). I det følgende ser vi nærmere på ekstern finansiering ved de tre høgskolene ved hjelp av opplysninger om oppdrags- og bidragsfinansiert aktivitet ved de tre høgskolene for 2014 (regnskapstall høgskolene selv rapporterer til DBH).

Bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet utgjør 6 prosent av de totale driftsinntektene for hver av de tre høgskolene. Figur 5.2 viser virksomheten fordelt etter finansieringskilde. HSH henter i større grad midler fra næringsliv og «Annet», mens HiSF henter mest fra det offentlige.³¹

Figur 5.2 Bidrags- og oppdragsvirksomhet etter kilde i 2014. Prosent

Kilde: DBH

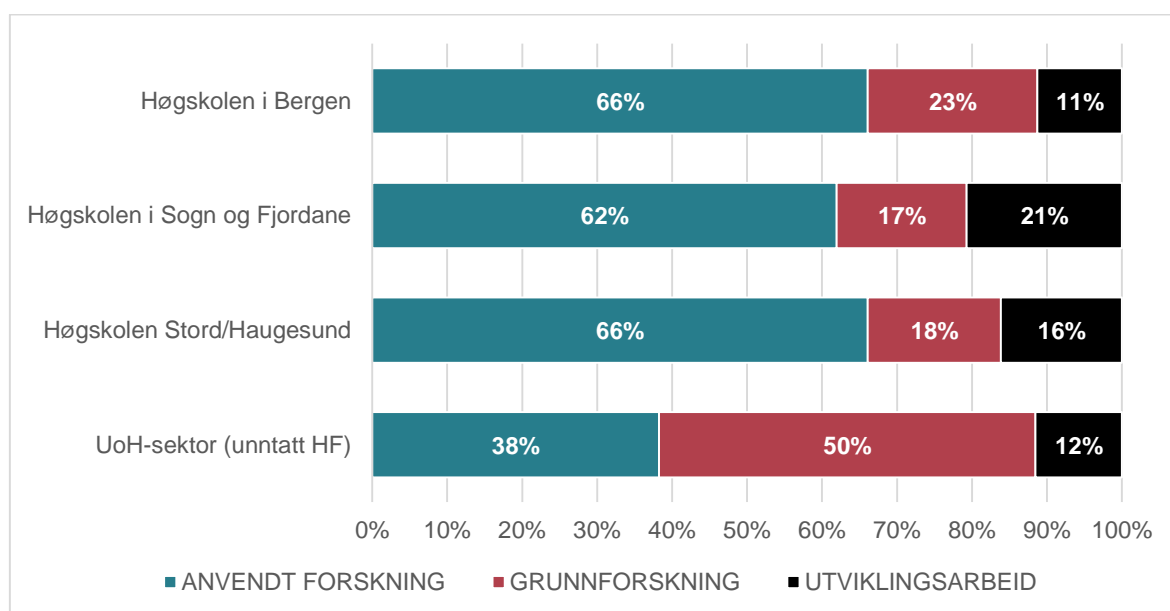
Figuren viser også at lite eller ingenting av bidrags- og oppdragsvirksomheten er finansiert av EU-midler ved de tre høgskolene. Her er det HiB som har den laveste andelen finansiering fra EU.

5.4 Forskningsprofiler

Figur 5.3 viser andeler driftsutgifter til FoU etter forskningsart i 2013 ved de sammenlignbare lærestedene og for UoH-sektoren samlet. De tre høgskolene er relativt like med hensyn til forskningsart, og det er innenfor anvendt forskning den største innsatsen er. Det er dog noen forskjeller, spesielt med hensyn til andel utviklingsarbeid. HiSF oppgir at nesten 21 prosent av driftsutgiftene til FoU går til utviklingsarbeid. Det tilsvarende tallet for HiB er 11 prosent.

³¹ Se figur i tabell- og figurvedlegget under avsnittet om Forskning og utvikling/Bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet.

Figur 5.3 Driftsutgifter til FoU etter forskningsart 2013. Prosent.

Kilde: NIFU, FoU-statistikk

Tabell 5.5 under er basert på opplysninger fra surveyen til lærerpersonalet fra 2013 og viser det samme bildet som opplysningene fra FoU-statistikken. Det er *anvendt* forskning som i størst grad finner sted ved de tre høgskolene.

Tabell 5.5 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i stor grad driver forskning som (a) er rettet mot vitenskapelig originalitet og (b) tar utgangspunkt i praktiske problemer.

	Vitenskapelig originalitet	Praktiske problemer
HiB	18	53
HSH	17	54
HSF	24	57
Totalt U&H-sektoren	39	47

Kilde: NIFU Survey 2013

5.5 Publisering

Her tar vi for oss kvalitetskriteriet *publisering*. I det følgende vil vi belyse dette kriteriet for de tre høgskolene basert på informasjon fra DBH og i fra surveyen fra 2013.

Vitenskapelig publisering

Tabell 5.6 viser god utvikling i antall publiserte arbeider i Cistin både for HiB og HiSF i perioden 2010-2014. Ved HSH varierer tallene mye fra år til år.

Tabell 5.6 Antall vitenskapelige publiseringer, etter institusjon. 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	119	221	198	272	285
Høgskolen Stord/Haugesund	76	63	75	96	64
Høgskolen i Sogn og Fjordane	56	60	76	82	104
HiB + HSH + HiSF	257	347	352	453	454

Kilde: DBH

Ved HiB har det vært en stor økning i antall publiserte arbeider både ved Avdeling for helse- og sosialfag og ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag. Ved Avdeling for lærerutdanning har antallet vært mer stabilt gjennom perioden og også med en liten nedgang fra 2013 til 2014. Ved HiSF har det vært en god utvikling ved alle avdelingene og også en økning gjennom perioden, bortsett fra ved Avdeling for ingeniør- og naturfag. Ved HSH har det vært en nedgang i antall publiserte arbeider ved alle avdelingene fra 2013 til 2014. Se for øvrig tabeller i tabell- og figurvedlegget.

Publikasjonspoeng per UFF-årsverk

En annen indikator som også kan si noe om publiseringsaktiviteten, er publikasjonspoeng per UFF-årsverk.

Tabell 5.7 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk etter institusjon. 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	0,15	0,25	0,30	0,27	0,31
Høgskulen i Sogn og Fjordane	0,21	0,20	0,26	0,19	0,34
Høgskolen Stord/Haugesund		0,30	0,28	0,35	0,23

Kilde: DBH

Utviklingen i publikasjonspoeng per UFF-årsverk gir mye av det samme bildet som utviklingen i antall publiserte arbeider. Det viser en nedgang for HSH, mens det er en økning i produksjon av publikasjonspoeng for de to andre høgskolene. Flest publikasjonspoeng per årsverk ble i 2014 produsert ved HiSF. Ved HiB og ved HSH er det henholdsvis ved Avdeling for lærerutdanning og ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag at det produseres færrest publikasjonspoeng per årsverk. Ved HiSF er det imidlertid ved Avdeling for lærerutdanning og idrett at produksjonen har vært størst i 2014.³²

Andel av fagpersonalet med publikasjoner

For perioden 2011-2013 svarte 41 prosent av de fast tilsatte ved hver av høgskolene at de hadde hatt publikasjoner i Nivå 1- og Nivå 2-journaler. Som Tabell 5.8 viser, er dette et stykke unna andelen for hele sektoren totalt. Det fast tilsatte personalet publiserer også populærvitenskapelige artikler – her varierer prosentandelen mer mellom de tre høgskolene. Høyest andel finner vi ved HiSF – rett under andelen for hele sektoren samlet.

Tabell 5.8 Prosentandel av fast tilsatte med publikasjoner (Nivå 1 og 2) og populærvitenskapelige artikler 2011-2013

	Nivå 1 og 2	Populærvitenskap
HiB	41	44
HSH	41	36
HiSF	41	52
Totalt U&H-sektoren	65	55

Kilde: NIFU Survey 2013

Tabell 5.9 er basert på opplysninger hentet fra NOKUT-portalen og viser forfatterandeler på nivå 2. For alle de tre høgskolene har det vært en positiv utvikling på denne indikatoren i årene 2010-2014, og selv om prosentandelen har variert en god del fra år til år, er den for alle tre høyere i 2014 enn i 2010.

³² Det finnes flere tabeller under avsnittet om Forskning og utvikling/Publisering i tabell- og figurvedlegget.

Tabell 5.9 Prosentandel forfatterandeler på nivå 2*

	2010	2011	2012	2013	2014
HIB	11,2	17,6	14,9	10,7	18,4
HiSF	7,9	5	9,6	5,6	8,1
HSH	10,5	9,5	6,4	10,4	11,4

Kilde: NOKUT portalen

5.6 Oppsummering: Forskning og utvikling

Av de totale utgiftene til FoU utgjør utgifter til drift av FoU nesten 100 prosent, mens andelen kapitalutgifter er under 1 prosent for HiSF og HSH og rett under 2 prosent for HiB. Dette er en mye lavere andel enn for sektoren totalt i 2013, men på samme nivå som for statlige høgskoler sett under ett. FoU-virksomheten ved HiB, HiSF og HSH *finansieres* i stor grad av lærestedenes grunnfinansiering. En viss grad av variasjon er det likevel blant lærestedene. HSH har den laveste andelen finansiering via grunnbudsjett, mens HiSF har den høyeste.

Bidrags- og oppdragsfinansiert virksomhet utgjør en liten andel av de *totale* driftsinntektene for hver av de tre høgskolene.

Andelen av de ansatte ved de tre høgskolene som oppgir at de publiserer, enten populærvitenskapelig eller i fagjournaler, er en god del lavere enn for sektoren totalt. Det er dog en økende tendens i antallet publikasjoner, selv om HSH ikke har hatt helt den samme utviklingen som de to øvrige institusjonene.

6 Internasjonalisering

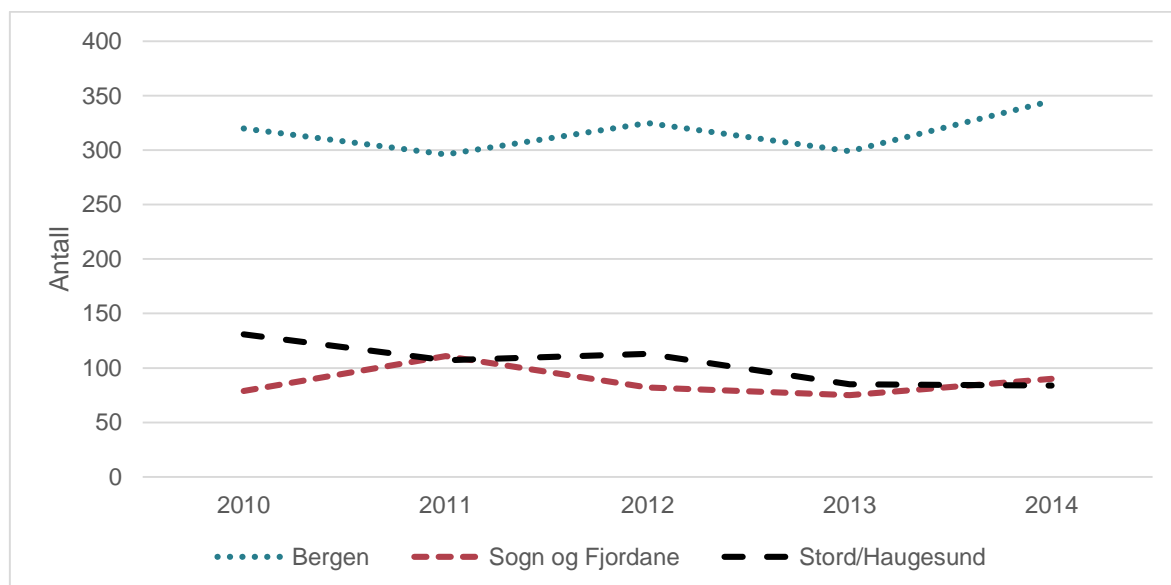
I det følgende ser vi på kvalitetskriteriet *internasjonalisering*. Dette kvalitetskriteriet kan belyses ved hjelp av ulike indikatorer. Her ser vi på antall utvekslingsstudenter, omfang av engelskspråklige undervisningstilbud samt internasjonalt utdannings- og forskningssamarbeid ved de tre høgskolene.

6.1 Utvekslingsstudenter

Her ser vi på antall utvekslingsstudenter.³³ Tallene omfatter både utenlandske studenter som studerer ved en institusjon i Norge (innreisende studenter), og norske studenter tilknyttet institusjonen som studerer ved en institusjon i utlandet (utreisende studenter).

For å få med tall for 2015 tar vi kun med opplysningene for vårsemesteret. Figur 6.1 viser at det i den aktuelle perioden har vært en varierende utvikling i antall utvekslingsstudenter ved alle de tre høgskolene. For HiB og for HiSF er det imidlertid flere utvekslingsstudenter i 2014 enn i 2010. Ved HSH er antallet litt lavere i 2014 enn i 2010. For statlige høgskoler og høyere utdanning generelt har det vært en økning i denne perioden.

Figur 6.1 Antall utvekslingsstudenter, etter institusjon. 2010-2014

Kilde: DBH

³³ Flere tabeller finnes under avsnittet om Internasjonalisering/ Utvekslingsstudenter i tabell- og figurvedlegget.

6.2 Omfanget av engelskspråklige undervisningstilbud

En naturlig del av internasjonaliseringprosessen ved høyere utdanningsinstitusjoner er å tilby deler av undervisningen på engelsk. Hvor stor andel av det totale utdanningstilbudet ved en institusjon som tilbys på engelsk, kan indikere hvor internasjonalt innrettet den aktuelle institusjonen er. Andelen fremmedspråklige utdanningstilbud varierer noe fra år til år for alle tre høgskolene. I 2014 var det HiSF som hadde den høyeste andelen fremmedspråklige utdanningstilbud, mens HiB hadde den laveste andelen. I tabellvedlegget finnes mer detaljerte opplysninger om andelen fremmedspråklige utdanningstilbud samt opplysninger fra 2013-surveyen til lærerpersonalet om andel fast tilsatte som hadde noe av sin undervisning på engelsk.

6.3 Internasjonale samarbeidsavtaler

Under følger en oversikt over antall utenlandske institusjoner de tre høgskolene har samarbeidsavtaler om *utdanning* med, sortert etter program. HSH og HiSF har ikke formalisert internasjonalt samarbeid hva gjelder *forskning* på *institusjonsnivå*, men alle de tre høgskolene har formalisert internasjonalt samarbeid med en rekke utenlandske institusjoner hva gjelder *utdanning*. Som Tabell 6.1 viser har alle de tre høgskolene flest avtaler gjennom utvekslingsprogrammet Erasmus+. Study Abroad og Nordplus er de andre programmene høgskolene har tatt i bruk. HiB har også flere bilaterale avtaler. Deltakelse i Erasmus+ er også et av de nye kvantitative styringsparameterne regjeringen har etablert for sektormål 1: Høy kvalitet i utdanning og forskning.

Tabell 6.1 Antall internasjonale utdanningsavtaler etter program og høgskole.

Program	HSH	HiSF	HiB
Erasmus +	60	33	102
Nordplus		24	57
Swiss government guarantee (Erasmus)		1	
Kvote, praksis		12	
Bilateral avtale	20	9	49
Sum	80	79	208

Kilde: Høgskolene

Formalisert forskningssamarbeid

Som nevnt har ikke HSH og HiSF formalisert forskningssamarbeid. HiB har 16 registrerte samarbeidsavtaler om forskning på institusjonsnivå. 10 av disse er bilaterale avtaler, 6 er gjennom Erasmus+, og tre avtaler er direkte knyttet til den aktuelle utenlandske institusjonen.

6.4 Internasjonalt forskningssamarbeid på individnivå

En viktig del av forskningssamarbeidet skjer gjennom samarbeid på individnivå. Siden det meste av denne typen samarbeid ikke er formalisert, er det vanskelig å finne informasjon om denne formen for internasjonalisering. Imidlertid ble fagpersonalet som deltok i NIFUs survey til faglig tilsatte i 2013, spurt om forskningssamarbeid med andre forskere utenfor Norden.

Andelen av fagpersonalet ved de tre høgskolene som svarte at de hadde hatt forskningssamarbeid med forskere utenfor Norden i løpet av de tre siste årene, var ganske lik, men mye lavere enn for sektoren samlet.

Tabell 6.2 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i løpet av de tre siste årene hadde forskningssamarbeid med andre forskere utenfor Norden

HiB	25
HSH	27
HSF	21
Totalt U&H-sektoren	47

Kilde: NIFU Survey 2013

6.5 Oppsummering

Internasjonaliseringen ved de tre høyskolene dreier seg om studentutveksling og utdanningssamarbeid. Det er kun HiB som har formalisert internasjonalt forskningssamarbeid på institusjonsnivå. At det formelle forskningssamarbeidet er tilnærmet fraværende, gjenspeiles til en viss grad i forskningssamarbeid på individnivå. Andelen som oppgir at de har hatt forskningssamarbeid med forskere utenfor Norden, er langt lavere enn for sektoren totalt.

7 Oppsummering statuskartlegging

Selv om to av høgskolene har todelt ledelse på institusjonsnivå og den tredje har enhetlig ledelse på institusjonsnivå, har de tre institusjonene valgt en temmelig lik organisering både av den faglige aktiviteten og av administrasjon og tekniske tjenester. Avdelingene ved høgskolene gir studietilbud innenfor lærerutdanning, ingeniørfag og helse- og sosialfag. Under avdelingsnivå er det imidlertid noen ulikheter i både faglig og administrativ organisering. Ved HiSF har man også Avdeling for samfunnsfag, der disiplinbaserte utdanninger innenfor samfunnsfag og historie er inkludert. Det finnes også disiplinbaserte utdanningstilbud innenfor naturfag ved HiSF. Personalet ved de tre høgskolene fordeler seg også ganske likt – med like andeler innenfor de ulike personalkategoriene. Alle de tre høgskolene er et resultat av sammenslåinger i lys av høgskolereformen i 1994, og flere organisatoriske endringer har funnet sted ved alle tre også etter dette.

Det var ønskelig at statuskartleggingen skulle se nærmere på data som belyser de ulike kvalitetskriteriene oppgitt i Strukturmeldingen (Meld. St. 18 (2014-2015)). Disse kriteriene er søkt belyst så langt gode data har vært tilgjengelig. Studentene, det faglige personalet samt forskningsomfanget ved det enkelte lærested har fått ekstra oppmerksomhet.

HiB er den største høgskolen og ligger i en av Norges største byer. Størrelse og beliggenhet kan ha betydning for at HiB har langt flere kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass enn hva tilfellet er ved Høgskulen i Sogn og Fjordane og HSH. Imidlertid har den relative veksten i antall søkere per studieplass vært mye større for HiSF og HSH enn for HiB. Dog er andelen studenter som fullfører studiet på normert tid, høyere ved HiB og HiSF enn ved HSH. HSH har også en høyere andel frafall. Det er imidlertid indikasjoner på at studentene ved HSH totalt bruker litt mer tid på studiene enn studentene ved HiSF og HiB – og hvor de ved HiSF bruker minst tid på studiene. Alt i alt synes studentene ved de tre høgskolene å være relativt fornøyde med studieforholdene ved sitt studiested.

Når det gjelder fagpersonalets kompetanse, så kommer HiB best ut, her har også utviklingen vært positiv de siste årene. I 2014 hadde HiB en andel på 45 prosent med førstestillingskompetanse blant fagpersonalet. Det ser ut som denne andelen til en viss grad har stagnert ved HiSF og HSH.

Ved de tre høgskolene er det aller meste av den faglige aktiviteten knyttet til studentene og utdanningene. Forskningsaktiviteten er lav, noe f.eks. antall publikasjoner er en indikator på. Forskingen som foregår ved de tre institusjonene, er i høy grad *anvendt*. Også den internasjonale aktiviteten er sentrert rundt studentene, og HiSF og HSH har heller ikke internasjonale forskningsavtaler på institusjonsnivå. For HSH har det også vært en liten nedgang i antall utvekslingsstudenter.

Dataene vi har brukt i kartleggingen skaper et inntrykk av tre institusjoner som er relativt like hva utdanningstilbud angår, stillingsstruktur for personalet totalt og for fagpersonalet, forskningsomfang inkludert ekstern finansiering og publiseringsaktivitet, internasjonal profil samt samspill med samfunnet

for øvrig. Alle de tre høgskolene har større eller mindre utfordringer i forhold til flere av kvalitetskriteriene, og hvorvidt en fusjonert høgskole vil bidra til styrking av kvalitet målt etter disse kriteriene, vil være avhengig av mange faktorer.

Tabelloversikt Del A Statuskartlegging

Tabell 1.1 Oversikt over faglige funksjoner etter nivå ved Høgskolen Stord/Haugesund, Høgskulen i Sogn og Fjordane og Høgskolen i Bergen	18
Tabell 2.1 Utvikling i arealstørrelse ved de tre høgskolene. 2010-2014.	21
Tabell 2.2 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som oppga at bachelorprogrammet de underviste mest på har god administrativ støtte.	23
Tabell 3.1 Antall studietilbud for gradsgivende studer, etter lærested og avdeling.....	26
Tabell 3.2 Kvalifiserte førstevalgssøkere (SO) per studieplass, etter høgskole. 2010-2014.	27
Tabell 3.3 Lokalt opptak til praktisk-pedagogisk utdanning. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere 2010-2015.....	28
Tabell 3.4 Gjennomføring og frafall for opptakskullet høsten 2009 på 3-årige bachelorutdanninger organisert som fulltidsstudium, per institusjon. Per vår 2012 (normert tid), 2013 og 2014.	32
Tabell 3.5 Gjennomsnittlig tidsbruk på organisert undervisning og selvstudier, samt samlet studietid	33
Tabell 3.6 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste tre årene var involvert i etter- og videreutdanning ved eget lærested	33
Tabell 3.7 Sammenligning av tilfredshet med bachelorutdanningen i økonomisk-administrative fag på tvers av de tre høgskolene. Tall fra 2014	34
Tabell 3.8 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som ga individuelle råd til bachelorstudenter om hvordan de bør arbeide for å forbedre seg.....	36
Tabell 3.9 Prosentandel av fast tilsatte som i 2013 involverte bachelorstudenter i sine FoU-prosjekter.....	36
Tabell 3.10 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som formidlet egen forskning til bachelorstudenter. ..	37
Tabell 4.1 Antall personer og årsverk tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HiB.* Skoleåret 2015/2016.....	40
Tabell 4.2 Antall personer og årsverk tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HiSF. Skoleåret 2015/2016.....	42
Tabell 4.3 Antall personer og årsverk tilknyttet grunnskolelærerutdanningen ved HSH. Skoleåret 2015/2016.....	43
Tabell 5.1 Andel utgifter til FoU av totale utgifter 2009-2013. Mill.kr. og prosent.	45
Tabell 5.2 Andel drifts- og kapitalutgifter av totale FoU-utgifter i 2013. Mill. kr. og prosent.....	46
Tabell 5.3 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste fem årene har mottatt forskningsmidler fra NFR og EU.	47
Tabell 5.4 NFR-tildeling per UFF-stilling. 2010-2014. 1000 kr.	47
Tabell 5.5 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i stor grad driver forskning som (a) er rettet mot vitenskapelig originalitet og (b) tar utgangspunkt i praktiske problemer.	49
Tabell 5.6 Antall vitenskapelige publiseringer, etter institusjon. 2010-2014.	49
Tabell 5.7 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk etter institusjon. 2010-2014.	50
Tabell 5.8 Prosentandel av fast tilsatte med publikasjoner (Nivå 1 og 2) og populærvitenskapelige artikler 2011-2013.....	50

Tabell 5.9 Prosentandel forfatterandeler på nivå 2*	51
Tabell 6.1 Antall internasjonale utdanningsavtaler etter program og høgskole.	53
Tabell 6.2 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i løpet av de tre siste årene hadde forskningssamarbeid med andre forskere utenfor Norden	54

Figuroversikt Del A Statuskartlegging

Figur 2.1 Lønn og sosiale kostnader og andre driftskostnader etter høyskole. 2009-2014. Mill. kr.	20
Figur 2.2 Bevilgninger, tilskudd og overføringer etter høyskole 2009-2014. Mill. kr.	21
Figur 2.3 Personalet i 2014 etter stillingsgruppe ¹	22
Figur 2.4 Teknisk-administrative stillinger etter avdeling i 2014.....	23
Figur 3.1 Relativ vekst i antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere, etter institusjon. Grunnutdanning (Nom-opptak). 2010-2015.	27
Figur 3.2 Antall registrerte studenter i høstsemesteret, etter lærested. 2010-2015.....	29
Figur 3.3 Årlig gjennomsnittlig antall studiepoeng per registrert heltidsekvivalent, etter institusjon. 2010-2014.....	30
Figur 3.4 Antall fullførte vitnemålsgivende studieprogram, etter høyskole. 2010-2014.....	31
Figur 4.1 Andel forskere i førstestilling i perioden 2010 til 2014.	38
Figur 4.2 Faglig personale med førstestillingskompetanse ved HiB etter avdeling. 2010, 2012 og 2014.....	39
Figur 4.3 Faglig personale ved Høgskolen i Bergen i 2014 etter avdeling og stillingsgruppe ¹	40
Figur 4.4 Faglig personale med førstekompetanse ved HiSF etter avdeling. 2010, 2012 og 2014.	41
Figur 4.5 Faglig personale ved Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014 etter avdeling og stillingsgruppe ¹	41
Figur 4.6 Faglig personale med førstestillingskompetanse ved HSH etter avdeling. 2014	42
Figur 4.7 Faglig personale ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014 etter avdeling og stillingsgruppe ¹	43
Figur 5.1 Andel driftsutgifter til FoU etter hovedfinansieringskilde i 2013 ved HiB, HiSF og HSH. Prosent.	47
Figur 5.2 Bidrags- og oppdragsvirksomhet etter kilde i 2014. Prosent	48
Figur 5.3 Driftsutgifter til FoU etter forskningsart 2013. Prosent.	49
Figur 6.1 Antall utvekslingsstudenter, etter institusjon. 2010-2014.....	52

Del B: Mulighetsstudien

Innledning til mulighetsstudien

Ifølge oppdragsbestillingen skal følgende ambisjon legges til grunn for mulighetsstudien:

- Å bli del av en framtidig sterk UH-sektor på Vestlandet der de viktigste samarbeidspartnerne blir UiB, UiS og HiVolda
- Å bygge sterkere og mer robuste fagmiljøer (master, ph.d., forskning) i en ny flercampusinstitusjon som om få år kan bli et universitet med profesjons- og arbeidslivsprofil
- Å bli en konkurransedyktig institusjon i både nasjonal og internasjonal sammenheng – attraktiv for studenter og fagpersoner, ressurstilgang og posisjoner
- Å sikre og videreutvikle dagens studiesteder slik at *regionrollen* ivaretas bedre enn i dag
- Å kunne svare bedre på de omstillingsbehovene som vil komme

I det følgende vil vi for enkelhets skyld bruke **Profesjonshøgskolen på Vestlandet** (forkortet til **PHVest**) som navn på en felles høgskole for HiB, HSH og HiSF.

Mulighetsstudien består av en oppsummering av tidligere erfaringer fra andre fusjonsforsøk og fusjoner. Dette kan være nyttig for bedre å kunne vurdere fordeler og ulemper ved å fusjonere, og også for å vise hvilke forhold som har vanskeliggjort tidligere fusjonsforsøk. Videre bygger mulighetsstudien på en sammenligning av PHVest med fem relevante institusjoner for å dokumentere og illustrere hvordan en ny felles høgskole vil se ut med hensyn til størrelse, utdanning, personalets kompetanse, FoU-virksomhet og internasjonal orientering. Med basis i sammenlikningen belyses mulighetsrommet for at:

- En fusjon kan bidra til å skape sterkere fagmiljøer
- En felles høgskole kan bidra til å styrke den regionale rollen
- En felles høgskole kan styrke femårig lærerutdanning
- En felles høgskole kan oppnå universitetsstatus

Til slutt ser vi på mulige styrings- og ledelsesmodeller i en ny felles institusjon, før vi foretar en oppsummering av fordeler og ulemper ved en fusjon.

1 Erfaringer fra andre fusjonsforsøk og fusjoner

1.1 Generelle utfordringer i fusjonsprosesser

Fusjoner i høyere utdanning fører oftest til at de involverte institusjonene, dersom de ligger langt fra hverandre, fortsetter som studiesteder på samme sted som før. Slike høgskoler eller universiteter blir vanligvis omtalt som nettverksinstitusjoner eller flercampusinstitusjoner (Elken og Stensaker 2015). Geografisk avstand mellom studiestedene skaper utfordringer i den daglige driften, og erfaringsmessig kan det oppstå problemer knyttet til organisering og ledelse av slike institusjoner. Med utgangspunkt i gjennomgangen av litteraturen om fusjoner i høyere utdanning kan vi peke på en rekke utfordringer for de tre høgskolene i en eventuell fusjonsprosess. Her nøyer vi oss bare med en generell påpekning av disse utfordringene.

I Norge har det i løpet av de siste 15 årene foregått en rekke fusjonsforsøk og fusjonsprosesser i høyere utdanning. Disse prosessene kan alle betegnes som en form for *strategiske* fusjoner (Harman & Harman 2008), hvor formålet er å øke den relative konkurransefordelen i et nasjonalt og internasjonalt marked, enten fordi dette er en ønsket utvikling av de involverte partnerne, eller fordi det anses som et dårligere alternativ å fortsette som egen og uavhengig institusjon.

Fram til 2013 har vi tidligere identifisert 14 fusjonsinitiativ, hvorav 12 ble videreført gjennom fusjonsforhandlinger. Bare fire av disse prosessene endte i fusjon; åtte prosesser ble avsluttet fordi partene ikke kom til enighet (Kyvik & Stensaker 2013).

De fire prosessene som hadde en vellykket utgang, hadde to ting til felles; bare to institusjoner var involvert, og initiativet var tatt av institusjonene selv.

De åtte fusjonsforsøkene som var mislykkede, hadde også noen fellestrekk. I fem av tilfellene var tre læresteder involvert i prosessen, og i tre av tilfellene ble initiativet tatt av regionale aktører. Disse fem fusjonsprosessene hadde enkelte fellestrekk; de inkluderte tre høgskoler av omtrent samme størrelse, en fusjon ville ha resultert i flercampusinstitusjoner, og ingen av campusene framsto som et naturlig geografisk midtpunkt i en framtidig felles institusjon.

Med utgangspunkt i slike generelle erfaringer kan vi trekke fram en rekke forhold som kan komplisere fusjonsforhandlingene mellom HiB, HSH og HiSF, men også forhold som kan bidra til at denne prosessen kan lykkes.

1.1.1 Fusjonspartnerne størrelse og lokalisering

Fusjonspartnerne størrelse og geografiske lokalisering vil ha betydning for hvordan fusjonen fortøner seg for de tre institusjonene. HiB er den klart største høgskolen og har alene flere studenter enn HSH og HiSF til sammen. Dessuten er det ingen tvil om hvor det geografiske midtpunktet er i en ny felles institusjon. Fra andre fusjonsforsøk, hvor flere noenlunde like store institusjoner uten et klart geografisk midtpunkt har vært involvert, vet vi at dette har vært et kompliserende element i forhandlingene om hvor rektoratet og sentraladministrasjonen skal lokaliseres. Slik sett ligger forholdene bedre til rette for å etablere en ny felles høgskole mellom HiB, HSH og HiSF enn det som har vært tilfellet ved en rekke av de mislykkede fusjonsforsøkene. Det er imidlertid viktig som et utgangspunkt for forhandlingene at dette ikke blir en fusjon som får preg av overtakelse eller innfusjonering i HiB for de to minste høgskolene.

1.1.2 Fusjonspartnerne sektortilknytning

Det er generelt sett en større utfordring å fusjonere institusjoner med ulik status enn institusjoner på samme nivå. Det har vist seg å være en utfordring å forene tradisjonelle universitetskulturer med yrkes- og profesjonsrettede utdanninger. Denne fusjonen innebærer imidlertid tre institusjoner på samme nivå. Slik sett er vår vurdering at forholdene ligger bedre til rette for å kunne gjennomføre en fusjon mellom HiB, HSH og HiSF enn ved en del andre tilsvarende fusjonsforsøk.

1.1.3 Integrasjon av likeartede utdanninger

Tidligere studier av fusjoner har vist at det kan være enklere å fusjonere institusjoner med ulike eller komplementære utdanninger enn med like utdanninger. I det sistnevnte tilfellet forutsetter en vellykket fusjon at fagpersonalet samarbeider på tvers av tidligere institusjonsgrenser, men det kan oppstå konflikter mellom de ulike miljøene med hensyn til ledelse av en sammenslått utdanning, faglig innhold i utdanningen og i ressursfordelingsspørsmål. De tre høgskolene tilbyr i stor grad de samme utdanningene. Dette gir gode muligheter for å skape et større og bredere utdanningstilbud og utvikle mastergrads- og doktorgradsutdanninger. Men en sammenslåing av like utdanninger medfører også et potensiale for konflikt om faglig innflytelse og fordeling av ressurser. Vi vurderer dette som en stor utfordring i fusjonsforhandlingene.

1.1.4 Navnet på den nye institusjonen

Den symbolske betydningen av institusjonsnavn kan være stor. Dette har tidligere vist seg som et problematisk punkt i fusjonsforhandlinger. I denne fusjonen kan vi vanskelig se for oss at noen av de involverte institusjonene kan beholde sitt nåværende navn, og de vil dermed miste den spesifikke geografiske tilknytningen gjennom navneendringen. Vi vurderer imidlertid denne utfordringen som langt mindre enn den har vært for en rekke av de nylig vedtatte fusjonene (jf. f.eks. Nord universitet, Høgskolen i Sørøst-Norge), hvor den geografiske navnetilknytningen er uklar. Eksempelvis vil navn som *Profesjonshøgskolen på Vestlandet*, eller *Profesjonshøgskolen i Vest* (forkortet til *PHVest*) kunne fungere som felles navn på en ny institusjon og samtidig kunne identifisere virksomhetens karakter (profesjonsutdanning) og geografisk lokalisering.

1.1.5 Organisasjonsstrukturen i en ny felles høgskole

Vi har nå bred erfaring med at forhandlinger om organisasjonsstrukturen i en ny og felles institusjon er vanskelige, og at uenighet om hvordan den nye institusjonen skal organiseres i avdelinger / fakulteter og institutter / seksjoner er en vanlig årsak til at fusjonsprosessen bryter sammen. Dette skyldes både den geografiske dimensjonen i flercampusfusjoner, den faglige dimensjonen ved samling av ulike utdanninger innenfor samme fakultet eller avdeling, og at organisasjonsendringer er kompliserte å gjennomføre med et sett av etablerte regler for hvordan dette skal gjennomføres og med mange involverte deltakere. Vi vurderer dette som den største utfordringen i forhandlingene om fusjon mellom de tre høgskolene.

1.2 Generelle erfaringer med fusjoner i høyere utdanning

Det foreligger nå en rekke studier som har forsøkt å oppsummere erfaringer med fusjoner i høyere utdanning, både i Norge, Norden og verden for øvrig. Generelt sett er det en utfordring å lage gode oppsummeringer av kunnskapsstatus, bl.a. fordi det kan være uenighet om hvilke kriterier som bør legges til grunn for om fusjoner er vellykkede. Er det økonomiske, administrative, effektivitets- eller faglige kriterier? Det kan stilles spørsmål ved hvilke aktører som bør tillegges mest vekt i slike vurderingsspørsmål; statlige myndigheter, institusjonsledelsen, faglig/administrativt personale, studentene, regionale myndigheter og næringsliv. Hvor lang tid bør det gå etter en fusjon før det gir mening å måle effekter av organisasjonsendringen? Hvilke endringer kan tilskrives fusjonen, og hvilke endringer skyldes andre forhold? Resultatene må fortolkes, og det er ikke gitt at det er mulig å gi klare svar.

Selv om vi legger slike forbehold til grunn, tyder disse studiene på at de fleste fusjoner over tid har vært relativt vellykkede i den forstand at det ikke har vært noe utbredt ønske fra de ulike aktørene om å fusjonere; å gå tilbake til den tidligere strukturen: «There are numerous examples of success and relatively few examples of substantial failure» (Harman & Harman 2003). Slik sett er de generelle erfaringene fra den norske høgskolereformen i 1994 i tråd med internasjonale erfaringer.

1.2.1 *Mer kompetent og profesjonell administrasjon, men ikke lavere administrative kostnader*

Ifølge teorien om administrative stordriftsfordeler vil det være mulig å ta ut en rasjonaliseringsgevinst gjennom fusjon. Den generelle erfaringen så langt er imidlertid at tidligere fusjoner ikke har ført til lavere administrative kostnader i den nye institusjonen. Dette skyldes dels økt størrelse og en mer kompleks organisasjonsstruktur, noe som igjen fører til større krav til og behov for samordning av virksomheten, dels ønsker om og behov for å beholde administrativt personale ved de sammenslåtte enhetene og ikke minst de økte kravene fra statlige myndigheters side om økt kvalitet og profesjonalitet i all offentlig forvaltning, bl.a. på grunn av innføringen av et mer detaljert regelverk. Det er også grundig dokumentert at antall administrativt tilsatte i norsk høyere utdanning har økt relativt mer enn antall faglig tilsatte gjennom de siste tre tiårene (Gornitzka, Larsen & Gunnes 2009, Vabø & Gunnes 2012). Fusjonene har på den annen side ført til at de administrative tjenestene er blitt mer profesjonaliserte. En større institusjon har større potensial for å kunne utvikle nye tjenester og kompetanse enn det to eller tre høgskoler hver for seg vil ha kapasitet til å utvikle, f.eks. i forbindelse med søknader om eksterne forskningsmidler, og spesielt fra EU-programmene.

Basert på disse erfaringene er vår vurdering at det vil være vanskelig å ta ut en effektivitetsgevinst i form av lavere administrative kostnader i en felles institusjon, men at det er gode muligheter for å utvikle og ytterligere profesjonalisere sentrale administrative støttetjenester.

1.2.2 *Bredere utdanningstilbud*

En fusjon mellom to eller flere læresteder vil vanligvis i seg selv resultere i et bredere utdanningstilbud. Den komplementære faglige kompetansen blant fagpersonalet i den nye institusjonen kan dessuten gi grunnlag for å utvide utdanningstilbudet både i bredden og i form av mastergrads- og doktorgradsprogrammer. Den utviklingen vi har sett i Norge på dette feltet hadde ikke vært mulig uten høgskolereformen i 1994. I tillegg vil kvaliteten på utdanningstilbudet kunne bli styrket gjennom økt komplementær fagkompetanse blant lærerpersonalet.

Vår vurdering er at det er på dette feltet de tre høgskolene vil ha mest å hente gjennom en fusjon. Særlig gjelder dette i forhold til de krav som stilles til tilbydere av femårig lærerutdanning, samt utvikling av master- og ph.d.-programmer. I forlengelsen av dette ligger det at en fusjon kan bidra til en mer integrert og omfattende studieprogramportefølje der man kan «holde på» studentene fremfor å «lekke» dem til konkurrerende læresteder – spesielt på høyere grads nivå.

1.2.3 Større fagmiljøer

Et sentralt premiss for fusjonene sett fra statlige myndigheters side er ønsket om å lage større og bedre fagmiljøer. En slik sammenheng lar seg dokumentere med hensyn til utdanningstilbudet (jf. forrige punkt), men lar seg vanskeligere påvise når det gjelder forskningsvirksomheten (Piro & Aksnes 2014). Summen av hver enkelt persons faglige prestasjoner er ikke nødvendigvis høyere i store enn i små miljøer. På grunn av den faglige spesialiseringen kan samarbeidet med kolleger ved andre institusjoner være tettere enn med kolleger ved eget institutt. På den annen side er det en realitet at store miljøer synes å ha et fortrinn i konkurransen om forskningsmidler, dels på grunn av større synlighet, dels på grunn av krav om bred kompetanse i fagmiljøet. Størrelsen på forskningsmiljøene har også betydning for muligheten til å etablere forskningsgrupper.

Vår vurdering er at det vil være en stor utfordring å realisere forskningsfaglige stordriftsfordeler ved en fusjon som resulterer i en flercampusinstitusjon, gitt at de enkelte fagmiljøene vil fortsette å eksistere som tidligere ved de fem studiestedene.

1.2.4 Mer synlige institusjoner

I ettertid er det ikke tvil om at de mange fusjonene i høgskolesektoren i 1994 førte til et mindre antall høgskoler som ble langt mer synlige og fikk høyere status både regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette var den konklusjon som ble trukket i evalueringen av reformen (Kyvik 1999), og denne vurderingen er blitt styrket i ettertid. Dessuten banet fusjonene vei for en faglig utviklingsprosess som resulterte i universitetene i Stavanger, Agder og Nordland.

Det er vår vurdering at en fusjon mellom de tre høgskolene over tid vil utvikle seg i den samme retningen, både med hensyn til synlighet (*Profesjonshøgskolen på Vestlandet*) og mulighetene for å oppnå universitetsstatus.

1.2.5 Utfordringen med flercampusinstitusjoner

Det er ikke til å komme forbi at institusjoner med flere studiesteder som ligger langt fra hverandre, har større utfordringer enn læresteder som har samlet all virksomhet på et mindre geografisk avgrenset område. Dette gjelder både med hensyn til utvikling av studietilbud, etablering av fagmiljøer, utvikling av administrative tjenester og styring og ledelse. Det er også vanskeligere å skape en felles institusjonskultur for faglig og administrativt personale i geografisk atskilte enheter som har sine særegne tradisjoner enn for personale som er lokalisert på samme sted.

En fusjon mellom HSH, HiB og HiSF vil føre til store avstander mellom studiestedene, noe som igjen vil føre til relativt store samhandlingskostnader, selv om økt bruk av IKT kan redusere behovet for reiser mellom studiestedene.

2 Sammenligninger med andre relevante institusjoner

2.1 Innledning

En fusjon mellom HiB, HSH og HiSF (*PHVest*) vil resultere i en stor institusjon på profesjonsutdanningsfeltet. For å illustrere hvordan disse tre høgskolene samlet sett «presterer» på en rekke ulike indikatorer, har vi sammenlignet *PHVest* med fem andre eksisterende og vedtatte institusjoner: Universitetet i Stavanger (UiS), Universitetet i Agder (UiA), Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA), Høgskolen i Sørøst-Norge (HSN) og Nord universitet (NU). Bare UiS og UiA har universitetsstatus, og NU vil i kraft av posisjonen til Universitetet i Nordland antakeligvis få universitetsstatus ved fusjonen. Til forskjell fra *PHVest* har disse tre institusjonene ikke en klar overvekt av profesjonsutdanninger på grunn av de tidligere distriktshøgskolene som ble innfusjonert i de statlige høgskolene i 1994. Men også *PHVest* vil ha tidligere distriktshøgskoleutdanninger ved HiSF i sin portefølje. Sammenligningene er derfor relevante i denne konteksten; tallmaterialet gir en pekepinn på hvor *PHVest* vil plassere seg som utdannings- og forskningsinstitusjon i nasjonal målestokk.

Her har vi vektlagt indikatorer som kan illustrere forskjeller og likheter i institusjonsstørrelse, utdanningsvirksomhet, fagpersonalets formelle kompetanse, FoU-virksomhet og internasjonal orientering.

2.2 Institusjonsstørrelse

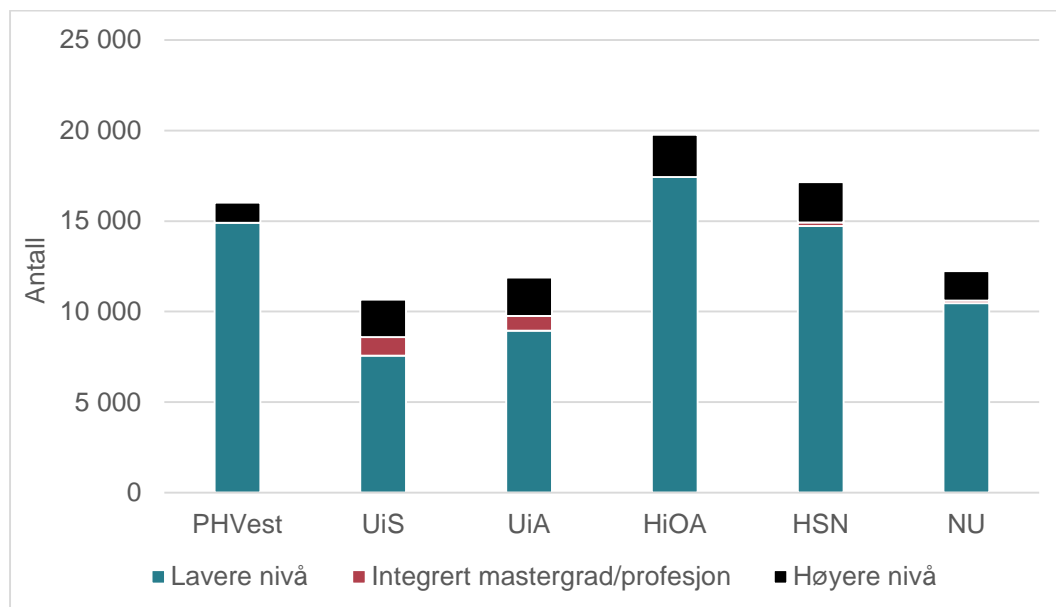
PHVest vil bli en stor institusjon i norsk målestokk, enten vi tar utgangspunkt i antall studenter (ca. 16.000) eller antall ansatte (ca. 1.400).

Som det framgår av figur 3.1 og figur 3.2, er det bare HiOA som er vesentlig større enn *PHVest*, som er på nivå med HSN og markert større enn UiS, UiA og NU.

Figur 3.2 og 3.3 illustrerer dessuten at *PHVest* i dagens situasjon har en relativt mindre administrasjon enn de andre institusjonene og spesielt mindre enn HiOA. *PHVest* er således den mest «effektive» institusjonen når vi ser på andelen av de totale ressursene som blir brukt til undervisning, forskning og formidling. Samtidig var det i 2013 litt færre ved *PHVest* (i praksis HiB) enn ved flertallet av de andre institusjonene som oppga at bachelorprogrammet de underviste mest på, hadde god administrativ støtte, se tabell 3.1.

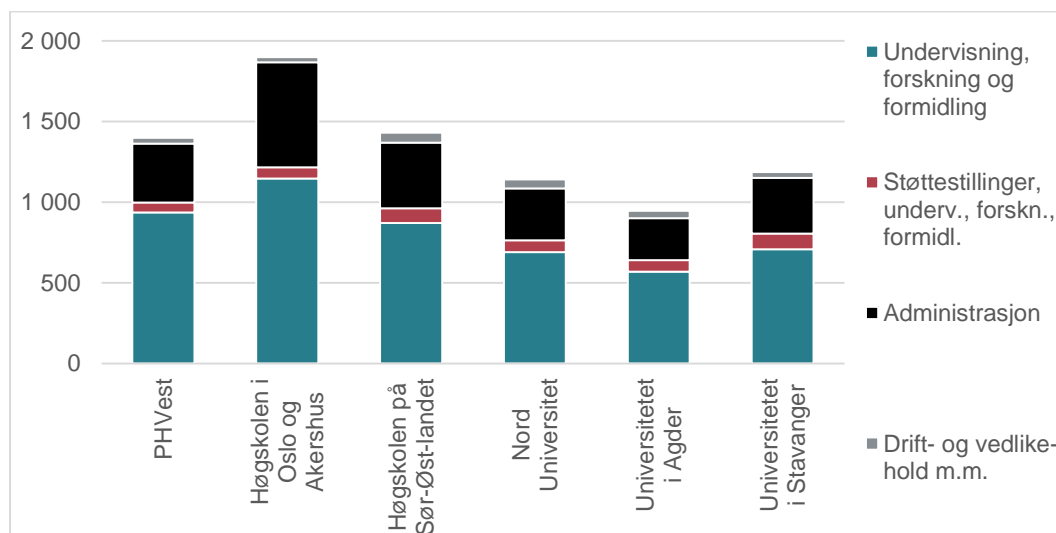
Et annet forhold som det kan være verdt å trekke fram, er antall studiesteder ved de enkelte institusjonene. Det kan her være varierende praksis med hva som regnes som studiested eller campus, alt etter omfanget av virksomheten ved de enkelte studiestedene. UN (ca. 9) og HSN (8) har flest, deretter kommer PHVest (5), mens UiA og HiOA har 2 og UiS bare én campus.

Figur 2.1 Antall studenter høstsemesteret 2015, etter nivå

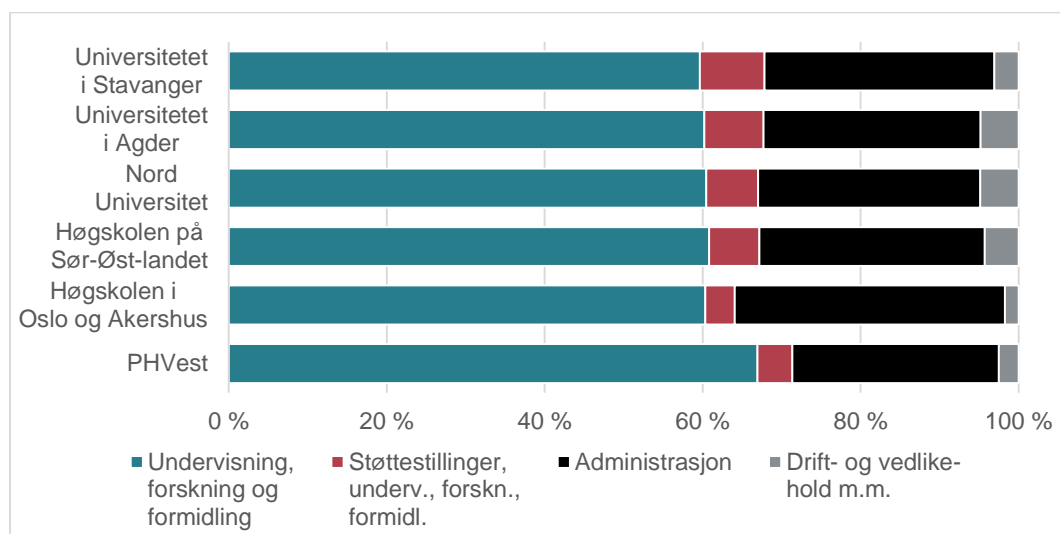
Kilde: DBH

Figur 2.2 Antall årsverk i 2014 etter stillingskategori

Kilde: DBH

Figur 2.3 Sammensetning av personalet ved utvalgte læresteder i 2014. Prosent

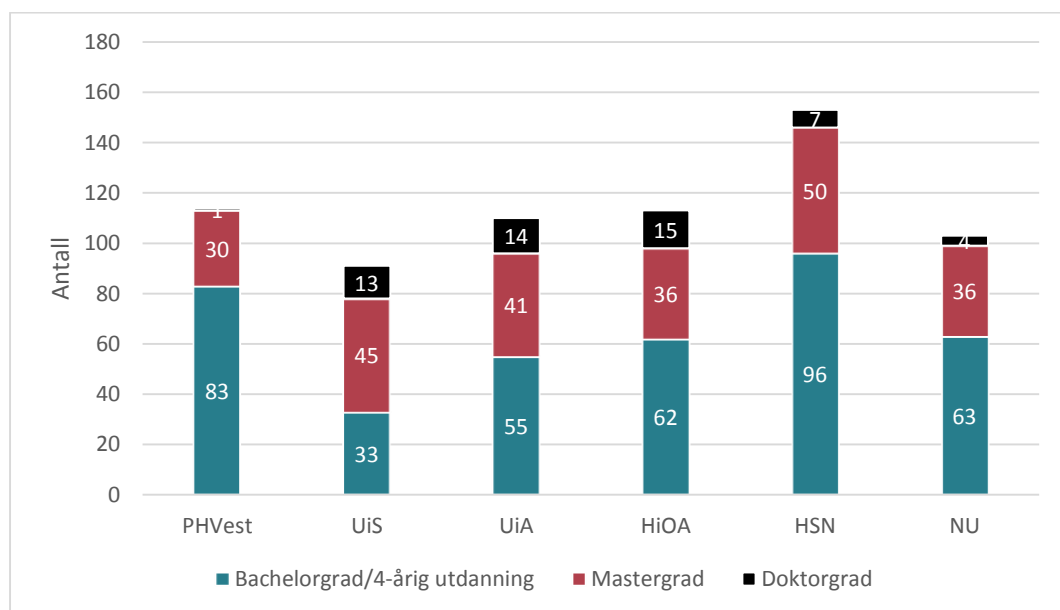
Kilde: DBH

2.3 Utdanning

2.3.1 Programmer

Figur 2.4 illustrerer at selv om PHVest har mange gradsgivende programmer (ca. 115), er et slikt høyt antall vanlig ved de ulike institusjonene. Bare UiS tilbyr vesentlig færre slike programmer, mens HSN tilbyr desidert flest. Relativt sett har PHVest per i dag flest bachelorprogrammer (83) og færrest mastergradsprogrammer (30). PHVest har per i dag bare ett doktorgradsprogram, mot henholdsvis 7 og 6 ved de to andre universitetsaspirerende høgskolene; HSN og HiOA.

Figur 2.4 Antall studieprogram etter nivå

Kilde: Lærestedenes hjemmesider.

2.3.2 Studentinvolvering i FoU

Spørreundersøkelsen i 2013 viser at ved PHVest er andelen av lærerne som involverer bachelorstudenter i sine FoU-prosjekter, markert høyere enn for U&H-sektoren totalt sett og litt høyere enn ved universitetene i Agder, Stavanger og Nord.

Tabell 2.1 Prosentandel av fast tilsatte som i 2013 involverte bachelorstudenter i sine FoU-prosjekter.

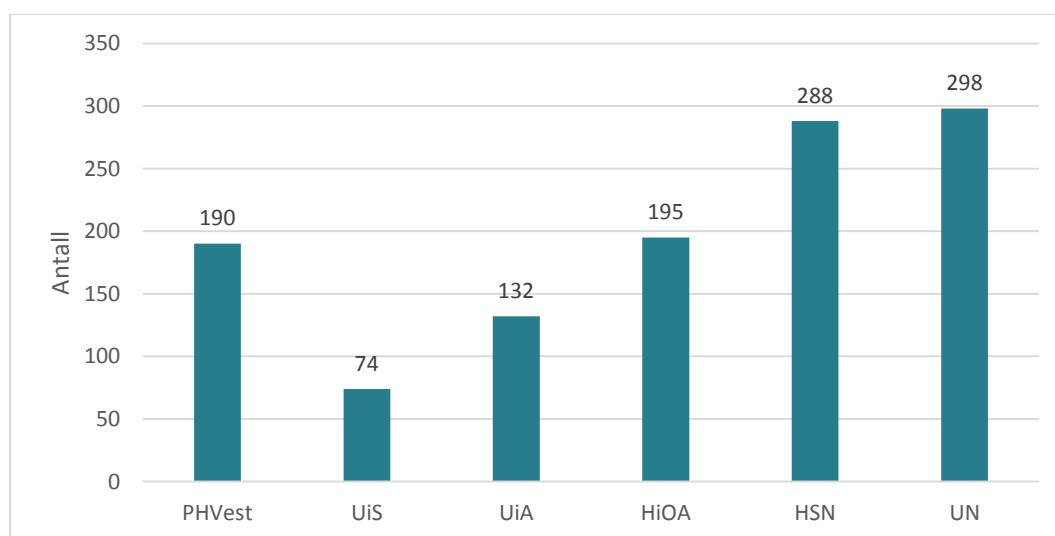
	I stor grad	I noen grad	I liten eller ingen grad	Ikke relevant
Totalt U&H-sektoren	5	23	37	35
PHVest	12	32	33	24
UiS	7	24	34	35
UiA	7	23	39	31
HiOA	10	38	27	25
HSN	6	30	34	30
NU	6	28	37	29

Kilde

2.3.3 Etter- og videreutdanning

Av Figur 2.5³⁴ framgår det at PHVest ligger på nivå med HiOA hva gjelder tilbud om etter- og videreutdanning, men ganske langt unna tilbudet til Høgskolen i Sørøst-Norge og Universitetet i Nordland.

Figur 2.5 Antall studieprogram regnet som videreutdanning i DBH. 2014.

Kilde: DBH

³⁴ Figuren viser antall studieprogram som regnes som videregående utdanning i DBH. DBH's definisjon av videreutdanning er:

Med **videreutdanning** menes ordinære studieprogrammer som gir ny formell kompetanse på universitets- og høgskolenivå. Dette er **spesielt tilrettelagte** enkeltemner eller videreutdanningsprogram på lavere eller høyere grads nivå. Videreutdanning er underlagt eksamens- og vurderingsordninger og gir uttelling i form av studiepoeng innenfor eller utenfor gradssystemet. Det foretas egne opptak til videreutdanninger.

Med **spesiell tilrettelegging** menes at tilbudet både med hensyn til målgruppe, faglig innhold og pedagogisk tilnærming har som intensjon å være videreutdanning tilpasset behov i samfunns- og arbeidsliv.

Surveyen i 2013 gir også informasjon om hvor mange som de tre siste årene var involvert i etter- og videreutdanning ved eget lærested. På dette feltet hevder PHVest seg godt både sammenlignet med U&H-sektoren samlet og med de andre institusjonene.

Tabell 2.2 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste tre årene var involvert i etter- og videreutdanning ved eget lærested.

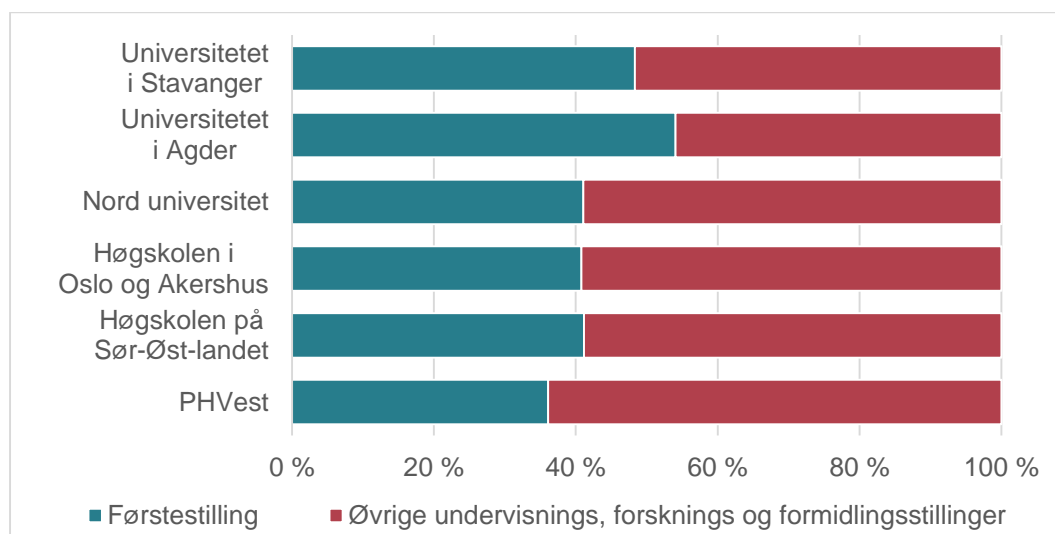
Lærested	Prosentandel
Totalt U&H-sektoren	44
PHVest	53
UiS	46
UiA	52
HiOA	50
HSN	41
NU	51

Kilde: NIFU-survey 2013

2.4 Fagpersonalets kompetanse

Fagpersonalets kompetanse kan måles på flere måter. Vi har her brukt årsverk i førstestillinger (Figur 2.6), doktorgrader (Figur 2.7) og stillingsprofil (Figur 2.8) som indikatorer. De tre illustrerer at fagpersonalets formelle kompetanse er lavest ved PHVest, uansett hvilken av disse tre indikatorene vi legger til grunn for sammenligningen.

Figur 2.6 Andelen ansatte i førstestilling¹ og øvrig undervisning-, forsknings- og formidlingsstilling² i 2014. Prosent.

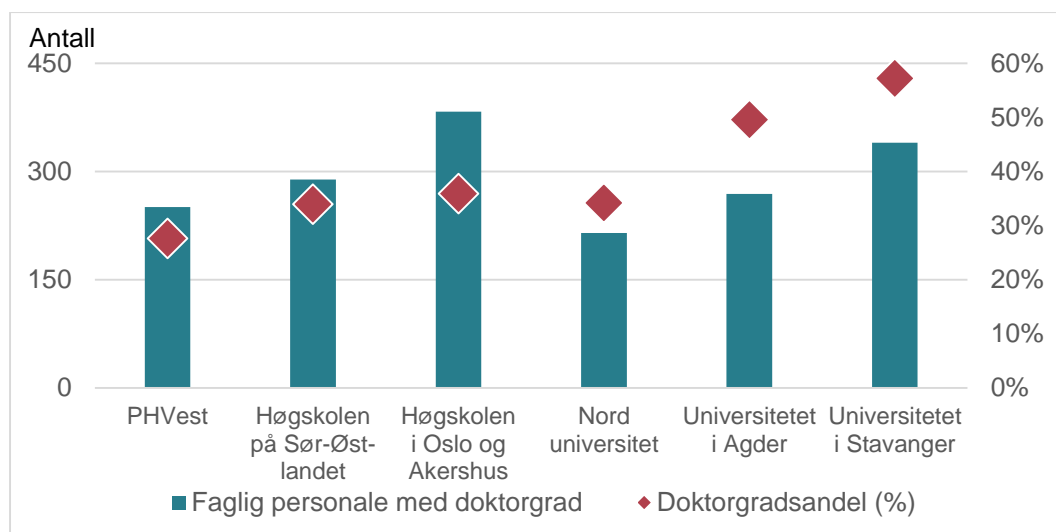

¹Førstestilling omfatter professor, dosent, førsteamanuensis og førstelektor.

²Øvrig undervisning-, forsknings- og formidlingsstilling omfatter universitets- og høgskolelektor, forskerstilling, amanuensis, postdoktor, stipendiat, vit.ass og dekan/instituttleder.

Kilde: DBH

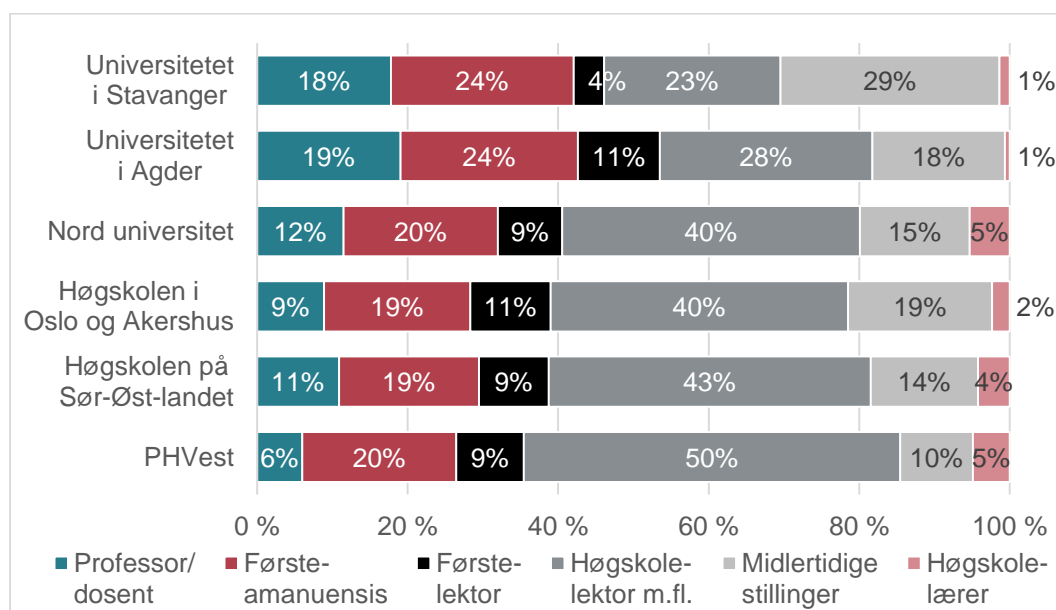
Figur 2.7 Antall personer i faglig stilling med doktorgrad, samt andel av det faglige personalet med doktorgrad i 2014.

¹Eksklusive stipendiater og vit.ass

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Figur 2.8 Fordelingen av fagpersonalet på ulike stillingskategorier i 2014. Prosent

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

2.5 FoU-virksomhet

Vi har brukt en rekke indikatorer for å belyse omfang og innretning av FoU ved PHVest sammenlignet med de andre institusjonene; totale FoU-utgifter, eksterne forskningsinntekter, forskningsorientering og publisering.

2.5.1 Totale FoU-utgifter

PHVest brukte samlet i overkant av 200 millioner kroner til FoU i 2013 (tabell 3.4). Totale utgifter for de 3 lærestedene i 2013 var i overkant av 1,4 milliarder kroner. Andelen av utgifter brukt til FoU var litt over 14 prosent. Dette er litt lavere enn ved HiOA og HSN og omtrent halvparten så stor andel som ved universitetene i Stavanger og Agder.

Tabell 2.3 Andel utgifter til FoU av totale utgifter i 2013. Mill.kr og prosent.

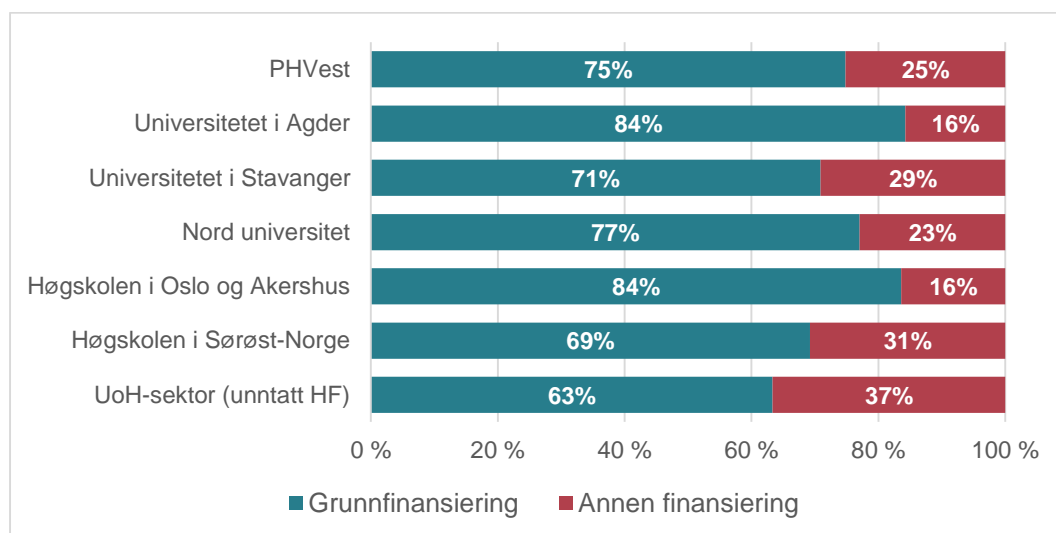
Lærested	Tot.utg.	FoU-utg.	Andel FoU-utg
PHVest	1 421,1	200,2	14,1 %
Universitetet i Agder	972,0	307,0	31,6 %
Universitetet i Stavanger	1 109,9	381,3	34,4 %
Nord universitet	1 133,8	247,3	21,8 %
Høgskolen i Oslo og Akershus	1 835,4	301,7	16,4 %
Høgskolen i Sørøst-Norge	1 506,0	251,8	16,7 %

Kilde: NIFU, FoU-statistikk

2.5.2 Eksterne forskningsinntekter

Som det framgår av Figur 2.9, finansierer PHVest en fjerdedel sin FoU-virksomhet gjennom eksterne inntekter utenom grunnbevilgningen. Dette er en klart høyere andel enn ved UiA, HiOA og også høyere enn ved NU, men lavere enn ved HSN og UiS.

Figur 2.9 Andel grunnfinansiering og annen finansiering av FoU i 2013. Prosent.

Kilde: NIFU, FoU-statistikk

Surveyen i 2013 viser at andelen av fagpersonalet som de siste fem årene mottok forskningsmidler fra NFR og EU, ligger markert lavere ved PHVest enn gjennomsnittet for hele U&H-sektoren og litt lavere enn ved universitetene i Agder, Stavanger og Nord.

Tabell 2.4 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste fem årene mottok forskningsmidler fra NFR og EU.

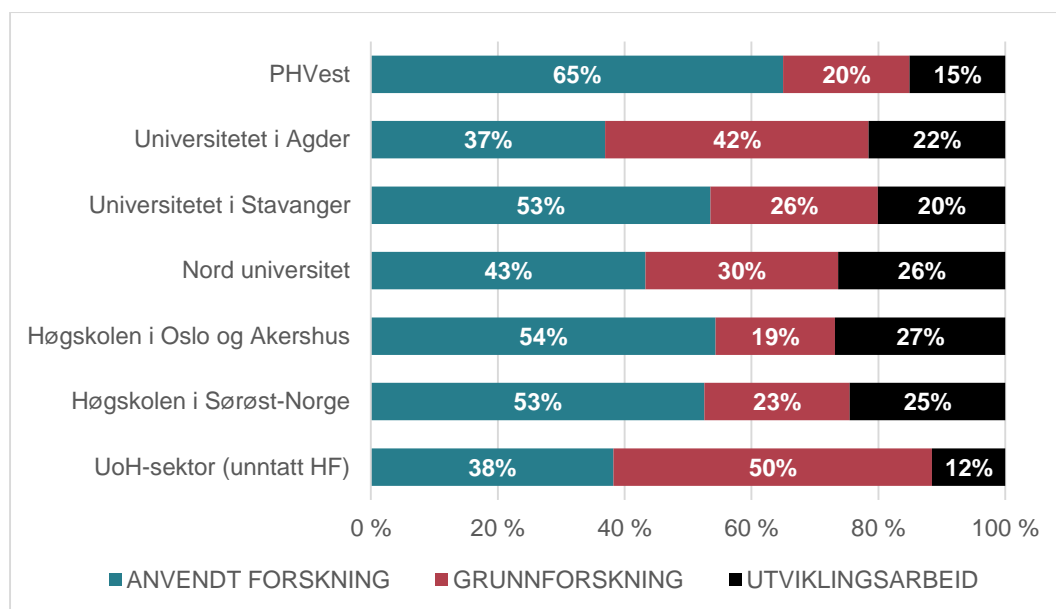
	NFR	EU
Totalt U&H-sektoren	34	11
PHVest	18	5
UiS	27	11
UiA	25	5
HiOA	17	7
HSN	22	4
NU	25	11

Kilde: NIFU-survey 2013

2.5.3 Forskningsorientering

PHVest utfører en større andel anvendt forskning enn de sammenlignbare lærestedene (Figur 2.10). Ved de 3 høgskolene samlet utgjør anvendt forskning 65 prosent, grunnforskning 20 prosent og utviklingsarbeid 15 prosent av driftsutgiftene til FoU.

Figur 2.10 Driftsutgifter til FoU etter forskningsart 2013. Prosent.

Kilde, NIFU, FoU-statistikk

Surveyen i 2013 illustrerer som forventet at personalets forskningsorientering varierer mellom lærestedene. En langt mindre andel av personalet ved PHVest enn gjennomsnittet for hele U&H-sektoren driver forskning som er rettet mot vitenskapelig originalitet, men PHVest ligger på nivå med HSN og NU.

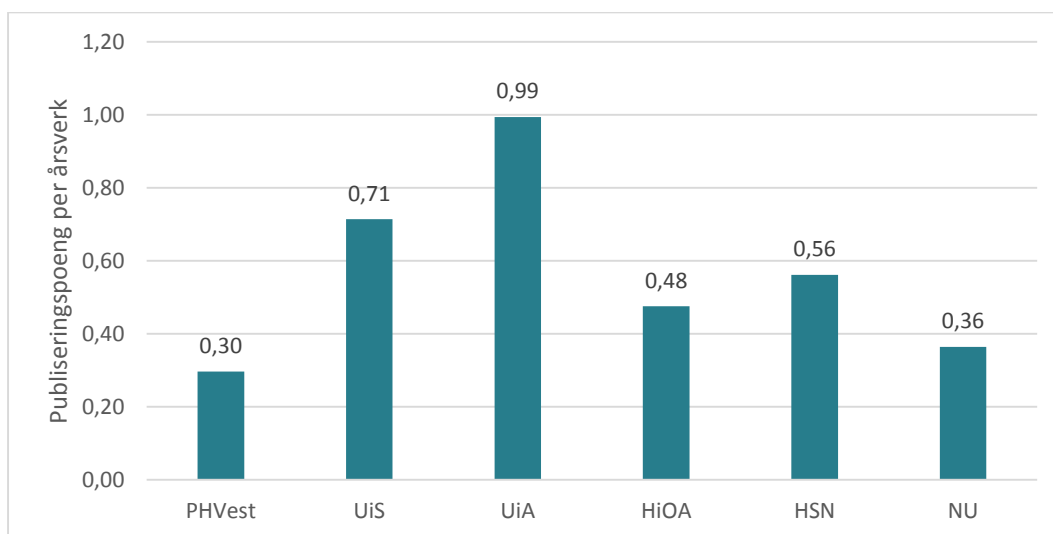
Tabell 2.5 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i stor grad driver forskning som (a) er rettet mot vitenskapelig originalitet og (b) tar utgangspunkt i praktiske problemer.

	Vitenskapelig originalitet	Praktiske problemer
Totalt U&H-sektoren	39	47
<i>PHVest</i>	19	54
UiS	34	49
UiA	35	43
HiOA	27	66
HSN	22	50
NU	20	56

2.5.4 Publisering

Figur 2.11 viser at PHVest har færrest publiseringspoeng per faglig årsverk i 2014. Tabell 2.6 viser dessuten at av dem som besvarte surveyen i 2013, er andelen fagpersonale med registrerte publikasjoner på Nivå 1 og 2 i årene 2011-13 lavest ved PHVest.

Figur 2.11 Antall publiseringspoeng per faglig årsverk i 2014.

Kilde: DBH.

Tabell 2.6 Prosentandel av fast tilsatte med publikasjoner (Nivå 1 og 2) og populærvitenskapelige artikler 2011-2013.

	Nivå 1 og 2	Populærvitenskap
Totalt U&H-sektoren	65	55
PHVest	41	45
UiS	64	67
UiA	62	53
HiOA	52	56
HSN	46	39
NU	49	48

Kilde: NIFU-survey 2013

2.6 Internasjonal orientering

Vi har her brukt tre ulike indikatorer på de ulike institusjonenes internasjonale orientering; undervisning på engelsk, studentutveksling og personalets forskningssamarbeid.

2.6.1 Undervisning på engelsk

Gjennom spørreundersøkelsen i 2013 fikk vi informasjon om hvor stor andel av fagpersonalet som hadde noe av sin undervisning og veiledning på engelsk. Som forventet ligger andelen ved PHVest lavere enn for sektoren som helhet, men på nivå med de fleste andre sammenlignbare institusjonene.

Tabell 2.7 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som hadde noe av sin undervisning og veiledning på engelsk.

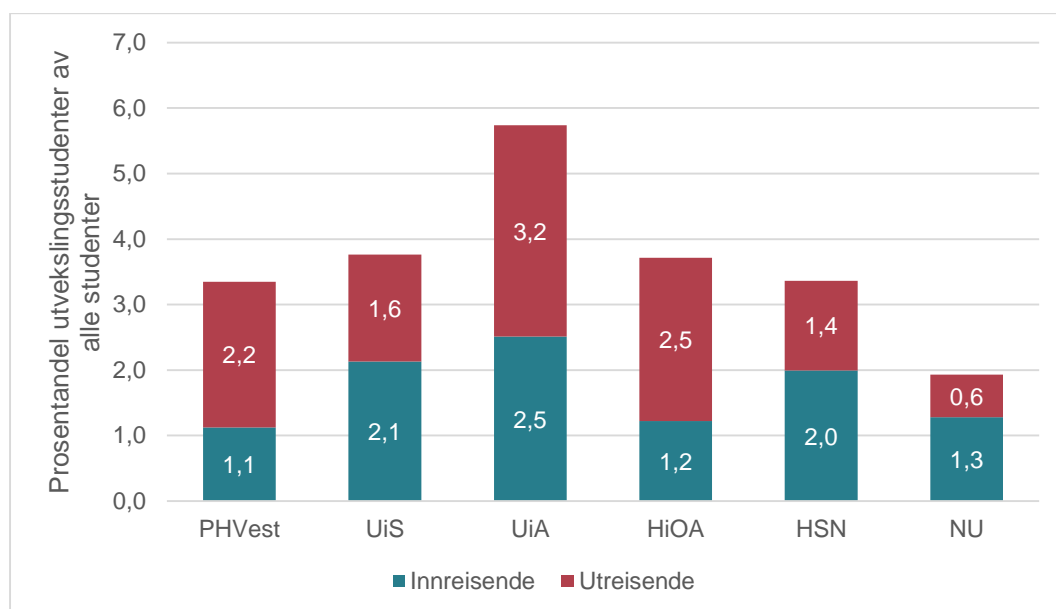
Lærested	Andel
Totalt U&H-sektoren	46
PHVest	29
UiS	40
UiA	34
HiOA	31
HSN	33
NU	27

Kilde: NIFU-survey 2013

2.6.2 Studentutveksling

Av Figur 2.12 framgår det at PHVest har lavest andel innreisende studenter, mens andel utreisende studenter er relativt høy.

Figur 2.12 Prosentandel utvekslingsstudenter av alle studenter i 2014.

Kilde: DBH.

2.6.3 Forskningssamarbeid

Gjennom surveyen i 2013 undersøkte vi hvor stor andel av personalet som i løpet av de tre siste årene hadde hatt forskningssamarbeid med andre forskere utenfor Norden. På denne indikatoren kommer PHVest dårligere ut enn de fleste andre sammenlignbare institusjonene.

Tabell 2.8 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i løpet av de tre siste årene hadde forskningssamarbeid med andre forskere utenfor Norden.

Lærested	Andel
Totalt U&H-sektoren	47
PHVest	25
UiS	45
UiA	35
HiOA	30
HSN	25
NU	47

Kilde: NIFU-survey 2013

2.7 Oppsummering

Som det framgår av de data vi har presentert i dette kapitlet, vil PHVest bli en stor institusjon i norsk målestokk med anslagsvis 16.000 studenter og 1.400 tilsatte; større enn UiS, UiA og NU. PHVest vil ha en mer rendyrket profesjonsprofil enn disse tre universitetene og med hovedvekten på bachelorprogrammer. Dette vil endre seg med innføringen av femårig lærerutdanning, men PHVest vil uansett ha en annen programprofil enn de tre universitetene vi her sammenligner med. PHVest vil slik sett ligne mer på HiOA og den nye Høgskolen i Sørøst-Norge. PHVest vil få fem studiesteder; flere enn ved UiS, UiA og HiOA, men færre enn ved NU og HSN.

PHVest skiller seg litt fra de fem andre institusjonene på følgende punkter:

- Utgiftene til administrasjon er relativt lavere.
- Andelen internasjonale studenter er lav, mens andelen studenter med utenlandsopphold er relativt høy.
- Fagpersonalets formelle kompetanse er lavere (relativt færre med førstestillings-, doktorgrads- og professorkompetanse).
- FoU-virksomheten har et mindre omfang (totalt sett, og med hensyn til publiseringspoeng og internasjonalt forskningssamarbeid).
- FoU-virksomheten har en mer anvendt karakter.

3 Fusjon som virkemiddel for å bygge sterkere fag- og utdanningsmiljøer

3.1 Innledning

Som påpekt i kapittel 2 vil en fusjon mellom to eller flere læresteder i seg selv resultere i et bredere utdanningstilbud, og en bredere faglig kompetanse blant lærerpersonalet vil kunne gi grunnlag for å utvide utdanningstilbudet. I tillegg vil kvaliteten på utdanningstilbudet kunne bli styrket gjennom økt komplementær fagkompetanse blant lærerpersonalet. Mulighetene for å opprette mastergrads- og ph.d.-programmer vil være større innenfor rammen av en felles institusjon enn ved hver enkelt av de tre høyskolene. Utfordringen er å få dette til i en institusjon med fem studiesteder som er lokalisert til dels langt fra hverandre.

Denne utfordringen gjelder i enda høyere grad for forskningsvirksomheten. Det vil være vanskelig å oppnå faglig synergi mellom fagmiljøer og enkeltforskere som arbeider på ulike steder dersom det ikke ligger en felles faglig interesse til grunn for et samarbeid. Dette kan være vanskelig nok å få til i samlokaliserte miljøer, hvor den enkeltes forskningsinteresser er mer styrende for valg av samarbeidspartnere enn samlokalisering.

I fusjonsforhandlingene må HiB, HSH og HiSF forholde seg til Kunnskapsdepartementets generelle politikk for Samarbeid, Arbeidsdeling og Konsentrasjon (SAK) i universitets- og høyskolesektoren. I henhold til departementet må en større grad av arbeidsdeling mellom institusjonene om utdanningstilbud og forskning foretas dersom omfanget av og kvaliteten på utdanningen og forskningen innenfor samme spesialitet skal kunne styrkes vesentlig. Ideelt sett betyr dette en nedlegging av enkelte fagtilbud og flytting av ressurser mellom høyskolene. Samtidig oppstår det et dilemma mellom å bygge sterkere fagmiljøer, styrke den faglige spesialiseringen og samtidig opprettholde et velfungerende utdanningstilbud i hele regionen.

Vår vurdering er at det bare vil være mulig å foreta mindre justeringer i det eksisterende fagtilbudet ved de enkelte høyskolene dersom en (frivillig) fusjon skal kunne la seg realisere. Vi har derfor som utgangspunkt for vår diskusjon at endringer i det etablerte fagtilbudet bør foretas på en slik måte at det ikke går på bekostning av geografisk spredning av utdanningstilbudet i regionen. En slik forutsetning vil la seg realisere i større eller mindre grad innenfor ulike organisasjonsmodeller.

3.2 Faglige organisasjonsmodeller i en felles høgskole: Fakultets- /avdelingsnivået

Et viktig element i enhver fusjon er å etablere en ny organisasjon, og faglig virksomhet må reorganiseres. Dette kan foregå på ulike måter, men vil uansett skape utfordringer. Her ser vi bare på fakultets- /avdelingsnivået; i en første fase av fusjonsforhandlingene er det organiseringen på dette nivået som må avklares.

Et hovedskille går mellom en disiplin- eller fagområdebasert fakultetsstruktur, slik vi kjenner det fra de tradisjonelle forskningsuniversitetene (humaniora, samfunnsvitenskap, naturvitenskap, teknologi), og en tematisk eller utdanningsorientert organisasjonsstruktur som i dag anvendes eksempelvis ved Høgskolen i Oslo og Akershus (egne fakulteter for hver av de største profesjonsutdanningene). Ved mange universiteter og høgskoler forekommer det dessuten blandingsformer av disse to hovedmodellene; både rene disiplinbaserte fakulteter og profesjonsfakulteter. I denne sammenheng representerer enkelte institusjoner med flere campus en tredje variant, hvor et eller flere studiesteder kan ha status som eget fakultet basert på et geografisk lokaliseringsskema.

Når det gjelder organiseringen av den faglige virksomheten ved PHVest, ser vi i denne sammenheng bort fra den disiplinbaserte organisasjonsmodellen. Etter vår vurdering vil det representere en kunstig organisasjonsstruktur innenfor en ny institusjon hvor de store profesjonsutdanningene har vært det organiserende element. Vi står dermed igjen med *geografisk lokalisering* og *utdanningsfelt* som de to hovedalternativene og med en kombinasjon av disse to som et tredje alternativ:

1) *Fusjon basert på geografiske kriterier*

I denne modellen vil det ikke være store endringer i forhold til dagens situasjon. Hver av de tre høgskolene opprettholdes som selvstendige enheter med tre campus; Stord/Haugesund, Bergen og Sogn og Fjordane. Utdanningene ved de tre campusene fortsetter som tidligere med egne fakulteter / avdelinger. Samordningen av de enkelte utdanningene på tvers av lærested må foretas på dekannivå (evt. instituttnivå); f.eks. i dekanmøtet for sykepleierutdanning eller instituttstyremøtet for økonomisk/administrativ utdanning. Disse møtene vil ha det strategiske ansvaret for å videreutvikle utdanningene og for å styrke det faglige samarbeidet på tvers av lærestedene.

En annen variant av dette alternativet er å basere fusjonen på fem framtidige campus; Haugesund, Stord, Bergen, Sogndal og Førde. Dvs. at den lokale institusjonelle koblingen mellom studiestedene i Haugesund og Stord og i Sogndal og Førde opphører. Den geografiske dimensjonen i en slik organisasjonsmodell vil dermed bli enda mer synlig enn i en modell hvor de tre høgskolene fortsetter som egne enheter innenfor en felles institusjon.

2) *Fusjon basert på utdanning*

I denne modellen vil hver av utdanningene slås sammen og integreres på tvers av lærestedene; eksempelvis i egne fakulteter for lærerutdanning, helsefagutdanning, ingeniørutdanning og økonomisk/administrativ utdanning. Hver av utdanningene vil ledes av en dekan som har ansvaret for å samordne aktivitetene ved de enkelte studiestedene. Studier som har et lite eller dårlig søkergrunnlag, flyttes til studiesteder med et bredere rekrutteringsgrunnlag og et bredere faglig miljø. Mastergradsutdanningene (og evt. doktorgradsutdanningene) blir lagt til det studiestedet som har det sterkeste faglige miljøet. På dette viset kan kravene om faglig konsentrasjon og spesialisering etterkommes.

3) *Fusjon basert på en blanding av geografi og utdanning*

I denne modellen vil bachelorutdanningene ved de tre campusene fortsette som tidligere med egne fakulteter / avdelinger, men mastergradsutdanningene (og evt. doktorgradsutdanningene) blir lagt til det studiestedet som har det sterkeste faglige miljøet. På denne måten vil det være mulig å kombinere behovet for et geografisk spredt utdanningstilbud med kravet om å styrke fagmiljøene

tilknyttet høyere grads studier. I tillegg vil det være mulig å etterkomme kravet om større grad av faglig spesialisering mellom studiesteder; i dette tilfellet innenfor samme institusjon.

Av disse tre modellene vil alternativ 2 skape størst utfordringer i en fusjonsprosess, mens alternativ 1 betyr mindre endringer. Dersom en fusjon skal kunne rettferdiggjøres ut fra rent faglige kriterier, og ikke bare som et mål for å bli del av en ny institusjon, er det alternativ 2 og 3 som må diskuteres. Ikke i noen av alternativene vil det være nødvendig å foreta store endringer i dagens utdanningstilbud på bachelornivå ved de tre høgskolene, men alternativ 1 forutsetter nedleggelse og flytting av små studier med dårlig søkergrunnlag, dersom forutsetningen om faglig konsentrasjon og spesialisering skal tas til følge.

Skillet mellom de tre (hoved)organisasjonsmodellene kan bidra til å klargjøre argumentene for og mot de ulike alternativene og bidra til en systematisk diskusjon knyttet til beslutningsprosessen. Hvilke forhold bør tillegges størst vekt? Behovet for å styrke faglig kvalitet gjennom etablering av felles avdelinger på tvers av studiesteder? Behovet for å bevare de gamle fagmiljøene med avdelinger knyttet til det enkelte studiestedet? Eller behovet for større organisatorisk og faglig effektivitet gjennom nedleggelse av enkelte enheter og flytting av utdanningstilbud til andre studiesteder? I praksis vil de valg som må foretas, neppe bli begrunnet ut fra rent faglige eller geografiske kriterier. Også hensynet til eventuell flytting av personale og lange reiseavstander for lærere og studenter vil være sentrale elementer i en beslutningsprosess.

3.3 Kunnskapsdepartementets kvalitetskriterier for strukturelle endringer

I Meld. St. nr. 18 (2014-2015) (*Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høgskolesektoren*) har departementet tatt utgangspunkt i ni kvalitetskriterier for strukturelle endringer:

- Årsverk i førstestillinger
- Søkning
- Gjennomføring
- Studentenes tidsbruk
- Publisering
- Eksterne forskningsinntekter
- Størrelse på doktorgradsutdanningene
- Internasjonal orientering
- Samspill med samfunnet

Ved behandlingen av meldingen i Stortinget ble ytterligere tre kriterier føyd til:

- Oppfølging av studentene
- Studenttilfredshet
- Involvering av studenter i FoU

I meldingen heter det at de utvalgte kriteriene ikke er ment å skulle gi en helhetlig vurdering av kvaliteten ved institusjonene, men er de faktorene Kunnskapsdepartementet anser som mest relevante for å vurdere om institusjonene har solide nok fagmiljøer. Det heter videre at noen institusjoner skårer gjennomgående lavt på de utvalgte kriteriene, og departementet vurderer at disse institusjonene er for svake til å fortsette som selvstendige institusjoner.

Spørsmålet vi dermed må stille oss er om de tre høgskolene samlet kommer bedre ut på disse indikatorene ved å fusjonere enn de vil gjøre hver for seg ved å fortsette som uavhengige institusjoner. I Del A har vi presentert tall for de ulike indikatorene for hver høgskole og for høgskolene samlet. For de fleste indikatorenes vedkommende vil ikke en fusjon i seg selv bidra til å dra opp gjennomsnittstallene, men oppfølgingsspørsmålet er selvsagt om en fusjon på sikt vil føre til

resultatforbedring, og om en fusjon basert på faglige kriterier vil føre til bedre skår på disse indikatorene enn en fusjon basert på geografiske kriterier. Vi skal i det følgende gi en kort vurdering av hver av indikatorene.

3.3.1 Årsverk i førstestillinger

Andelen årsverk i førstestillinger vil i seg selv ikke endres ved en fusjon, men *antallet* førstestillinger som kan gi undervisning på mastergradsnivå i f.eks. den nye lærerutdanningen, vil bli vesentlig høyere dersom det etableres et felles fakultet for lærerutdanning, hvor enten lærerpersonalet er mobile og kan undervise på ulike studiesteder, eller hvor selve masterstudiet konsentreres til ett av studiestedene.

3.3.2 Søkning, gjennomføring og studentenes tidsbruk

Etter vår vurdering er det tvilsomt om en fusjon i seg selv vil føre til høyere søkertall. Men dersom studier med lav søkning blir nedlagt og undervisningstilbudet blir konsentrert til ett eller to studiesteder, vil antakeligvis søkertallet ved de gjenværende studiestedene gå opp. Samtidig er det en fare for at studenter som i utgangspunktet ville tatt en utdanning ved det studiestedet som legger ned utdanningstilbudet, enten velger å søke seg til en annen institusjon enn de to andre ved PHVest, eller velger å ikke ta høyere utdanning fordi de ikke kan eller ikke ønsker å flytte.

Når det gjelder gjennomføring, er det vanskelig å se for seg at studiegjennomføring og frafall på bachelornivå vil endres ved en fusjon. Tilsvarende er det også vanskelig å se for seg at disse studentenes tidsbruk vil endres ved en fusjon. Det kan imidlertid tenkes at en samling av masterstudiene i større fagmiljøer kan ha en positiv effekt på gjennomføringen på dette nivået.

3.3.3 Publisering

De tre høgskolene skårer alle relativt lavt på den vitenskapelige publiseringsindikatoren. Det er imidlertid tvilsomt om en fusjon i seg selv vil føre til en økning i antall publiseringspoeng. En fusjon basert på faglige kriterier med etablering av felles fakulteter for de enkelte profesjonsutdanningene vil føre til større fagmiljøer, men disse vil fortsatt være lokalisert til de ulike studiestedene. Store miljøer fører i seg selv heller ikke til høyere publiseringsaktivitet (Piro & Aksnes 2014). Det kan muligens tenkes at en felles høgskole (med utsikt til å oppnå universitetsstatus på sikt) kan lokke til seg flere fagfolk med doktorgrad enn hver av høgskolene vil gjøre som selvstendige institusjoner, men dette er en hypotetisk antakelse.

3.3.4 Eksterne forskningsinntekter

Del A viser at andelen eksterne forskningsinntekter er lav ved alle de tre høgskolene. Dette skyldes i hovedsak lav forskningskompetanse sammenlignet med konkurrerende institusjoner. Dette forholdet vil ikke endre seg ved en fusjon, men store fagmiljøer med bred kompetanse kan ha større muligheter for å nå fram enn små miljøer. Det stilles i dag ofte krav om deltakelse fra flere institusjoner (også utenlandske) i utlysninger fra Forskningsrådet og EU, og et bredt miljø innenfor et felles fakultet kan ha større muligheter for å etablere kontakter med andre i kraft av sin størrelse.

I tillegg vil en felles høgskole i større grad enn tilfellet er i dag kunne bygge opp et profesjonelt støtteapparat som kan bistå fagpersonalet i søknader om midler fra det offentlige (som har kompliserte anskaffelsesregler), fra Forskningsrådet og ikke minst fra EU (som stiller store formelle krav til søknadens utforming). Denne muligheten vil imidlertid foreligge uavhengig av valg av fakultetsmodell.

På den annen side finnes det mange eksempler på at små, men gode miljøer med tett kontakt med utenlandske forskerkolleger, kan hevde seg like bra som del av et søkerkonsortium som et større miljø.

3.3.5 Størrelse på doktorgradsutdanningene

PHVest har per i dag bare ett doktorgradsprogram. Det er vel på dette området en ny felles høgskole vil kunne gi størst faglig gevinst gjennom samordning av undervisningspersonale og samling av doktorgradskandidater i felles fagmiljøer. Med de framtidige krav som vil stilles til kvaliteten på doktorgradsutdanningene (antall kandidater, antall avlagte grader og solide fagmiljøer), vil utvilsomt en konsolidering av enkelte utvalgte fagmiljøer være nødvendig for å kunne etterkomme disse kravene. Dette taler i større grad for en fusjon basert på samling av felles utdanninger i ett fakultet, enn for en fusjon basert på opprettholdelse av dagens struktur.

3.3.6 Internasjonal orientering

I Strukturmeldingen heter det at universiteter og høgskoler må være aktive deltakere i det internasjonale kunnskapssamfunnet. Ifølge KD vil aktuelle indikatorer for internasjonal orientering være internasjonalt samarbeid i form av felles forskningsprosjekter og sampublisering, felles utdanningsprogrammer og studentutveksling.

Som vi har sett, har de tre høgskolene et lite omfang av internasjonalt forskningssamarbeid. Det er ikke lett å se for seg hvordan dette omfanget kan økes gjennom en fusjon, uansett hvilken modell som velges. Internasjonale samarbeidsprosjekter kommer vanligvis i stand på initiativ av enkeltpersoner med høy forskningskompetanse ved høgskolen eller ved invitasjon fra utenlandske kolleger, som kjenner personer ved høgskolen. Vi kan likevel ikke se bort fra at en fusjon, som resulterer i store felles profesjonsfakulteter, kan føre til mer synlige fagmiljøer også i internasjonal sammenheng, noe som igjen kan gjøre et samarbeid med dette miljøet mer attraktivt enn det ellers ville ha vært. I en del sammenhenger stilles det dessuten krav til størrelsen på et fagmiljø for å bli ansett som kvalifisert til å bli tildelt forskningsmidler. Som nevnt over vil dessuten en felles høgskole kunne bygge opp et profesjonelt støtteapparat som kan bistå fagpersonalet i søknader om internasjonale forskningsmidler.

Som vist i kapittel 3 er andelen internasjonale studenter samlet sett ved PHVest lav, mens andelen studenter med utenlandsopphold er relativt høy. Det kan tenkes at en felles stor høgskole har mulighet til å bli mer synlig internasjonalt gjennom felles markedsføring, og slik sett vil kunne tiltrekke seg flere utenlandske studenter. Det kan også tenkes at en felles høgskole vil ha muligheten til å bygge opp en studieadministrasjon med kapasitet til å øke andelen studenter med utenlandsopphold. Dette er en mulighet som vil foreligge uavhengig av valg av faglig organisasjonsmodell.

3.3.7 Samspill med samfunnet

I Strukturmeldingen heter det at samarbeid mellom universiteter og høgskoler og arbeids- og næringsliv er avgjørende for å utdanne gode kandidater og oppnå forskningsresultater som skal bidra til økt innovasjon og omstillingsevne. Indikatorer er bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet og kommersialisering som viser institusjonenes samhandling med og relevans for aktører i samfunnet, og omfang av etter- og videreutdanning.

Slik Kunnskapsdepartementet har formulert dette kvalitetskriteriet og måleindikatorerne, faller store deler av høgskolenes virksomhet utenfor definisjonen av samspill med samfunnet. Som tidligere vist er omfanget av bidrags- og oppdragsfinansiert forskning lavt, mens omfanget av etter- og videreutdanning er relativt høyt i nasjonal målestokk. Spørsmålet er om disse aktivitetene kan styrkes ytterligere gjennom å fusjonere høgskolene. Vår vurdering er at det vil være mulig å utvikle større strategisk og administrativ kapasitet i PHVest, som kan støtte opp om institusjonens samhandling med samfunnet på disse områdene, enn det den enkelte høgskole vil make på egen hånd.

3.3.8 Oppfølging av studentene

Det er vanskelig å se at oppfølgingen av studentene vil bli bedre gjennom en fusjon. Tvert imot tyder tidligere undersøkelser på at fagpersonalet i små miljøer er tettere på studentene enn deres kolleger

ved større institusjoner. Dette må i så fall skje ved at et felles fakultet utvikler større faglig og administrativ kapasitet til å følge med på dette feltet, enn det som vil være mulig i mindre miljøer.

3.3.9 Studenttilfredshet

Det er også vanskelig å se for seg at studentene vil bli mer tilfredse gjennom en fusjon. Tilgjengelige data tyder på at studenter ved mindre institusjoner generelt sett er mer tilfredse enn studenter ved større institusjoner. Men i denne fusjonen vil studentene fortsatt være tilknyttet de eksisterende studiestedene, og slik sett vil de antakeligvis merke lite til fusjonen i det daglige. På den annen side kan en eventuell sentralisering av studieadministrative tjenester føles mer tungvint, og det vil bli mer omstendelig og tidkrevende å være studentrepresentant.

3.3.10 Involvering av studenter i FoU

Det er tvilsomt om en fusjon i seg selv vil føre til at studentene blir mer involvert i fagpersonalets FoU-prosjekter.

3.3.11 Oppsummering av fusjonens betydning for resultatene på kvalitetsindikatorerne

For mange av kvalitetsindikatorernes vedkommende vil en fusjon av de tre høgskolene i seg selv neppe føre til store resultatendringer. Alternativ 2, med etablering av felles tverrinstitusjonelle profesjonsfakulteter, er den organisasjonsmodellen som etter vår vurdering vil ha størst potensiale til å skape sterkere fag- og utdanningsmiljøer. Dette gjelder i første rekke muligheten for å opprette flere mastergrads- og doktorgradsprogrammer. For øvrig vil en fusjon i seg selv, uansett valg av fakultetsmodell, gi mulighet til å etablere en mer profesjonell administrasjon som kan bidra med kapasitet og kompetanse i søknader om eksterne forskningsmidler, internasjonalisering av utdanningsvirksomheten og forsterkning av etter- og videreutdanning i høgskolens regi.

3.4 Faglige organisasjonsmodeller under fakultets-/avdelingsnivået

NIFU har nylig foretatt en evaluering av den faglige understrukturen ved Høgskolen i Bergen (Røsdal et al. 2015). I den sammenheng ble det også vist til eksempler på faglig organisering ved andre høyere utdanningsinstitusjoner, både i Norge og i utlandet. Den mest vanlige måten å organisere store fakulteter på er i institutter, men også en rekke andre modeller er i bruk: seksjoner, studieprogrammer og sentre; enten som selvstendige organisasjonsenheter, eller mer vanlig som del av et institutt. I tillegg finnes såkalte «schools»; som er et organisatorisk grep for å synliggjøre enkelte studieprogrammer; slik som siviløkonomutdannelsen.

I evalueringen pekte vi på følgende (s. 54):

«En viktig lærdom for HiB fra en slik gjennomgang av faglig organisering ved andre læresteder er at det ikke finnes noen tydelig såkalt «best practice». Det enkelte lærested organiserer seg i tråd med bl.a. forhistorie (f.eks. fusjoner), utdanningstilbud og fag, flercampus eller en-campus, studenttilgang og styringsform. Det kan se ut som det sjelden er en enhetlig organisering gjennom hele institusjonen, og ulike former for faglig organisering eksisterer side ved side på organisasjonskartet.»

For øvrig henviser vi til NIFU-rapport 2015:31 *Evaluering av faglig understruktur ved Høgskolen i Bergen*.

Det vil etter vår oppfatning ikke være hensiktsmessig å bruke «schools» som organisasjonsform for de store bachelorutdanningene ved PHVest. For øvrig vil valg av organisasjonsform under fakultetsnivå etter vår oppfatning være en oppgave for den nye ledelsen og styret ved PHVest. I

fusjonsforhandlingene er det i første rekke organiseringen på fakultets- /avdelingsnivå som må avklares.

4 Hvordan kan en felles høgskole styrke femårig lærerutdanning?

Regjeringen vil omgjøre begge de fireårige grunnskolelærerutdanningene for trinn 1-7 og 5-10 til masterutdanninger. Dermed vil alle de store integrerte lærerutdanningene innen få år være masterutdanninger, i tråd med regjeringserklæringen. Etablering av «ny» lærerutdanning ved en fusjonert institusjon på Vestlandet vil nødvendigvis medføre utfordringer, men synergieffekter på tvers av de tre utdanningene bør også kunne identifiseres. Lærerutdanningene ved de tre høgskolene er noe ulikt organisert, har noe ulik faglig profil samt ulik kompetanseprofil. Størrelsesmessig er Avdeling for lærerutdanning ved HiB dobbelt så stor som tilsvarende avdeling ved de to andre høgskolene. Hvilken organisasjonsmodell en fremtidig fusjonert institusjon velger, vil her få stor betydning.

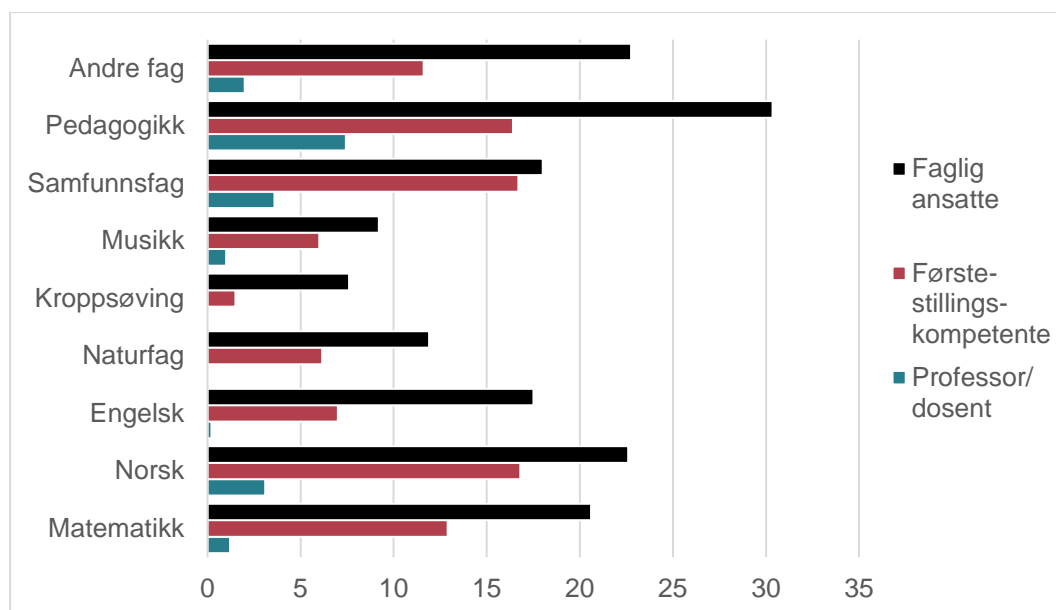
For å få tilby en integrert femårig lærerutdanning stilles det spesifikke krav til faglig kompetanse hos de ansatte knyttet til studiet. Signalene fra KD sier at skjørpede krav til masterutdanning bl.a. innebærer krav om større bredde og strengere krav til forankring i fagmiljøene for mastergradsutdanningene. Innføring av mastergrad, nye rammeplaner og særlig strengere krav til kompetanse vil medføre en omfattende omorganisering av lærerutdanningen. Prosessen kan heller ikke være tidkrevende, da oppstart er allerede i 2017. Her må behovet for ekstra administrativ støtte vurderes.

Det legges opp til at alle tilbyderne først må kunne tilby master i norsk og matematikk før man får tilby masterutdanning innenfor noen av de andre fagene. Ifølge rektor ved HSH vil dette gjøre det spesielt vanskelig å stå alene når kravene til akkreditering av masterutdanning skal innfris.

Vi har sett nærmere på kompetanseprofilen for faglig tilsatte tilknyttet grunnskolelærerutdanningen (1-7 og 5-10) slik den ville sett ut i en fusjonert høgskole, i skoleåret 2015/2016.

Figur 4.1 viser at den høyeste andelen årsverk utført av professorkompetente finnes innenfor fagmiljøet tilknyttet pedagogikk. Den høyeste andelen årsverk utført av førstestillingskompetente er tilknyttet samfunnsfagmiljøet. Innenfor norsk- og matematikkmiljøene utgjør andelen førstestillingskompetente årsverk (inkl. professor/dosent årsverk) over 40 prosent, for norskfaget opp mot 50 prosent. Den laveste andelen årsverk utført av førstekompetente tilsatte er ved fagmiljøene knyttet til kroppsøving, kunst og håndverk samt kategorien annet (hvor drama og tegnspråk ved HiB inngår).

Figur 4.1 Kompetanseprofil for en fusjonert grunnskolelærerutdanning skoleåret 2015/2016 etter fagelt¹. Årsverk.

¹Andre fag omfatter her Kunst og håndverk, KRLE, Mato og helse, Tegnspråk, og Drama.

Kilde: Høgskolene

For å illustrere en eventuell risiko ved å stå alene i forhold til å få lov til å tilby lærerutdanning som en integrert mastergrad, vil vi se nærmere på den enkelte høgskoles stillingsstruktur for fagpersonalet tilknyttet grunnskolelærerutdanningen. Utgangspunktet vil være de generelle skjerpede kravene til akkreditering av nye masterstudier (se for øvrig neste kapittel), hvor faglig styrke og faglig bredde og forankring er blant de avgjørende kriteriene. Tilstrekkelig antall studenter tilknyttet studiet vil også ha betydning. En fusjonert lærerutdanning vil uten tvil skape store utdanninger hva gjelder antallet studenter. I 2015 ville det vært registrert i overkant av 800 studenter både på grunnskolelærerutdanningen 1-7 og på grunnskolelærerutdanningen 5-10, til sammen nærmere 2 000 studenter. I tillegg kommer deltidsstudenter og studentene som er deltagere på utdanningsprogram felles med andre institusjoner (dette gjelder HiSF).

Grunnskolelærerutdanningen ved HiB har flest faglig tilsatte og langt de fleste studentene. Her er også jevnt over det sterkeste fagmiljøet. Det er knyttet professorkompetanse til over halvparten av fagmiljøene og førstestillingskompetanse til alle fagmiljøene. Siden utdanningen ved HiB er såpass mye større enn ved HiSF og HSH, vil stillingsstrukturen ved HiB gjenspeiles også i en felles lærerutdanning. Andelen utførte professor/dosentårsverk er høyest ved fagområdet pedagogikk, og den høyeste andelen utførte førstestillingsårsverk er innenfor samfunnsfag. Det er ingen professor/dosentårsverk knyttet til fagområdet engelsk. I en fusjonert lærerutdanning ville dette ha økt til 0,2 i inneværende skoleår. For grunnskolelærerutdanningen i Bergen vil ikke en fusjon ha stor betydning for den eksisterende kompetanseprofilen, men det kan være andre faktorer som vil gjøre seg gjeldende ved en fusjon, som vil kunne styrke en akkrediteringssøknad, slik som f.eks. større faglig bredde.

HiSF har ikke førstestillingskompetanse knyttet til fagområdene kunst og håndverk og musikk. Imidlertid er det høye andeler årsverk utført av tilsatte med professorkompetanse og førstestillingskompetanse innenfor fagområdene matematikk, pedagogikk og samfunnsfag. Innenfor norsk er andelen førstekompetente lav, dog er halvparten av de førstekompetente årsverkene med professor/dosentkompetanse. Halvparten av de faglig tilsatte tilknyttet kroppsøving har førstestillingskompetanse og utgjør i skoleåret 2015/2016 0,7 årsverk av det totale antallet årsverk tilknyttet kroppsøving.

HSH har heller ikke førstekompetente årsverk knyttet til fagområdene kunst og håndverk og musikk, og heller ikke førstekompetanse innenfor fagområdet engelsk direkte tilknyttet grunnskolelærerutdanningen (det finnes førstekompetanse innenfor disse fagområdene, men tilknyttet andre utdanninger). Andelen utførte førstekompetente årsverk er høy både i naturfag, pedagogikk og matematikk og noe lavere i samfunnsfag, kroppsøving og norsk. Professorkompetanse er kun knyttet til fagområdet pedagogikk, hvor over 30 prosent av årsverkene er utført av professorer.

For enklere å kunne sammenligne stillingsstrukturene har vi her kun sett på andeler. Det er viktig å være klar over at særlig for de to minste utdanningene utgjør disse andelene relativt få årsverk. I og med at det er få faglig tilsatte knyttet til enkelte fagområder, vil ett årsverk kunne utgjøre en stor andel. Antall faglig tilsatte knyttet til det enkelte fagområde er også av stor betydning når man skal vurdere en akkreditering til masterutdanning, da det vil være et spørsmål om hvorvidt relativt få ansatte vil være i stand til å imøtekomme kravet om faglig bredde og et sterkt fagmiljø.

Som kommentert tidligere i denne delen av rapporten er det innenfor utdanningsfeltet vi vurderer at det vil være mest å hente på en fusjon. Videre mener vi at dette gjelder særlig for de krav som stilles til tilbyderne av femårig lærerutdanning, samt utvikling av master- og ph.d.-programmer. Dette forutsetter at man klarer å etablere felles utdanningsprogram på tvers av enkeltinstitusjonene.

Per i dag er det nødvendigvis de minste lærerutdanningene som vil ha størst gevinst ved en fusjon, da det er sannsynlig at disse vil ha store utfordringer med å møte kravene til ny masterutdanning for grunnskolelærere, selv om alle de tre høgskolene indikerer at det vil skje en relativt kraftig økning i antall årsverk utført av professorer/dosenter og årsverk utført med førstekompetanse (basert på høgskolenes beregninger), men uten å øke antallet ansatte i nevneverdig grad. Som vi har sett, vil ikke en fusjonering av lærerutdanningene ved de tre høgskolene ha stor betydning for kompetanseprofilen knyttet til lærerutdanningen ved HiB. Som nevnt over vil det være andre mulige konsekvenser av en sammenslåing av lærerutdanningene som HiB, men også HiSF og HSH, bør vurdere. F.eks. vil den faglige bredden bli større med flere faglig tilsatte ved den enkelte utdanning og det enkelte fagområde. I et mer langsiktig perspektiv vil et bredere fagmiljø kunne bidra til etablering av flere doktorgradsutdanninger (gitt at den positive økningen i antall årsverk utført av førstestillingskompetente estimert av den enkelte utdanning faktisk finner sted).

HiSF har flere grunnskolelærerutdanninger i samarbeid med andre institusjoner. Hvorvidt disse samarbeidene fortsetter som før i en fusjonert høgskole, vil måtte vurderes. Videre er det også både ved HSH og ved HiSF tilbud om grunnskolelærerutdanning på deltid.

Det er sannsynlig at en sammenslått lærerutdanning på tvers av tre fylker vil trenge ekstra administrative ressurser, særlig hva gjelder håndtering av et meget stort antall studenter samlet inn under ett utdanningsprogram. Hvordan selve mastergradsutdanningen skal organiseres, bestemmes etter hvilke overordnede prinsipper en fusjonert høgskole velger å organisere seg etter – geografi, utdanning eller en kombinasjon. Uansett vil dette medføre utfordringer for tre sammenslåtte utdanninger med hvert sitt regionale nedslagsfelt.

Institusjonene har laget fremskrivninger av personalsituasjonen ved grunnskolelærerutdanningene i skoleåret 2017/2018. Dette er gjort med bakgrunn i en gjennomgang av hvor de ansatte befinner seg i kvalifiseringsløpet til førsteamanuensis/førstelektor eller professor/dosent samt hvilke felt institusjonene ønsker å satse på. Vi har i figur 4.2 slått sammen fremskrivingene for å undersøke hvordan en fremtidig, sammenslått grunnskolelærerutdanning vil se ut.

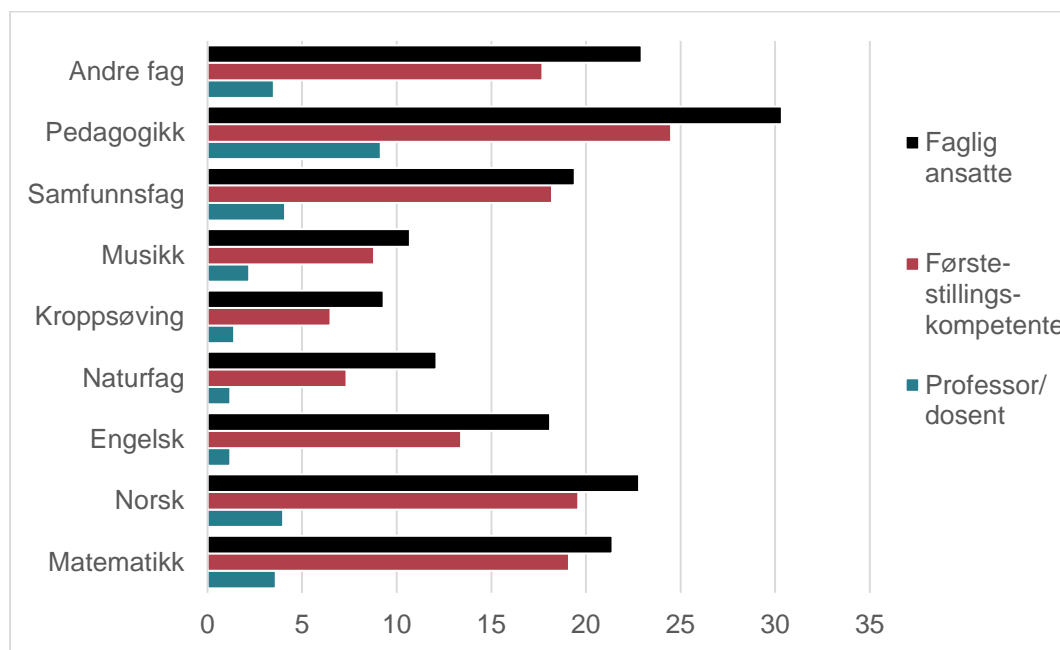
Anslagene³⁵ viser at antall årsverk utført av faglig personale innenfor hvert fagfelt øker med mer enn ett innenfor kroppsøving, musikk og samfunnsfag fra 2015/2016 til 2017/2018, mens det innenfor de andre fagfeltene kun er mindre endringer. Vi ser også at høgskolene satser på professor/dosentkompetanse innenfor felt hvor de ikke har dette fra før, og at man anslår at det vil være

³⁵ Anslagene er gjort av høgskolene selv.

professorer/dosenter innenfor alle fagfelt innen 2017/2018 – med unntak av tegnspråk og drama ved HiB. I dag mangler det dessuten professorer/dosenter innenfor naturfag, kroppsøving og kunst og håndverk. Her er det imidlertid vanskelig å si med sikkerhet om de ansatte vil oppnå denne kompetansen innen to år, ettersom bedømmelse av professorkompetanse gjøres utenfor høgskolen.

Antall årsverk utført av personale i førstestilling, her inkludert professorene, forventes å øke markant. Størst er den estimerte veksten innenfor pedagogikk (8 årsverk), engelsk (6,5 årsverk) og matematikk (6 årsverk). I tillegg satset det på noen av fagene som i figuren inngår i kategorien «Andre fag», herunder kunst og håndverk og KRL, begge med en vekst på over 2 årsverk.

Figur 4.2 Fremskrevet kompetanseprofil for en fusjonert grunnskolelærerutdanning skoleåret 2017/2018 etter fagfelt¹. Årsverk.

¹Andre fag omfatter her Kunst og håndverk, KRLE, Mato og helse, Tegnspråk, og Drama.

Kilde: Høgskolene

5 Fusjon som virkemiddel for å oppnå universitetsstatus

5.1 Innledning

NIFU legger til grunn at mulighetsstudien skal foreslå hvordan en felles institusjon kan / bør posisjonere seg for å kunne tilfredsstillende de nye og strengere kravene til universitetsstatus.

Hvilken rolle spiller det så i dag om en institusjon er en høgskole eller et universitet? Dette er et viktig spørsmål i de avveininger som må foretas i forbindelse med diskusjonen om å fusjonere og endre institusjonsstatus. I og med at mange høgskoler har arbeidet aktivt for å bli universitet, er det tidligere framført en rekke argumenter for hvorfor et skifte av tittel er ønskelig. NIFU har tidligere presentert disse argumentene (Kyvik & Stensaker 2011):

- «Et universitet har høyere status enn en høgskole»
- «Et universitet har større frihetsgrader enn en høgskole»
- «Et universitet har større muligheter for å bli en viktig regional aktør»
- «Et universitet vil få videre økonomiske rammer»
- «Et universitet vil ha større muligheter for ekstern finansiering av virksomheten»
- «Et universitet vil ha lettere for å rekruttere dyktig personale»
- «Universitetsstatus vil løfte nivået på profesjonsutdanningene»
- «Et universitet har lettere for å få til samarbeid internasjonalt»

I diskusjonen om universitetsstatus er det imidlertid også framkommet kritiske argumenter:

- «Universitetsstatus vil føre til en uheldig akademisering av profesjonsutdanningene»
- «Kostnadene ved å bli universitet er for store»

Oppsummert synes det likevel å være flere fordeler enn ulemper knyttet til å bli et universitet i norsk høyere utdanning.

5.2 De nye forskriftene om universitetsstatus

Forslaget om nye forskrifter for å oppnå universitetsstatus ble varslet i Meld. St. 18 (2014–2015) *Konsentrasjon for kvalitet*, stortingsmeldingen om strukturen i universitets- og høyskolesektoren.

Regjeringen har senere foreslått følgende skjerpede krav for å bli akkreditert som universitet (som nå er under vurdering):

- Institusjonene må kunne tilby doktorgradsstudier i fire fag alene for å kunne bli universitet.
- Doktorgradene skal være godt dekkende for institusjonens faglige profil.
- For å bli akkreditert som universitet må institusjonene dokumentere at de allerede oppfyller kravet om minimum 15 doktorgradsstudenter per program over tid.
- Institusjonene må dokumentere at minimum to av doktorgradsprogrammene gjennomsnittlig uteksaminerer minimum fem kandidater per år over en treårsperiode.

Regjeringen foreslår i tillegg å øke kravene for å kunne opprette master- eller doktorgradsstudier:

- Større faglig bredde i master- og doktorgradsstudier enn det som har vært godkjent på grunnlag av dagens kriterier.
- Master- og doktorgradsstudier kan kun opprettes i fagmiljøer som allerede er faglig sterke.
- Studiene skal være basert på oppdatert forskning.
- Kompetansen i fagmiljøet bør speile bredden av fag som studentene skal undervises i.

Disse kravene gir en lang rekke utfordringer for PHVest i forhold til dagens situasjon med hensyn til (a) masterstudier, (b) doktorgradsstudier og (c) universitetsstatus.

5.3 Masterstudier ved de tre høgskolene

HiB tilbyr i dag 20 masterstudier, mens HiSF og HSH hver tilbyr 5 masterstudier. Ved HiB finnes det flere masterstudier ved hver avdeling, mens det ved HiSF ikke gis tilbud om masterstudium ved Avdeling for ingeniør- og naturfag. Ved HiSF er også to av masterstudiene samarbeid på tvers av avdelinger. HSH har tilbud om to masterutdanninger ved Avdeling for lærerutdanning og kultur og ett masterstudium ved hver av de to andre avdelingene. Per i dag ville altså PHVest kunne gitt tilbud om 30 mastergradsprogrammer. Under følger en oversikt over de ulike masterutdanningene ved de enkelte avdelingene ved de tre høgskolene. Merk at det ved Avdeling for samfunnsfag ved HiSF er tilbud om to masterstudier – et i samarbeid med Avdeling for lærerutdanning og idrett og et i samarbeid med Avdeling for helsefag.

Det er varierende størrelse på masterstudiene ved de tre avdelingene som inkluderer lærerutdanningene. Dette gjelder i hovedsak ved Avdeling for lærerutdanning ved HiB, hvor antallet studenter varierer fra 10 på masterprogrammet Dramapedagogikk og anvendt teater til 63 studenter på masterprogrammet Undervisningsvitenskap. Mastergradstilbudet ved Avdeling for lærerutdanning og idrett/HiSF og Avdeling for lærerutdanning og kultur/HSH er preget av de to fagene som er inkludert – idrett og kulturfag.

Tabell 5.1 Oversikt over masterstudiene ved Avdeling for lærerutdanning (AL) ved HiB, Avdeling for lærerutdanning og idrett (ALI) ved HiSF og Avdeling for lærerutdanning og kulturfag ved HSH

HiB		HiSF		HSH	
Studieprogram	Antall studenter	Studieprogram	Antall studenter	Studieprogram	Antall studenter
Master i barne- og ungdomslitteratur	22	Master i idrettsvitenskap - NIH	25	Masterstudium IKT i læring	49
Master i musikkpedagogikk	23	Master i idrettsvitenskap - NIH, 1. studieår	19	Masterstudium Kreative fag og læreprosesser	41
Master i dramapedagogikk og anvendt teater	10	Master i læring og undervisning	19		
Master i fysisk aktivitet og kosthold i et skolemiljø	22				
Master i samfunnsfagdidaktikk	35				
Master i undervisningsvitenskap	63				
Master i undervisningsvitenskap, deltid	32				

Kilde: Høgskolene/DBH

Tabell 5.2 Oversikt over masterstudiene ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag (AIØ) ved HiB, Avdeling for ingeniør og naturfag (AIN) ved HiSF og Avdeling for teknologiske-, økonomiske-, og maritime fag ved HSH.

HiB		HiSF		HSH	
Studieprogram	Antall studenter	Studieprogram	Antall studenter	Studieprogram	Antall studenter
Master i areal og eiendom	14	Landscape Planning, Master Programme*	1	Master i Brannsikkerhet	11
Master i innovasjon og ledelse, samfunnsfaglig retning	20			Master i Brannsikkerhet - deltid	5
Masterprogram i energi	19			Master i Brannsikkerhet - internasjonale studenter (utvekslingsstudenter)	2

*Dette masterprogrammet er avvirket og HiSF søker nå om akkreditering av et nytt masterstudium – Climate Change Management.

Kilde: Høgskolene/DBH

Det er også svært varierende størrelse på masterprogrammene som blir tilbudt ved de tre avdelingene som inkluderer ingeniør-, natur- og økonomi- og administrasjonsfag. Det er heller ingen av disse masterstudiene som er store.

Tabell 5.3 Oversikt over masterstudiene ved Avdeling for helse og sosialfag (AHS) ved HiB, Avdeling for helsefag (AH) ved HiSF og Avdeling for helsefag (AH) ved HSH.

HiB		HiSF		HSH	
Studieprogram	Antall studenter	Studieprogram	Antall studenter	Studieprogram	Antall studenter
Master i klinisk fysioterapi	22	Master i samhandling innan helse- og sosialtenester	19	Master i Klinisk helse- og omsorgsvitenskap	50
Master i klinisk sykepleie	103				
Master i kunnskapsbasert praksis i helsefag	50				
Master i samfunnsarbeid	25				

Kilde: Høgskolene/DBH

Ved avdelingene som inkluderer helsefagene, er det også stor variasjon i størrelsen på de ulike mastergradstilbudene. Master i klinisk sykepleie ved HiB er det absolutt største masterstudiet med hele 103 studenter.

I tillegg finnes det et stort mastergradsprogram ved Avdeling for samfunnsfag ved HiSF: Masterstudium i organisasjon og leing med 165 registrerte studenter i 2015 (DBH).

Videre vet vi at HiSF har planer om fire nye masterstudier i løpet av de nærmeste årene:

- Masterprogram i Climate Change Management: HiSF har søkt NOKUT om akkreditering høsten 2015.
- Masterprogram i lektorutdanning.
- Masterprogram i spesialpedagogikk. Arbeider høsten 2015 med søknad.
- Masterprogram i økonomi og administrasjon. På planleggingsstadiet, men er vurdert som meget viktig, da HiSF årlig uteksaminerer nær 100 bachelorkandidatar innenfor økonomi/administrasjon.

Og ved HiB er følgende masterprogrammer under planlegging:

- Master i barnehagekunnskap (høsten 2016)
- Master i psykisk helse. Her samarbeider HiB med HiSF. Søknad til NOKUT forhåpentligvis 1. mars 2016 (videreutvikling av eksisterende videreutdanningstilbud)
- Master i helsefremmende og rehabiliterende arbeid for eldre (videreutvikling av eksisterende videreutdanningstilbud). Oppstart er uavklart.
- Ny spesialisering i master i klinisk fysioterapi. I samarbeid med UiB. Oppstart er uavklart.
- Master i global health og rehabilitering sammen med Duke University og sannsynligvis (forhåpentligvis) Karolinska og Trinity University. Oppstart er uavklart.

- Master i nurse practitioner sammen med Duke/Sacred Heart University. Oppstart er uavklart.

HSH søker NOKUT om akkreditering av masterstudie i styring og ledelse våren 2016.

5.4 Doktorgradsstudier ved de tre høyskolene

5.4.1 Dagens situasjon

Per i dag er det kun HiB som tilbyr doktorgradsprogram – Studier av danning og didaktiske praksiser. HSH har et samarbeid med Universitetet i Stavanger om ph.d.-utdanning og veiledning i helsefag.

5.4.2 Planer / ambisjoner ved høyskolene

HiB sendte i 2013 inn en søknad til NOKUT om akkreditering av et ph.d.-studium i kunnskapsbasert praksis i helsefag, forankret ved Avdeling for helse- og sosialfag. NOKUT konkluderte her at ph.d.-studiet i kunnskapsbasert praksis i helsefag ved HiB ikke tilfredsstilte alle kravene i Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning, og studiet ble ikke akkreditert. Det arbeides videre med utviklingen av programmet.

Det tredje området som er under utvikling for ph.d.-studium, er ICT-Engineering, forankret ved Avdeling for ingeniøruddanning. Her var målet å sende søknad i 2015.

I 2013 vedtok høyskolen å starte arbeidet med et fjerde ph.d.-studium med arbeidstittelen «Innovasjonspraksis i et profesjons- og samfunnsperspektiv». Arbeidet med dette ph.d.-studiet startet i 2014. Det ble etablert en arbeidsgruppe for videre forankring og utvikling av det fjerde doktorgradsområdet, og høyskolestyret oppnevnte en referansegruppe som skal gi råd om vitenskapelig og kursfaglig innhold i ph.d.-studiet.

HiSF har planer om å utrede en ph.d.-utdanning innen 2018, med eventuell etablering innen 2020.

Status – søknaden om en ph.d.-fellesgrad i nautiske operasjoner ble sendt NOKUT 2.november 2015.

Ved HSH er det sendt en ph.d.-søknad høsten 2015: Ph.d.-studiet i nautiske operasjoner er en fellesgrad mellom Høyskolen i Buskerud og Vestfold (HBV), HSH, Høyskolen i Ålesund (HiÅ) og UiT Norges arktiske universitet. Studiet skal utdanne kvalifiserte kandidater til forskning, undervisning, formidlings- og innovasjonsarbeid og annen virksomhet hvor det stilles krav til vitenskapelig innsikt og et operasjonelt maritimt fokus.

5.4.3 Skjerpede krav

Fra Kunnskapsdepartementet foreligger det forslag til skjerpede krav til akkreditering av master- og doktorgradsstudier som innebærer:

- Faglig bredde – et studietilbud som dekker flere deler av et fagområde vil være tilstrekkelig.
- Faglig sterke miljø med tilstrekkelig forskningstygde og kvalitet. Dette innebærer at det er tilstrekkelig antall tilsatte med høy kompetanse innenfor hele bredden av studiet og inkluderer tilsatte med veilederkompetanse og kompetanse til å videreutvikle studiet.
- Antallet studenter på studiet skal også være tilstrekkelig.

I endringsforslaget er det lagt opp til at disse kravene vurderes ut fra kvalitative indikatorer og at det vil være opp til NOKUT å vurdere hva som er tilstrekkelig for en gitt institusjon.

I Høringsnotatet – forslag til endringer i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning, oppgis i tillegg forslag til følgende krav for akkreditering av doktorgradsutdanninger:

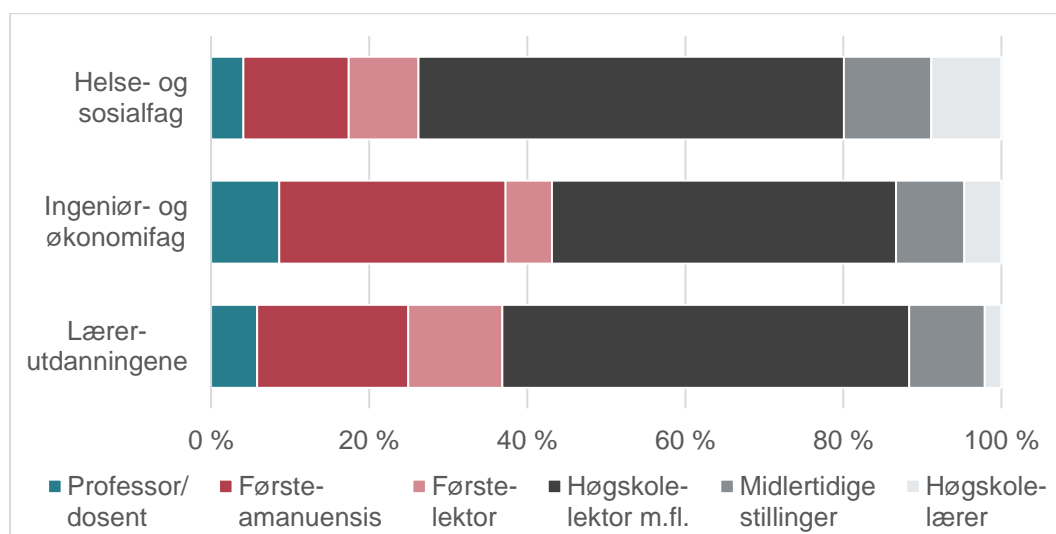
- Studiet skal ha et fagmiljø tilsvarende minst åtte årsverk med førstestillingskompetanse, hvorav minst seks er i heltids kombinerte forsknings- og undervisningsstillinger og minst fire har professorkompetanse.
- Videre må institusjonen kunne dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å knytte minst 15 doktorgradsstudenter til studiet i løpet av fem år etter oppstart.
- Institusjonen må også sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 doktorgradsstudenter.

5.5 Hvordan kan PHVest sikre tilstrekkelig kvalitet i eksisterende og framtidige master- og ph.d.-utdanninger?

Basert på tilgjengelige data er det vanskelig å knytte den enkelte tilsatte til det enkelte master- eller doktorgradsstudium. For å kunne illustrere muligheter ved PHVest vil vi her se på kompetanseprofil og faglig profil for *fagmiljøene* master- og doktorgradsstudiene er og vil være tilknyttet. Vi har i det følgende slått sammen de tre avdelingene ved de tre høgskolene som er mest like på tvers av institusjonene, noe som gir et inntrykk av hvordan disse avdelingene ville sett ut ved PHVest i 2014. På denne måten vil man kunne si mer om faglig styrke og faglig bredde og kunne vurdere muligheter for nye master- eller doktorgradsstudier ut fra dette. Hva gjelder størrelsen på de eksisterende mastergradsstudiene målt i antall studenter, er det svært sannsynlig at tilbudene med færrest studenter ikke vil tilfredsstillende kravet om et tilstrekkelig antall studenter, men også at fagmiljøet knyttet til studiet heller ikke vil tilfredsstillende krav til faglig styrke og bredde. Noen mulige sammenslåinger av eksisterende mastergradsutdanninger er kommentert over.

Med hensyn til mulighetene for å opprette nye master- og også nye doktorgradsstudier, vil dette avhenge av utviklingen av kompetanseprofilen ved et fremtidig PHVest. Våre tall viser hvordan stillingsstrukturen ville sett ut i 2014.

Figur 5.1 Stillingsstruktur etter avdeling ved en mulig PHVest. 2014.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Figuren viser at det er ved en mulig Avdeling for ingeniør- og økonomifag at andelen førstestillingskompetente er størst. Andelen professor/dosent-kompetente og andelen

førsteamanuenser er også størst ved denne mulige avdelingen. Det ser dermed ut som det sterkeste fagmiljøet vil være ved denne avdelingen. HiSF planlegger to *masterstudier* som i en fusjonert høgskole vil være tilknyttet denne avdelingen, mens HiB planlegger et *doktorgradsstudium* som i en mulig fremtid vil være tilknyttet denne avdelingen.

Med utgangspunkt i faglig styrke er det en mulig Avdeling for helse- og sosialfag som i denne sammenstillingen kommer dårligst ut. HiB arbeider videre med søknad om akkreditering av et doktorgradsstudium som eventuelt vil være tilknyttet denne avdelingen.

Hvorvidt PHVest vil kunne dokumentere at høgskolen har kapasitet og rekrutteringspotensial til å knytte minst 15 doktorgradsstudenter til studiet i løpet av fem år etter oppstart, vil til en viss grad være avhengig av antall og størrelse på de ulike masterutdanningene i en fusjonert institusjon. Og det vil være avhengig av utviklingen i kompetanseprofilen til fagpersonalet ved det enkelte fagmiljø.

5.6 Hva må til for å oppnå universitetsstatus?

I del A så vi nærmere på status for den enkelte høgskole med hensyn til de ni kvalitetskriteriene for strukturelle endringer beskrevet i Strukturmeldingen samt de tre tilleggskriteriene bestilt av Stortinget.

Statuskartleggingen oppsummerte at det er knyttet større eller mindre utfordringer til flere av kvalitetskriteriene for alle tre høgskolene. I kapittel 3 ble disse kvalitetskriteriene gjennomgått, og det ble kommentert hvorvidt det er sannsynlig at en fusjon vil gi noen form for uttelling på kriteriene. Standarder for akkreditering av institusjoner følger studiekvalitetsforskriften (paragraf 3-3). Disse kriteriene følger i stor grad kvalitetskriteriene for strukturelle endringer, og dermed er også utfordringene knyttet til det å oppnå universitetsstatus de samme som kvalitetskriteriene vi gjennomgikk i del A. I det følgende ser vi nærmere på de mest åpenbare utfordringene.

Antall doktorgradsutdanninger

- Institusjonene må kunne tilby doktorgradsstudier i fire fag alene for å kunne bli universitet.
- Doktorgradene skal være godt dekkende for institusjonens faglige profil.

For å bli akkreditert som universitet må institusjonene dokumentere at de allerede oppfyller kravet om minimum 15 doktorgradsstudenter per program over tid.

- Institusjonene må dokumentere at minimum to av doktorgradsprogrammene gjennomsnittlig uteksaminerer minimum fem kandidater per år over en treårsperiode.

Personalets kompetanse

I sammenligningskapitlet så vi at kompetansenivået til det faglige personalet ved PHVest er lavere enn ved de andre institusjonene vi har sammenlignet med. Det samme ble også påpekt i avsnittet over om master- og doktorgradsstudier og krav til faglig styrke blant tilsatte tilknyttet høyere grads studier. I en evaluering vil søkerinstitusjonen bli vurdert opp mot sammenlignbare institusjoner.

Ekstern finansiering av FoU (fra NFR og EU)

PHVest har, sammenlignet med gjennomsnittet for statlige høgskoler, en høy andel ekstern finansiering. Sammenlignet med gjennomsnittet for hele sektoren er imidlertid denne andelen lav. Regjeringen er opptatt av at institusjonene skal øke finansieringen fra NFR og EU. PHVest har en høy andel NFR-finansiering; godt over halvparten av den eksterne finansieringen kommer fra Forskningsrådet. Dette er høyere enn for både statlige høgskoler og for hele UoH-sektoren. Imidlertid har PHVest en meget lav andel finansiering fra EU – under en halv prosent av den eksterne

finansieringen kommer fra denne kilden. Den tilsvarende andelen for gjennomsnittet av statlige høyskoler er 4 prosent, mens det for UoH-sektoren totalt er nærmere 7 prosent.

Tabell 5.4 Driftsutgifter til FoU, etter finansieringskilde og lærested i 2013. Mill. kr.

Lærested	Totalt	Grunn- budsjett	Annen finansiering						Prosent			
			Totalt	Nærings- livet	Offentlige kilder		Andre kilder	Utlandet		Totalt	Grunn- budsjett	Annen finansiering
					NFR	Dep. m.v.		Totalt	Herav: EU kom.			
PHVest	198,2	148,3	49,9	4,3	26,5	16,6	1,1	1,3	0,2	100	74,8	25,2
<i>Statlige høyskoler</i>	<i>1 392,7</i>	<i>1 080,6</i>	<i>312,1</i>	<i>31,5</i>	<i>142,7</i>	<i>101,2</i>	<i>18,5</i>	<i>18,2</i>	<i>12,3</i>	<i>100</i>	<i>77,6</i>	<i>22,4</i>
<i>UoH-sektoren*</i>	<i>12 350,3</i>	<i>7 821,3</i>	<i>4 529,0</i>	<i>600,5</i>	<i>2 187,6</i>	<i>988,3</i>	<i>346,5</i>	<i>406,1</i>	<i>301,5</i>	<i>100</i>	<i>63,3</i>	<i>36,7</i>

*Unntatt HF-sektoren

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Internasjonalisering

Regjeringen ønsker økt internasjonalisering ved den enkelte institusjon. Det ble i statuskartleggingen påpekt at alle de tre høyskolene har utfordringer når det gjelder dette, kanskje særlig hva gjelder internasjonalt forsknings samarbeid. Andelen forskningsfinansiering fra utlandet totalt (andel av eksternt finansiering), inkludert midler fra EU, utgjorde for PHVest 2,7 prosent. For gjennomsnittet av statlige høyskoler var denne andelen nærmere 6 prosent, mens den var 9 prosent for UoH-sektoren totalt.

Publisering

Publiseringaktiviteten er på mange måter den mest synlige forskningsaktiviteten, en indikator som synliggjør *resultatet* av forskningen som foregår ved institusjonen. Man bør imidlertid ta hensyn til at det innenfor ulike fagområder vil være ulike former for synliggjøring av forskningsresultater. Kanskje særlig innenfor ingeniørfagene vil ikke nødvendigvis forskningsaktiviteten formidles eller vises gjennom antall publikasjoner.

Uansett er publisering en viktig indikator i vurderingen av muligheten for endret institusjonsstatus. Det er påpekt flere ganger i denne rapporten at dette er en utfordring for de tre opprinnelige høyskolene, og det samme vil gjelde for PHVest. Antall publiseringspoeng per årsverk ville for en fusjonert høyskole vært 0,30 i 2014. For gjennomsnittet av statlige høyskoler er det tilsvarende tallet 0,42, mens det for UoH-sektoren totalt er 0,80.

5.7 Oppsummering

Våre beregninger for en fusjonert høyskole, basert på tilgjengelige data, viser at en fusjonert høyskole per i dag ikke vil være særlig nærmere universitetsstatus enn hva tilfellet er for de tre høyskolene hver for seg, gitt dagens situasjon (2013 og 2014).

6 Fusjon som virkemiddel for å styrke den regionale rollen

HiB, HSH og HiSF har alle stor betydning for den delen av Vestlandet de er lokalisert i; de representerer et variert utdanningstilbud i regionen, de utdanner profesjonsarbeidere for offentlig og privat sektor, de tilbyr etter- og videreutdanning, de er hver for seg sentrale virksomheter i lokalsamfunnene, og de har en viktig rolle i å styrke innovasjon og regional konkurransevne. I dette kapitlet skal vi ta for oss de to viktigste sidene ved regionrollen; utdanning for et regionalt arbeidsmarked og styrking av innovasjon og regional konkurransevne.

De tre høgskolene spiller i dag en viktig rolle i utdanningen av særlig lærere, førskolelærere, sykepleiere, ingeniører og økonomer for det lokale og regionale arbeidsmarkedet. Storparten av studentene i disse utdanningene kommer fra regionen, og storparten av kandidatene blir sysselsatt i regionen etter endt utdanning (Gythfeldt & Heggen 2012). Det er således ingen tvil om høgskolenes store betydning for regionen, både som utdanningstilbud og som leverandør av kvalifisert arbeidskraft særlig til offentlig sektor. Men også det lokale næringslivet er avhengig av at det utdannes ingeniører og økonomer i regionen for å dekke arbeidskraftbehovene.

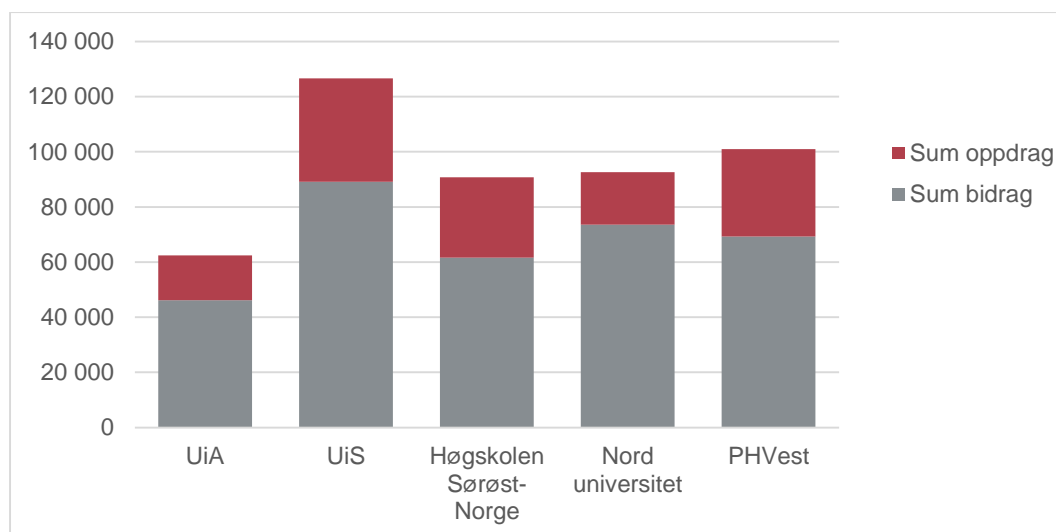
Det er vår vurdering at et velfungerende desentralisert utdanningstilbud bør opprettholdes for at PHVests regionale rolle kan videreutvikles.

I sine årsrapporter fremhever alle høgskolene viktigheten av samarbeidet med offentlig og privat næringsliv, samt at den enkelte høgskole bidrar og skal bidra til den generelle kompetansehevingen i den aktuelle regionen. De tre høgskolene gjør seg nytte av hvert sitt Råd for samarbeid med arbeidslivet. Et slikt felles råd vil i en framtidig PHVest få en meget viktig rolle. Rådet bør brukes i utstrakt grad til få innspill fra samfunns- og arbeidsliv om viktige kompetansebehov, strategiske satsninger og utfordringer som de tre aktuelle fylkene vil ha. Det bør for øvrig diskuteres om det bør opprettholdes et slikt råd i hvert fylke.

En indikator for graden av samspill med samfunnet er bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet. Inntektene fra institusjonenes eksternt finansierte virksomhet inngår i kategoriene oppdragsfinansiert og bidragsfinansiert aktivitet (BOA).

Figur 6.1 viser at PHVest kan komme godt ut på denne indikatoren, sammenlignet med andre relevante institusjoner. Det kan f.eks. se ut til at PHVest vil ha et mer aktivt samspill med samfunnet enn hva tilfellet er for UiA, og også i noen grad hva tilfellet er ved Høgskolen i Sørøst-Norge og Nord universitet. Imidlertid har UiS en mye høyere bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet enn PHVest. Tallene viser også at fordelt på kilder finansieres mer av denne aktiviteten via næringslivet ved UiS enn ved PHVest.

Figur 6.1 Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet ved PHVest sammenlignet med andre institusjoner. 2014.

Kilde: Regnskapsopplysninger DBH

Vår vurdering er at en fusjonert høgskole vil bli en mer markant og synlig institusjon i det høyere utdanningslandskapet både på Vestlandet og i Norge enn hva de tre høgskolene hver for seg har mulighet til. De tre høgskolene vil samlet sett kunne ha potensial til å bli mer attraktive for samarbeid med regionale partnere i arbeids- og næringslivet. På noe lengre sikt vil det være muligheter for å utvikle institusjonen til en enda mer attraktiv samarbeidspartner for flere ulike aktører på Vestlandet for øvrig, gjennom utvikling av større og sterkere fagmiljøer som imøtekommer behovene i en stor region. Dette gjelder spesielt innenfor ingeniørfag og teknologi.

Etter- og videreutdanning er en annen indikator på samspillet med regionen. Som tidligere vist er omfanget av etter- og videreutdanning relativt høyt i nasjonal målestokk. Spørsmålet er om disse aktivitetene kan styrkes ytterligere gjennom å fusjonere høgskolene. Det er vår vurdering at det vil være mulig å utvikle større strategisk og administrativ kapasitet i PHVest, som kan støtte opp om institusjonens samhandling med regionen på dette feltet, enn det den enkelte høgskole vil make på egen hånd.

7 Hvordan kan en fusjon bidra til å styrke den teknisk-administrative kapasiteten?

Som påpekt i kapittel 2 har tidligere fusjoner av flere ulike grunner ikke ført til lavere administrative kostnader i den nye institusjonen. Fusjonene har imidlertid ført til at de administrative tjenestene er blitt mer profesjonaliserte. Vi har derfor som utgangspunkt for vår diskusjon at en felles høgskole vil ha større potensial for å kunne utvikle nye tjenester og teknisk-administrativ kompetanse enn det hver av de tre høgskolene hver for seg vil ha kapasitet til å utvikle. Det er vel kanskje på dette feltet det er lettest å se for seg at en fusjon kan realisere gevinster på kort sikt.

I det følgende ser vi spesielt på hvordan PHVest kan utvikle et administrativt apparat som støtter opp om kjerneoppgavene utdanning og forskning. Vi tar det for gitt at sentraladministrasjonen blir plassert i Bergen og at storparten av dagens teknisk-administrative apparat beholdes ved de eksisterende studiestedene på grunn av behovet for geografisk nærhet til utdannings- og FoU-virksomheten.

I kapittel 3 så vi blant annet at stillinger knyttet til administrasjon og tekniske tjenester utgjør en mindre andel av det totale personalet enn hva tilfellet er for de sammenlignbare institusjonene. Hvordan dette blir seende ut i en faktisk fusjonert institusjon med «ny» administrativ struktur, er vanskelig å forutsi, men PHVest vil ha et mulighetsrom for endringer gitt det lavere forholdstallet mellom teknisk-administrativt og faglig personale.

Tabell 7.1 viser noen indikatorer for hvordan situasjonen for det administrative personalet ville sett ut i en fusjonert høgskole (basert på tall fra 2014).

Tabell 7.1 Forholdstall mellom studenter, faglig personale¹ og teknisk-administrativt personale i 2014.

	HiB	HiSF	HSH	PHVest
Undervisnings-, forsknings- og formidlingspersonale per teknisk-administrativt ansatt	2,3	2,0	2,1	2,2
Studenter per undervisnings-, forsknings- og formidlingspersonale	15,6	20,8	14,8	16,5
Studenter per teknisk-administrativt ansatt	35,7	42,4	31,1	36,0

¹Dekaner og instituttledere er her klassifisert som undervisnings-, forsknings- og formidlingspersonale

Kilde: DBH

Vi har ikke mulighet for, innenfor rammen av denne utredningen, å utarbeide konkrete modeller for hvordan en restrukturering av de teknisk-administrative tjenestene kan gjennomføres, men må nøye oss med noen generelle betraktninger av hva som er mulig sett i lys av tidligere fusjonserfaringer.

Som allerede påpekt, har det vist seg vanskelig å ta ut en rasjonaliseringsgevinst gjennom fusjon hva gjelder tekniske- og administrative funksjoner. Selv om enkelte stillinger knyttet til IKT, drift, økonomi, lønn og personal kan inndras gjennom sentralisering av arbeidsoppgaver, vil det erfaringsmessig være behov for å beholde noen tekniske, studieadministrative og FoU-administrative ressurser ved hvert av studiestedene på grunn av de geografiske avstandene.

Det bør imidlertid være store muligheter for PHVest til relativt raskt å utvikle en sterk forskningsadministrasjon som bygger kapasitet og kompetanse i retning av økt deltagelse, kanskje særlig i EU-prosjekter og økt internasjonalisering generelt. Studieadministrasjon ved den enkelte campus vil sannsynligvis spille en enda viktigere rolle i en fusjonert institusjon med så store avstander mellom enkelte av studiestedene. Dog vil det nok også være behov for en sentralisert studieadministrasjon som også har en koordinatorrolle mellom de fem campus. Vi tenker at en bibliotekstjeneste bør, så langt som mulig, være til stede ved det enkelte studiested. Det må imidlertid være en forutsetning at alle brukerne av de teknisk-administrative tjenestene skal ha enkel tilgang til alle tjenester ved behov – fysisk eller via nettløsninger. De geografiske avstandene vil stille store krav til kompetanse innenfor IKT og drift, og det er mulig at kompetanse bygges mer effektivt dersom disse tjenestene sentraliseres.

Erfaringer med store felles- eller sentraladministrasjoner tilsier at tydelige kommunikasjonslinjer og tydelig ansvars plassering er av stor betydning for å hindre frustrasjon blant brukerne av tjenestene. I tilfellet PHVest må man også etablere gode møteplasser på tvers av denne langstrakte organisasjonen.

De tre høgskolene har per i dag en noe ulik organisering av den faglige aktiviteten, og HSH har samlet alle administrative ressurser i en fellesadministrasjon. HiB har, selv om høgskolen også har sentralisert store deler av sine teknisk-administrative tjenester i en fellesadministrasjon, fremdeles relativt store ressurser knyttet til fagavdelingene. Gjennom NIFUs evaluering av den faglige understrukturen ved HiB tidligere i høst, ble det gitt uttrykk for at fagpersonalet ønsket flere administrative ressurser direkte knyttet til det enkelte institutt eller programområde.

Det vil, uten tvil, by på store utfordringer å finne en optimal administrativ struktur ved PHVest. Dette har vist seg også i andre store fusjonsprosesser i universitets- og høgskolesektoren. Først og fremst må dette være en struktur som spiller på lag med brukerne av tjenestene, og dernest må den administrative strukturen ha sitt utgangspunkt i hvilken faglig organisasjonsmodell man etter hvert velger for PHVest.

8 Valg av styrings- og ledelsesmodeller i en felles høyskole

Ved en fusjon må det opprettes et felles styre, og det må velges eller tilsettes en felles ledelse. Det er i første rekke spørsmål knyttet til valg av ledelsesmodeller som her vil skape utfordringer i fusjonsforhandlingene. Dette gjelder på tre felter; i spørsmålet om valgte eller tilsatte faglige ledere, i spørsmålet om enhetlig eller todelt lederstruktur, og ikke minst i spørsmålet om hvor ledelsen av de enkelte avdelingene eller fakultetene skal være lokalisert.

De tre høyskolene har i dag ulike styrings- og ledelsesmodeller. HiB og HSH er ledet på samme måte, med valgt rektor og todelt ledelse på institusjonivå, hvor rektor er høyskolens øverste faglige leder, og hvor høgskoledirektør er høyskolens øverste administrative leder. Her er rektor leder av høgskolestyret, og høgskoledirektør er styrets sekretær. Begge høyskolene har imidlertid valgt å ha enhetlig, tilsatt ledelse på avdelingsnivå og lavere.

HiSF har tilsatte faglige ledere på alle nivå, gjennom hele organisasjonen. Dette betyr at rektor har både det faglige og administrative ansvaret ved høyskolen, at rektor fungerer som høgskolestyrets sekretær og at høgskolestyret har ekstern styreleder.

HiSF har viserektor for utdanning og viserektor for FoU, mens HiB har prorektor for utdanning og viserektor for forskning. HSH har verken pro- eller viserektor.

HiB, HSH og HiSF bør på et tidlig tidspunkt i fusjonssamtalene ta stilling til hvilke styrings- og ledelsesmodeller som bør velges for PHVest. Da samtlige høyskoler i dag har tilsatte ledere på avdelings- og instituttnivå, er det naturlig at denne modellen videreføres.

Spørsmålet blir dermed om PHVest bør ha valgt eller tilsatt rektor. Her foreligger det nå et erfaringsmateriale fra egne og andre institusjoner, og fra institusjoner som har fusjonert og som fortsetter som selvstendige institusjoner. Hovedkonklusjonen er at det spiller relativt liten rolle for styring og ledelse av faglig virksomhet om ledere er valgt eller tilsatt. Det kan imidlertid være forskjell mellom de to hovedmodellene med hensyn til legitimiteten som leder blant de tilsatte. Vanligvis argumenteres det for at valgte ledere vil ha større legitimitet, men i dette tilfellet tviler vi på om dette vil være et holdbart argument ved valg av rektor for PHVest. For det første vil det være vanskelig for den enkelte å ha en begrunnet oppfatning av hvilke kvalifikasjoner en framtidig rektor vil ha dersom vedkommende befinner seg ved et annet studiested. For det andre vil det være en fare for at personalet og studentene ved HiB, i kraft av sin tallmessige størrelse, uansett vil kunne få det avgjørende ordet ved valg av rektor. Vedkommende kan få stor legitimitet blant de tilsatte i Bergen, men liten legitimitet ved de andre studiestedene. Det vil være svært uheldig, både med tanke på å få til en fusjon, og med tanke på den framtidige situasjonen ved PHVest.

Det er vel slike forhold som har ligget til grunn ved valg av ledelsesmodell ved den tilsvarende fusjonen av Høgskolen i Telemark og Høgskolen i Buskerud og Vestfold. Her hadde også en av høgskolene (Høgskolen i Telemark) tilsatt rektor, mens høgskolen i Sørøst-Norge har hatt valgt rektor. Den nye Høgskolen i Sørøst-Norge vil få tilsatt rektor.

Vi vil derfor tilrå at PHVest får en modell med tilsatt rektor og enhetlig ledelse, hvor rektor henter sitt mandat fra styret og ikke fra tilsatte og studenter.

9 Sammenfatning: Fordeler og ulemper ved fusjon

Vi skal til slutt gi en kort oppsummering av fordeler og ulemper ved fusjon for de tre høgskolene. Her må vi ta som utgangspunkt Kunnskapsdepartementets politikk og føringer for utviklingen av universitets- og høgskolesektoren. Den forrige regjeringens politikk for SAK – Samarbeid, Arbeidsdeling og Konsentrasjon – er utvidet til SAKS – med tilføyingen «Sammenslåing». Det er en klart uttalt forventning fra departementets side at høgskolene på Vestlandet slår seg sammen til større institusjoner. Det er et ønske at fusjonene skjer frivillig, men departementet har samtidig satt strengere krav til høgskoler som ønsker å fortsette på egen hånd, i form av strengere krav til faglig kompetanse for å kunne tilby femårig lærerutdanning og strengere krav til tilbydere av master- og ph.d.-studier. I tillegg vil kravene til akkreditering som universitet bli skjerpet. Regjeringen og Stortinget har dessuten formulert til sammen 12 kvalitetskriterier som skal legges til grunn for å vurdere om institusjonene har solide nok fagmiljøer til å fortsette som selvstendige institusjoner. Samlet sett er det således et solid politisk trykk for å få til strukturelle endringer i universitets- og høgskolesektoren på Vestlandet.

Det ligger utenfor rammen av vårt prosjekt å gjøre noen vurdering av strukturendringene eller helheten i den strukturen som er i ferd med å utvikle seg. Vi har i denne rapporten begrenset oss til å gi en balansert analyse av fordeler og ulemper for den enkelte høgskole og for regionen av en eventuell fusjon. Det er likevel ikke tvil om at Kunnskapsdepartementets politikk og rammebetingelser legger føringer for hva som må vurderes som fordeler og ulemper i denne sammenheng.

9.1 Fordeler ved fusjon

For det første vil en felles høgskole for Nord-Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane i større grad kunne se regionens utdannings- og kompetansebehov under ett. PHVest vil bli en stor og synligere institusjon i landsmålestokk, som vil kunne etablere større faglig og administrativ kapasitet i samhandlingen med arbeids- og næringslivet i vestlandsregionen. Vi har tidligere pekt på at en felles institusjon vil gi muligheten for en forsterket innsats innenfor forskning og utvikling samt innenfor etter- og videreutdanning.

For det andre vil de tre høgskolene kunne oppnå synergieffekter ved samordning av fag- og undervisningstilbud og kunne skape større faglige miljøer og et bredere utdanningstilbud enn høgskolene kan gjøre hver for seg.

For det tredje vil høgskolene sammen kunne etablere et mer profesjonelt teknisk-administrativt apparat som kan støtte bedre opp under utdannings- og forskningsvirksomheten.

For det fjerde vil kravene til tilbydere av en femårig lærerutdanning lettere kunne tilfredsstilles i en fusjonert institusjon enn ved de tre høgskolene hver for seg.

For det femte vil de forsterkede kravene til tilbydere av master- og ph.d.-utdanning være enklere å tilfredsstille innenfor en felles institusjon, med flere kompetente undervisere og flere studenter.

For det sjette vil muligheten for de tre høgskolene til å oppnå universitetsstatus på sikt være større dersom de fusjonerer.

Når det gjelder de 12 kvalitetskriteriene, er det mer usikkert hvor mye som kan hentes gjennom en fusjon. Det er vanskelig å se for seg at andel årsverk i førstestillinger, søkertall, studiegjennomføring og tidsbruk vil endre seg ved en eventuell fusjon. Det samme gjelder antall publiseringspoeng per tilsatt, oppfølging av studentene, studenttilfredshet og involvering av studenter i FoU. På disse feltene er det vår vurdering at den fusjonen vi her diskuterer ikke har særlig potensiale til å utløse de effektene Storting og departement ønsket å oppnå i stortingsmeldingen om «Konsentrasjon for kvalitet». Når det gjelder de andre kvalitetsindikatorerne; eksterne forskningsinntekter, størrelse på doktorgradsutdanningene, internasjonal orientering og samspill med samfunnet vurderer vi mulighetene for en forsterket innsats som bedre i en felles institusjon.

9.2 Ulemper ved fusjon

En fusjon mellom de tre høgskolene vil imidlertid også medføre enkelte ulemper.

For det første vil store geografiske avstander gi utfordringer knyttet til kommunikasjon og samarbeid, selv om vi tar forbedrede IKT-løsninger med i betraktningen. Deler av lærerpersonalet kan måtte reise relativt hyppig til andre studiesteder for å undervise, en del studenter kan måtte bytte studiested ved overgang fra bachelor- til masterstudier, og det vil bli mer tidkrevende å opprettholde felles studentorganisasjoner på tvers av studiestedene.

For det andre vil den enkelte tilsatte kunne føle at avstanden til faglig/administrativ ledelse og teknisk/administrativ støtte blir større. Det er en fare for utvikling av nye byråkratiske strukturer i en institusjon med fem studiesteder. Dette er en generell erfaring fra tidligere fusjoner som har resultert i flercampusinstitusjoner.

For det tredje er det en risiko for enkelte negative effekter av akademisering av virksomheten. Dersom PHVest tar sikte på akkreditering som universitet, vil dette medføre betydelige kostnader blant annet til utvikling av master- og doktorgradsprogrammer, til forsterket forskningsinnsats, til kompetanseutvikling av eksisterende fagpersonale og til økte lønnsutgifter ved opprykk og nyrekruttering. Dette er kostnader som PHVest i liten utstrekning kan påregne å få dekket gjennom ekstra bidrag fra Kunnskapsdepartementet. Det er således relativt sannsynlig at PHVest må omprioritere ressurser fra bachelorutdanningene til høyere grads nivå.

9.3 Avsluttende vurdering

Vår hovedoppgave i dette prosjektet har vært å utarbeide et kunnskapsgrunnlag som belyser fordeler og ulemper ved det fusjonsalternativet som er drøftet så langt det er mulig innenfor prosjektets ressursramme. *Ansvar for å vurdere og ta beslutning om det fusjonsalternativet som her er drøftet, hviler likevel fullt og helt på de enkelte høgskolestyrene.* Beslutningen om hvorvidt høgskolene bør fusjonere eller ikke, må tas ut fra styrenes egen vurdering og avveining av fordeler og ulemper. I vurderingen inngår også verdibasert vektning av fordeler og ulemper, så vel som sannsynlighetsvurderinger av framtidige kostnader og gevinster som ikke fullt ut er mulige å forutsi. I tillegg kan fusjonsalternativet som er drøftet i denne mulighetsstudien, vurderes opp mot andre mulige fusjonsalternativer som ikke er belyst her.

Med utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets politikk og føringer for utviklingen av universitets- og høgskolesektoren samt de muligheter en fusjonert høgskole på sikt vil ha, blant annet for å utvide og forsterke den regionale rollen, utvikle større, bredere og sterkere fagmiljøer og klare å tilby et femårig mastergradsløp for lærerutdanning, er det vår vurdering at fordelene ved en fusjon framstår som større enn ulempene.

Tabelloversikt Del B Mulighetsstudie

Tabell 2.1 Prosentandel av fast tilsatte som i 2013 involverte bachelorstudenter i sine FoU-prosjekter.....	71
Tabell 2.2 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste tre årene var involvert i etter- og videreutdanning ved eget lærested.....	72
Tabell 2.3 Andel utgifter til FoU av totale utgifter i 2013. Mill.kr. og prosent.	74
Tabell 2.4 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som de siste fem årene mottok forskningsmidler fra NFR og EU.	74
Tabell 2.5 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i stor grad driver forskning som (a) er rettet mot vitenskapelig originalitet og (b) tar utgangspunkt i praktiske problemer.	75
Tabell 2.6 Prosentandel av fast tilsatte med publikasjoner (Nivå 1 og 2) og populærvitenskapelige artikler 2011-2013.	76
Tabell 2.7 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som hadde noe av sin undervisning og veiledning på engelsk.	77
Tabell 2.8 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som i løpet av de tre siste årene hadde forskningssamarbeid med andre forskere utenfor Norden.	78
Tabell 5.1 Oversikt over masterstudiene ved Avdeling for lærerutdanning (AL) ved HiB, Avdeling for lærerutdanning og idrett (ALI) ved HiSF og Avdeling for lærerutdanning og kulturfag ved HSH.....	92
Tabell 5.2 Oversikt over masterstudiene ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag (AIØ) ved HiB, Avdeling for ingeniør og naturfag (AIN) ved HiSF og Avdeling for teknologiske-, økonomiske-, og maritime fag ved HSH.	92
Tabell 5.3 Oversikt over masterstudiene ved Avdeling for helse og sosialfag (AHS) ved HiB, Avdeling for helsefag (AH) ved HiSF og Avdeling for helsefag (AH) ved HSH.	93
Tabell 5.4 Driftsutgifter til FoU, etter finansieringskilde og lærested i 2013. Mill. kr.	97
Tabell 7.1 Forholdstall mellom studenter, faglig personale ¹ og teknisk-administrativt personale i 2014.	100

Figuroversikt Del B Mulighetsstudie

Figur 2.1 Antall studenter høstsemesteret 2015, etter nivå	69
Figur 2.2 Antall årsverk i 2014 etter stillingskategori	69
Figur 2.3 Sammensetning av personalet ved utvalgte læresteder i 2014. Prosent	70
Figur 2.4 Antall studieprogram etter nivå	70
Figur 2.5 Antall studieprogram regnet som videreutdanning i DBH. 2014.	71
Figur 2.6 Andelen ansatte i førstestilling ¹ og øvrig undervisning-, forsknings- og formidlingsstilling ² i 2014. Prosent.	72
Figur 2.7 Antall personer i faglig stilling med doktorgrad, samt andel av det faglige personalet ¹ med doktorgrad i 2014.	73
Figur 2.8 Fordelingen av fagpersonalet på ulike stillingskategorier i 2014. Prosent	73
Figur 2.9 Andel grunnfinansiering og annen finansiering av FoU i 2013. Prosent.	74
Figur 2.10 Driftsutgifter til FoU etter forskningsart 2013. Prosent.....	75
Figur 2.11 Antall publiseringspoeng per faglig årsverk i 2014.	76
Figur 2.12 Prosentandel utvekslingsstudenter av alle studenter i 2014.	77
Figur 4.1 Kompetanseprofil for en fusjonert grunnskolelærerutdanning skoleåret 2015/2016 etter fagelt ¹ . Årsverk.	87
Figur 4.2 Fremskrevet kompetanseprofil for en fusjonert grunnskolelærerutdanning skoleåret 2017/2018 etter fagfelt ¹ . Årsverk.....	89
Figur 5.1 Stillingsstruktur etter avdeling ved en mulig PHVest. 2014.	95
Figur 6.1 Bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet ved PHVest sammenlignet med andre institusjoner. 2014.	99

Referanser

- Egeland, C. og A. C. Bergene (2013): *Tidsbruk, arbeidstid og tidskonflikter i den norske universitets- og høgskolesektoren*. Oslo, AFI-rapport nr 1/2012.
- Elken, M. og Stensaker, B. (2015). *Organisering av flercampusuniversitet: En diskusjon av prinsipper og etablert praksis ved noen utenlandske læresteder*. NIFU Arbeidsnotat nr. 10. Oslo
- Gornitzka, Å., Larsen, I. & Gunnes, H. (2009). *Universitetsadministrasjon i Kvalitetsreformens tiår*. NIFU-rapport 15/2009. Oslo
- Gunnes, H. og K. K. Wendt (2013): *Tidsbruksundersøkelser for FoU-statistikk i UoH-sektoren for 2011*. Oslo, NIFU-rapport 6/2013.
- Frascati Manual. Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development*, OECD, 2002.
- Harman, G., & Harman, K. (2003). *Institutional mergers in higher education: Lessons from international experience*. *Tertiary Education and Management*, 9, 29–44.
- Harman, G., & Harman, K. (2008). *Strategic mergers of strong institutions to enhance competitive advantage*. *Higher Education Policy*, 21, 99–121.
- Kyvik & Stensaker (2013). *Factors affecting the decision to merge: The case of strategic mergers in Norwegian higher education*. *Tertiary Education and Management*.
- Kyvik, S. & Stensaker, B. (2011). *Høgskolen Stord/Haugesund – fusjon, fisjon eller status quo? NIFU rapport; 2011-12*. NIFU Oslo
- Kyvik, S. (1999). *Evaluering av høgskolereformen (sluttrapport)*. Norges Forskningsråd.
- Larsen, I. M. og S. Kyvik (2006): *Tolv år etter høgskolereformen - en statusrapport om FOU i statlige høgskoler*. Oslo, NIFU STEP-rapport 7/2006.
- Meld. St. nr. 18 (2014-2015) (*Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høgskolesektoren*)
- Piro, F. & Aksnes, D. (2014). *Publiseringsanalyse av Det helsevitenskapelige fakultet ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet: Vedlegg til Strategievaluering av Det helsevitenskapelige fakultet*. NIFU Arbeidsnotat nr. 4/2014
- Røsdal, T., Elken, M., Stensaker, B. og Gunnes, H. (2015). *Evaluering av faglig understruktur ved Høgskolen i Bergen*. NIFU-rapport 31. Oslo
- Vabø, A., Gunnes, H., Tømte, C., Bergene, A. og Egeland, C. (2012). *Kvinner og menns karriereløp i norsk forskning: En tilstandsrapport*. NIFU-Rapport 9/2011
- Waagene, E. & Reymert, I. (2015). *Metodenotat: Dokumentasjon av data fra spørreskjemaundersøkelsen til fast vitenskapelig ansatte i UH-sektoren våren 2013*. Revidert og utvidet utgave. NIFU-Arbeidsnotat 1/2015
- Waagene, E. (2014). *Metodenotat: Dokumentasjon av data fra spørreskjemaundersøkelsen til fast vitenskapelig ansatte i UH-sektoren våren 2013*. NIFU Arbeidsnotat 3/2014.

Vedlegg 1 Utdanningsprogrammer ved HiB, HiSF og HSH

HiB

Det gis tilbud om studieprogram på alle nivå, fra forkurs/realfagskurs og års- og to årsstudier, til bachelor- og mastergradsstudier og doktorgradsutdanning (ett studieprogram), og etter- og videreutdanning.

Forkurs/realfagskurs

Det tilbys i alt fem ulike forkurs/realfagskurs (1/2-årig og 1-årig realfagskurs)

Avdeling for ingeniør- og økonomifag: Ettårig realfagskurs, Forkurs for ingeniørutdanning og maritim høgskoleutdanning.

Års- og toårsstudier

Det tilbys i alt 9 forskjellige årsstudier.

Avdeling for ingeniør- og økonomifag: Logistikk, Yrkesdykking (fagskole)

Avdeling for lærerutdanning: Barnehagepedagogikk (Småbarnspedagogikk 2016), Pedagogisk ledelse i barnehagen, Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen – Forebygging og tidlig innsats, Praktisk-pedagogisk utdanning 8-13, Språkdidaktikk for tospråklige lærere (Ped 2 for tospråklige lærere 2016).

Fagområde Dykking: Redningsdykkerkurs og Yrkesdykking

Bachelorstudier

Det tilbys i alt 39³⁶ bachelorstudier, fordelt på de tre avdelingene.

Avdeling for ingeniør- og økonomifag tilbyr 18 bachelorstudier.

Avdeling for helse- og sosialfag tilbyr 7 bachelorstudier.

Avdeling for lærerutdanning har 22 bachelorstudier (4 studier BLU + BLU, deltid; 5 studier GLU 5. – 10. tr.; 7 studier 1. – 7. tr, + folkehelse, tegnspråk og tolking, kroppsøving og idrett, drama og anvendt teater).

Mastergradsprogrammer

Det tilbys i alt 20 forskjellige mastergradsprogram.

Avdeling for ingeniør- og økonomifag tilbyr 7 masterstudier, i: Innovasjon og entrepenørskap, Kommunikasjonssystemer³⁷, Master i areal og eiendom, Master i innovasjon og ledelse, samfunnsfaglig retning, Masterprogram i energi, Programvareutvikling, Undervannsteknologi.

Avdeling for helse- og sosialfag tilbyr 5 masterprogrammer: Master i klinisk fysioterapi, Master i klinisk sykepleie, Master i kunnskapsbasert praksis i helsefag, Master i samfunnsarbeid.

³⁶ Det utlyses 44 bachelorstudier i SO, 2016 utlyses det 45.

³⁷ Dette er i samarbeid med UiO, HiB får ingen studiepoeng.

Avdeling for lærerutdanning tilbyr 7 masterprogrammer, i: Barne- og ungdomslitteratur, Musikkpedagogikk, Dramapedagogikk og anvendt teater, Fysisk aktivitet og kosthold i skolemiljø, Samfunnsdidaktikk, Undervisningsvitenskap, Education.

Doktorgradsprogrammer

HiB har 1 doktorgradsprogram, ved avdeling for lærerutdanning: Ph.d.-studiet Studier av danning og didaktiske praksiser.

Etter- og videreutdanning og kurs

HiB tilbyr 92 etter- og videreutdanningskurs.

Avdeling for ingeniør- og økonomifag tilbyr 17 kurs.

Avdeling for helse- og sosialfag tilbyr 34 kurs.

Avdeling for lærerutdanning tilbyr 35 kurs.

Fagområde medie- og kommunikasjonsfag: 6 kurs.

HiSF

HiSF tilbyr 45 studium innen 6 fagområder, og 45 videreutdanninger.

Forkurs

Det tilbys 2 forkurs.

Ingeniør og naturfag: Ingeniør forkurs ettårig, Ingeniør forkurs tresemester

Årsstudium:

Det tilbys 10 årsstudium.

Lærerutdanning: Engelsk, Praktisk-pedagogisk utdanning, Praktisk-pedagogisk utdanning samlingbasert deltid,

Ingeniør og naturfag: Naturfag

Idrett og friluftsliv: Idrett

Samfunnsfag: Samfunnsfag, Ungdomssosiologi

Økonomi og leiling: Bedriftsøkonomi, Jus, Reiseliv

Bachelorstudier

Det tilbys 22 bachelorstudier.

Lærerutdanning: Barnehagelærer (arbeidsplassbasert deltid og samplingsbasert deltid).

Ingeniør og naturfag: Fornybar energi, Geologi og geofare, Ingeniør elektro – automatiseringsteknikk, Ingeniør elektro – energi, elkraft og miljø, Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur

Idrett og friluftsliv: Friluftsliv, Idrett og kroppsøving, Idrett fysisk aktivitet og helse

Samfunnsfag: Historie, Sosiologi - ungdomssosiologi

Helse og sosialfag: Barnevern, Sosial arbeid – sosionom, Sykepleie (inkl. sykepleie januaropptak og sykepleie samlingsbasert deltid), Vernepleie, Vernepleie samlingsbasert deltid

Økonomi og leiing: Eiendomsmegling, Reiselivsledelse, Økonomi og administrasjon, Økonomi og jus.

Yrkesutdanning

Det tilbys 3 ulike yrkesutdanninger.

Lærerutdanning: Grunnskolelærer 1-7, Grunnskolelærer 1-7 samlingsbasert deltid, Grunnskolelærer 5-10

Master

Det tilbys 5 masterstudier³⁸.

Lærerutdanning: Læring og undervisning, Organisasjon og ledelse: Utdanningsledelse

Idrett og friluftsliv: Idrettsvitenskap

Helse og sosialfag: Organisasjon og ledelse: helse og velferdsledelse, Samhandling innen helse- og sosialtjenester

Økonomi og leiing: Organisasjon og ledelse: helse- og velferdsledelse, Organisasjon og ledelse: Utdanningsledelse

Videreutdanninger

Det tilbys i alt 45 videreutdanninger³⁹.

Helse- og sosial: 19 videreutdanningskurs

Skule og barnehage: 31 videreutdanningskurs

Andre videreutdanninger: 1 videreutdanningskurs

HSH

Det tilbys i alt 31 forskjellige studier, medregnet kategoriene årsstudier, bachelorstudier, yrkesutdanning og masterstudier.

Årsstudium

Det tilbys 7 årsstudier.

Lærerutdanning: PPU 8-13, PPU Yrkesfag 8-13⁴⁰, Engelsk, Idrett/kroppøving, Kunst og håndverk, Samfunnsfag

Musikkutdanning: musikk

3-årige bachelorstudier

Det tilbys 15 3-årige bachelorstudier.

Lærerutdanning: Barnehagelærer (2 profiler: *Natur, helse og rørsle* og *Kunst, kultur og kreativitet*), Arbeidslivsbasert barnehagelærerutdanning, Faglærer i musikk

Musikkutdanning: Faglærerutdanning i musikk.

³⁸ To av mastestudiene er samarbeid mellom avdelingene, regner jeg med.

³⁹ Summen stemmer ikke, sannsynligvis fordi enkelte kurs tilbys flere steder.

⁴⁰ Begge PPU studiene tilbys på deltid over 2 år.

Ingeniørutdanning: Branningeniør, HMS-ingeniør, Maskiningeniør ((2 profiler: *Marin konstruksjonsteknikk* og *Prosess og energiteknikk*), Elektro Y-vei, Branningeniør Y-vei

Nautikkutdanning: Nautikk, Nautikk Y-vei.

Sykepleierutdanning: Sjukepleier x 2 (Stord og Haugesund)

Økonomisk og administrativ utdanning: Økonomi og administrasjon – heltid (3-årig), Økonomi og administrasjon – deltid (5-årig). 3 profiler: *Ledelse, organisasjon og strategi, Finans og økonomistyring* og *Regnskap*.

Yrkesutdanning

Det tilbys 2 yrkesutdanninger.

Lærerutdanning: Grunnskolelærer 1-7 trinn (med vekt på kreative og praktiske læreprosesser), Grunnskolelærer 5-10 trinn

Master

Det tilbys 4 masterstudier.

Lærerutdanning: IKT i læring ((2 profiler: *Teknologisk* og *allmendidaktisk*), Kreative fag og læreprosesser ((4 profiler: *Den estetiske barnehagen, Kunst og håndverk, Norskdidaktikk* og *musikk*)).

Ingeniørutdanning: Brannsikkerhet

Helsefag: Klinisk helse og omsorgsvitenskap

Andre tilbud

Lærerutdanning: Enkeltemner, Etter- og videreutdanning

Ingeniørutdanning: Tresemesterordning (TRESS), Enkeltemner, Etter- og videreutdanning

Nautikkutdanning: Enkeltemner, Etter- og videreutdanning

Helsefag/Sykepleierutdanning: Enkeltemner, Etter- og videreutdanning

Økonomi og administrasjon: Enkeltemner, Etter- og videreutdanning

Vedlegg 2 Tematiske profiler

Med bakgrunn i FoU-statistikkens spørreskjema vil vi i dette vedlegget se nærmere på de tematiske profilene for lærerutdanningene, ingeniørutdanningene og helsefagutdanningene ved de tre høgskolene. Vi presenterer her en oversikt over hvilke fagfelt de enkelte avdelingene oppga å ha FoU-innsats innenfor i 2013, jf. FoU-statistikkens spørreskjema, samt ser nærmere på eventuell innsats innenfor tematiske prioriteringer og teknologiområder som omfattes av FoU-statistikken.

I FoU-statistikkens spørreskjema blir miljøene bedt om å fordele FoU-innsatsen i prosent på fagfelt (her benyttes samme inndeling som i Cristin). Denne prosentvise fordelingen presenteres på avdelingsnivå i dette vedlegget.

FoU-statistikkens spørreskjema inneholder dessuten en egen modul hvor forskningsmiljøene blir bedt om å anslå innsatsen innenfor regjeringens tematiske prioriteringer og teknologiske satsingsområder. Disse satsingsområdene er kartlagt siden 2005, med bakgrunn i Forskningsmeldingen «Vilje til forskning 2004-2005». I 2013 er innsatsen innenfor *Globale utfordringer* (herunder *fornybar energi, Annen miljørelatert energi, petroleumsenergi, Annen energi, CO₂-håndtering, Annen klimaforskning og – teknologi, Annen miljøforskning, Utviklingsforskning*), *Helse- og helsetjenester, Mat, Marin, Maritim, Velferd, Utdanning og Reiseliv* kartlagt gjennom FoU-statistikkens spørreskjema.

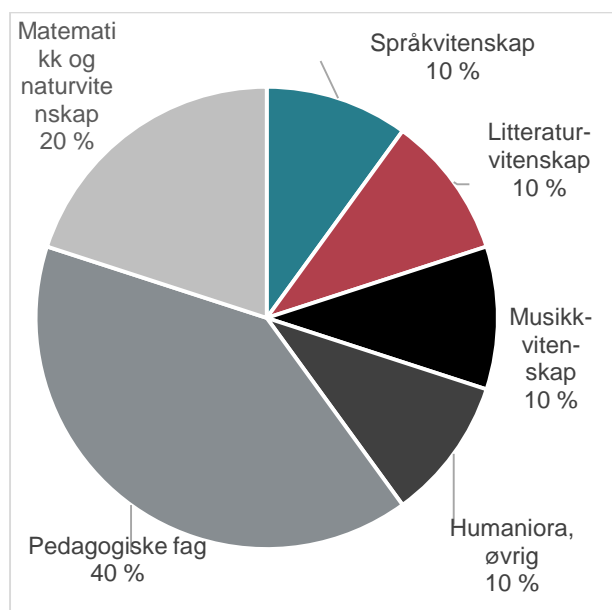
For lærerutdanningene har vi også hentet opplysninger om fagfelt innenfor utdanningsforskning fra kartleggingen av ressurser til utdanningsforskning (Gunnnes og Rørstad 2015).

Merk at tallmaterialet som presenteres i dette vedlegget skriver seg fra prosentvise fordelinger oppgitt i FoU-statistikkens spørreskjema, og er knyttet til avdelingenes FoU-virksomhet. Respondentene blir bedt om å besvare undersøkelsen etter «beste skjønn» og kvaliteten på oppgavene er avhengig av utøvelsen av dette skjønnnet. Vi registrerer dessuten at noen miljøer har oppgitt mer detaljerte fordelinger enn andre. En nærmere beskrivelse av FoU-statistikkens metode finnes i Metodevedlegg om FoU-statistikk og Forskerpersonalregisteret.

Lærerutdanningene

Avd. for lærerutdanning ved HiB er den største av de tre lærerutdanningsavdelingene, med 209 faglig ansatte i 2014. Pedagogiske fag var det største enkeltfaget ved avdelingen med 40 prosent av FoU-innsatsen. Humaniora utgjorde en like stor andel av FoU-virksomheten ved avdelingen, med til sammen 40 prosent. Om lag 20 prosent av FoU-innsatsen var innenfor matematikk og naturvitenskap.

Figur 1 Faginddeling ved Avd. for lærerutdanning ved HiB i 2013.

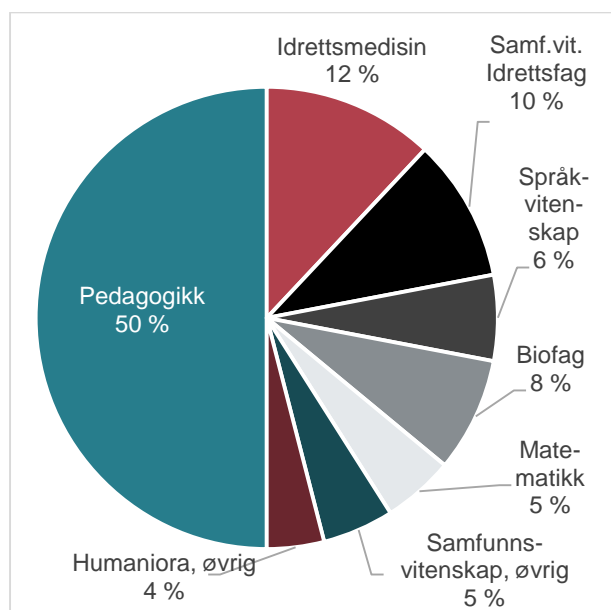
Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Avd. for lærerutdanning oppga dessuten at 80 prosent av FoU-innsatsen var innenfor det tematiske området Utdanning. Dette inkluderer fagdidaktikk (over halvparten av FoU-innsatsen innenfor Utdanning ved denne avdelingen), pedagogikk og spesialpedagogikk. I tillegg hadde avdelingen 10 prosent av sin FoU innenfor Mat og 10 prosent innenfor Helse og helsetjenester.

Avd. for lærerutdanning og idrett ved HiSF hadde 89 faglig tilsatte i 2014. Avdelingen har spesialisert seg på utdanning av kroppsøvlingslærere, og over 30 prosent av de faglig tilsatte har utdanning innen idrettsfag. Dette gjenspeiles i FoU-innsatsen, hvor over 20 prosent av FoU-innsatsen var rettet mot idrett. Pedagogikk var det største fagfeltet, med halvparten av FoU-innsatsen i 2013. Avdelingen hadde om lag 10 prosent FoU innenfor humaniora og 13 prosent innenfor MNT-fag.

70 prosent av FoU-innsatsen ved Avd. for lærerutdanning og idrett i 2013 ble utført innenfor det tematiske området Utdanning. Her var pedagogikk det største feltet, men avdelingen hadde også fagdidaktikk, statsvitenskap, utdanningssosiologi/profesjonsstudier og helsefaglig FoU-aktivitet på området. I tillegg oppga Avd. for lærerutdanning og idrett at 30 prosent av FoU-innsatsen var innenfor Helse og helsetjenester og 10 prosent innenfor Velferd. De tematiske områdene kan overlape, og avdelingen har her forskning som faller innenfor både kategoriene Utdanning og Helse og helsetjenester. Avdelingen oppga dessuten en FoU-innsats innenfor det teknologiområdet informasjons- og kommunikasjonsteknologi på til sammen 10 prosent av total FoU-virksomhet.

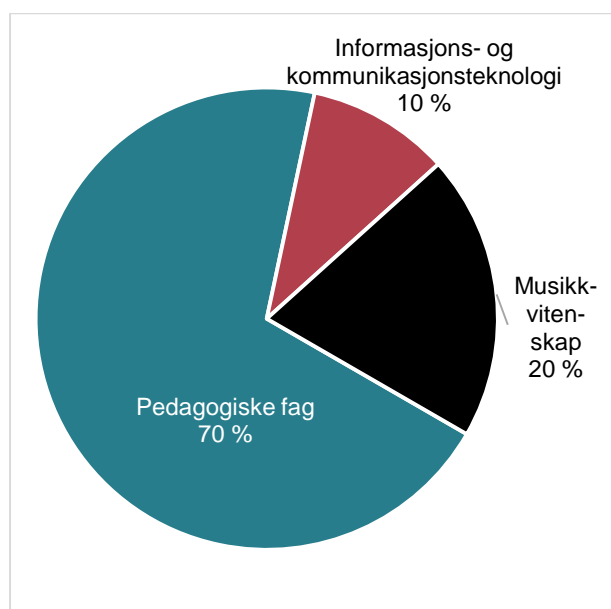
Figur 2 Faginnndeling ved Avd. for lærerutdanning og idrett ved HiSF i 2013.

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Avd. for lærerutdanning og kulturfag ved HSH var den minste av de tre lærerutdanningene med 79 faglig tilsatte i 2014. Avdelingen oppga i 2013 at pedagogikk utgjorde 70 prosent av FoU-innsatsen, 20 prosent var musikkvitenskap og 10 prosent informasjons- og kommunikasjonsteknologi. All FoU-innsatsen ved Avd. for lærerutdanning og kulturfag i 2013 var innenfor det tematiske området Utdanning. Halvparten av dette var fagdidaktikk.

Figur 3 Faginnndeling ved Avd. for lærerutdanning og kulturfag ved HSH i 2013.

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

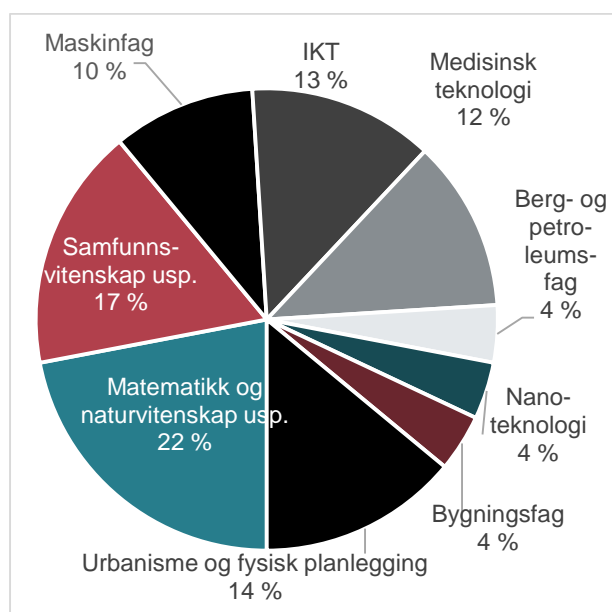
Både Avd. for lærerutdanning ved HiB og Avd. for lærerutdanning og idrett ved HiSF har oppgitt klare spesialfelt for sin virksomhet. Ved HiB er språk- og litteratur et sentralt felt, sammen med musikkvitenskap. Avdelingen ved HiSF har spesialisert seg på idrettsfag/kroppsøving, men har også oppgitt at språkvitenskap, biofag og matematikk er sentrale felt. Avd. for lærerutdanning og kulturfag

ved HSH har oppgitt musikk og informasjons- og kommunikasjonsteknologi som sine spesialfelt, og klassifisert øvrig virksomhet som pedagogikk.

Ingeniørutdanningene

Avd. for ingeniørfag ved HiB er den største av de tre avdelingene med utdanning innenfor tekniske fag, med 143 faglig ansatte i 2014. Avdelingen har oppgitt en detaljert fordeling på fagfelt i FoU-statistikken. Til sammen falt 47 prosent av FoU-innsatsen innenfor teknologiske fag, hvor informasjons- og kommunikasjonsteknologi (13 prosent) og medisinsk teknologi (12 prosent) var de største enkeltfeltene. Avdelingen hadde også en betydelig innsats innenfor matematikk og naturvitenskap og samfunnsvitenskap.

Figur 4 Faginndeling ved Avd. for ingeniørfag ved HiB i 2013.

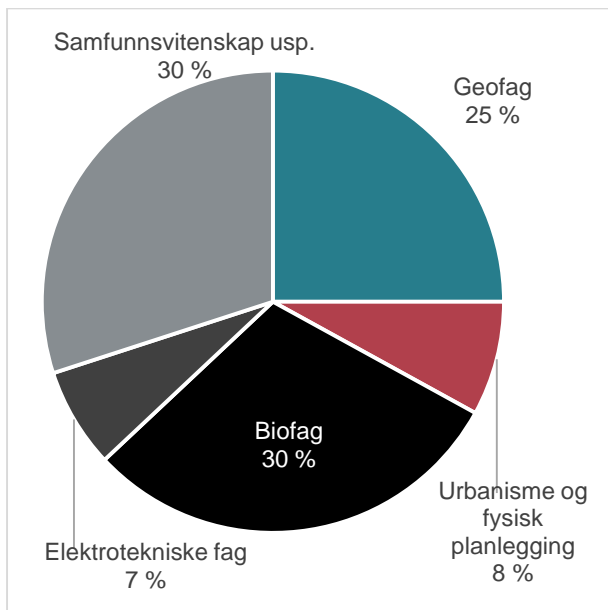
Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Avd. for ingeniørfag oppga dessuten at 15 prosent av FoU-innsatsen var innenfor det tematiske området Globale utfordringer, herunder fornybar energi, petroleumsenergi og annen miljøteknologi. De hadde også 5 prosent av den totale FoU-innsatsen innenfor Mat, og i tillegg innsats innenfor Marin (5 prosent), Maritim (4 prosent) og Helse og helsetjenester (8 prosent). Avdelingen hadde dessuten over en fjerdedel av sin FoU-virksomhet rettet mot teknologiområdet Informasjons- og kommunikasjonsteknologi, samt noe innsats innenfor bioteknologi og nanoteknologi (begge 7 prosent av total FoU-virksomhet).

Avd. for ingeniør- og naturfag ved HiSF hadde 31 faglig tilsatte i 2014, og var dermed den minste av de tre tekniske utdanningsavdelingene. Biofag og geofag var de to største enkeltfagfeltene ved avdelingen i 2013, med henholdsvis 30 og 25 prosent av FoU-innsatsen. Samfunnsvitenskap uspesifisert utgjorde 30 prosent, og avdelingen oppga også FoU-innsats innenfor elektrotekniske fag (7 prosent) og urbanisme og fysisk planlegging (8 prosent).

Halvparten av FoU/innsatsen ved avdelingen var rettet mot det tematiske området Globale utfordringer, herunder fornybar energi, klimaforskning og klimateknologi og annen miljøforskning. Avdelingen oppga ikke innsats knyttet til spesielle teknologiområder i 2013.

Figur 5 Faginndeling ved Avd. for ingeniør- og naturfag ved HiSF i 2013.

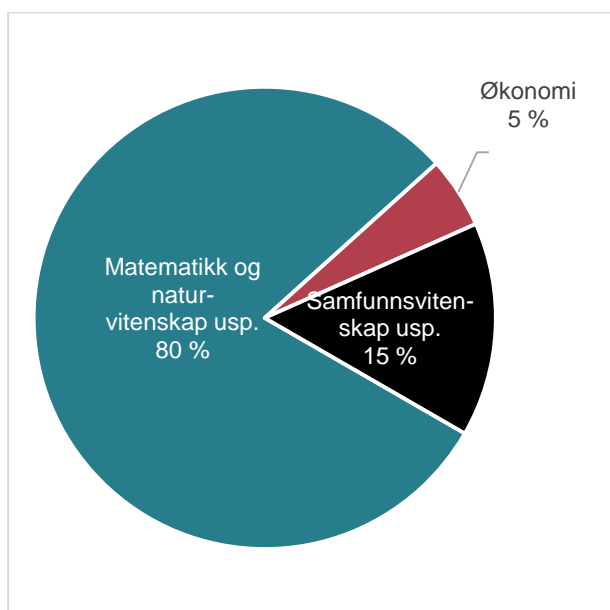

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Avd. for tekniske, økonomiske og maritime fag ved HSH hadde 64 faglig tilsatte i 2014. Avdelingen oppga i 2013 at matematikk og naturvitenskap var det største fagområdet ved avdelingen i 2013, fulgt av samfunnsvitenskap med 15 prosent og økonomi med 5 prosent. Spesialiseringer innenfor MNT-fagene fremgår ikke av svaret fra denne avdelingen.

Avd. for tekniske, økonomiske og maritime fag oppga at over halvparten av FoU-innsatsen var innenfor det tematiske området Maritim. De hadde også FoU innsats innenfor Marin (5 prosent), Utdanning (6 prosent) og Globale utfordringer, herunder primært annen miljøteknologi. De hadde også 5 prosent av den totale FoU-innsatsen innenfor Mat, og i tillegg innsats innenfor Marin (5 prosent), Maritim (4 prosent) og Helse og helsetjenester (8 prosent). Avdelingen hadde dessuten over en fjerdedel av sin FoU-virksomhet rettet mot teknologiområdet Informasjons- og kommunikasjonsteknologi, samt noe innsats innenfor bioteknologi og nanoteknologi (begge 7 prosent av total FoU-virksomhet).

Figur 6 Faginnndeling ved Avd. for tekniske, økonomiske og maritime fag ved HSH i 2013.

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

HiB har oppgitt den mest varierte sammensetningen i ingeniøruddanningen, om vi legger faginnndelingen til grunn. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi, medisinsk teknologi og maskinfag er store felt her. Ved Avd. for ingeniør- og naturfag ved HiSF er derimot naturfagene biofag og geofag de mest sentrale, mens Avd. for tekniske, økonomiske og maritime fag ved HSH ikke har oppgitt spesialiseringer innenfor ingeniøruddanningene sine i faginnndelingen. Her kommer det imidlertid frem at over halvparten av FoU-innsatsen ved avdelingen foregikk innenfor teknologiområdet maritim, noe som for øvrig også gjenspeiles i avdelingens navn.

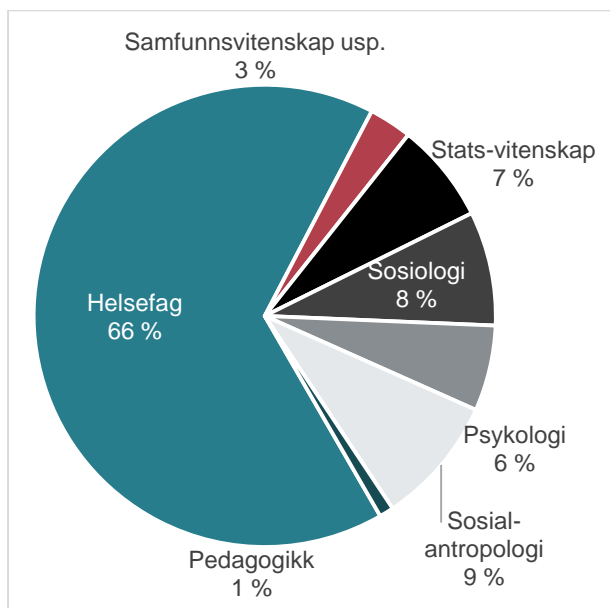
Helsefagene

I FoU-statistikkens spørreskjema er inndelingene på feltet medisin og helsefag mindre detaljert enn på andre fagområder. Respondentene blir bedt om å oppgi FoU-innsatsen innenfor basalmedisin, klinisk medisin, samfunnsmedisin og helsefag, odontologi eller idrettsmedisin. Vi kan derfor ikke skille ut disipliner innenfor helsefagene, som sykepleie, fysioterapi, ergoterapi etc. gjennom FoU-statistikken. Dette kan vi imidlertid få informasjon om ved å se på personalets utdanningsbakgrunn.

I 2014 hadde Avd. for helse og sosialfag ved HiB 175 faglig ansatte. Avdelingen oppga i 2013 at to tredjedeler av FoU-innsatsen var innenfor helsefagene. De hadde i tillegg FoU-virksomhet innenfor flere samfunnsvitenskapelige felt, herunder sosialantropologi, sosiologi, statsvitenskap og psykologi. Ser vi nærmere på utdanningsbakgrunnen til det faglige personalet, finner vi at 13 prosent hadde sykepleierutdanning på masternivå, mens 7 prosent hadde høyere utdanning innenfor fysioterapi. I tillegg hadde 26 prosent helsefaglig utdanning av høyere grad. 6 prosent var sosiologer og 3 prosent psykologer – totalt hadde 34 prosent utdanning fra samfunnsvitenskap eller humaniora.

Avdelingen oppga i tillegg at 79 prosent av FoU-innsatsen var knyttet til det tematiske området Helse og helsetjenester, mens 16 prosent var Velferd, 6 prosent Utdanning og 4 prosent Globale utfordringer, herunder utviklingsforskning.

Figur 7 Faginnndeling ved Avd. helse- og sosialfag ved HiB i 2013.

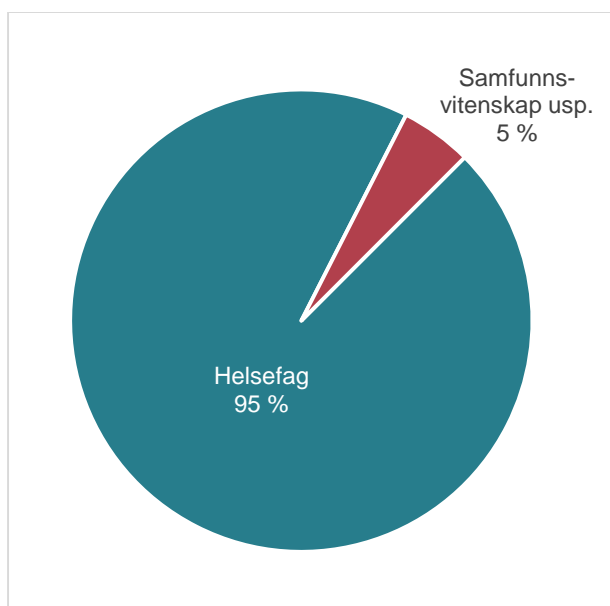

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Avd. for helsefag ved HiSF oppga at 95 prosent av FoU-innsatsen var helsefag i 2013, og 5 prosent var innenfor samfunnsvitenskap. Blant de 63 faglig tilsatte ved avdelingen i 2014 hadde 41 prosent høyere utdanning innenfor sykepleie, mens 27 prosent hadde annen helsefaglig utdanning på høyere nivå. En fjerdedel av de faglig tilsatte hadde samfunnsvitenskapelig utdanning, mens opplysninger om fagfelt for høyere utdanning mangler for om lag 8 prosent av personalet.

Avdelingen oppga at 90 prosent av FoU-innsatsen falt innenfor det tematiske området Helse og helsetjenesteforskning i 2013, mens 10 prosent var Velferd.

Figur 8 Faginnndeling ved Avd. helsefag ved HiSF i 2013.

Kilde: NIFU/FoU-statistikken

Avd. for helsefag ved HSH oppga at 100 prosent av FoU-innsatsen var innenfor helsefag. De oppga dessuten at 50 prosent av FoU-virksomheten var rettet mot Helse og helsetjenester, 25 prosent mot Velferd og 25 prosent mot utdanningsforskning. Ser vi nærmere på personalets utdanningsbakgrunn,

finner vi at 39 prosent hadde høyere utdanning innenfor sykepleie, og 36 prosent innenfor øvrige helsefag. 21 prosent var samfunnsvitere, mens vi mangler opplysninger om utdanningsbakgrunn for 4 prosent av det faglige personalet ved avdelingen.

Både ved HiSF og HSH er sykepleierutdanningen sentrale områder, om vi ser på personalets utdanningsbakgrunn. Ved HiB utgjør sosialfag en sentral del av FoU-innsatsen, noe som gjenspeiles både i fagindelingen og personalets utdanningsbakgrunn, og avdelingen skiller seg dermed fra de to øvrige helsefaglige avdelingene.

Felles for alle de helsefaglige avdelingene var at de hadde svært lite eller ingen grunnforskning.

Vedlegg 3: Metodevedlegg FoU-statistikken og Forskerpersonalregisteret

Metodevedlegg

Datagrunnlag og metode for FoU-statistikken

FoU-statistikken utarbeides i henhold til retningslinjer OECD har gitt i den såkalte Frascati-manualen⁴¹. OECD definerer forskning og utviklingsarbeid (FoU) som *kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser*. FoU deles gjerne i tre underaktiviteter:

Grunnforskning, dvs. eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

Anvendt forskning er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er imidlertid primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.

Utviklingsarbeid er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot å framstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller mot å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

Nærmere om FoU-statistikken for universiteter og høyskoler

I dette avsnittet gir vi en beskrivelse av grunnlaget for FoU-statistikken som legges til grunn i beskrivelsen i kapittel 5.

FoU-statistikken for 2013 omfatter enheter fra åtte universiteter, med tilhørende sentre og randsoneinstitusjoner. Dessuten inngår én privat og fem statlige, vitenskapelige høyskoler, 10 private høyskoler med statstilskudd og 21 statlige, regionale høyskoler. Til sammen omfattet undersøkelsen nærmere 400 enheter, avdelinger eller tilsvarende ved lærestedene i 2013.

Undersøkelsesenheten er det enkelte institutt eller annen tilsvarende grunnenhet.

Undersøkelsen kombinerer informasjon fra flere kilder. For det første innhentes NIFU personal- og regnskapsopplysninger fra lærestedene, herunder også økonomiske data om eksternt finansiert virksomhet ved oppdragsseksjonene. For det andre innhentes informasjon direkte fra eksterne finansieringskilder, bl.a. Norges forskningsråd og diverse fond og foreninger. Opplysninger om investeringer i nye bygninger innhentes fra Statsbygg.

For det tredje er NIFUs Forskerpersonalregister en viktig del av grunnlaget for beregning av FoU-ressursene. Til hver stilling eller stillingskategori i registeret knyttes stillingsbrøk, gjennomsnittslønn og FoU-andel. FoU-andelene bygger på tidsbruksundersøkelser foretatt av NIFU. På dette grunnlaget beregnes lønnsutgifter til FoU over lærestedenes grunnbudsjetter. Den siste store tidsbruksundersøkelsen ble gjennomført av AFI i 2010 (Egeland og Bergene 2012), men svarprosenten i denne undersøkelsen var så lav at vi i FoU-statistikken har benyttet NIFUs undersøkelser. Den siste undersøkelsen i høyskolene ble gjennomført i 2005 (Larsen og Kyvik 2006). For noen statlige høyskoler, herunder Høgskolen i Sogn og Fjordane og Høgskolen

⁴¹ Frascati Manual. Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development, OECD, 2002.

Stord/Haugesund, innhentet NIFU opplysninger om tidsbruk i en undersøkelse på avdelingsnivå som ble gjennomført i 2012 (Gunnes og Wendt 2013)

For det fjerde får alle institutter, avdelinger mv. med faglig virksomhet tilsendt spørreskjema om FoU-aktiviteten. Her blir de bedt om å oppgi utgifter til forskningsdrift (annuum) og vitenskapelig utstyr, og å fordele FoU-aktiviteten på grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid, fag, tematiske prioriteringer og teknologiområder. I tillegg bes enhetene oppgi ekstern FoU-aktivitet – utgifter og personale.

Oppgavens kvalitet er avhengig av det skjønn som utøves av personene som besvarer skjemaet, og av at disse kjenner til FoU-begrepet og enhetens FoU-aktivitet. NIFU kvalitetssikrer opplysningene, og ved mangelfulle besvarelser eller åpenbare misforståelser kontaktes enhetene tilbake. Svarprosenten for 2013 var nærmere 90 prosent.

Forskerpersonalregisteret

Forskerpersonalregisteret er en individbasert database som inneholder opplysninger om forskere/faglig personale som deltok i FoU ved universiteter og høyskoler, helseforetak og private ideelle sykehus, forskningsinstitutter og institusjoner med FoU i instituttsektoren. Hvert individ registreres én gang i Forskerpersonalregisteret. Ved delte stillinger registreres vedkommende i stillingen med høyest stillingsprosent (i motsetning til ved beregning av FoU-årsverk, hvor samme person registreres for begge stillingsandeler). Opplysninger om forskerpersonalet samles inn per 1. oktober og innhentes direkte fra de forskningsutførende enhetenes sentrale administrasjoner. Vi ber institusjonene levere grunnlagsfilene for rapporteringen til DBH, slik at det i prinsippet er de samme personene som inngår i begge databasene. Forskjellen er at DBH opererer med årsverk, mens Forskerpersonalregisteret har antall hoder. Forskerpersonalregisteret inngår i den nasjonale FoU-statistikken. Registeret inneholder opplysninger om kjønn, alder, stilling, utdanningsbakgrunn, eventuell doktorgrad og arbeidssted (lærested/fakultet/avdeling/institutt og enhetens fagtilknytning). En kontroll av Forskerpersonalregisteret mot DBH viser at antall årsverk er tilnærmet de samme i begge registre, men der en person har delt stilling mellom flere institusjoner eller avdelinger ved samme institusjon, vil kun den ene delen av stillingen være registrert i Forskerpersonalregisteret, ettersom hver person kun teller en gang.

Vedlegg 4 Tabell- og figurvedlegg

Innhold

1	Styring, ledelse og organisering	125
2	Økonomi og administrasjon	127
2.1	Driftsutgifter	127
2.2	Inntekter	128
2.3	Drift	130
2.4	Personale ved høgskolene	131
3	Utdanning	132
3.1	Studenter/søkertall	132
3.2	Lokalt opptak	135
3.3	Studenttall	137
3.4	Nivå	141
3.5	Studiegjennomføring	141
3.6	Antall fullførte utdanninger	146
3.7	Fullført på normert tid	149
3.8	Kandidatmåltall	151
3.9	Studentenes tidsbruk	151
3.10	Videreutdanning	152
3.11	Studenttilfredshet, faglig oppfølging av studentene og studentinvolvering	153
3.12	SHoT - Studentenes helse- og trivselsundersøkelse	156
4	Fagpersonalets kompetanse	157
4.1	Personalets kompetanse ved Høgskolen i Bergen	158
4.2	Personalets kompetanse ved Høgskulen i Sogn og Fjordane	161
4.3	Personalets kompetanse ved Høgskolen Stord/Haugesund	165
5	Forskning og utvikling	168
5.1	Publisering og formidling	169
6	Internasjonalisering	171
6.1	Utvexlingsstudenter	171
6.2	Omfang av engelskspråklige program og emner	172
6.3	Utvexlingsstudenter etter avtale	172
Tabelloversikt Vedlegg 4		174
Figuroversikt Vedlegg 4		177

1 Styring, ledelse og organisering

Tabell V 1 Organisering av faglig ledelse

	HSH	HiSF	HiB
INSTITUSJONSnivå (Høgskolestyret)			
Faglig ledelse	Valgt rektor	Ansatt rektor	Valgt rektor
		Viserektor for utdanning	Prorektor for utdanning
		Viserektor for FoU	Viserektor for forskning
Avdelingsnivå og under			
Enhetlig faglig ledelse	Dekan	Dekan	Dekan
			Prodekan for forskning Prodekan for utdanning
	Studieleder (avd. for lærer- og kulturfag: studieleder/studieprogram-ansvarlig/ansvarlig EVU)	Instituttleder	Instituttleder/ avd. for lærerutdanning: programleder
	Kullkoordinator (har ulike benevnelser på tvers av studieprogrammene)		Studiekoordinator/ seksjonsleder/ utdanningsleder
	Emneansvarlig		Emneansvarlig. Profilkordinator, profesjonsveiledere

Kilde: Høgskolene

Tabell V 2 Oversikt over Utvalg/nemder/råd på ulike nivå ved de tre høyskolene

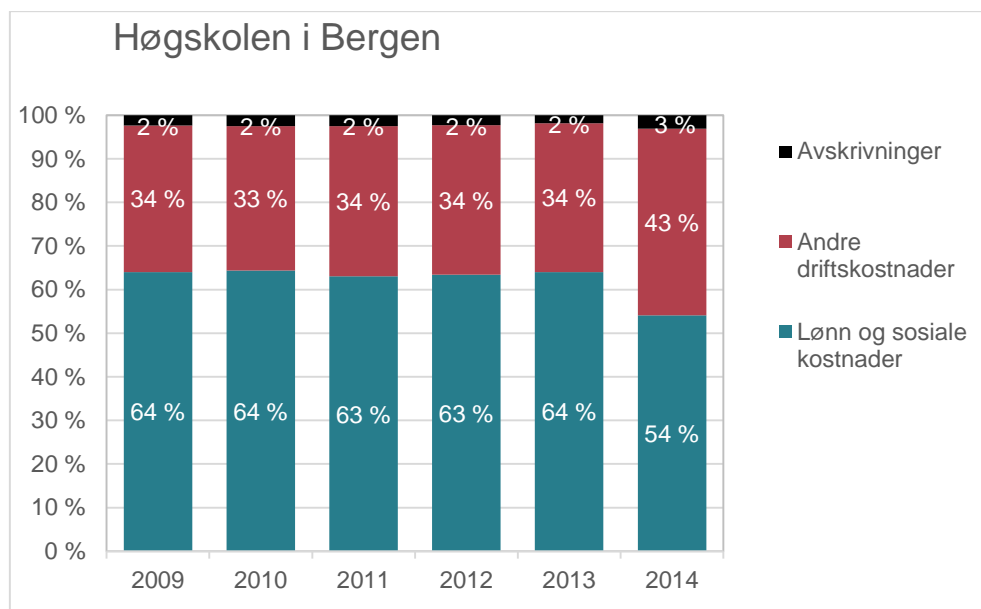
	HSH	HiSF	HiB
Institusjonsnivå			
Utvalg	Arbeidsmiljøutvalg	Arbeidsmiljøutvalget	Fagutvalg
		FoU-utvalg	FoU-utvalget
	Læringsmiljøutvalg	Læringsmiljøutvalget	Læringsmiljøutvalget (LMU)
			Redelighetsutvalget
	Tilsettingsutvalg for tekniske og administrative stillinger	Utdanningsutvalget	Utdanningsutvalget
	Tilsettingsutvalg for undervisnings-, forsker-, og utdanningsstillinger		Tilsettingsutvalg for vitenskapelige stillinger, Tilsettingsråd for administrative stillinger
		Utvalg for likeverd og likestilling ved HiSF	
Nemnder	Klagenemnd	Klagenemnda	Klagenemnd
	Sikkerhetsnemnd	Nemnd for vurdering av skikkethet	Sikkerhetsnemnd
Råd	Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA)	Råd for samarbeid med arbeidslivet	Råd for samarbeid med arbeidslivet
			Bibliotekrådet
	Likestillings- og inkluderingsråd		
Andre forum	Valgstyret	Tilsettingsorgan	
		Internasjonalt forum	
		Opptakskomiteen	
Avdelingsnivå og under			
Råd	Råd for FoU og FoU-basert utdanning		Avdelingsråd for Avdeling for helse- og sosialfag
	Samarbeidsråd avdeling		Avdelingsråd for Avdeling for ingeniør- og økonomifag
	Studieprogramråd		Avdelingsråd for Avdeling for lærerutdanning
Annet	Referansegrupper		Studiekvalitetsutvalg

Kilde: Høgskolene

2 Økonomi og administrasjon

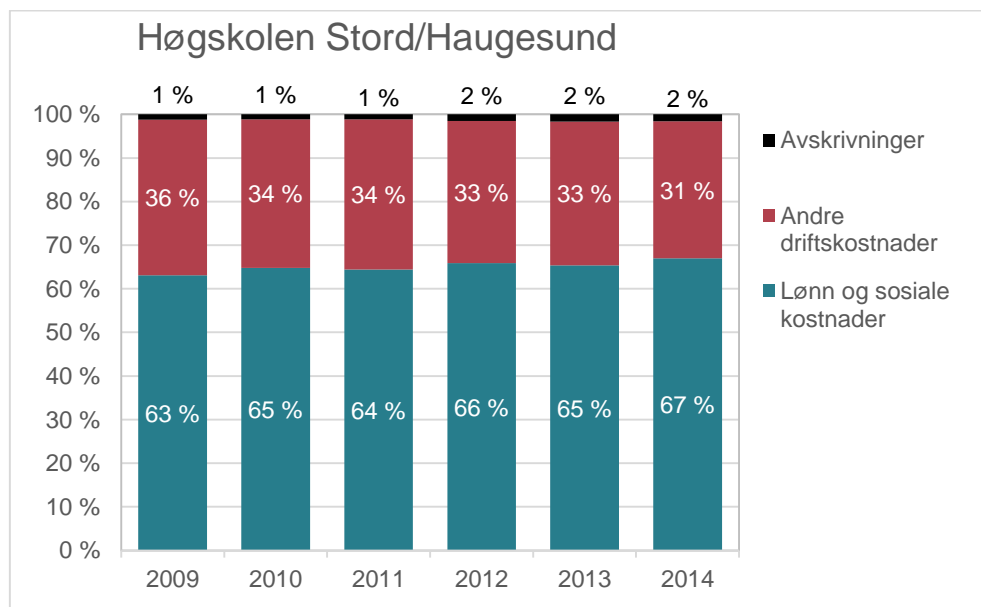
2.1 Driftsutgifter

Figur V 1 Driftskostnader etter kostnadstype og lærested (HiB). 2009-2014. Prosent

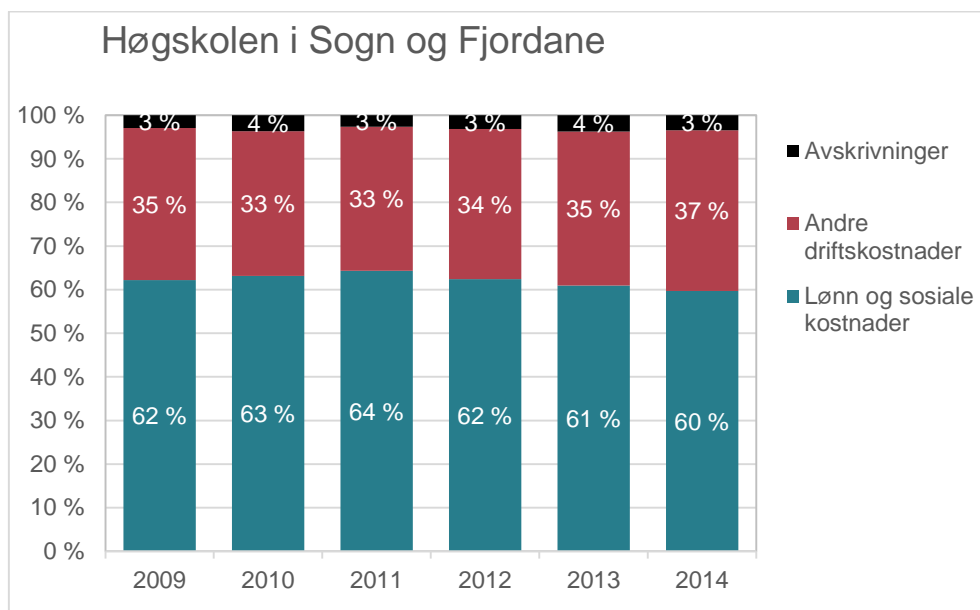
Kilde: Høgskolen i Bergen

Figur V 2 Driftskostnader etter kostnadstype og lærested (HSH). 2009-2014. Prosent

Kilde: Høgskolen Stord/Haugesund

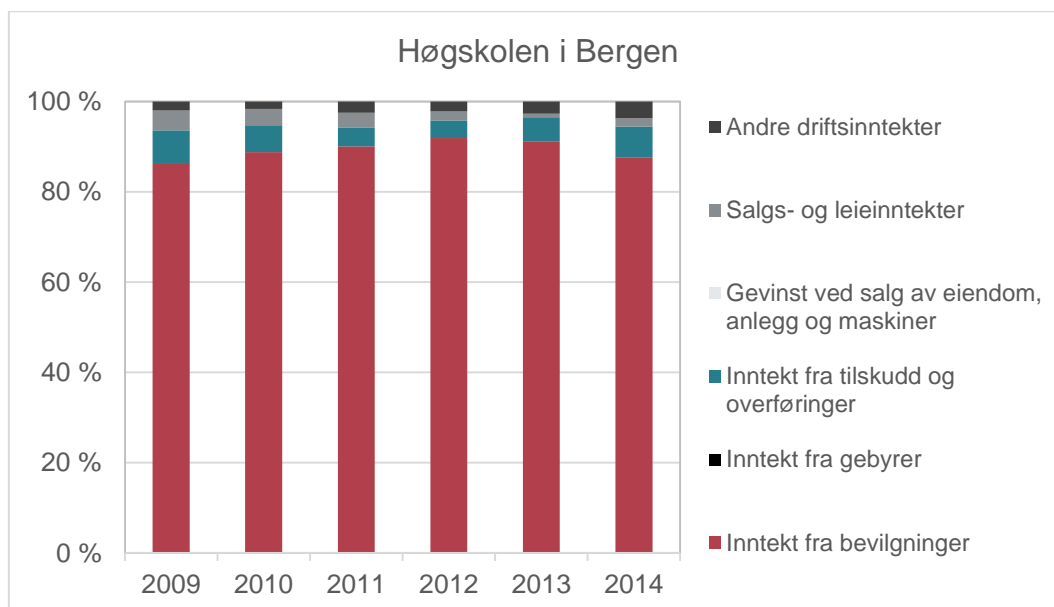
Figur V 3 Driftskostnader etter kostnadstype og lærested (HiSF). 2009-2014. Prosent

Kilde: Høgskolen i Sogn og Fjordane

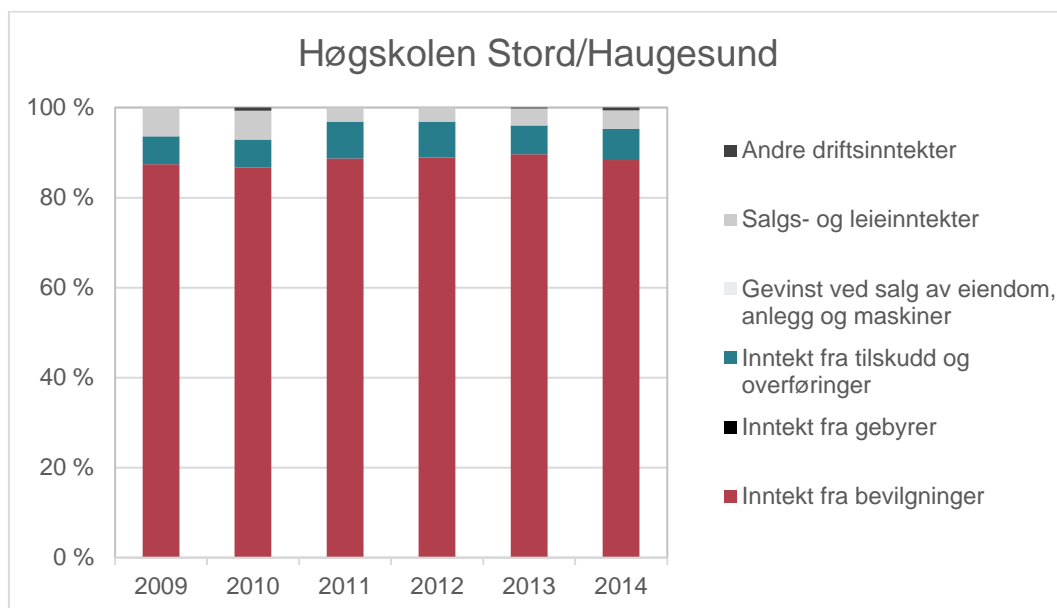
2.2 Inntekter

Figur V 4 Inntekter etter type inntekt og lærested (HiB). 2009-2014. Prosent

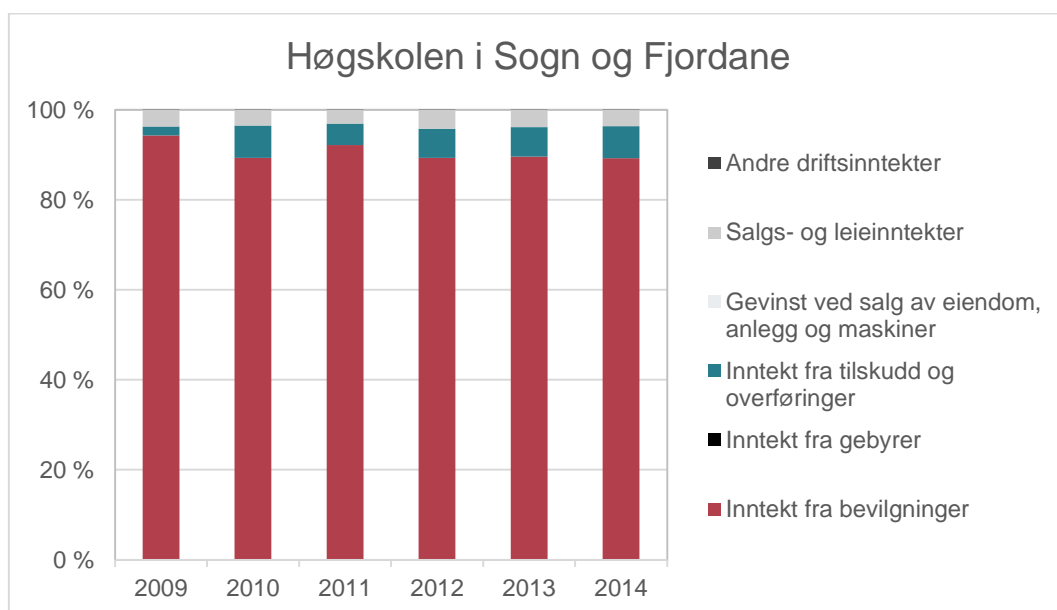
Kilde: Høgskolen i Bergen

Figur V 5 Inntekter etter type inntekt og lærested (HSH). 2009-2014. Prosent

Kilde: Høgskolen Stord/Haugesund

Figur V 6 Inntekter etter type inntekt og lærested (HiSF). 2009-2014. Prosent

Kilde: Høgskolen i Sogn og Fjordane

2.3 Drift

Tabell V 3 Arealer etter leietype. Høgskolen i Bergen. 2010-2014

Leietype	2010	2011	2012	2013	2014
Arealer der det betales leie til andre organisasjoner	37 924	37 924	38 303	38 903	12 500
Arealer der det betales leie til fond/legater/stiftelser	260	260	260	260	260
Arealer der det betales leie til Statsbygg	32 218	32 218	32 218	32 218	53 500
Sum	70 402	70 402	70 781	71 381	66 000

Kilde: DBH

Tabell V 4 Arealer etter leietype. Høgskulen i Sogn og Fjordane. 2010-2014

Leietype	2010	2011	2012	2013	2014
Arealer der det betales leie til andre organisasjoner	11 064	10 793	11 123	7 901	7 901
Arealer der det betales leie til Statsbygg	15 491	31 016	22 822	22 379	22 379
Sum	26 555	41 809	33 945	30 280	30 280

Kilde: DBH

Tabell V 5 Arealer etter leietype. Høgskolen Stord/Haugesund. 2010-2014

Leietype	2010	2011	2012	2013	2014
Arealer der det betales leie til andre organisasjoner	1 400	2 536	2 384	516	516
Arealer der det betales leie til Statsbygg	28 475	28 475	28 225	28 225	28 225
Sum	29 875	31 011	30 609	28 741	28 741

Kilde: DBH

2.4 Personale ved høgskolene

Tabell V 6 Organisering av administrasjonen på institusjonsnivå og under

INSTITUSJONSNIVÅ			
	HSH	HiSF	HiB
Administrativ ledelse	Direktør	Personaldirektør	Høgskoledirektør
		Økonomidirektør	
Administrative og tekniske funksjoner sentralt (ansvarlig leder for hver seksjon og funksjon)	Direktørens stab (herunder: bl.a. FoU-administrasjon)	Seksjon for FoU	Seksjon for forskning og ekstern samhandling
	Biblioteket	Biblioteket	Bibliotek
	Drift og IT	IT-støtte	Seksjon for arealforvaltning, drift og brukerservice
	Kommunikasjon og samfunnskontakt		Seksjon for kommunikasjon
	Personaltjenester	Seksjon for personal	Seksjon for personal- og organisasjonsutvikling
	Utdanningscenteret	Seksjon for utdanning	Seksjon for utdanning
	Økonomi- og verksemdsstyring	Seksjon for økonomi	Seksjon for økonomi
AVDELINGSNIVÅ OG UNDER			
Administrasjon og tekniske funksjoner på avdelingsnivå	HSH har samlet all administrasjon og støttetjenester i fellestjenester. Mange funksjoner er faglige støttetjenester for fagavdelingene		Kontorsjef
			Studieveiledere, praksis-administrasjon

Kilde: Høgskolene

3 Utdanning

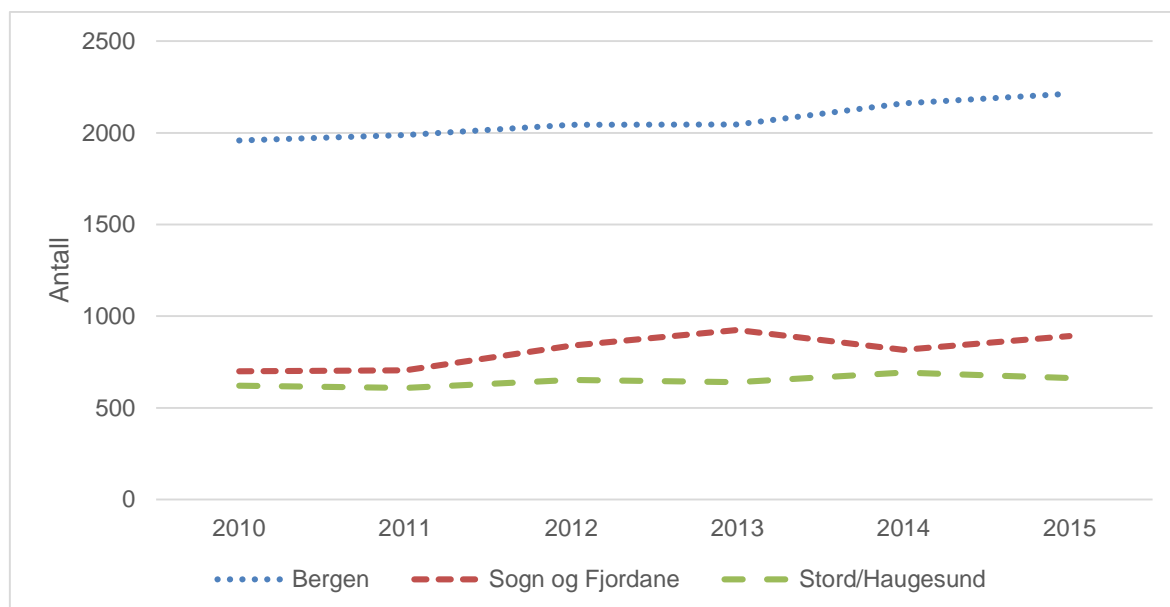
3.1 Studenter/søkertall

Tabell V 7 Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk. Kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass, etter høgskole. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0
Høgskolen i Sogn og Fjordane	0,9	0,7	0,9	1,4	1,0
Høgskolen i Stord/Haugesund	0,6	0,8	0,8	0,7	0,8
Alle institusjoner	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1

Kilde: DBH, NOKUT-portalen

Figur V 7 Antall søkere til grunnutdanning (NOM) som har fått studieplass og møtt opp, etter høgskole. 2010-2015

Kilde: DBH

Tabell V 8 Antall kvalifiserte førsteprioritetsøkere (NOM) Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helse- og sosialfag	1 544	1 565	1 629	1 644	1 686	1 959
Ergoterapi	85	69	72	73	81	81
Fysioterapi	504	525	531	485	483	485
Radiografi	64	58	71	54	75	102
Sosionomutdanning	306	308	315	339	320	355
Sykepleie	437	431	465	489	549	708
Vernepleie	148	174	175	204	178	228
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	1 216	1 240	1 397	1 521	1 525	1 635
3-årig øk./adm. utdanning	465	444	501	519	466	528
Allmenn maskinteknikk	58	62	63	75	99	104
Automatiseringsteknikk	46	69	61	72	63	61
Bioingeniør	46	60	57	65	75	98
Bygg	113	120	121	141	142	195
Data	60	56	51	56	78	82
Elektronikk	21	24	18	35	21	31
Elkraftteknikk	35	34	39	33	42	65
Energiteknologi	79	75	47	43	41	59
Informasjonsteknologi	28	42	42	35	45	53
Kjemi	15	21	27	25	30	17
Kommunikasjonssystemer	13	9	6	10	10	15
Landmåling og eiendomsdesign	73	74	117	131	113	143
Marinteknikk	50	49	59	59	78	54
Produksjonsteknikk	24	11	30	49	67	48
Undervannsteknologi - drift og vedlikehold	90	90	158	173	155	82
Avdeling for lærerutdanning	1 083	1 004	939	977	870	898
Bachelor folkehelsearbeid	72	83	93	103	103	94
Bachelor kroppsøving og idrettsfag	165	147	120	157	116	83
Bachelor tegnspråk/tolking	49	36	32	28	30	25
Barnehagelærerutdanning	253	242	255	203	174	186
Drama	33	34	29	29	23	17
Grunnskolel. utd. 1.-7. tr.	175	176	159	175	190	205
Grunnskolel. utd. 5.-10. tr.	279	218	201	282	234	288
Sum	3 843	3 809	3 965	4 142	4 081	4 492

Kilde: DBH

Tabell V 9 Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere (NOM) Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og studieprogramnavn. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helsefag	85	129	80	128	119	180
Sjukepleie, bachelor	85	129	80	128	119	180
Avd. for ingeniør- og naturfag	88	93	91	125	125	132
Fornybar energi, bachelor	34	39	33	50	47	49
Geologi og geofare, bachelors.	11	17	19	21	34	31
Ingeniørf. - elektro, automat. tekn., bachelors.	12	7	4	5	3	5
Ing.f. - elektro, energi, elkraft og miljø, bach.			5	13	3	3
Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur, bach.	25	25	25	31	33	40
Naturfagleg årsstudium	6	5	5	5	5	4
Avd. for lærerutd. og idrett/samf.f./øk. leing og reiseliv	617	722	865	1 040	796	972
Friluftsliv, bachelorstudium	47	58	60	57	49	59
Barnehagelærerutdanning	31	48	29	93	29	65
Grunnskulelærer, 1-7	53	38	45	29	42	28
Grunnskulelærer, 5-10	25	28	35	45	49	58
Idrett og kroppsøving, bach.	16	27	43	26	24	26
Idrett, 1. år bach. (Idrett årstst.)	65	68	81	76	43	51
Idrett, fysisk aktivitet og helse, bach.	63	71	68	61	36	49
Engelsk årsstudium	16	23	17	29	27	20
Barnevern, bachelorstudium	28	48	50	54	47	47
Sosialt arbeid, bachelorstudium	43	58	67	62	71	63
Vernepleie, bachelorstudium	29	25	44	70	40	83
Historie, bachelorstudium	8	14	7	15	13	16
Samfunnsfag, årsstudium	21	19	24	29	21	22
Sosiologi - ungdomssosiologi, bach.	3	4	9	17	9	12
Ungdomssosiologi, årsstudium	23	20	34	33	23	35
Bedriftsøkonomi, årsstudium	25	20	32	38	30	30
Eiendomsmegling, bachelors.	29	62	79	130	74	97
Jus, årsstudium	31	31	26	34	39	37
Reiseliv, årsstudium	10	12	27	21	21	22
Reiselivsledelse, bachelors.	7	15	14	21	18	25
Økonomi og adm., bach.	44	33	53	81	65	97
Økonomi og jus, bachelorstudium			21	19	26	30
Sum	790	944	1 036	1 293	1 040	1 284

Kilde: DBH

Tabell V 10 Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere (NOM) Høgskolen Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helsefag	180	234	201	226	260	297
Bachelor i sykepleie, Haugesund	113	130	124	140	143	185
Bachelor i sjukepleie, Stord	67	104	77	86	117	112
Avd. for lærerutdanning og kulturfag	179	204	215	190	216	229
Bachelor - 3-årig faglærerutdanning i musikk	8	12	9	8	4	4
Bachelor - barnehagelærerutdanning	41	51	60	44	63	56
Engelsk årsstudium	12	12	16	13	20	19
Grunnskolelærerutdanning trinn 1-7	18	24	28	21	23	35
Grunnskolelærerutdanning trinn 5-10	30	33	33	40	33	52
Idrett/Kroppsøving årsenhet	30	35	31	22	30	19
Kunst og håndverk, årsstudium	19	19	16	18	13	14
Musikk årsenhet	8		10	8	11	10
Samfunnsfag årsstudium	13	18	12	16	19	20
Avd. for tekniske/økonomiske/maritime fag	216	292	322	320	359	347
Bachelor i ingeniørfag, Brannsikkerhet					32	22
Bachelor i ingeniørfag, HMS					28	22
Bachelor i ingeniørfag, maskin	18	12	20	31	33	25
Bachelor i ingeniørfag, sikkerhet	30	37	38	40		
Bachelor i nautikk	41	102	126	86	72	65
Bachelor i økonomi og administrasjon	127	141	138	163	194	213
Sum	575	730	738	736	835	873

Kilde: DBH

3.2 Lokalt opptak

Tabell V 11 Lokalt opptak Høgskolen i Bergen, etter avdeling. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøknader 2010-2015

Fakultetsnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helse- og sosialfag	1 440	1 499	1 150	1 366	1 247	1 286
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	851	959	1 427	1 872	1 615	1 447
Avdeling for lærerutdanning	1 269	1 183	1 133	1 121	1 248	1 183
Mediesenter (SA)	158	78	116	105	120	92
Sum	3 718	3 719	3 826	4 464	4 230	4 008

Kilde: DBH

Tabell V 12 Lokalt opptak Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøknader 2010-2015

Fakultetsnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helsefag	328	250	300	323	383	337
Institutt for helsefag		185	243	259	288	199
Institutt for sjukepleie			57	64	95	138
Avdeling for ingeniør- og naturfag	79	95	164	167	194	160
Institutt for ingeniørfag						157
Institutt for naturfag						3
Avdeling for lærerutdanning og idrett	909	679	751	663	552	568
Institutt for barnehagelærerutdanning		84	150	170	73	96
Institutt for idrett		150	213	220	182	159
Institutt for lærerutdanning		297	385	273	297	313
Avdeling for samfunnsfag	112	6				
Avdeling for samfunnsfag		122	129	134	229	169
Institutt for barnevern, sosialt arb. og vernepl.		36	32	65	87	32
Institutt for samfunnsvitenskap		86	97	69	133	104
Institutt for økonomi og administrasjon					9	33
Avdeling for økonomi, leing og reiseliv	79					
Kursavdeling HSF oppdrag ⁴²	618	593	578	452	439	133
Sum	2 125	1 745	1 922	1 739	1 797	1 367

Kilde: DBH

⁴² Kursavdeling HSF Oppdrag har i 2014 og 2015 hatt opptak til videreutdanningstilbud via EVU-Web og ikke via Lokalt opptak (SøknadsWeb). Opptak via EVU blir ikke rapportert som søknadsdata til DBH.

Tall fra EVU:

2014: Kroppsøving, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 3

Ledelse i skolen, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 21

Matematikk 1- 1.-7. trinn som fjernundervisning, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 55

Prosjekt til fordjuping, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 22

Regning som grunnleggende ferdighet, 30 stp Kompetanse for kvalitet: 15

Totalt: 1162015: Engelsk 1, 1-7, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 12

Engelsk 1, 5-10, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 5

Ledelse i skolen, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 26

Matematikk 1- 1.-7. trinn som fjernundervisning, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 27

Prosjekt til fordjuping, 30 stp, Kompetanse for kvalitet: 20

Regning som grunnleggende ferdighet, 30 stp Kompetanse for kvalitet: 11

Pedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen, 30 stp: 33

Rektorskulen, 30 stp: 45

Totalt: 179

Tabell V 13 Lokalt opptak Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested/studieområde. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøknader 2010-2015

Fakultetsnavn	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helsefag	440	200	395	466	566	421
Studiested Haugesund	214	160	138	312	361	200
Studiested Stord	226	40	214	154	163	185
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	704	511	721	782	651	638
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag	604	655	880	858	857	988
Studieområde ingeniør	236	231	246	514	486	453
Studieområde nautikk	66	122	44	46	87	53
Studieområde øk/adm	302	302	590	298	272	482
Sum	1 748	1 366	1 996	2 106	2 074	2 047

Kilde: DBH

3.3 Studenttall

Tabell V 14 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helse- og sosialfag	2 011	2 134	2 014	2 014	2 175	2 403
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	2 363	2 433	2 599	2 677	3 028	3 264
Avdeling for lærerutdanning	2 755	2 723	2 694	2 546	3 105	3 287
HiB (uspesifisert underenhet)	23	76	51	9	27	24
Mediesenter (SA)	63	62	37	41	47	44
Sum	7 215	7 428	7 395	7 287	8 382	9 022

Kilde: DBH

Tabell V 15 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helsefag	585	621	597	637	672	642
Institutt for helsefag		193	153	159	182	157
Institutt for sjukepleie		428	444	478	490	485
Avdeling for ingeniør-og naturfag	222	259	318	376	412	390
Institutt for ingeniørfag						115
Institutt for naturfag						275
Avdeling for lærarutdanning og idrett	1 311	1 269	1 212	1 118	1 144	1 068
Institutt for barnehagelærerutdanning		270	304	290	260	196
Institutt for idrett		300	296	303	295	317
Institutt for lærarutdanning		699	610	525	589	555
Avdeling for samfunnsfag	531					
Avdeling for samfunnsfag		1 041	1 121	1 134	1 151	1 157
Institutt for barnevern, sosialt arb. og vernepl.		391	392	432	445	429
Institutt for samfunnsvitenskap		282	298	289	283	299
Institutt for økonomi og administrasjon		368	431	413	423	429
Avdeling for økonomi, leing og reiseliv	410					
Kursavdeling HSF oppdrag	571	468	583	413	508	526
Sum	3 630	3 658	3 831	3 678	3 887	3 783

Kilde: DBH

Tabell V 16 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Avdeling for helsefag	845	812	886	932	951	902
Studiested Haugesund	453	460	514	492	539	476
Studiested Stord	392	352	353	408	373	376
Avdeling for lærarutdanning og kulturfag	984	893	918	1 069	1 048	1 048
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag	1 169	1 104	1 244	1 219	1 240	1 260
Studieområde ingeniør	534	505	498	597	610	645
Studieområde nautikk	160	185	220	148	133	141
Studieområde øk/adm	475	414	514	454	483	474
Sum	3 005	2 809	3 064	3 228	3 239	3 210

Kilde: DBH

Tabell V 17 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Allmennlærerutdanning	677	449	207	43	10	4
Annet	111	156	149	10	111	136
Barnehagelærerutdanning				272	476	666
Bioingeniørutdanning	109	112	116	112	113	138
Døvetolkutdanning	61	61	61	56	61	50
Ergoterapeututdanning	105	97	96	112	118	115
Faglærerutdanning	8	3	1	1		
Fysioterapeututdanning	199	194	201	218	226	230
Førskolelærerutdanning	711	751	760	450	249	50
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn	183	335	484	587	659	702
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn	155	264	367	455	499	528
Helsefag	512	651	598	554	692	805
Historisk-filosofiske fag	257	220	229	115	172	176
Idrettsutdanning	96	102	91	101	99	88
Ingeniørutdanning	1 518	1 600	1 702	1 797	1 934	1 994
Journalist-/fotoutdanning			1	5	9	4
Juridiske fag						1
Matematisk-naturvitenskapelige fag	328	306	299	327	285	229
Pedagogiske fag	476	424	387	401	719	853
Praktisk-pedagogisk utdanning	117	118	118	134	152	141
Radiografutdanning	103	94	98	95	106	127
Samfunnsvitenskap	54	41	29	51	130	283
Sosionomutdanning	177	183	171	173	168	184
Studieprogram videregående nivå						1
Sykepleierutdanning	640	658	604	614	624	691
Teknologi	3	5	4	3		1
Vernepleierutdanning	222	220	218	214	216	209
Visuell kunst						10
Økonomisk-administrativ utdanning	393	384	404	387	554	606
Sum	7 215	7 428	7 395	7 287	8 382	9 022

Kilde: DBH

Tabell V 18 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter studium. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Allmennlærerutdanning	117	75	49	20	5	5
Annet ^{1,2}	176	139	209	223	278	124
Barnehagelærerutdanning			41	121	142	193
Barnevernspedagogutdanning	93	92	106	125	131	121
Førskolelærerutdanning	168	182	140	49	31	4
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn	48	106	150	181	191	190
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn	38	55	70	105	117	156
Helsefag	305	317	273	260	311	284
Historisk-filosofiske fag	74	124	72	70	44	52
Idrettsutdanning ¹	534	467	381	350	322	321
Ingeniørutdanning	67	64	83	98	112	115
Matematisk-naturvitenskapelige fag	398	352	290	282	380	342
Pedagogiske fag	208	150	346	196	197	223
Praktisk-pedagogisk utdanning	101	79	109	101	93	90
Samfunnsvitenskap ^{2,3}	468	531	536	462	467	485
Sosionomutdanning	142	143	146	142	150	150
Sykepleierutdanning	376	427	425	469	483	480
Vernepleierutdanning	111	126	133	135	141	134
Økonomisk-administrativ utdanning ³	206	229	272	289	292	314
Sum	3 630	3 658	3 831	3 678	3 887	3 783

¹Tallene til DBH endret for 2010 ved at idrettsstudier er flyttet fra annet til idrettsutdanning

²Tallene til DBD er endret for 2010 ved at reiselivsstudier er flyttet fra annet til samfunnsvitenskap

³Tallene til DBH endret for perioden 2010-2012 fordi økonomisk-administrative utdanninger har blitt flyttet fra samfunnsvitenskap til økonomisk-administrativ utdanning

Kilde: DBH

Tabell V 19 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Allmennlærerutdanning	65	26	9	8	5	3
Annet	286	190	242	422	272	264
Barnehagelærerutdanning				55	154	187
Faglærerutdanning	75	67	53	42	43	28
Førskolelærerutdanning	213	183	177	119	55	7
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn	35	53	71	76	79	106
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn	53	77	93	105	123	139
Helsefag	256	228	306	358	365	341
Historisk-filosofiske fag	23	18	20	22	15	29
Ingeniørutdanning	534	505	494	595	610	610
Maritim utdanning	160	185	220	148	133	141
Matematisk-naturvitenskapelige fag	55	62	55	59	97	68
Pedagogiske fag						
Praktisk-pedagogisk utdanning	202	197	199	190	218	217
Samfunnsvitenskap	22	19	29			
Sykepleierutdanning	550	584	580	574	586	596
Utøvende musikkutdanning	1	1	2	1	1	
Økonomisk-administrativ utdanning	475	414	514	454	483	474
Sum	3 005	2 809	3 064	3 228	3 239	3 210

Kilde: DBH

3.4 Nivå

Tabell V 20 Antall registrerte studenter i høstsemesteret i 2015, etter nivå og lærested

	HiB	HiSF	HSH	Statlige høyskoler totalt
Bachelor, 3-årig	5 262	2 095	1 701	55 474
Høyere nivå (øvrige)	72	94		1 155
Høyskolekandidat, 2-årig			1	328
Lavere nivå (øvrig)	1 729	745	740	17 648
Master, 2-årig	557	64	158	6 833
Master, erfaringsbasert, 1,5-2 år		167		1 814
Yrkesutdanning, 4-årig ⁴³	1 234	351	251	7 586
Årsstudier, 60 studiepoeng	167	267	359	9 579

Kilde: DBH

3.5 Studiegjennomføring

Tabell V 21 Årlig gjennomsnittlig fullførte studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helse- og sosialfag	55,6	57,6	59,4	57,0	55,0
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	46,8	48,2	47,5	48,3	46,9
Avdeling for lærerutdanning	51,4	53,5	54,3	57,0	54,4
Sum	50,7	52,2	52,8	53,4	51,5

Kilde: DBH

⁴³ Flyttet tall for HSH fra bachelor til yrkesutdanning

Tabell V 22 Årlig gjennomsnittlig fullførte studiepoeng per registrert heltidsekivalent Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helsefag	56,5	56,4	59,8	53,7	55,5
Institutt for helsefag	-	30,2	62,7	57,3	56,7
Institutt for sjukepleie	-	45,5	59,3	53,1	55,3
Uspesifisert underenhet	56,5	71,2	-	-	-
Avdeling for ingeniør-og naturfag	56,0	53,6	54,0	50,8	51,0
Avdeling for lærarutdanning og idrett	49,9	53,4	52,8	54,8	51,9
Institutt for barnehagelærerutdanning	-	26,3	55,0	56,9	61,6
Institutt for idrett	-	47,1	57,4	57,5	56,6
Institutt for lærarutdanning	-	29,7	48,4	51,8	45,0
Uspesifisert underenhet	49,9	73,2	-	-	-
Avdeling for samfunnsfag	50,4	55,4	-	-	-
Avdeling for samfunnsfag	-	45,4	50,4	51,8	50,9
<u>Institutt for barnevern, sosialt arb. og vernepl.</u>		53,8	54,3	57,4	55,6
Institutt for samfunnsvitenskap		32,2	44,4	43,2	40,9
Institutt for økonomi og administrasjon		44,3	49,9	50,8	51,0
Avdeling for økonomi, leing og reiseliv	49,5	56,7	-	-	-
Kursavdeling HSF oppdrag	54,3	59,0	45,3	64,2	54,5
Sum	51,8	53,1	53,1	53,3	52,2

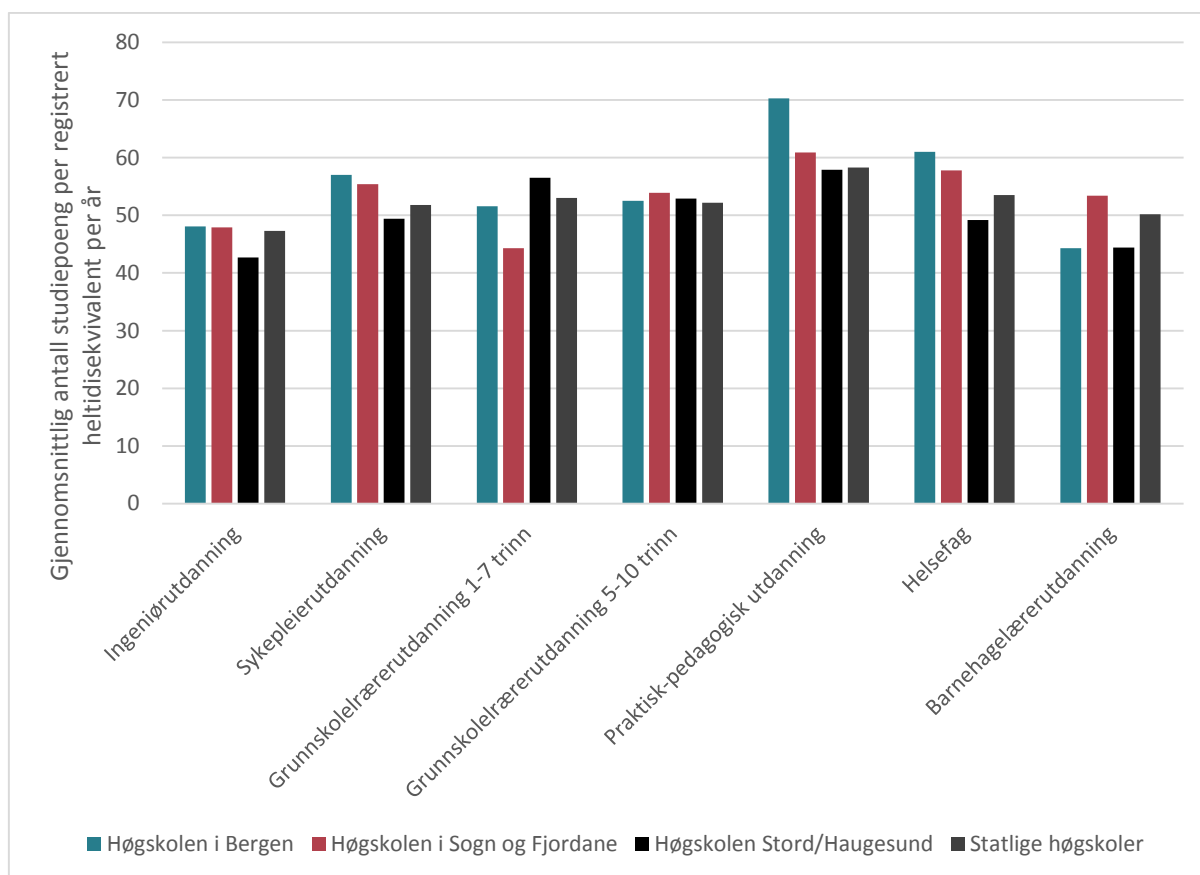
Kilde: DBH

Tabell V 23 Årlig gjennomsnittlig fullførte studiepoeng per registrert heltidsekivalent Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helsefag	49,3	51,8	52,3	47,4	49,3
Studiested Haugesund	53,0	53,4	54,2	51,8	48,8
Studiested Stord	45,4	49,7	49,5	44,1	52,9
Uspesifisert underenhet	-	-	78,9	24,1	13,5
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	43,1	45,6	46,3	41,6	53,7
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag	44,2	42,3	40,4	40,2	43,6
Studieområde ingeniør	39,8	41,4	43,3	36,9	42,7
Studieområde nautikk	50,3	52,6	48,6	51,2	51,
Studieområde øk/adm	47,1	38,9	34,9	40,6	41,7
Uspesifisert underenhet	-	-	-	6,5	45,3
Sum	45,1	45,9	45,3	42,5	48,2

Kilde: DBH

Figur V 8 Gjennomsnittlig antall studiepoeng per registrert heltidsekvivalent i 2014 for utvalgte studier⁴⁴, etter lærested

Kilde: DBH

⁴⁴ DBH gir ikke tall for økonomiske-administrative studier per lærested.

Tabell V 24 Antall studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2014⁴⁵

Studium	2010	2011	2012	2013	2014
Allmennlærerutdanning	54.9	60.2	59.9	55.5	28.2
Annet ¹	9.5	20.4	4.8	0.9	1.3
Barnehagelærerutdanning	-	-	-	32.9	44.3
Bioingeniørutdanning	46.8	47.3	50.2	56.8	53.1
Døvetolkutdanning	53.8	50.4	58.4	45.7	53.4
Ergoterapeututdanning	56.8	57.9	57.7	56	55.6
Faglærerutdanning	70	52.5	12	-	-
Fysioterapeututdanning	56.9	54.8	53.8	55.4	49.9
Førskolelærerutdanning	50.9	53.4	54.7	67.4	73.6
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn	25.4	43	50.1	52.7	51.6
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn	23.4	42.8	50.5	54.1	52.5
Helsefag	56.9	63.9	69	60.2	61
Historisk-filosofiske fag	58.7	54.9	45.2	67.6	53.5
Idrettsutdanning ²	55.8	69.4	56.8	57.8	56
Ingeniørutdanning	47	49.9	49.3	49.2	48.1
Matematisk-naturvitenskapelige fag	45.7	32	41.4	46.5	47
Pedagogiske fag	50.8	48.7	60.7	43.8	47.1
Praktisk-pedagogisk utdanning	60	60.8	66.4	68.3	70.3
Radiografutdanning	57.4	50.9	51.9	50.5	49.2
Samfunnsvitenskap	40.3	50.9	51.8	34.1	51.8
Sosionomutdanning	65.4	61.1	56.3	55.8	50.9
Sykepleierutdanning	54.3	55	59.1	56.7	57
Teknologi	5	25.7	20	40	13.3
Vernepleierutdanning	49.8	59.8	59.7	61.2	53.2
Økonomisk-administrativ utdanning	52.9	52.3	50.8	50	48.2
Sum	50.7	52.2	52.8	53.4	51.5

¹Idrettsstudium og reiseliv er med i 2010 og 2011.

²Idrettsutdanning står på Annet i 2010 og 2011

Kilde: DBH

⁴⁵ I DBH skilles det bare på lavere nivå, mastergrad og videreutdanning.

Tabell V 25 Antall studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter studium. 2010-2015

Studium	2010	2011	2012	2013	2014
Allmennlærerutdanning	49.4	57	49.4	52.4	46.7
Annet	55.1	55.7	46	46.6	35.5
Barnehagelærerutdanning	-	-	28.5	35.3	53.4
Barnevernpedagogutdanning	51	54.5	53.5	55.8	54.6
Førskolelærerutdanning	60	50.8	64.9	68.7	60.9
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn	32.7	41.9	37.5	38.4	44.3
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn	29.7	56.7	52.2	59.5	53.9
Helsefag	58.8	54.1	61.4	56.3	57.8
Historisk-filosofiske fag	53.4	45.8	49	49.4	21.1
Idrettsutdanning	-	48.1	57.1	57.4	57.9
Ingeniørutdanning	54.5	49.8	55.5	47.6	47.9
Matematisk-naturvitenskapelige fag	44.2	55.6	55.3	52.9	51.9
Pedagogiske fag	27.9	71.1	37	79.8	53.8
Praktisk-pedagogisk utdanning	50.8	60.3	56.9	59.1	60.9
Samfunnsvitenskap ¹	47.5	47.4	41	47.1	45.7
Sosionomutdanning	51.5	57.1	53.2	62.2	57.4
Sykepleierutdanning	56.4	56.5	59.6	53.4	55.4
Vernepleierutdanning	52.7	52.4	55.9	53.3	53.4
Økonomisk-administrativ utdanning1	-	47.7	56.7	53	52.5
Sum	51.8	53.1	53.1	53.3	52.2

¹For 2010 og 2011 er økonomisk-administrativ rapportert som samfunnsvitenskap

Kilde: DBH

Tabell V 26 Antall studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2015

Studium	2010	2011	2012	2013	2014
Allmennlærerutdanning	53	18.6	10.9	27.1	11.7
Annet	26.9	30.4	25.8	23.2	58.7
Barnehagelærerutdanning	-	-	-	31.3	44.4
Faglærerutdanning	50.1	46.2	44.9	47.6	46.8
Førskolelærerutdanning	53.1	54.1	53.3	50.4	56
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn	55.1	59	54.3	52.3	56.5
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn	48.7	75.7	63.2	55.2	52.9
Helsefag	61.6	70	78.1	39.5	49.2
Historisk-filosofiske fag	43.7	46.7	44.6	46.5	52.1
Ingeniørutdanning	39.8	41.4	43.3	36.9	42.7
Maritim utdanning	50.3	52.6	48.6	51.2	51.5
Matematisk-naturvitenskapelige fag	32.2	22.3	40.6	29.5	50.4
Praktisk-pedagogisk utdanning	54.9	56.9	58.4	57.3	57.9
Samfunnsvitenskap	28.4	35.8	23.5	-	-
Sykepleierutdanning	51.8	49.3	49.2	49.8	49.4
Utøvende musikkutdanning	42.5	-	4	-	24
Økonomisk-administrativ utdanning	47.1	38.9	34.9	40.6	41.7
Sum	45.1	45.9	45.3	42.5	48.2

Kilde: DBH

3.6 Antall fullførte utdanninger

Tabell V 27 Antall fullførte vitnemålsgivende studieprogram Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helse- og sosialfag	410	523	470	488	449
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	502	556	501	532	600
Avdeling for lærerutdanning	430	493	507	565	542
Uspesifisert underenhet		4	5	4	3
Sum	1 342	1 576	1 483	1 589	1 594

Kilde: DBH

Tabell V 28 Antall⁴⁶ fullførte vitnemålsgivende studieprogram Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helsefag	85	105	103	128	122
Institutt for sjukepleie		33	103	128	122
Avdeling for ingeniør-og naturfag	23	31	40	66	74
Avdeling for lærerutdanning og idrett	181	167	212	229	225
Institutt for barnehagelærerutdanning		1	29	79	20
Institutt for idrett			73	72	70
Institutt for lærerutdanning		5	110	78	135
Avdeling for samfunnsfag	96	81			
Avdeling for samfunnsfag		6	166	209	222
<u>Institutt for barnevern, sosialt arb. og vernepl.</u>		2	83	117	110
Institutt for samfunnsvitenskap		2	24	17	35
Institutt for økonomi og administrasjon		2	59	75	77
Avdeling for økonomi, leing og reiseliv	54	66			
Fellestjenester	1	4	6	5	2
Kursavdeling HSF oppdrag		17	1		
Sum	440	477	528	637	645

Kilde: DBH

⁴⁶ For HiSF er det i tillegg 13 fullførte masterutdanninger ved institutt for idrett i samarbeid med NiH og 15 fullførte masterutdanninger ved institutt for lærerutdanning i samarbeid med UiB og UiO. Siden vi oppgir DBH som kilde må vi bruke tallene fra DBH, men kommenterer disse 28 utskrevne vitnemålene her.

Tabell V 29 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helsefag	144	131	148	137	143
Studiested Haugesund	79	65	82	74	76
Studiested Stord	65	66	66	63	67
Avdeling for lærarutdanning og kulturfag	200	230	180	205	203
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag	184	169	173	199	182
Studieområde ingeniør	98	83	91	101	75
Studieområde nautikk	28	27	35	35	46
Studieområde øk/adm	58	59	47	63	59
Sum	528	530	501	541	528

Kilde: DBH

Tabell V 30 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2014

Studiumnavn	2010	2011	2012	2013	2014
Allmennlærerutdanning	177	197	199	195	40
Annet		4	5	4	3
Bioingeniørutdanning	18	27	24	28	32
Døvetolkutdanning	4	16	8	14	13
Ergoterapeututdanning	28	34	28	23	26
Faglærerutdanning	6	5	1		
Fysioterapeututdanning	61	60	53	48	63
Førskolelærerutdanning	156	153	181	211	192
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn				1	83
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn				2	70
Helsefag	27	51	80	51	67
Historisk-filosofiske fag	1	15	1	21	3
Idrettsutdanning	16	23	33	30	29
Ingeniørutdanning	345	361	371	359	435
Matematisk-naturvitenskapelige fag	32	48	32	45	49
Pedagogiske fag	20	28	26	27	28
Praktisk-pedagogisk utdanning	50	56	58	64	75
Radiografutdanning	24	24	24	23	25
Samfunnsvitenskap	9	18	3	13	15
Sosionomutdanning	48	54	66	52	55
Studieprogram videregående nivå	10				
Sykepleierutdanning	146	217	151	209	142
Vernepleierutdanning	67	65	65	69	65
Økonomisk-administrativ utdanning	97	120	74	100	84
Sum	1 342	1 576	1 483	1 589	1 594

Kilde: DBH

Tabell V 31 Antall⁴ fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter studium. 2010-2014

Studiumnavn	2010	2011	2012	2013	2014
Allmennlærerutdanning	32	28	27	36	17
Annet ¹	13	9	6	5	2
Barnevernspedagogutdanning	29	17	25	21	36
Førskolelærerutdanning	23	40	29	79	20
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn				1	8
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn				6	18
Idrettsutdanning ¹	63	70	73	72	70
Ingeniørutdanning	8	14	17	16	22
Matematisk-naturvitenskapelige fag	19	17	23	50	52
Pedagogiske fag		17	1		
Praktisk-pedagogisk utdanning	63	29	83	35	92
Samfunnsvitenskap ^{2,3}	24	37	40	32	47
Sosionomutdanning	30	43	39	41	46
Sykepleierutdanning	85	105	103	128	122
Vernepleierutdanning	26	11	19	55	28
Økonomisk-administrativ utdanning ³	25	238	43	60	65
Sum	440	477	528	637	645

¹Her er DBH-statistikken endret for 2010 og 2011 ved at idrettsutdanning er flyttet fra kategorien annet til kategorien idrettsutdanning.

²Her er DBH-statistikken endret for perioden 2010-2013 ved at kategorien historisk-filosofiske fag er lagt til.

³Her er DBH-statistikken For 2010 og 2011 endret ved at økonomisk-administrativ utdanning er flyttet fra samfunnsvitenskap til økonomisk-administrativ utdanning.

⁴Det totale antallet oppgitt i DBH er 645, men med masterutdanningene i samarbeid med andre institusjoner vil tallet være 673.

Kilde: DBH

Tabell V 32 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2014

Studiumnavn	2010	2011	2012	2013	2014
Allmennlærerutdanning	32	32	23	4	2
Annet		2			2
Faglærerutdanning	15	23	16	13	6
Førskolelærerutdanning	48	68	36	59	54
Grunnskolelærerutdanning 1-7 trinn			1	11	12
Grunnskolelærerutdanning 5-10 trinn			1	8	24
Ingeniørutdanning	98	83	91	101	75
Maritim utdanning	28	27	35	35	46
Matematisk-naturvitenskapelige fag	10	8	18	12	15
Praktisk-pedagogisk utdanning	83	96	85	97	90
Samfunnsvitenskap	10				
Sykepleierutdanning	144	131	148	137	143
Utøvende musikkutdanning	3	1		1	
Økonomisk-administrativ utdanning	57	59	47	63	59
Sum	528	530	501	541	528

Kilde: DBH

3.7 Fullført på normert tid

Tabell V 33 Fullføring på normert tid for 3-årige bachelorutdanninger organisert som fulltidsstudium, etter høgskole og opptakskull

	2011	2012	2013
Høgskolen i Bergen			
Opptakskullet 2008	58,9	68,3	70,9
Opptakskullet 2009		58,0	67,4
Opptakskullet 2010			57,8
Høgskolen i Sogn og Fjordane			
Opptakskullet 2008	62,2	73,3	78,2
Opptakskullet 2009		57,4	69,6
Opptakskullet 2010			61,5
Høgskolen Stord/Haugesund			
Opptakskullet 2008	44,9	57,8	63,5
Opptakskullet 2009		44,2	58,6
Opptakskullet 2010			46,0
Høgskoler totalt			
Opptakskullet 2008	51,8	63,1	67,4
Opptakskullet 2009		52,0	62,2
Opptakskullet 2010			52,3
Totalt			
Opptakskullet 2008	40,6	53,9	62,3
Opptakskullet 2009		39,8	52,4
Opptakskullet 2010			41,5

Kilde: DBH

Tabell V 34 Fullføring på normert tid på 2-årige masterutdanninger⁴⁷ organisert som fulltidsstudium, for opptakskullet 2011. Per vår 2013

	2013
Høgskolen i Bergen	32,1
Høgskolen i Sogn og Fjordane	0,0
Høgskolen Stord/Haugesund	16,7
Høgskoler totalt	29,9
Totalt	35,5

Kilde: DBH

⁴⁷ HiSF hadde ingen masterkull på heltid som gikk ut i 2013.

Tabell V 35 Fullføring på normert tid for 4-årige utdanninger, lavere nivå, organisert som fulltidsstudium, etter høgskole og opptakskull

	2012	2013
Høgskolen i Bergen		
Opptakskullet 2008	47,3	65,9
Opptakskullet 2009		53,2
Høgskolen i Sogn og Fjordane		
Opptakskullet 2008	55,6	55,6
Opptakskullet 2009		31,7
Høgskolen Stord/Haugesund		
Opptakskullet 2008	64,3	66,7
Opptakskullet 2009		43,5
Høgskoler totalt		
Opptakskullet 2008	49,6	65,0
Opptakskullet 2009		53,0
Totalt		
Opptakskullet 2008	48,4	64,8
Opptakskullet 2009		51,9

Kilde: DBH

Tabell V 36 Beregnet andel av kandidater som fullførte på normert tid 2012-2013 (egenfinansiert), etter høgskole og år

	2012	2013
Høgskolen i Bergen	74,6	72,3
Høgskolen i Sogn og Fjordane	67,8	70,8
Høgskolen Stord/Haugesund	63,3	63,8
Høgskoler totalt	68,2	69,3
Totalt	59,5	59,4

Kilde: DBH

3.8 Kandidatmåltall

Tabell V 37 Kandidatmåltall 2014, etter høgskole og utdanning

	Høgskolen i Bergen	Høgskolen i Sogn og Fjordane	Høgskolen Stord/Haugesund
Helsefagsutdanninger			
ABIOK-utd.	41	20	20
Bioingeniørutd.	23		
Døvetolkutd.	20		
Ergoterapiutd.	29		
Fysioterapiutd.	57		
Jordmorutd.	32		
Radiografutd.	25		
Sykepleierutd.	172	110	145
Vernepleierutd.	71	21	
Lærerutdanninger			
Barnehagelærerutd.	160	35	45
GLU 1-7	126	20	20
GLU 5-10	84	20	20
PPU og PPU-Y	64	48	80
Faglærerutd.	28		20

Kilde: Tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet

3.9 Studentenes tidsbruk

Tabell V 38 Gjennomsnitt, median, standardavvik, samt maks og min for de tre variablene som viser studentenes tidsbruk – beregninger av studentenes tidsbruk

		Organisert undervisning	Selv-studier	Total studietid
N	Valid	20056	20181	19944
	Missing	3337	3212	3449
Mean		15,61	16,86	32,4896
Median		15,00	15,00	32,0000
Mode		20	10	40,00
Std. Deviation		9,410	9,888	13,00606
Minimum		0	0	1,00
Maximum		40	40	80,00

Kilde: NOKUT

3.10 Videreutdanning

Tabell V 39 Fullførte videreutdanninger⁴⁸ (med krav om UH-utdanning for studierett), etter høgskole og avdeling. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	38	90	30	34	25
Avdeling for helse- og sosialfag	36	69	30	34	25
Avdeling for ingeniør- og økonomifag					
Avdeling for lærerutdanning	2	21			
Høgskolen i Sogn og Fjordane	75	35	95	44	118
Avdeling for helsefag					
Avdeling for ingeniør- og naturfag					
Avdeling for lærerutdanning og idrett*	63	29	83	35	92
Avdeling for samfunnsfag					
Avdeling for økonomi, leiling og reiseliv	12	6	12	9	26
Høgskolen i Stord/Haugesund	10	104	103	109	105
Avdeling for helsefag					
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	10	104	103	109	105
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag					

*Kun ett studieprogram for PPU ved ALI, tallene oppgitt her inneholder dermed også kandidater uten høyere utdanning.

Kilde: DBH

Tabell V 40 Fullførte videreutdanninger for lærerutdanning, etter høgskole og studieprogram. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen (avdeling for lærerutdanning)	52	77	69	85	90
Mastergrad i dramapedagogikk	1	5	5	6	7
Mastergrad i musikkpedagogikk	1	10	1	9	1
Mastergrad i undervisningsvitenskap		6	5	6	7
Praktisk-pedagogisk utdanning	50	56	58	64	75
Høgskolen i Sogn og Fjordane (avdeling for lærerutdanning og idrett)	63	29	83	35	92
Praktisk pedagogisk utdanning	63	29	83	35	92
Høgskolen i Stord/Haugesund (avdeling for lærerutdanning og kulturfag)	93	104	103	109	105
Masterstudium i IKT i læring	2	8	18	12	15
Masterstudium i IKT	8				
Praktisk-pedagogisk utdanning for allmennfaglærere	42	62	50	61	57
Praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfaglærere	41	34	35	36	33

Kilde: DBH

⁴⁸ HSH mener ABIOK-utdanninger bør inkluderes i tallene, imidlertid klarer ikke vi å finne disse tallene i DBH.

3.11 Studenttilfredshet, faglig oppfølging av studentene og studentinvolvering

Tabell V 41 Studenttilfredshet Grunnskolelærerutdanning 1-7.

2014	Høgskolen i Sogn og Fjordane	Høgskolen Stord Haugesund	Høgskolen i Bergen*	Gjennomsnitt av alle Allmennlærerutdanninger
Grunnskolelærerutd. 1-7				
Antall respondenter	12 (80%)	15 (88%)	10 (30%)	
Læringsmiljø (Sosialt, faglig, tjenester, fasiliteter og utstyr)	3,6	4	3,9	3,7
Medvirkning - mulighet for medvirkning	3,4	3,3	2,8	3
Engasjement - Engasjerende, utfordrende, helhetlig	4,1	4,1	3,9	3,7
Yrkesrelevans - Jobbmuligheter	4,6	4,7	4,6	4,4
Undervisning - Undervisning, veiledning, oppfølging	3,5	3,9	2,7	3,2
Eksamen - Eksamens- og innleveringsoppgaver	4	3,8	4	3,8
Læringsutbytte - egen vurdering av læringsutbytte	3,7	3,9	3,5	3,6
Helhetsvurdering Alt i alt, hvor fornøyd er jeg med studieprogrammet	3,9	4,3	3,7	3,7

*med samfunnsfag

Kilde: NOKUT/Studiebarometeret

Tabell V 42 Studenttilfredshet Grunnskolelærerutdanning 5-10

2014	Høgskolen i Sogn og Fjordane	Høgskolen Stord Haugesund	Høgskolen i Bergen*	Gjennomsnitt av alle Allmennlærerutdanninger
Grunnskolelærerutd. 5-10				
Antall respondenter	20 (48%)	18 (47%)	10 (36%)	
Læringsmiljø (Sosialt, faglig, tjenester, fasiliteter og utstyr	4,1	3,6	3,5	3,7
Medvirkning - mulighet for medvirkning	3,3	3,6	3,5	3,7
Engasjement - Engasjerende, utfordrende, helhetlig	3,8	4	3,2	3,7
Yrkesrelevans - Jobbmuligheter	4,2	4,2	4	4,4
Undervisning - Undervisning, veiledning, oppfølging	3,6	3,3	2,6	3,2
Eksamen - Eksamens- og innleveringsoppgaver	3,8	3,8	3,3	3,8
Læringsutbytte - egen vurdering av læringsutbytte	3,6	3,6	3,3	3,6
Helhetsvurdering Alt i alt, hvor fornøyd er jeg med studieprogrammet	3,9	3,6	3	3,7

*med norsk

Kilde: NOKUT/Studiebarometeret

Tabell V 43 Studenttilfredshet Bachelor ingeniørfag

2014	Høgskolen i Sogn og Fjordane	Høgskolen Stord Haugesund	Høgskolen i Bergen	Gjennomsnitt av alle Elektrofag
Bachelor ingeniørfag				
Antall respondenter	18 (100 %)	13 (48 %)	22 (58 %)	
Læringsmiljø (Sosialt, faglig, tjenester, fasiliteter og utstyr)	3,8	3,9	4,1	3,8
Medvirkning - mulighet for medvirkning	3,9	3,3	3,3	3,2
Engasjement - Engasjerende, utfordrende, helhetlig	4,2	4,1	3,9	3,9
Yrkesrelevans - Jobbmuligheter	4,1	4,4	4,1	4,1
Undervisning - Undervisning, veiledning, oppfølging	3,8	3,2	3,3	3,2
Eksamen - Eksamens- og innleveringsoppgaver	3,9	3,9	3,7	3,7
Læringsutbytte - egen vurdering av læringsutbytte	3,9	3,6	3,5	3,5
Helhetsvurdering Alt i alt, hvor fornøyd er jeg med studieprogrammet	4,5	3,8	4,3	3,9

Kilde: Studiebarometeret/NOKUT

Tabell V 44 Studenttilfredshet Bachelor sykepleie

2014	Høgskolen i Sogn og Fjordane	Høgskolen Stord Haugesund	Høgskolen i Bergen	Gjennomsnitt av alle Sjukepleie
Bachelor sjukepleie				
Antall respondenter	100 (72 %)	52 (64%)	96 (63%)	
Læringsmiljø (Sosialt, faglig, tjenester, fasiliteter og utstyr)	4,0	3,9	4,0	3,7
Medvirkning - mulighet for medvirkning	3,8	3,7	3,3	3,1
Engasjement - Engasjerende, utfordrende, helhetlig	4,4	4,1	4,0	4,1
Yrkesrelevans - Jobbmuligheter	4,9	4,8	4,7	4,7
Undervisning - Undervisning, veiledning, oppfølging	3,9	3,5	3,3	3,3
Eksamen - Eksamens- og innleveringsoppgaver	4,2	4,0	3,8	4,0
Læringsutbytte - egen vurdering av læringsutbytte	4,0	3,7	3,7	3,8
Helhetsvurdering Alt i alt, hvor fornøyd er jeg med studieprogrammet	4,6	4,1	4,1	4,1

Kilde: Studiebarometeret/NOKUT

3.12 SHoT - Studentenes helse- og trivselsundersøkelse.

Tabell V 45 Gjennomsnittlig tilfredshet med studiebyen på skala 0 – 100*

<i>Tilfredshet med studiebyen. Gj.snitt 0 - 100.</i>	TOTAL	UiO	HiOA	Rest SiO	UiB	HiB	Rest SiB	NTNU	HiST	Rest SiT	UiT	NMBU	HiNT	HiSF	HiHm	HSH	HiH
Kulturtilbudet	76	82	77	80	81	75	75	81	78	74	72	61	53	68	57	62	62
Kollektivtilbudet	69	81	78	80	66	68	69	69	70	65	52	51	48	48	46	42	35
Utelivstilbudet	74	76	74	76	78	78	74	79	78	79	76	60	57	70	55	64	59
Studentmiljøet	73	64	63	67	77	76	78	86	80	77	74	84	72	84	64	69	69
Boligtilbudet	48	45	45	45	49	48	51	54	50	51	31	65	59	49	54	62	46
Studiebyen totalt	77	74	72	73	82	80	79	86	83	83	75	73	69	78	65	68	64

* Den opprinnelige skalaen går fra 1: Meget misfornøyd til 5: Meget fornøyd. I omskaleringen er 1 gitt verdien 0, 2 verdien 25, 3 verdien 50, 4 verdien 75 og 5 verdien 100.

Kilde: SHoT, 2014

Tabell V 46 Oversikt over populasjonen ved de tre høgskolene på spørringstidspunktet og antall svar for den enkelte høgskole samt den totale populasjonen og det totale antall svar for undersøkelsen

Samskipnad	Tilknyttet lærested	Institusjonstype	Populasjon	Utvalg
SiB	HiB	Statlig høyskole	6522	547
SISOF	HiSF	Statlig høyskole	2783	603
SSH	HSH	Statlig høyskole	2768	670
		TOTAL	144096	13663

Kilde: SHoT, 2014

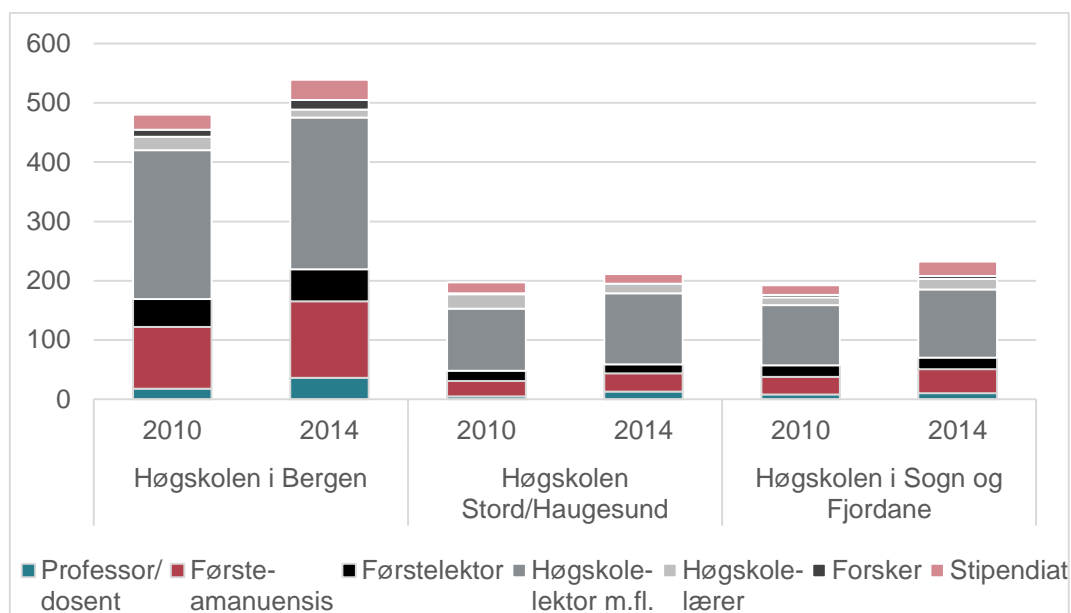
Tabell V 47 Egenrapportert tilfredshet med studentmiljøet

<i>Egenrapportert tilfredshet med studentmiljøet.</i>	Best	Nest best	Tredje best	Minst bra
<i>Kategorisering av samskipnadsområder.</i>				
Studentmiljø	SISOF, SiT, SiÅs	SiB, samskipnaden, SiNoT	SiHa, SSH	SiO, SiH

Kilde: SHoT, 2014

4 Fagpersonalets kompetanse

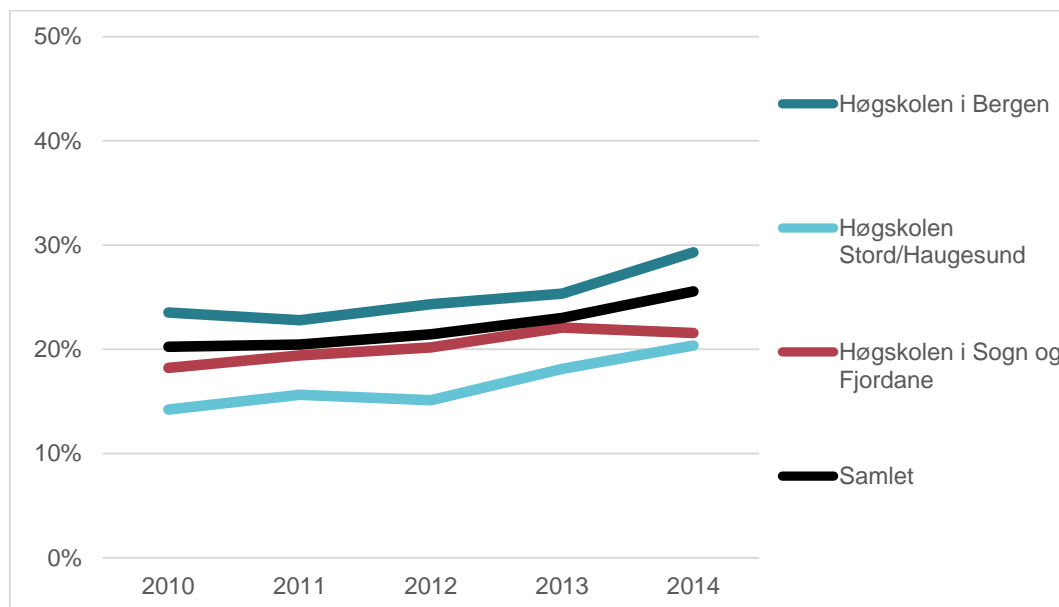
Figur V 9 Antall personer i faglige stillinger¹ ved høgskolene på Vestlandet i 2009 og 2014

¹Kategorien forsker omfatter her forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

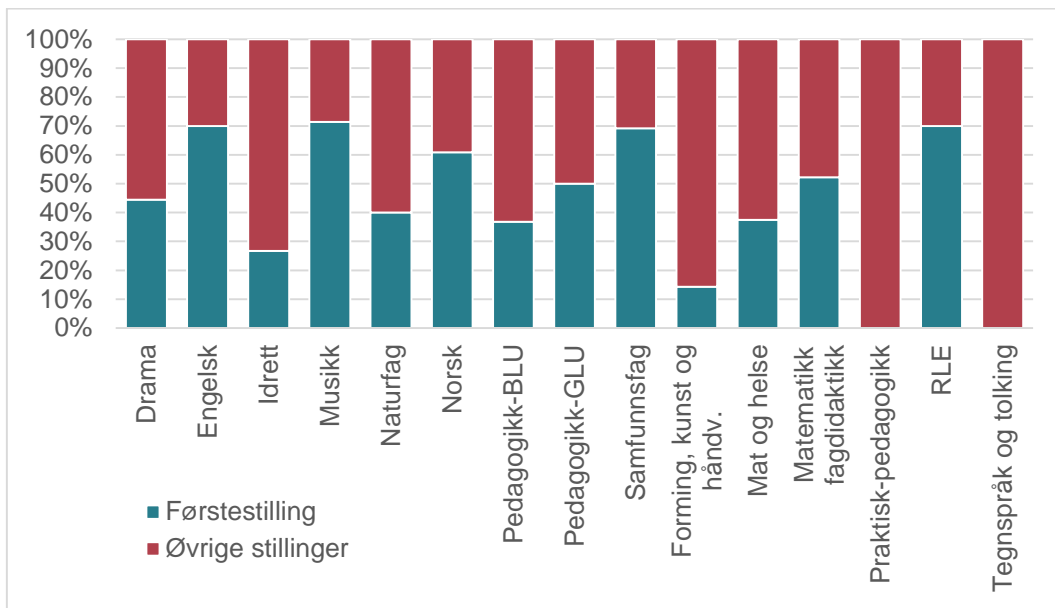
Figur V 10 Andel av det faglige personalet ved høgskolene på Vestlandet med doktorgrad i perioden 2010-2014

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

4.1 Personalets kompetanse ved Høgskolen i Bergen

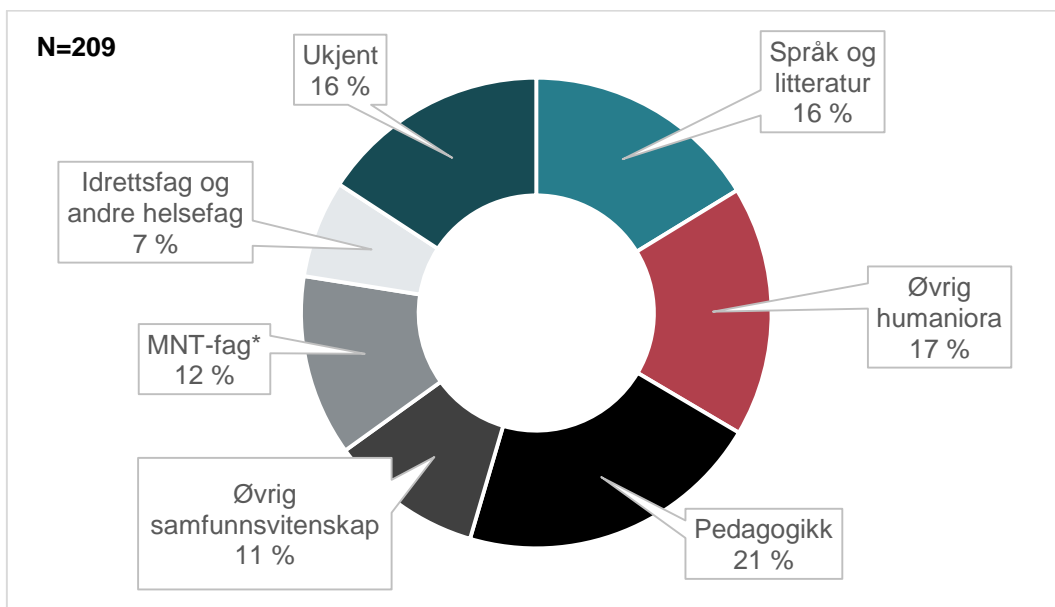
Figur V 11 Andel av personalet i førstestilling ved Avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Bergen i 2014 etter fagavdeling¹

¹For lærerutdanningene ved de andre høgskolene presenteres personalet per institutt.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

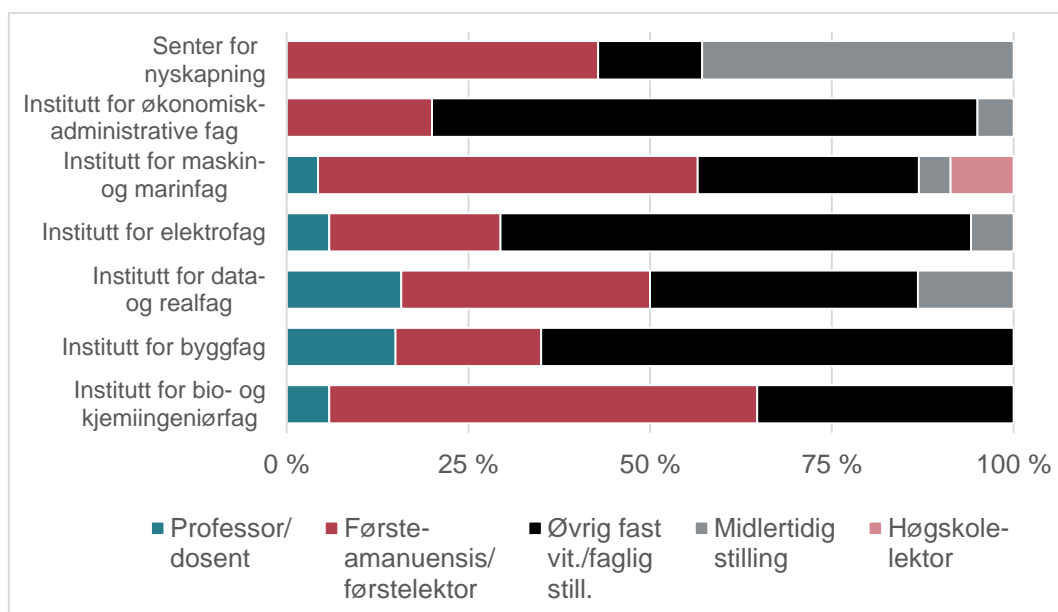
Figur V 12 Utdanningsbakgrunn for det faglige personalet ved Avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Bergen i 2014

*Omfatter matematikk, naturvitenskap og teknologi.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

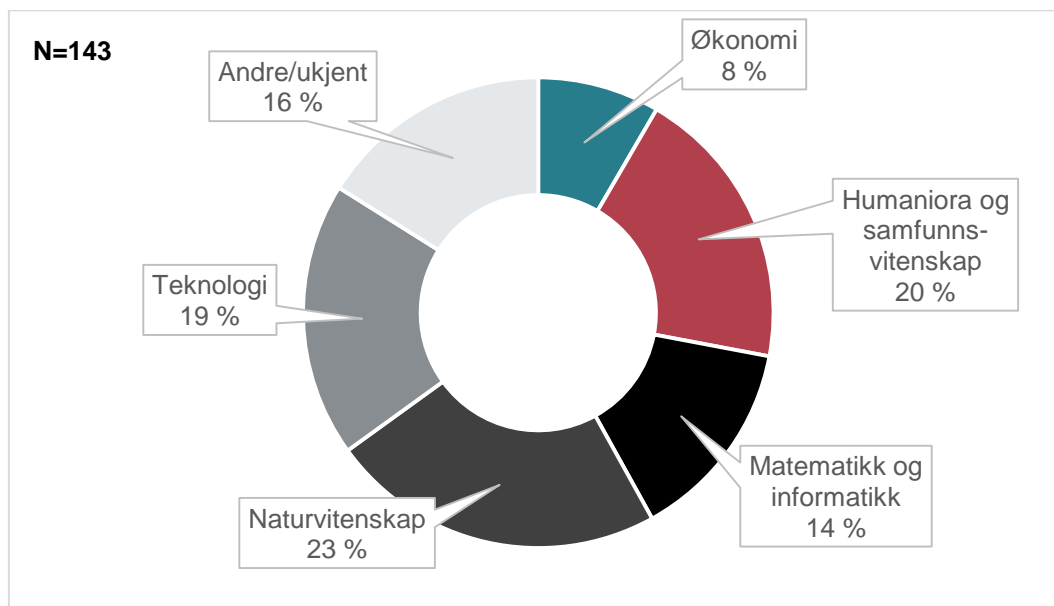
Figur V 13 Stillingsstruktur¹ ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag ved Høgskolen i Bergen i 2014 etter institutt. Prosent.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

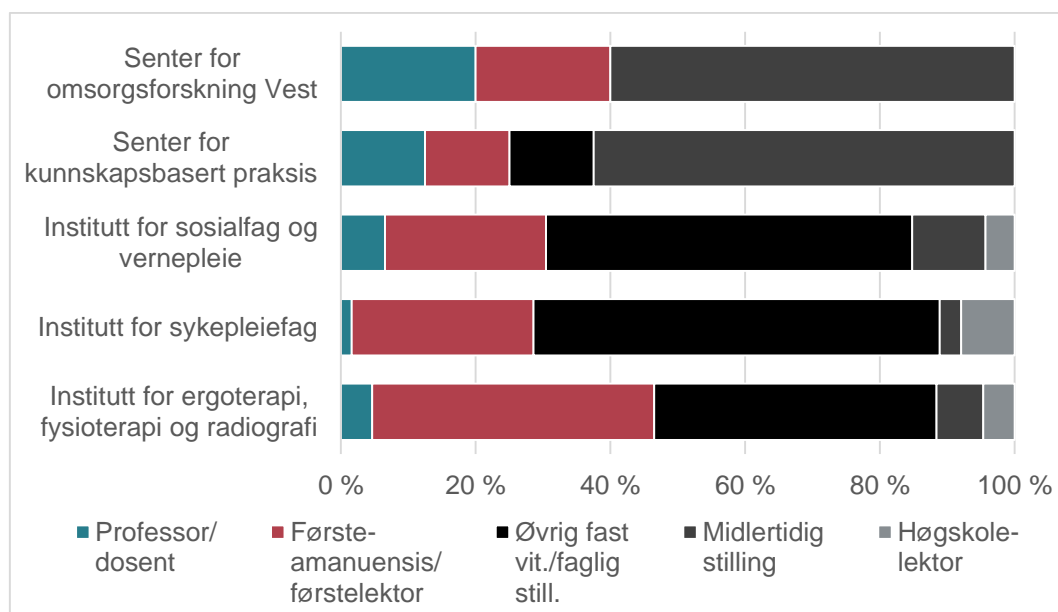
Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Figur V 14 Utdanningsbakgrunn for det faglige personalet ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag ved Høgskolen i Bergen i 2014

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

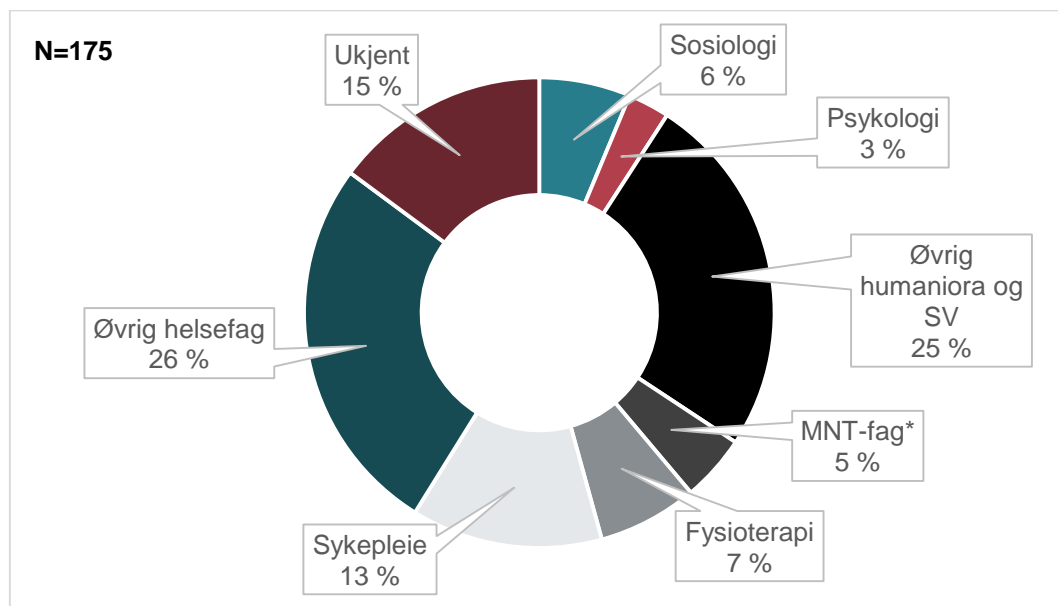
Figur V 15 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for helse- og sosialfag ved Høgskolen i Bergen i 2014

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

Figur V 16 Utdanningsbakgrunn for det faglige personalet ved Avdeling for helse- og sosialfag ved Høgskolen i Bergen i 2014

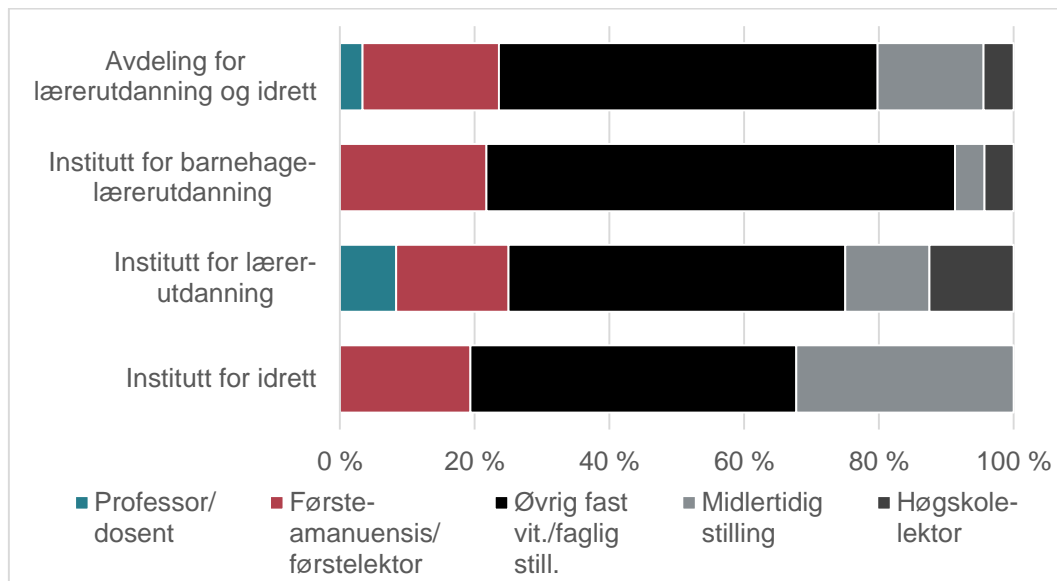

*Omfatter matematikk, naturvitenskap og teknologi.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

4.2 Personalets kompetanse ved Høgskulen i Sogn og Fjordane

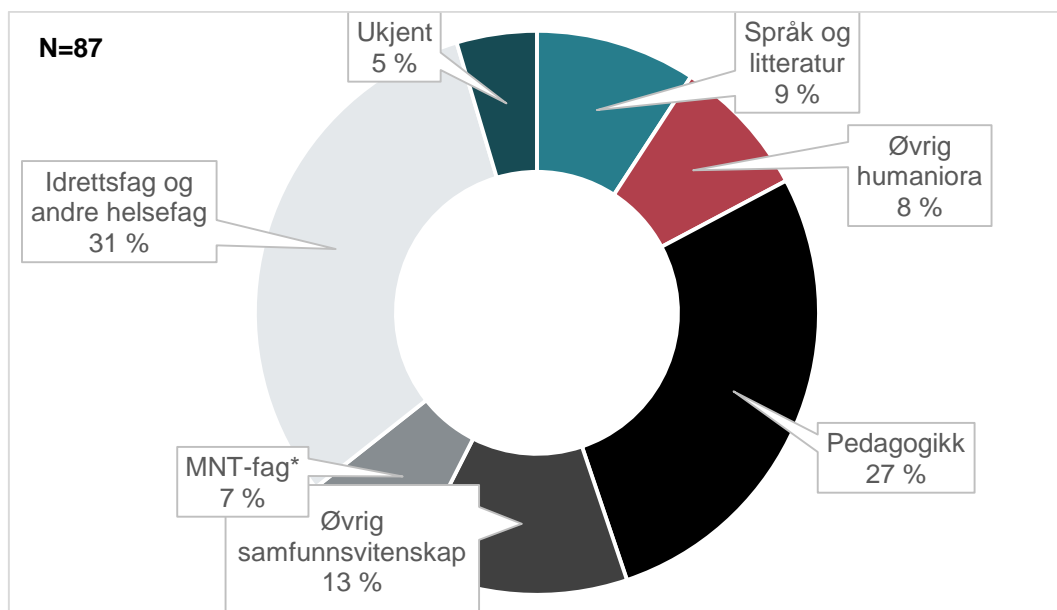
Figur V 17 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for idrett og lærerutdanning ved Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

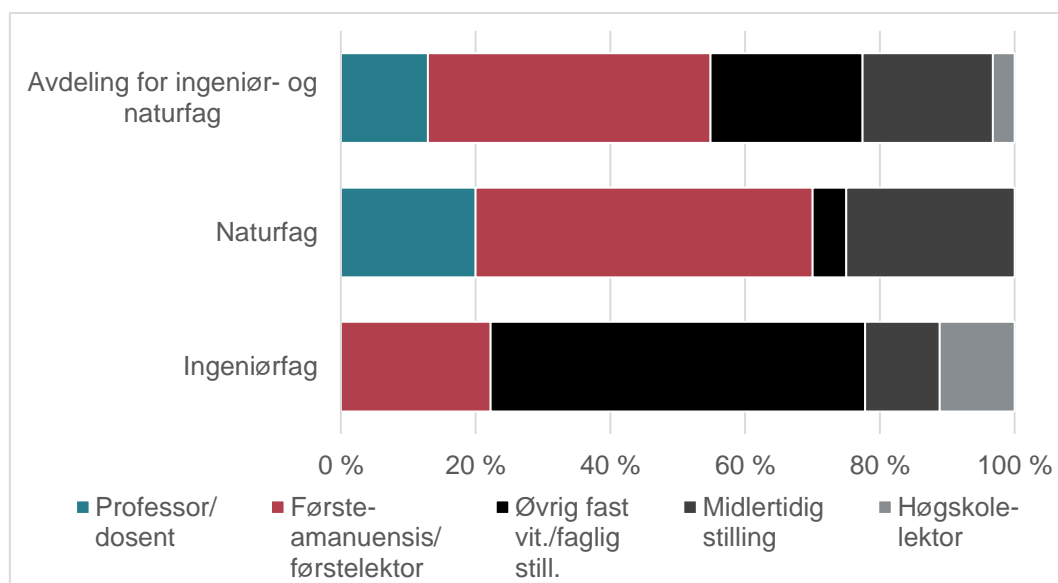
Figur V 18 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for idrett og lærerutdanning Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

*Omfatter matematikk, naturvitenskap og teknologi.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

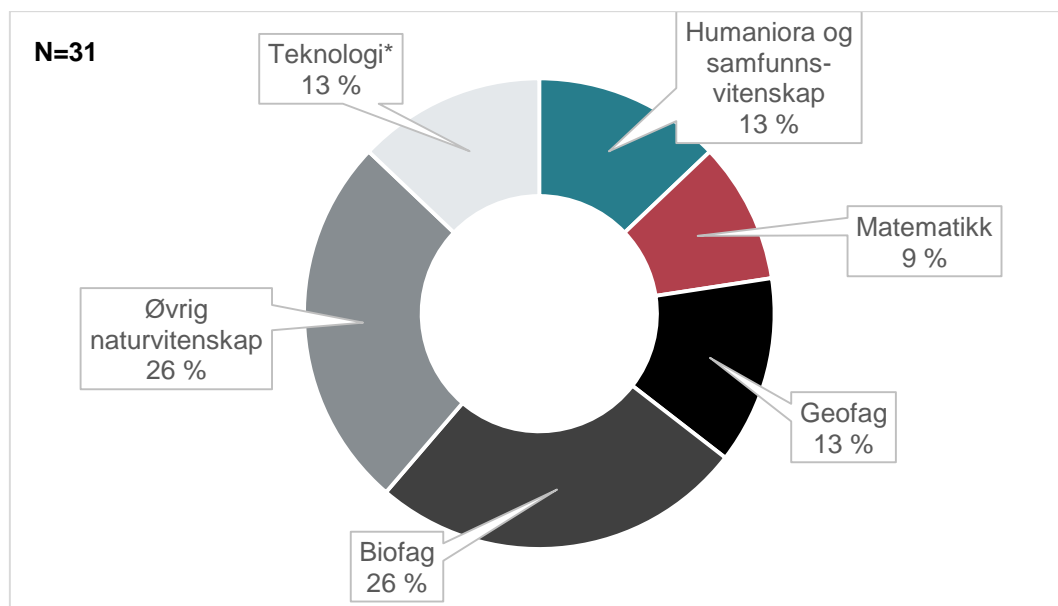
Figur V 19 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for ingeniør og naturfag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

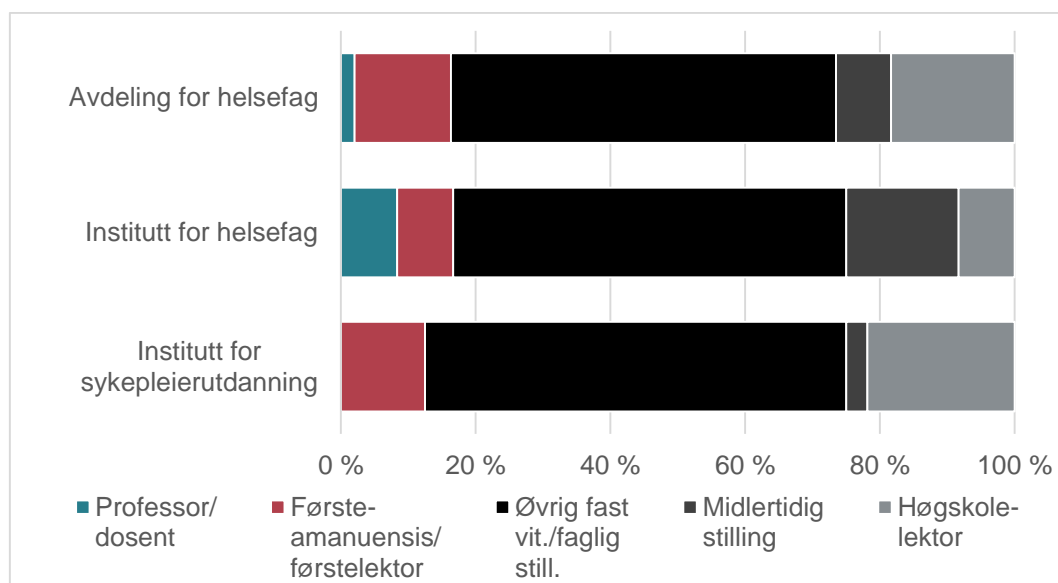
Figur V 20 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for ingeniør og naturfag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

*Omfatter her også landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin.

Kilde: NIFU/Forskerpersonalregisteret

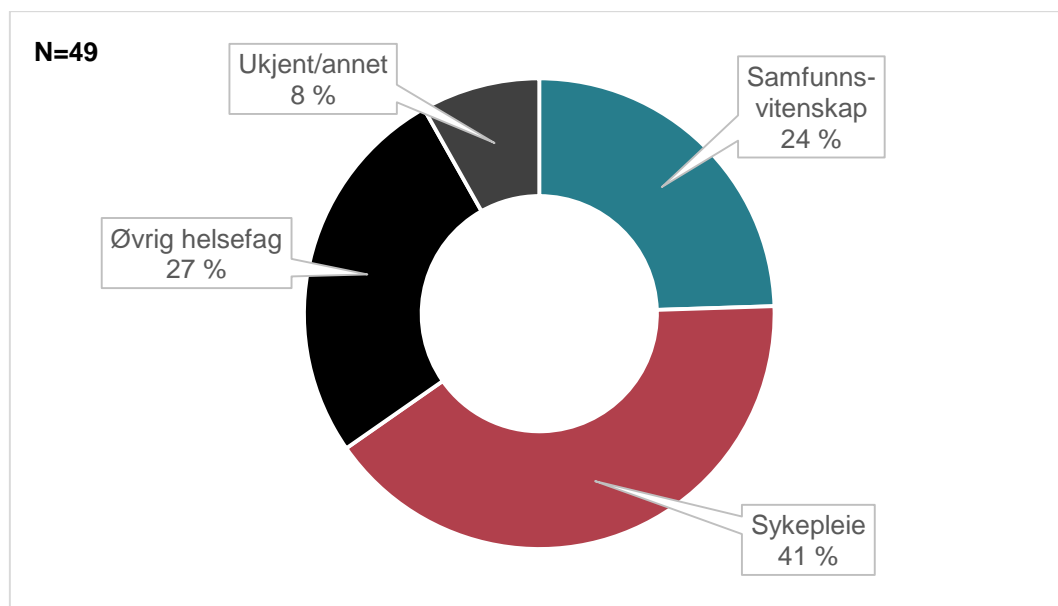
Figur V 21 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for helsefag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

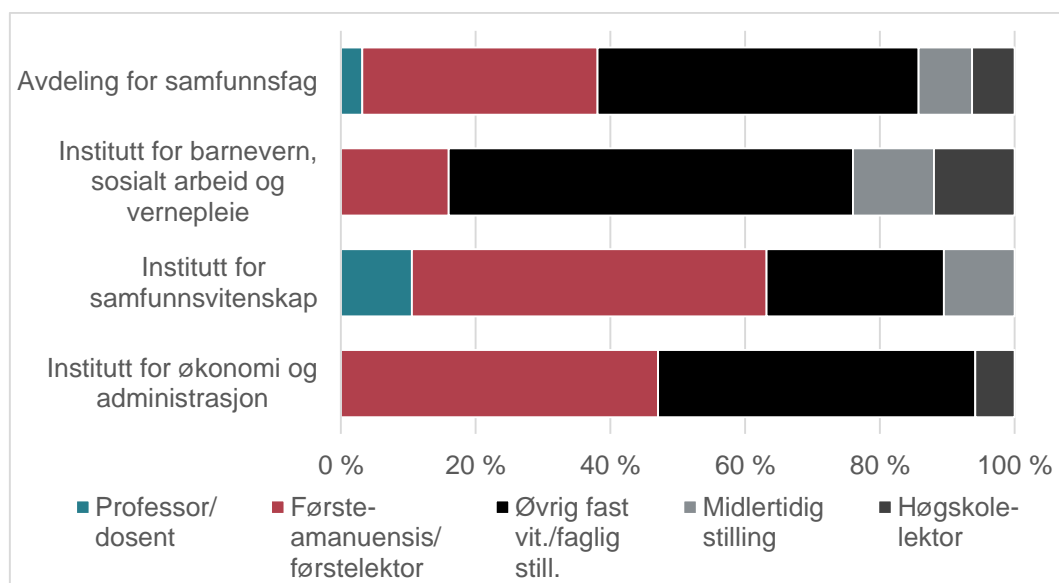
Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

Figur V 22 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for helsefag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

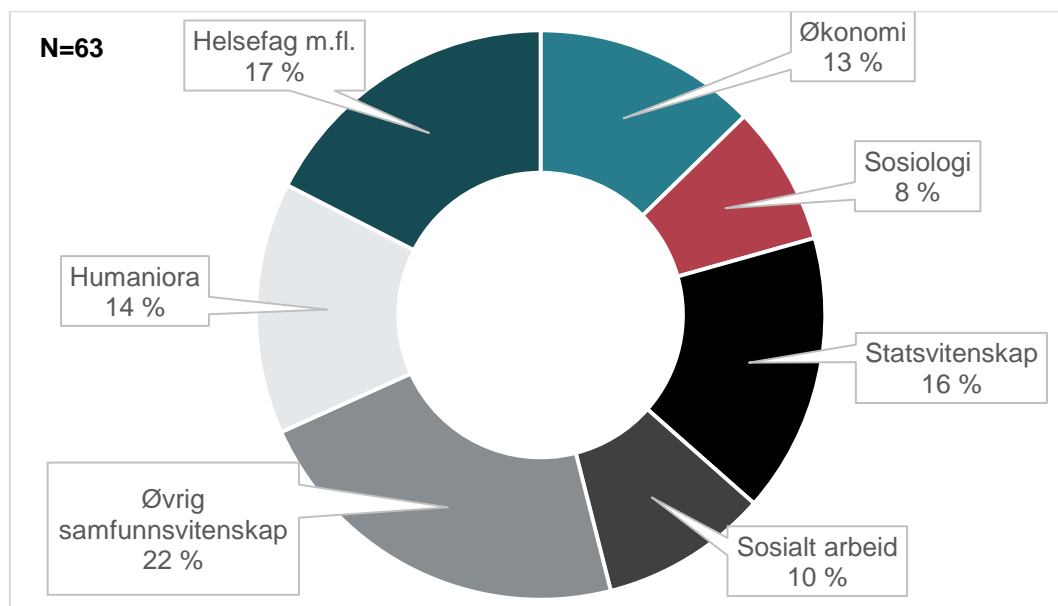
Figur V 23 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for samfunnsfag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

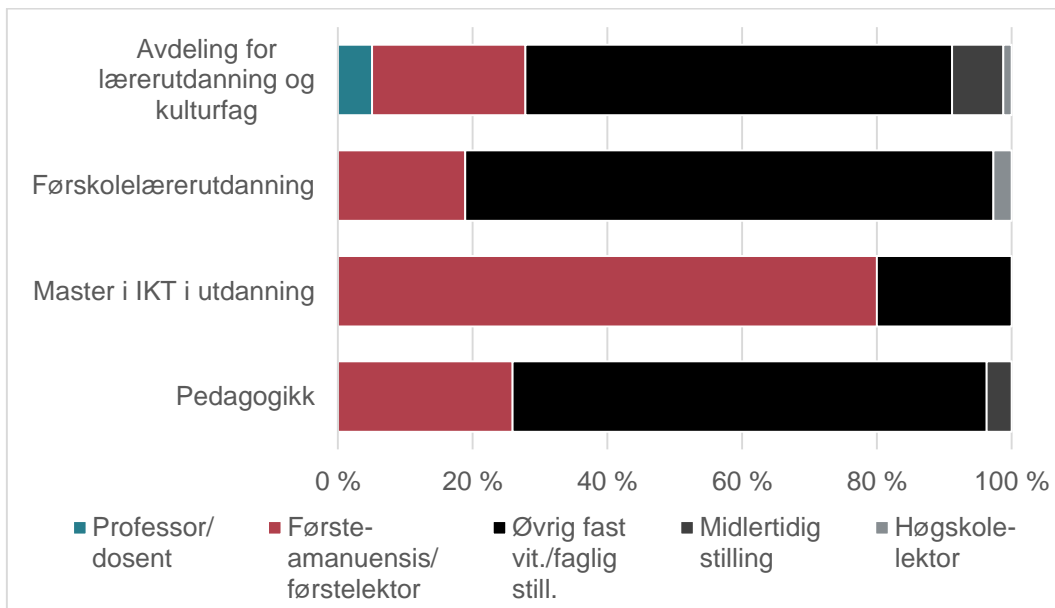
Figur V 24 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for samfunnsfag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

4.3 Personalets kompetanse ved Høgskolen Stord/Haugesund

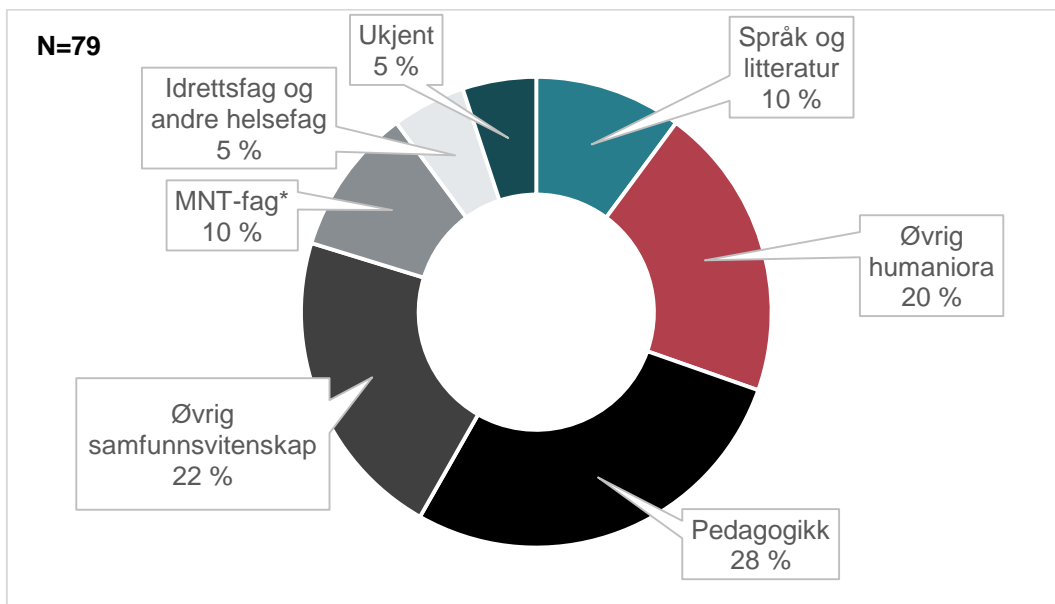
Figur V 25 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

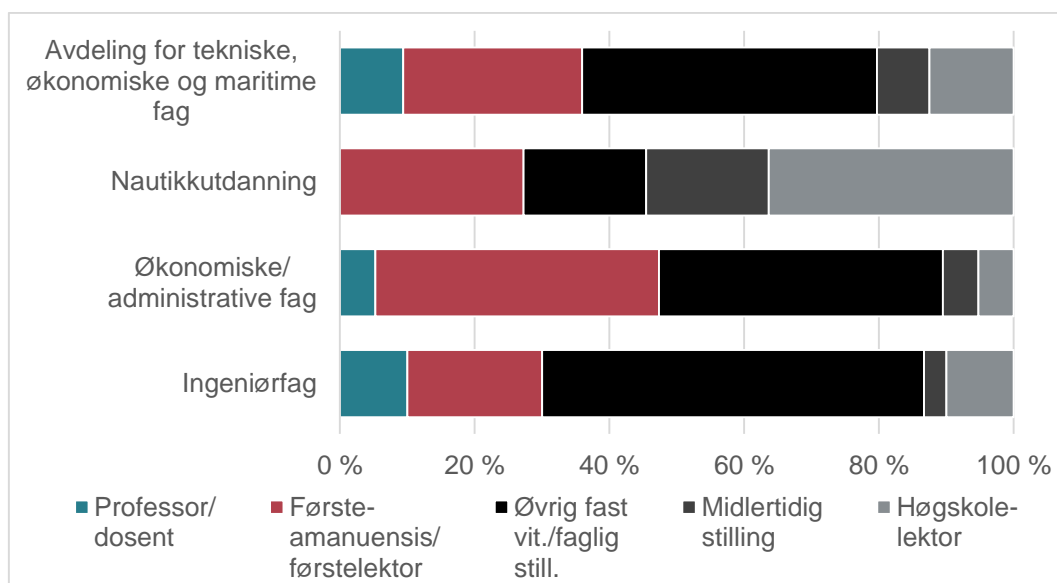
Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

Figur V 26 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

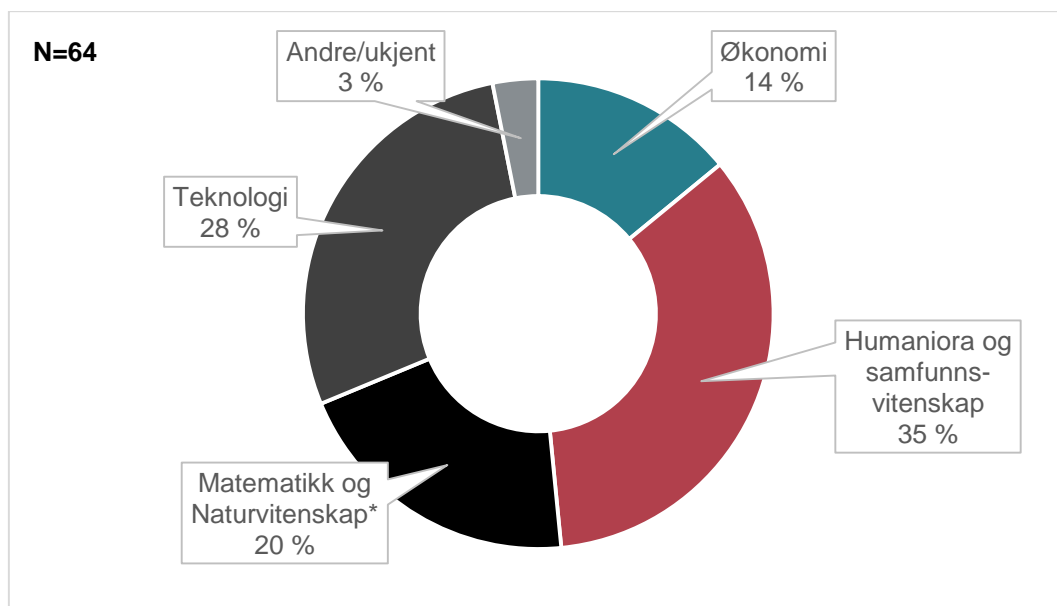
Figur V 27 Stillingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

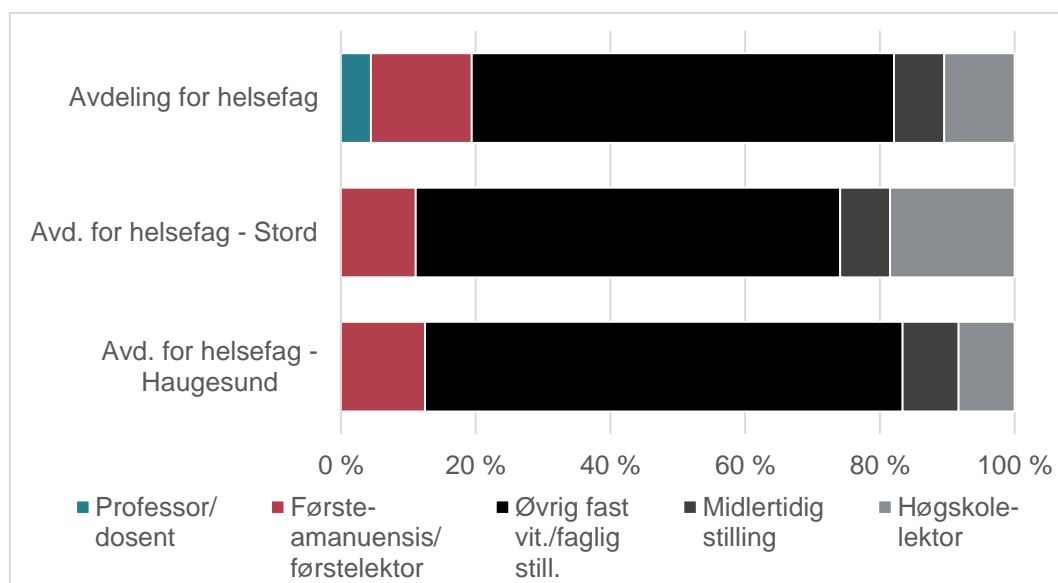
Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

Figur V 28 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

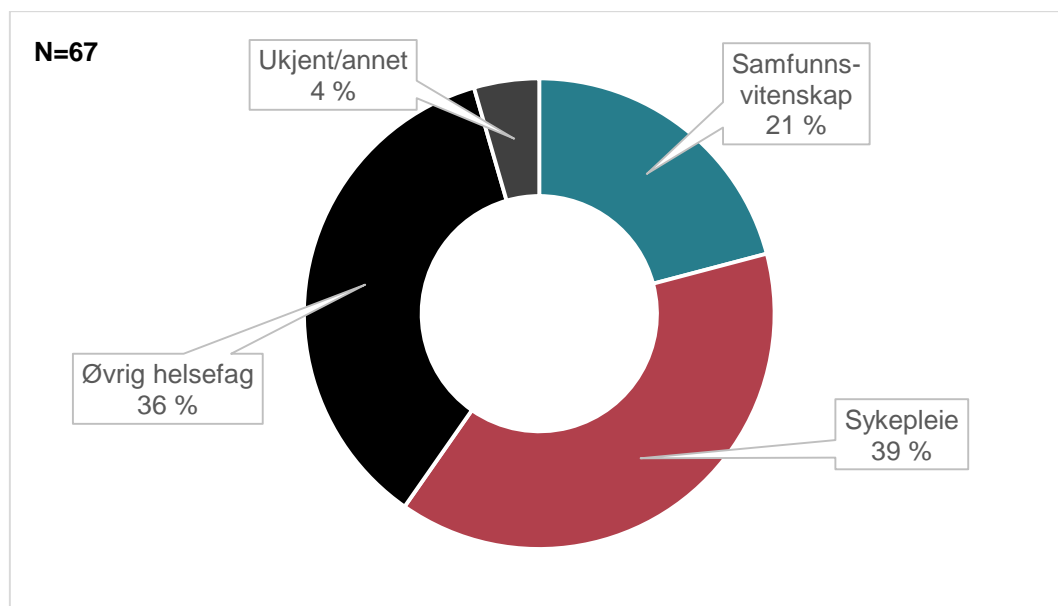
Figur V 29 Stillsingsstruktur¹ for det faglige personalet ved Avdeling for helsefag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.

¹Midlertidige stillinger omfatter her stipendiater, vit.ass. og forskerstillinger, samt øvrig vitenskapelige/faglige stillinger som er finansiert av eksterne midler.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

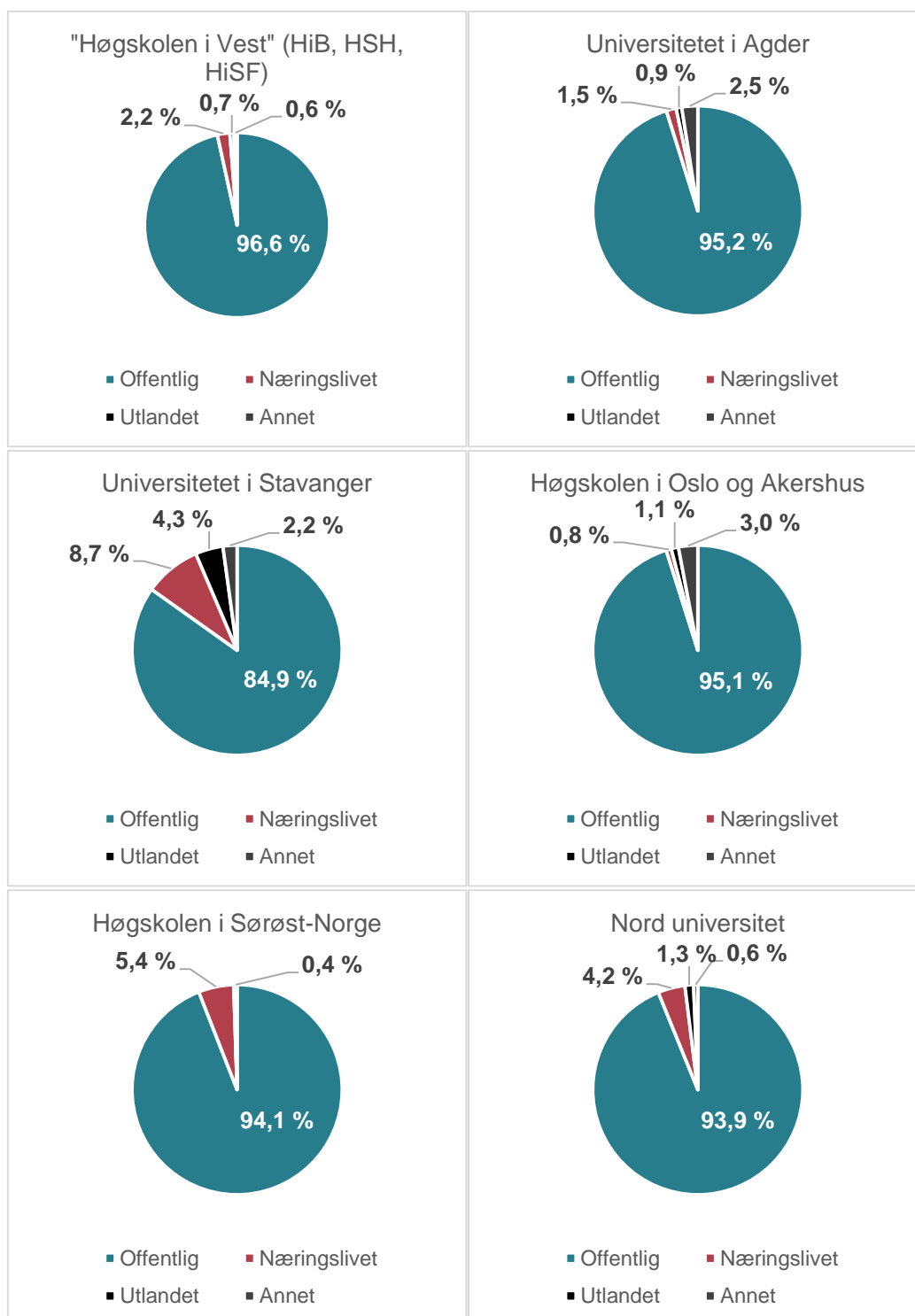
Figur V 30 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for helsefag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.

Kilde: NIFU/ Forskerpersonalregisteret

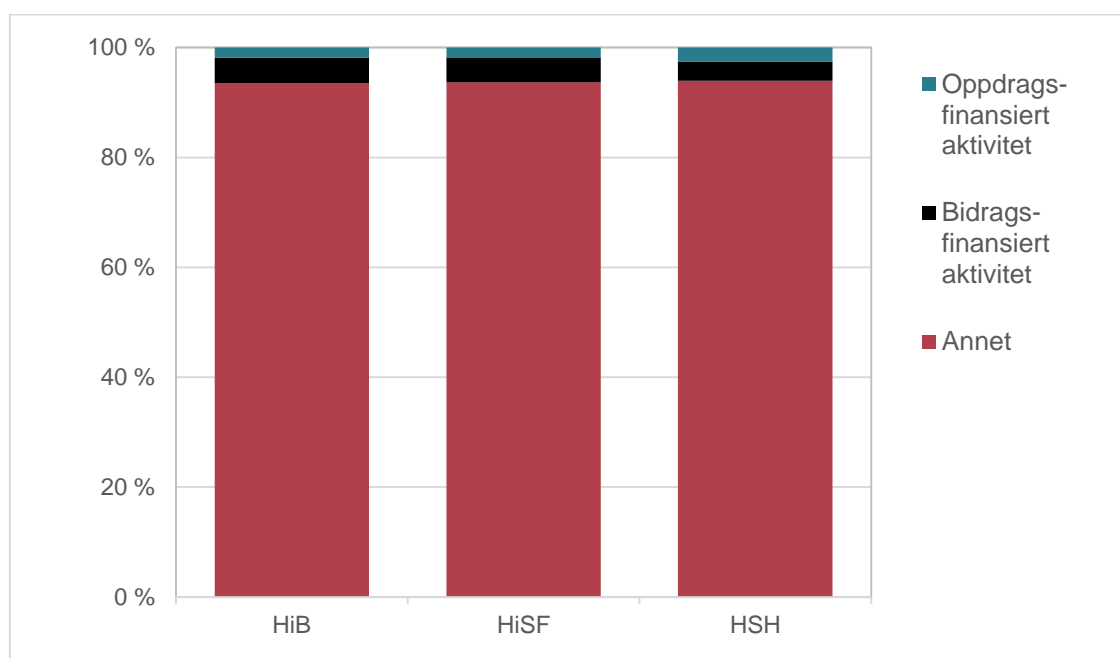
5 Forskning og utvikling

Figur V 31 Andel driftsutgifter til FoU etter hovedfinansieringskilde i 2013

Kilde, NIFU, FoU-statistikk

Figur V 32 Bidrags- og oppdragsvirksomhet som andel av totale driftsinntekter i 2014. Prosent

Kilde: DBH

5.1 Publisering og formidling

Tabell V 48 Antall vitenskapelige publiseringer, etter enhet. Høgskolen i Bergen. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Uspesifisert enhet	1	3		6	
Sentraladministrasjonen	3	2	1	1	2
Avdeling for lærerutdanning	41	50	63	68	53
Avdeling for helse- og sosialfag	44	70	67	72	105
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	36	99	70	128	126
Sum	125	224	201	275	286

Kilde: DBH

Tabell V 49 Antall vitenskapelige publiseringer, etter enhet. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Uspesifisert enhet	1				
Avdeling for samfunnsfag	3	8	12	15	24
Avdeling for lærerutdanning og idrett	14	31	21	27	30
Avdeling for helsefag	12	6	22	23	33
Avdeling for økonomi, leiling og reiseliv	7				
Avdeling for ingeniør- og naturfag	19	15	21	17	17
Sum	56	60	76	82	104

Kilde: DBH

Tabell V 50 Antall vitenskapelige publiseringer, etter enhet. Høgskolen i Stord/Haugesund. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Uspesifisert enhet	12				
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag	41	43	35	45	34
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	8	10	7	19	14
Avdeling for helsefag	15	10	33	32	16
Sum	76	63	75	96	64

Kilde: DBH

Tabell V 51 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, etter enhet. Høgskolen i Bergen. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Sentraladministrasjonen	0,34	0,19	0,03	0,20	0,16
Avdeling for lærerutdanning	0,15	0,27	0,35	0,29	0,26
Avdeling for helse- og sosialfag	0,15	0,26	0,29	0,20	0,33
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	0,14	0,19	0,25	0,31	0,35
Sum	0,15	0,25	0,30	0,27	0,31

Kilde: DBH

Tabell V 52 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, etter enhet. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for samfunnsfag	0,15	0,29	0,28	0,18	0,26
Avdeling for lærerutdanning og idrett	0,06	0,25	0,24	0,19	0,39
Avdeling for helsefag	0,19	0,06	0,23	0,18	0,34
Avdeling for økonomi, leing og reiseliv	0,36	0,00			
Avdeling for ingeniør- og naturfag	0,64	0,29	0,30	0,24	0,31
Fellestjenester	0,00				
Sum	0,21	0,20	0,26	0,19	0,34

Kilde: DBH

Tabell V 53 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, etter enhet. Høgskolen Stord/Haugesund. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Administrasjonen		0,00	0,00	0,00	0,00
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag		0,71	0,48	0,62	0,48
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag		0,12	0,10	0,20	0,12
Avdeling for helsefag		0,08	0,31	0,25	0,12
Sum		0,30	0,28	0,35	0,23

Kilde: DBH

6 Internasjonalisering

6.1 Utvekslingsstudenter

Tabell V 54 Antall utvekslingsstudenter Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helse- og sosialfag	165	131	174	166	161
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	100	77	84	59	106
Avdeling for lærerutdanning	55	88	67	74	76
Uspesifisert underenhet					2
Sum	320	296	325	299	345

Kilde: DBH

Tabell V 55 Antall utvekslingsstudenter Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helsefag	15	21	17	17	16
Avdeling for ingeniør- og naturfag	29	40	30	25	43
Avdeling for lærerutdanning og idrett	19	20	22	12	6
Avdeling for naturfag	-	-	-	-	-
Avdeling for samfunnsfag	9	15	-	-	-
Avdeling for samfunnsfag	-	4	13	21	25
Avdeling for økonomi, leiling og reiseliv	7	11	-	-	-
Sum	79	111	82	75	90

Kilde: DBH

Tabell V 56 Antall utvekslingsstudenter Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Avdeling for helsefag	53	55	61	42	60
Studiested Haugesund	43	41	44	37	46
Studiested Stord	10	14	17	5	14
Avdeling for lærerutdanning og kulturfag	22	4	6	4	4
Avdeling for tekniske/økonomiske/maritime fag	56	38	45	39	20
Studieområde ingeniør	14	6	7	14	5
Studieområde nautikk	31	20	29	16	1
Studieområde øk/adm	11	12	9	9	14
Avdeling Stord	-	-	-	-	-
Uspesifisert underenhet	-	10	1	-	-
Sum	131	107	113	85	84

Kilde: DBH

6.2 Omfang av engelskspråklige program og emner

Tabell V 57 Fremmedspråklige utdanningstilbud 2007–2014. Prosent av det totale fagtilbudet

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Høgskolen i Bergen	0	0,7	5,4	6,3	5,4	4,6	4,3	3,9
Høgskolen i Sogn og Fjordane	6,5	8,2	8,2	0	0	6,8	6,1	6
Høgskolen Stord/Haugesund	4	4,8	4	3,9	3,4	3,6	2	4,8
Delsum statlige høyskoler	3	4,2	3,9	3,9	4,6	5,6	5,8	6,8

Kilde: Tilstandsrapporten 2015

Tabell V 58 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som hadde noe av sin undervisning og veiledning på engelsk

Lærested	Prosent
HiB	31
HSH	34
HSF	19
Totalt U&H-sektoren	46

Kilde: NIFU-survey 2013

6.3 Utsveklingsstudenter etter avtale

Tabell V 59 Antall utveklingsstudenter, etter avtale. Høgskolen i Bergen. 2010-2014

Avtale	2010	2011	2012	2013	2014
Andre programmer	15	-	-	-	-
Bilaterale avtaler	179	196	207	181	225
Erasmus	26	11	13	19	11
Erasmus+	-	-	-	-	28
Individbaserte avtaler	4	-	3	1	-
Kvoteprogram	-	3	4	2	3
LLP Erasmus	89	78	92	94	77
Nordplus	7	8	6	2	1
Sum	320	296	325	299	345

Kilde: DBH

Tabell V 60 Antall utveklingsstudenter, etter avtale. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Andre programmer	2	-	-	-	-
Bilaterale avtaler	32	50	30	34	27
Erasmus	29	43	31	20	16
Erasmus+	-	-	-	-	20
Individbaserte avtaler	4	4	9	9	12
Kvoteprogram	8	13	11	11	15
Nordplus	4	1	1	1	-
Praksisprogrammer	-	-	-	-	-
Sum	79	111	82	75	90

Kilde: DBH

Tabell V 61 Antall utvekslingsstudenter etter avtale. Høgskolen i Stord/Haugesund. 2010-2014

Avtale	2010	2011	2012	2013	2014
Bilaterale avtaler	51	42	38	11	26
Erasmus	75	63	72	73	20
Erasmus+	-	-	-	-	36
Individbaserte avtaler	1	2	-	1	-
Kvoteprogram	3	-	2	-	2
Leonardo da Vinci	-	-	1	-	-
Nordplus	1	-	-	-	-
Sum	131	107	113	85	84

Kilde: DBH

Tabelloversikt Vedlegg 4

Tabell V 1 Organisering av faglig ledelse	125
Tabell V 2 Oversikt over Utvalg/nemder/råd på ulike nivå ved de tre høgskolene	126
Tabell V 3 Arealer etter leietye. Høgskolen i Bergen. 2010-2014	130
Tabell V 4 Arealer etter leietye. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014	130
Tabell V 5 Arealer etter leietye. Høgskolen Stord/Haugesund. 2010-2014	130
Tabell V 6 Organisering av administrasjonen på institusjonsnivå og under	131
Tabell V 7 Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk. Kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass, etter høgskole. 2010-2014	132
Tabell V 8 Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere (NOM) Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2015	133
Tabell V 9 Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere (NOM) Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og studieprogramnavn. 2010-2015	134
Tabell V 10 Antall kvalifiserte førsteprioritetssøkere (NOM) Høgskolen Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2015	135
Tabell V 11 Lokalt opptak Høgskolen i Bergen, etter avdeling. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøknader 2010-2015	135
Tabell V 12 Lokalt opptak Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøknader 2010-2015	136
Tabell V 13 Lokalt opptak Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested/studieområde. Antall kvalifiserte førsteprioritetssøknader 2010-2015	137
Tabell V 14 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2015	137
Tabell V 15 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. 2010-2015	138
Tabell V 16 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2015	138
Tabell V 17 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2015	139
Tabell V 18 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter studium. 2010-2015	140
Tabell V 19 Antall registrerte studenter i høstsemesteret Høgskolen Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2015	140
Tabell V 20 Antall registrerte studenter i høstsemesteret i 2015, etter nivå og lærested	141
Tabell V 21 Årlig gjennomsnittlig fullførte studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2014	141
Tabell V 22 Årlig gjennomsnittlig fullførte studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. 2010-2014	142
Tabell V 23 Årlig gjennomsnittlig fullførte studiepoeng per registrert heltidsekvivalent Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2014	142

Tabell V 24 Antall studiepoeng per registrert heltidsekivalent Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2014.....	144
Tabell V 25 Antall studiepoeng per registrert heltidsekivalent Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter studium. 2010-2015.....	145
Tabell V 26 Antall studiepoeng per registrert heltidsekivalent Høgskolen Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2015.....	145
Tabell V 27 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2014.....	146
Tabell V 28 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter avdeling og institutt. 2010-2014.....	146
Tabell V 29 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2014	147
Tabell V 30 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Bergen, etter studium. 2010-2014.....	147
Tabell V 31 Antall ⁴ fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Sogn og Fjordane, etter studium. 2010-2014.....	148
Tabell V 32 Antall fullførte vitnemålgivende studieprogram Høgskolen i Stord/Haugesund, etter studium. 2010-2014.....	148
Tabell V 33 Fullføring på normert tid for 3-årige bachelorutdanninger organisert som fulltidsstudium, etter høgskole og opptakskull.....	149
Tabell V 34 Fullføring på normert tid på 2-årige masterutdanninger organisert som fulltidsstudium, for opptakskullet 2011. Per vår 2013.....	149
Tabell V 35 Fullføring på normert tid for 4-årige utdanninger, lavere nivå, organisert som fulltidsstudium, etter høgskole og opptakskull.....	150
Tabell V 36 Beregnet andel av kandidater som fullførte på normert tid 2012-2013 (egenfinansiert), etter høgskole og år.....	150
Tabell V 37 Kandidatmåltall 2014, etter høgskole og utdanning.....	151
Tabell V 38 Gjennomsnitt, median, standardavvik, samt maks og min for de tre variablene som viser studentenes tidsbruk – beregninger av studentenes tidsbruk	151
Tabell V 39 Fullførte videreutdanninger (med krav om UH-utdanning for studierett), etter høgskole og avdeling. 2010-2014.....	152
Tabell V 40 Fullførte videreutdanninger for lærerutdanning, etter høgskole og studieprogram. 2010-2014.....	152
Tabell V 41 Studenttilfredshet Grunnskolelærerutdanning 1-7.	153
Tabell V 42 Studenttilfredshet Grunnskolelærerutdanning 5-10	154
Tabell V 43 Studenttilfredshet Bachelor ingeniørfag.....	155
Tabell V 44 Studenttilfredshet Bachelor sykepleie	155
Tabell V 45 Gjennomsnittlig tilfredshet med studiebyen på skala 0 – 100*	156
Tabell V 46 Oversikt over populasjonen ved de tre høgskolene på spørringstidspunktet og antall svar for den enkelte høgskole samt den totale populasjonen og det totale antall svar for undersøkelsen	156
Tabell V 47 Egenrapportert tilfredshet med studentmiljøet	156

Tabell V 48 Antall vitenskapelige publiseringer, etter enhet. Høgskolen i Bergen. 2010-2014	169
Tabell V 49 Antall vitenskapelige publiseringer, etter enhet. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014	169
Tabell V 50 Antall vitenskapelige publiseringer, etter enhet. Høgskolen i Stord/Haugesund. 2010-2014	170
Tabell V 51 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, etter enhet. Høgskolen i Bergen. 2010-2014	170
Tabell V 52 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, etter enhet. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014	170
Tabell V 53 Publikasjonspoeng per UFF-årsverk, etter enhet. Høgskolen Stord/Haugesund. 2010-2014	170
Tabell V 54 Antall utvekslingsstudenter Høgskolen i Bergen, etter avdeling. 2010-2014	171
Tabell V 55 Antall utvekslingsstudenter Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014	171
Tabell V 56 Antall utvekslingsstudenter Høgskolen Stord/Haugesund, etter avdeling og studiested. 2010-2014	171
Tabell V 57 Fremmedspråklige utdanningstilbud 2007–2014. Prosent av det totale fagtilbudet	172
Tabell V 58 Prosentandel av fast tilsatte i 2013 som hadde noe av sin undervisning og veiledning på engelsk	172
Tabell V 59 Antall utvekslingsstudenter, etter avtale. Høgskolen i Bergen. 2010-2014	172
Tabell V 60 Antall utvekslingsstudenter, etter avtale. Høgskolen i Sogn og Fjordane. 2010-2014	172
Tabell V 61 Antall utvekslingsstudenter etter avtale. Høgskolen i Stord/Haugesund. 2010-2014	173

Figuroversikt Vedlegg 4

Figur V 1 Driftskostnader etter kostnadstype og lærested (HiB). 2009-2014. Prosent.....	127
Figur V 2 Driftskostnader etter kostnadstype og lærested (HSH). 2009-2014. Prosent.....	127
Figur V 3 Driftskostnader etter kostnadstype og lærested (HiSF). 2009-2014. Prosent.....	128
Figur V 4 Inntekter etter type inntekt og lærested (HiB). 2009-2014. Prosent.....	128
Figur V 5 Inntekter etter type inntekt og lærested (HSH). 2009-2014. Prosent.....	129
Figur V 6 Inntekter etter type inntekt og lærested (HiSF). 2009-2014. Prosent.....	129
Figur V 7 Antall søkere til grunnutdanning (NOM) som har fått studieplass og møtt opp, etter høgskole. 2010-2015.....	132
Figur V 8 Gjennomsnittlig antall studiepoeng per registrert heltidsekvivalent i 2014 for utvalgte studier, etter lærested.....	143
Figur V 9 Antall personer i faglige stillinger ¹ ved høgskolene på Vestlandet i 2009 og 2014.....	157
Figur V 10 Andel av det faglige personalet ved høgskolene på Vestlandet med doktorgrad i perioden 2010-2014.....	157
Figur V 11 Andel av personalet i førstestilling ved Avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Bergen i 2014 etter fagavdeling ¹	158
Figur V 12 Utdanningsbakgrunn for det faglige personalet ved Avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Bergen i 2014.....	158
Figur V 13 Stillingsstruktur ¹ ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag ved Høgskolen i Bergen i 2014 etter institutt. Prosent.....	159
Figur V 14 Utdanningsbakgrunn for det faglige personalet ved Avdeling for ingeniør- og økonomifag ved Høgskolen i Bergen i 2014.....	159
Figur V 15 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for helse- og sosialfag ved Høgskolen i Bergen i 2014.....	160
Figur V 16 Utdanningsbakgrunn for det faglige personalet ved Avdeling for helse- og sosialfag ved Høgskolen i Bergen i 2014.....	160
Figur V 17 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for idrett og lærerutdanning ved Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	161
Figur V 18 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for idrett og lærerutdanning Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	161
Figur V 19 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for ingeniør og naturfag Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	162
Figur V 20 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for ingeniør og naturfag Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	162
Figur V 21 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for helsefag Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	163
Figur V 22 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for helsefag Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	163
Figur V 23 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for samfunnsfag Høgskolen i Sogn og Fjordane i 2014.....	164

Figur V 24 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for samfunnsfag Høgskulen i Sogn og Fjordane i 2014.	164
Figur V 25 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.	165
Figur V 26 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for lærerutdanning og kulturfag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.	165
Figur V 27 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.	166
Figur V 28 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for tekniske, økonomiske og maritime fag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.	166
Figur V 29 Stillingsstruktur ¹ for det faglige personalet ved Avdeling for helsefag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.	167
Figur V 30 Utdanningsbakgrunn for fagpersonalet ved Avdeling for helsefag ved Høgskolen Stord/Haugesund i 2014.	167
Figur V 31 Andel driftsutgifter til FoU etter hovedfinansieringskilde i 2013.	168
Figur V 32 Bidrags- og oppdragsvirksomhet som andel av totale driftsinntekter i 2014. Prosent	169

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no